

עזרי מעם השם עושה שמים וארץ

ספר הזהר

שחבר התנא האלקי רבן שמעון בר יוחאי זיע"א

ובו: "ספר הזהר", "זהר חדש", "תקוני הזהר"

מנקד

- כרך לח -

קדושים - אמור

דף פ"ד ע"א - דף צ"ט ע"א

מבאר בלשון הקדש עם פרוש קל ונחמד למען ירוץ הלומד בו

מחלק לשנה אחת ולשלוש שנים

מופץ ללא מטרות רווח כלל ועיקר
לקירוב הגאולה ברחמים

בדקות ספורות בלבד תזכה להיות בן עולם הבא

נסדר, נערך והוגה מחנך, בנקוד ופסוק מלא, עם מראה מקומות,
בחלוק קטעים לפי העניינים, באותיות גדולות ומאירות עינים

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"
בעיה"ק בית שמש תובב"א
כסלו תשע"א לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א
רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל
טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin
Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8
Ramat Beth Shemesh 99093, Israel
Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300
hazohar.com@gmail.com

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,
ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים
ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

כל הזכויות שמורות

ואין למכור או לסחור או לקבל רווח עבור הטקסט או חלקו
מותר ומצוה ללמוד ולזכות את הרבים בחינם בלבד

ניתן ל"מפעל הזוהר העולמי"

על ידי הרב הצדיק המקובל **הרב בניהו שמואלי** שליט"א
ראש ישיבת **"נהר שלום"** (רח' שילה 6 ירושלים)
לעילוי נשמת מורינו ורבינו הצדיק הקדוש
רבי **מרדכי** בן מרים **שרעב"י** זיע"א

תפלה קודם למוד הזהר (קבלה מהאריז"ל)

רבון העולמים ואדוני האדונים, אב הרחמים והסליחות. מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, בקדה ובהשתחויה, שקרבתנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש, ונתת לנו חלק בסודות תורתך הקדושה. מה אנו, מה חיינו, אשר עשית עמנו חסד גדול פנה. על פן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך, שתמחול, ותסלח, לכל חטאתינו ועוונותינו, ואל יהיו עוונותינו מבדילים בינינו לביניך.

ובכן יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, שתכונן לבבינו ליראתך ואהבתך, ותקשיב אזניך לדברינו אלה, ותפתח לבבינו הערל בסודות תורתך, ויהיה למודנו זה נחת רוח לפני כסא כבודך כריח ניחוח. ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בחינתינו, ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם. וזכותם, וזכות אבותם, וזכות תורתם, ותמימותם, וקדשם, יעמוד לנו לבל נפשל בדברים אלו. ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים. כמאמר נעים ומירות ישראל "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך". יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה:

תפלה לאחר למוד הזהר (יאמר בפנות הלב)

אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן רחם עלינו טוב ומטיב הדרש לנו. שובה אלינו בהמון רחמיה בגלל אבות שעשו רצונך. בנה ביתך כבתחלה וכוונן מקדשך על מכונו. והראנו בבנינו ושמחנו בתקונו. והשב פהנים לעבודתם ולויים לדוכנם לשירם ולזמרם. והשב ישראל לנויהם. ומלאה הארץ דעה את ה' ליראה ולאהבה את שמך הגדול הגבור והנורא אמן פן יהי רצון.

(בראשית ג) וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתְּ עִמָּדִי
 היא נְתָנָה לִי מִן הָעֵץ וְאוֹכֵל. מִשְׁמַע דְּאָדָם
 וַחֲוָה כַּחֲדָא אַתְּבְּרִיאָו, וּבְגוּפָא חֲדָא. דְּכִתִּיב
 אֲשֶׁר נָתַתְּ עִמָּדִי, וְלֹא כִתִּיב אֲשֶׁר נָתַתְּ לִי, אָמַר
 לִיָּהּ, אִי הָכִי, וְהִכְתִּיב (שמואל א א) אָנֹכִי הָאִשָּׁה
 הַנִּצְּבֶת עִמָּכָה בְּזֵה. וְלֹא כִתִּיב הַנִּצְּבֶת לְפָנַיָּךְ.
 אָמַר לִיָּהּ, אִי כְּתִיב הַנִּתְּנָת עִמָּךְ, הָוָה אֲמִינָא
 הָכִי, כְּדִכְתִּיב אֲשֶׁר נָתַתְּ עִמָּדִי, אֲבָל הַנִּצְּבֶת
 כְּתִיב.

אָמַר לִיָּהּ, וְהָא כְּתִיב (בראשית ב) וַיֹּאמֶר יי' אֱלֹהִים
 לֹא טוֹב הָיִיתָ הָאָדָם לְבִדּוֹ אֲעֲשֶׂה לּוֹ עֵזֶר
 כְּנִגְדּוֹ. אֲעֲשֶׂה לּוֹ הַשְּׂתָא. אָמַר לִיָּהּ הָכִי הוּא
 וְדָאִי, דְּאָדָם לְבִדּוֹ הָוָה, דְּלֹא הָוָה לִיָּהּ סִמְךָ
 מְנוּקְבִיָּהּ, בְּגִין דְּהוּת בְּסִטְרוֹי כְּמָה דְּאוּקִימָנָא.
 וּמָה דְּאָמַר אֲעֲשֶׂה לּוֹ עֵזֶר, הָכִי הוּא, דְּלֹא
 כְּתִיב אֲבָרָא לּוֹ עֵזֶר, בְּגִין דְּכִתִּיב, (בראשית ה) זָכַר
 וּנְקָבָה בְּרָאָם. אֲבָל אֲעֲשֶׂה כְּתִיב. וּמָהוּ אֲעֲשֶׂה.
 אַתְקֵן. מִשְׁמַע דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיל לָהּ
 מְסִטְרוֹי, וְתַקִּין לָהּ בְּתַקוּנָא, וְאִיִּיתִי לָהּ קַמִּיָּה.
 וְכַדִּין אֲשַׁתְּמַשׁ אָדָם בְּאַנְתְּתִיָּהּ, וְהָוָה לִיָּהּ
 סִמְךָ.

וְתַנִּינָן, שְׁפִירוּ דְּאָדָם קַדְתִּירָא דְּקִיטְרָא עֲלָאָה,
 מְזִיָּהֲרָא דְּנִהְרָא. שְׁפִירוּ דְּחוּהָ, דְּלֹא
 הָוּוּ יְכַלִּין כָּל בְּרִיין לְאַסְתַּפְּלָא בָּהּ. וְאַפִּילוּ
 אָדָם לֹא הָוָה אֲסַתְּפַל בָּהּ, עַד הֵהוּא זְמַנָּא
 דְּחָאבוּ, וְאַעֲדִיאַת (כ"א וְאוֹעִירַת) שְׁפִירוּ דְּלֵהוּן.
 כְּדִין אֲסַתְּפַל בָּהּ אָדָם, וְאַשְׁתַּמּוּדַע בָּהּ
 לְשִׁמְשָׁא בָּהּ. הָדָא הוּא דְּכִתִּיב, (בראשית ד) וַיֵּדַע
 אָדָם עוֹד אֶת אֲשֶׁתּוֹ. וַיֵּדַע: בְּכֻלָּא. וַיֵּדַע:
 בְּתַשְׁמִישׁ. וַיֵּדַע: דְּאַשְׁתַּמּוּדַע בָּהּ וְאַסְתַּפַּל בָּהּ.
 וְתַנִּינָן, אֲסִיר לִיָּהּ לְבַר נֶשׁ לְאַסְתַּפְּלָא בְּשְׁפִירוּ
 דְּאַנְתְּתָא, בְּגִין דְּלֹא יִיתִי בְּהִרְהוּרָא
 בִּישָׂא, וַיִּתְעַקֵּר (דף ט"ז ע"א) לְמַלְאָה אַחֲרָא. וְכַךְ הָוָה רַבִּי שְׁמַעוֹן עֲבִיד, כַּד

עִמָּדִי היא נְתָנָה לִי מִן הָעֵץ וְאוֹכֵל.
 מִשְׁמַע שְׁאָדָם וַחֲוָה נִבְרָאוּ כַּאֲחַד
 וּבְגוּף אֶחָד, שְׁכַתוּב אֲשֶׁר נָתַתָּה
 עִמָּדִי, וְלֹא כַתּוּב אֲשֶׁר נָתַתְּ לִי.
 אָמַר לוֹ, אִם כֵּן, וְהָרִי כְּתוּב
 (שמואל-א א) אָנֹכִי הָאִשָּׁה הַנִּצְּבֶת
 עִמָּכָה בְּזֵה, וְלֹא כַתּוּב הַנִּצְּבֶת
 לְפָנַיָּךְ. אָמַר לוֹ, אִם כַּתּוּב הַנִּתְּנָת
 עִמָּךְ - הִיִּיתִי אוֹמֵר כֵּן, כְּמוֹ
 שְׁכַתוּב אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי, אֲבָל
 הַנִּצְּבֶת כְּתוּב.

אָמַר לוֹ, וְהָרִי כְּתוּב (בראשית ב)
 וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים לֹא טוֹב הָיִיתָ
 הָאָדָם לְבִדּוֹ אֲעֲשֶׂה לּוֹ עֵזֶר כְּנִגְדּוֹ.
 אֲעֲשֶׂה לּוֹ עֲכָשׁוֹ. אָמַר לוֹ, כֵּךְ הוּא
 וְדָאִי, שְׁאָדָם הָיָה לְבִדּוֹ, שְׁלֹא הָיָה
 לוֹ סִמְךָ מְנוּקְבָתוֹ, מִשּׁוּם שְׁהִיָּתָה
 בְּצַדּוֹ כְּפִי שְׁבָאֲרָנּוּ. וּמָה שְׁאָמַר
 אֲעֲשֶׂה לּוֹ עֵזֶר - כֵּךְ הוּא, שְׁלֹא
 כְּתוּב אֲבָרָא לּוֹ עֵזֶר, מִשּׁוּם
 שְׁכַתּוּב (שם ה) זָכַר וּנְקָבָה בְּרָאָם.
 אֲבָל כְּתוּב אֲעֲשֶׂה. וּמָה הוּא
 אֲעֲשֶׂה? אַתְקֵן. מִשְׁמַע שְׁהַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא נָטִיל אוֹתָהּ מִצַּדּוֹ, וְתַקֵּן
 אוֹתָהּ בְּתַקוּן, וְהִבִּיא אוֹתָהּ לְפָנָיו.
 וְאֵז הַשְּׁתַּמֵּשׁ אָדָם בְּאַשְׁתּוֹ, וְהָיָה
 לוֹ סִמְךָ.

וְשַׁנִּינּוּ, יִפְיוּ שֶׁל אָדָם כְּפֹא שֶׁל
 הַקָּשֶׁר הַעֲלִיּוֹן, מִהִזְהַר הַמְּאִיר.
 יִפְיָה שֶׁל חוּהָ, שְׁלֹא הָיוּ יְכוּלִים
 כָּל הַבְּרִיּוֹת לְהִסְתַּפֵּל בָּהּ. וְאַפְלוּ
 אָדָם הִרְאִשׁוֹן לֹא הָיָה מְסַתְּפֵל
 בָּהּ, עַד אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁחֲטָאוּ,
 וְהוֹסֵר (וְהַקְטוּ) הִיפִי שְׁלָהֶם. אֵז
 הִסְתַּפֵּל בָּהּ אָדָם וְהִפִּיר בָּהּ
 לְשִׁמְשׁ עִמָּה. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (שם ד)
 וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת אֲשֶׁתּוֹ. וַיֵּדַע
 - בְּכֻלָּא. וַיֵּדַע - בְּתַשְׁמִישׁ. וַיֵּדַע -
 שְׁהִפִּיר בָּהּ וְהִסְתַּפֵּל בָּהּ.

וְשַׁנִּינּוּ, אֲסוּר לוֹ לְאַדָם לְהִסְתַּפֵּל
 בְּיָפְיָה שֶׁל אִשָּׁה, כְּדִי שְׁלֹא יִבֵּא
 לְהִרְהוּרָא, וַיִּעְקֹר לְדָבָר אַחֵר.

הָוָה רַבִּי שְׁמַעוֹן עֲבִיד, כַּד

וכך הנה רבי שמעון עושה - כשהיה הולך בעיר והיו החברים הולכים אחריו וראה נשים פרות, השפיל את עיניו, והיה אומר לחברים: אל תפנו.

וכך מי שמסתכל ביפי של אשה ביום, בא להרהור בלילה. ואם עולה אותו הרהור רע עליו, עובר משום ואלהי מסכה לא תעשו לכם. ועוד, אם שמש עם אשתו בזמן שעולה בו אותו הרהור הרע, אותם בנים שמולידים נקראים אלהי מסכה. ועל זה כתוב אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם. רבי אבא אמר, אסור לו לאדם להסתכל באלילי עבודה זרה, ובנשות העמים, ולא להנות מהן, ולא להתרפא בהן. שאסור לו לאדם להסתכל במקום שלא צריך.

רבי אבא פתח, (תהלים פ) פנה אלי וחנוני תנה עזך לעבדך, פנה אלי וחנוני, וכי לא היה לו לקדוש ברוך הוא בעולם יפה כבוד, שהוא אומר פנה אלי וחנוני? אלא כך שנינו, דוד אחר יש לקדוש ברוך הוא, והוא ממנה על כמה אוכלוסים עליונים ומחנות. וכשרוצה הקדוש ברוך הוא לרחם על העולם, מסתכל בדוד הזה, ומאיר לו פנים, והוא מאיר לעולמות וחס על העולם.

ויפיו של הדוד הזה מאיר לכל העולמות, ראשו גלגל זהב שנקמה בשבעה תכשיטי מינים של זהב, והרי פרשוה. וחביבותו של הקדוש ברוך הוא פגגדו, ומרב אהבתו אליו אמר לקדוש ברוך הוא שיחזיר עיניו פגגדו ויסתכל בו, משום שהם יפים בכל, כמו שנאמר (שיר ו) הסבי עיניך מנגדי וגו'. הסבי עיניך מנגדי, שבשעה שהעינים הללו

הנה אזיל במתא, והוה חבריאי אזלין אבתריה, וקמא לאינתו שפיראן, מאיך עיניה, והנה אמר לחבריאי אל תפנו.

וכך מאן דיסתפל בשפירו דאנתתא ביממא, אתי להרהורי בליליא. ואי סליק ההוא הרהורא בישא עלויה, אעבר משום ואלהי מסכה לא תעשו לכם. תו, אי שמש באנתתיה בזמנא דסליק ביה ההוא הרהורא בישא, אינון בנין דאולידו אלהי מסכה אקרון. ועל דא פתיב, (ויקרא יט) אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם. רבי אבא אמר, אסיר ליה לבר נש לאסתפלא באלילי עבודה זרה, ובנשי דעמין, ולא לאתהנייא מנייהו, ולא לאתרפאה בהו, דאסיר ליה לבר נש לאסתפלא באתר דלא אצטריך.

רבי אבא פתח, (תהלים פ) פנה אלי וחנוני תנה עזך לעבדך, פנה אלי וחנוני, וכי לא היה ליה לקודשא בריך הוא בעלמא שפירא כדוד, דאיהו אמר פנה אלי וחנוני. אלא הכי תנינן, דוד אחרא אית ליה לקודשא בריך הוא, והוא ממנא על כמה אוכלוסין עלאין ומשריין. וכד בעי קדשא בריך הוא לרחמא על עלמא, אסתפל בהאי דוד, ונהיר ליה אנפין, והוא נהיר לעלמין, וחיס עלמא.

ושפירו דהאי דוד, נהיר לעלמין פלהו, רישיה גולגלתא דדהבא, אתרקימת בשבעה תכשיטי זינין דדהבא. והא אוקמוה. וחביבותא דקודשא בריך הוא לקבליה, ומסגיאות רחימותא דיליה גביה, אמר ליה לקודשא בריך הוא, דיהדר עינוי לקבליה, ויסתפל ביה. בגין דאינון שפירן בכלא, כמה דאת אמר, (שיר השירים ו) הסבי עיניך מנגדי וגו'. הסבי עיניך מנגדי דבשעתא דאלין עיינין

מסתפלות בו בקדוש ברוך הוא, אז מתעוררים בלבבו חצי בליסטראות באהבה עליונה, ומגדל השלהבת של האהבה העליונה אליו, אמר הסבי עיניך מנגדי, סוכבי עיניך לצד אחר ממני, שהם שורפים אותי בשלהבות אהבה. ועל כן כתוב בְּדוֹד, (שמואל א טז) והוא אדמני עם יפה עינים וטוב ראי. ובשכיל אותו דוד עליון הנאה, אהבתו ותשוקתו של הקדוש ברוך הוא להדבק עמו, אמר דוד פנה אלי וְחַנְּנִי.

מסתפלין ביה בקודשא בריך הוא, פדין מתערין בלביה קסטין דבלסטראי, ברחימותא עלאה, ובסגיאות שלהוביתא דרחימו עלאה לגביה, אמר הסבי עיניך מנגדי, אסחר עיניך לסטר אחרא מני, דאינון מוקדין לי בשלהובי רחימותא. ועל דא כתיב ביה בְּדוֹד, (שמואל א טז) והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי. ובגין ההוא דוד עלאה שפירא, רחימנא ותיאובתא דקודשא בריך הוא לאדבקא ביה. אמר דוד פנה אלי וְחַנְּנִי.

כמו זה, (בראשית כז) ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'. משמע שנכנס עם יעקב גן עדן, שהוא שדה התפוחים הקדושים. וכי איך יכול גן עדן להפנס עמו, שהרי גן עדן כמה הוא גדול ברחב ובארץ, כמה מינים של פתים עליונים קדושים, דרגות על דרגות, מדורים על מדורים יש שם?

בגוונא דא, (בראשית כז) ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו יי'. משמע דעאל עמיה עם יעקב גנתא דעדן, דאיהו שדה דתפוחין קדישין. וכי היך יכול גנתא דעדן לאעלא עמיה, דהא גנתא דעדן כמה רב הוא בפותיא ובארץא. כמה זינין דבייתין עלאין קדישין, דרגין על דרגין, מדורין על מדורין אית תמן.

א"א גן אחר עליון קדוש יש לקדוש ברוך הוא, ואותו הגן הוא אהבתו, ונדבק בו, ואינו שמור אלא לקדוש ברוך הוא לבדו, שהוא נכנס בו. וזה הוריש הקדוש ברוך הוא להמצא תמיד עם הצדיקים, וכל שכן להמצא בו עם יעקב, וזה מה שזמן לו הקדוש ברוך הוא להפנס עמו לסייע לו.

א"א גנתא אחרא עלאה קדישא אית ליה לקודשא בריך הוא, וההוא גנתא רחימותא דיליה, ואתדבק ביה, ולא אתנטיר אלא לקודשא בריך הוא בלחודוי, דהוא עייל ביה. ודא אחסין קדשא בריך הוא לאשתפחא תדיר עמהון דצדיקיא. ופל שפן לאשתפחא ביה בייעקב, ודא זמין ליה קדשא בריך הוא לאעלאה עמיה לסייעא ליה.

כמו כן, (שם כח) אני ה' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ וגו'. שנינו, מלמד שנתקפלה לו ארץ ישראל. וכי ארץ ישראל, שהיא ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה, איך נעקרה ממקומה וישבה תחתיו? אלא ארץ אחרת עליונה קדושה יש לקדוש ברוך הוא, ונקראת ארץ ישראל. והיא תחת דרגת יעקב

בגוונא דא, (בראשית כח) אני יי' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ וגו'. תנן, מלמד שנתקפלה לו ארץ ישראל. וכי ארץ ישראל, דאיהי ד' מאות פרסה על ד' מאות פרסה, היך אתעקרת מאתרה, ויתבא תחותי. אלא ארץ אחרא עלאה קדישא אית לקודשא בריך הוא, וארץ ישראל אקרי. והיא תחות

שעומד עליה, והוריש אותה הקדוש ברוך הוא לישראל בשביל אהבתם, לדור עמם ולהנהיג אותם ולהגן עליהם מהפל, ונקראת ארץ חיים.

בא ראה, אסור לו לאדם להסתפל במקום שהקדוש ברוך הוא מואס בו ונפשו רחוקה ממנו. ומה במה שאוהב הקדוש ברוך הוא אסור להסתפל בו - במה שרחוק על אחת כמה וכמה. שבא ראה, אסור לו לאדם להסתפל בקשת, משום שהיא מראה של דיוקן עליון. אסור לו לאדם להסתפל באות הברית שלו, משום שהוא רומז לצדיק של עולם. אסור לו לאדם להסתפל באצבעות הפהנים בשעה שפורשים ידיהם, משום ששם שרוי כבוד המלך העליון. ומה במקום קדוש עליון אסור להסתפל - במקום טמא רחוק לא כל שכן. משום כך, אל תפנו אל האלילים. רבי יצחק אמר, ומה להסתפל בהם אסור - לעבד אותם או לעשות אותם על אחת כמה וכמה.

ומשום כך, אל תפנו אל האלילים. כן בא להזהיר את ישראל כבראשונה, כנגד (שמות ב) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. ואלהי מסכה לא תעשו לכם, כנגד לא תעשה לך פסל אני ה' אלהיכם. כנגד אנכי ה' אלהיך - איש אמו ואביו תיראו. כנגד כבוד את אביך ואת אמך - ואת שבתתי תשמרו, זכור את יום השבת לקדשו. לא תשבעו בשמי לשקר - לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא. לא תגנבו, ולא תכחשו, ולא תשקרו איש בעמיתו, לא תענה ברעך עד שקר. מות יומת הנואף והנואפת, לא תנאף. לא תעמוד על דם רעך, לא תרצח. והא

דרגא דיעקב דקאים עליה, ואחסין לה קדשא בריך הוא לישראל בגין רחימותא דלהון, לדיירא עמהון, ולדברא להון, ולאגנא להון מפלא, ואקרי ארץ חיים.

הא חזי, אסיר ליה לבר נש, לאסתפלא באתר דקודשא בריך הוא מאיס ביה, ורחיקא ביה נפשיה. ומה במה דרחים קדשא בריך הוא, אסיר לאסתפלא ביה, במה דרחיק על אחת כמה וכמה. דתא חזי, אסיר ליה לבר נש לאסתפלא בקשת, בגין דאיהו חיזו דדיוקנא עלאה. אסיר ליה לבר נש לאסתפלא באת קיימא דיליה, בגין דהוא רמיו לצדיקא דעלמא. אסיר ליה לבר נש לאסתפלא באצבעון דכהני, בשעתא דפרסי ידיהו, בגין דתמן שריא יקרא דמלכא עלאה. ומה באתר קדישא עלאה אסיר (דף פ"ד ע"ב) לאסתפלא, באתר מסאבא רחיקא לא כל שכן. בגיני כך, אל תפנו אל האלילים. רבי יצחק אמר, ומה לאסתפלא בהו אסיר, למפלח להו, או למעבד להו, על אחת כמה וכמה.

ובגיני כך, אל תפנו אל האלילים. הכא אתא לאזהרא להו לישראל כקדמיתא. לקביל (שמות ב) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. ואלהי מסכה לא תעשו לכם, לקביל לא תעשה לך פסל אני יי' אלהיכם. לקביל אנכי יי' אלהיך, איש אמו ואביו תיראו. לקבל כבוד את אביך ואת אמך. ואת שבתותי תשמורו, זכור את יום השבת לקדשו. לא תשבעו בשמי לשקר. לא תשא את שם יי' אלהיך לשוא. לא תגנבו, ולא תגנובו. ולא תכחשו, ולא תשקרו איש בעמיתו. לא תענה ברעך עד שקר. מות יומת הנואף והנואפת, לא תנאף. לא תעמוד על דם רעך, לא תרצח. והא

אוקמוה, ועל דא כללא דאורייתא, בפרשתא דא.

אמר רבי חייא, בקדמיתא, אנכי יי' אלהיך. זכור את יום השבת. לא תשא. לא תרצח. לא תנאף. לא תגנוב. בלישנא יחידאי. והכא, אני יי' אלהיכם. איש אמו ואביו תיראו, ואת שבתותי תשמרו. אל תפנו אל האלילים. בלישנא דסגיאין. אלא תא חזי, מיומא דהווי ישראל שכיחין בעלמא, לא אשתכחו קמי קדשא בריהו הוא, בלפא חד, וברעותא חדא, פמה בההוא יומא דקיימו בטורא דסיני. ועל דא כלא אתמר בלשון יחידאי. לבתר בלישנא דסגיאין, דהא לא אשתכחו כל פך בההוא רעותא.

רבי אלעזר הוה אזיל למחמי לרבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמוי, והווי עמיה רבי חייא ורבי יוסי, כשהגיעו לשדה אחת, ישבו תחת אילן אחד. אמר רבי אלעזר, כל אחד יאמר דבר תורה. פתח רבי אלעזר ואמר, (דושה יג) ואנכי יי' אלהיך מארץ מצרים ואלהים זולתי לא תדע. לא כתיב אשר הוצאתיך מארץ מצרים, אנכי יי' אלהיך מארץ מצרים. וכי מארץ מצרים היה להם למלך, ולא מקדם לכן? והרי כתוב (בראשית לה) ויאמר יעקב אל בניו הסרו את אלהי הנכר אשר בתכם, וכתוב ונקומה ונעלה בית אל, וכתוב (בראשית לה) ונקומה ונעלה בית אל, ואת אמרת מארץ מצרים.

א"ל, מן יומא דהווי ישראל בעלמא, לא אשתמודעו יקרא דקודשא בריהו הוא. בר בארעא דמצרים, דהווי בההוא פולחנא קשיא, וצווחו לקבליה, ולא אשתנו מנימוסא דלהון לעלמין. ותמן אתפחינו אבהתנא, פדהבא מגו שפכה. (ס"א כהתובא ודהבא מגו מפסא) ועוד, דהווי חמאן בכל יומא,

- לא תרצח. והרי פרשה, ועל כן כלל התורה בפרשה הזו. אמר רבי חייא, בראשונה - אנכי ה' אלהיך. זכור את יום השבת. לא תשא. לא תרצח. לא תנאף. לא תגנוב. בלשון יחיד. וכאן - אני ה' אלהיכם. איש אמו ואביו תיראו, ואת שבתותי תשמרו. אל תפנו אל האלילים. בלשון רבים. אלא בא ראה, מיום שהיו ישראל מצויים בעולם, לא נמצאו לפני הקדוש ברוך הוא בלב אחד וברצון אחד כמו באותו יום שעמדו בהר סיני, ועל כן הכל נאמר בלשון יחיד. אחר בלשון רבים, שהרי לא נמצאו כל פך באותו הרצון.

רבי אלעזר היה הולך לראות את רבי יוסי בן לקוניא חמוי, והיו עמו רבי חייא ורבי יוסי, כשהגיעו לשדה אחת, ישבו תחת אילן אחד. אמר רבי אלעזר, כל אחד יאמר דבר תורה. פתח רבי אלעזר ואמר, (דושה יג) ואנכי יי' אלהיך מארץ מצרים ואלהים זולתי לא תדע. לא כתיב אשר הוצאתיך מארץ מצרים, אנכי יי' אלהיך מארץ מצרים. וכי מארץ מצרים היה להם למלך, ולא מקדם לכן? והרי כתוב (בראשית לה) ויאמר יעקב אל בניו הסרו את אלהי הנכר אשר בתכם, וכתוב ונקומה ונעלה בית אל, וכתוב (בראשית לה) ונקומה ונעלה בית אל, ואתה אמרת מארץ מצרים!?

א"ל, מיום שהיו ישראל בעולם, לא הכירו את כבוד הקדוש ברוך הוא, רק בארץ מצרים, שהיו באותה עבודה קשה וצוחו כנגדו, ולא שנו מנימוסייהם לעולמים. ושם נבחנו האבות, פדהב מתוך הפסלת (כהתוך ההב

מתוך השלכת). ועוד, שְׁהִיוּ רוֹאִים
בְּכָל יוֹם כַּמָּה כְּשָׁפִים, כַּמָּה מִיָּנִים
רָעִים, לְהַטְעוֹת אֶת בְּנֵי הָאָדָם,
וְלֹא סָטוּ מִן הַדְּרָךְ לְיָמִין
וְלִשְׂמָאל. וְאָף עַל גַּב שְׂאֵל הָיוּ
מְפִירִים כָּל כֶּף בְּכַבּוּדוֹ שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲלֵא הָיוּ
הוֹלְכִים אַחַר מְנַהֲגֵי אַבּוֹתֵיהֶם.

וְאַחַר כֵּן רָאוּ כַּמָּה נְסִים וְכַמָּה
גְּבוּרוֹת, וְלָקַח אֹתָם הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְעַבּוֹדָתוֹ. וּמִשּׁוֹם
שֶׁכֵּלֶם רָאוּ כַּמָּה נְסִים וְאוֹתוֹת
בְּעִינֵיהֶם, וְכָל אוֹתָם נְסִים
וּגְבוּרוֹת, אָמַר וְאָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ
מֵאֲרֶץ מִצְרָיִם. שֶׁשֵּׁם הָיָה כְּבוֹדוֹ
בְּהַתְּגַלוֹת. וְהַתְּגַלָּה עֲלֵיהֶם עַל
הַיָּם, וְרָאוּ אֶת זֵי הַכְּבוֹד הַעֲלִיּוֹן
פְּנִים בְּפָנִים. שֶׁלֹּא תֹאמְרוּ שְׂאֵלוֹהָ
אַחַר הוּא שֶׁדָּבַר עִמָּנוּ, אֲלֵא אֲנִי
הוּא שֶׁרְאִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם, אֲנִי
הוּא שֶׁהֲרַגְתִּי אֶת שׁוֹנְאֵיכֶם בְּאֶרֶץ
מִצְרָיִם, אֲנִי הוּא שֶׁעֲשִׂיתִי כָל
אוֹתוֹ עֶשֶׂר מַכּוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם.
וּמִשּׁוֹם כֵּן, וְאֱלֹהִים זִוְלָתִי לֹא
תִדְעַ, שֶׁלֹּא תֹאמַר שְׂאֵחַר הָיָה,
אֲלֵא אֲנִי הוּא הַכֹּל.

עוֹד פִּתַּח, לֹא תַעֲשֶׂק אֶת רַעַף
וְלֹא תִגְזַל וְלֹא תִלִּין פְּעֻלַת שְׂכִיר
עַד בְּקָר. לָמָּה לֹא תִלִּין פְּעֻלַת
שְׂכִיר? אֲלֵא מִכְּתוּב אַחַר נִשְׁמַע,
שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים כ"ד) בְּיוֹמוֹ תִתֵּן שְׂכָרוֹ
וְלֹא תְבוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ כִּי עֲנִי
הוּא וְאֵלָיו הוּא נִשְׂא אֶת נַפְשׁוֹ.
לֹא תְבוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ, הַזֶּהָר
שֶׁלֹּא תִתְכַּנֵּס בְּגִלְלוֹ מִן הָעוֹלָם
טָרֵם יִגְיעַ זְמַנְךָ לְהִתְכַּנֵּס, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (קְהֵלֶת י"ב) עַד אֲשֶׁר לֹא
תִחַשֵּׁף הַשֶּׁמֶשׁ וְגו'. מִכָּאֵן לְמַדְּנוּ
דְּבָר אַחַר - מִי שֶׁמְשַׁלֵּם לְנַפְשׁ
הָעֲנִי, אֶפְלוּ שֶׁהֲגִיעוּ יָמֵיו
לְהִסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם, הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְשַׁלֵּם לְנַפְשׁוֹ וְנוֹתֵן
לוֹ יוֹתֵר חַיִּים.

כֹּאֲלוֹ נִטַּל אֶת נַפְשׁוֹ וְאֶת שֶׁל אֲנָשִׁי

כַּמָּה חֲרָשִׁין, כַּמָּה זִינִין בְּיָשִׁין, לְאַטְעָאָה לֹון
לְבַנֵּי נִשָּׂא, וְלֹא סָטוּ מֵאֲרָחָא לְיָמִינָא
וְלִשְׂמָאֵלָא. וְאָף עַל גַּב דְּלֹא הָווּ יְדַעֵי כָל כֶּף
בִּיקְרָא דְקוֹדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, אֲלֵא הָווּ אֲזֵלִין
בְּתַר נִימוּסֵי אַבְהַתְהוֹן.

וְלִבְתָּר, חֲמוּ כַמָּה נְסִין, וְכַמָּה גְבוּרָאן, וְנִטַּל
לֹון קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְפּוֹלְחָנֵיהָ.
וּבְגִין דְכִלְהוּ חֲמוּ כַמָּה נְסִין וְאִתִּין בְּעִינֵיהוֹן,
וְכָל אֵינוֹן אִתִּין וּגְבוּרוֹן. אָמַר וְאָנֹכִי יי' אֱלֹהֶיךָ
מֵאֲרֶץ מִצְרָיִם. דְּתַמֵּן הוּא בְּאַתְגְּלִיָּא יְקָרָא
דִּילֵיהָ. וְאַתְגְּלִי עֲלֵיהוּ עַל יַמָּא, וְחֲמוּ זֵיו יְקָרָא
עַלְאָה דִּילֵיהָ אִפִּין בְּאַפִּין. דְּלֹא תִימְרוּן אֲלֵהָ
אַחְרָא הוּא דְמַלִּיל עִמָּנָא, אֲלֵא אֲנָא הוּא
דְחִמִיתוֹן בְּאַרְעָא דְמִצְרָיִם, אֲנָא הוּא דְקִטְלָנָא
סְנְאִיכוֹן בְּאַרְעָא דְמִצְרָיִם. אֲנָא הוּא דְעַבְדָּנָא
כָּל אֵינוֹן עֶשֶׂר מַחְאָן בְּאַרְעָא דְמִצְרָיִם. וּבְגִינֵי
כֶּן, וְאֱלֹהִים זִוְלָתִי לֹא תִדְעַ, דְּלֹא תִימָא
דְאַחְרָא הוּא, אֲלֵא אֲנָא הוּא כֹלָא.

תו פִּתַּח, (ויקרא יט) לֹא תַעֲשׂוֹק אֶת רַעַף וְלֹא
תִגְזוֹל לֹא תִלִּין פְּעוּלַת שְׂכִיר אֶתְךָ עַד בְּקָר.
לֹא תִלִּין פְּעוּלַת שְׂכִיר אֲמִאִי. אֲלֵא מִקְרָא
אַחְרָא אֲשֶׁתַּמַּע, דְּכִתִּיב, (דְּבָרִים כ"ד) בְּיוֹמוֹ תִתֵּן
שְׂכָרוֹ וְלֹא תְבוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ כִּי עֲנִי הוּא וְאֵלָיו
הוּא נִשְׂא אֶת נַפְשׁוֹ. לֹא תְבוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ,
אַזְדְּהָר דְּלֹא תִתְכַּנֵּס בְּגִינֵיו מֵעֲלָמָא, עַד לֹא
יָמִטִי זְמַנְךָ לְאַתְכַּנְשָׁא. כַּמָּה דָּאֵת אָמַר, (קְהֵלֶת
י"ב) עַד אֲשֶׁר לֹא תִחַשֵּׁף הַשֶּׁמֶשׁ וְגו'. מִהֲכָא
אוּלִיפְנָא מְלֵה אַחְרָא, מָאן דְּאַשְׁלִים לְנַפְשָׁא
דְּמִסְפָּנָא. אֶפִּילוּ (דף פ"ה ע"א) דְּמָטוּ יוֹמוֹי
לְאַסְתַּלְקָא מֵעֲלָמָא, קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲשְׁלִים
לְנַפְשֵׁיהָ, וְיִהִיב לֵיהָ חַיִּין יִתִּיר.

לֹא תִלִּין פְּעוּלַת שְׂכִיר, תָּא חֲזִי, מָאן דְּנִטַּל

לֹא תִלִּין פְּעוּלַת שְׂכִיר. בֹּא רֵאָה, מִי שֶׁנִּטַּל אֶת שְׂכָר הָעֲנִי,

ביתו. הוא הקטין את נפשם - הקדוש ברוך הוא מקטין את ימיו ומקטין את נפשו מאותו העולם. שהרי כל אותם ההבלים שיוצאים מפיו כל אותו היום, כלם עולים לפני הקדוש ברוך הוא ועומדים לפניו, אחר כך עולה נפשו ונפשות בני ביתו, ועומדים עם אותם ההבלים של פיו. ואז, אפלו נגזר על אותו האיש כמה ימים וכמה טובות, כלם נעקרים ממנו ומסתלקים ממנו.

ולא עוד, אלא שנפשו אינה עולה למעלה, והינו מה שאמר רבי אבא: הרחמן יצילנו מהם ומעלבונם. ופרשה, אפלו שהוא עשיר, ואליו הוא נשא את נפשו דוקא, אפלו מפל אדם גם כן, וכל שפן עני. והינו מה שהיה עושה רב המנונא, כשהיה אותו שכיר מסתלק מעבודתו, היה נותן לו שכרו ואמר לו: טל את נפשך שהפקדת בידי, טל את פקדונך.

ואפילו אמר יהי בידיך, שאני (לא) רוצה לותר על שכרי - לא היה רוצה. אמר: פקדון של גופך לא ראוי להיות מפקד בידי, כל שפן פקדון הנפש, שהרי פקדון הנפש לא נתן אלא לקדוש ברוך הוא, שפתיב (תהלים לא) בידיך אפקיד רוחי. אמר רבי חייא, וכי אחר מת. אמר לו, אפלו בידו, אחר שנתן.

כתוב לא תלין פעלת שכיר, וכתוב ולא תבוא עליו השמש. אלא הרי פרשה, אבל בא ראה, אין לך יום יום שלא שולט בו יום אחר עליון. ואם הוא אינו נותן לו את נפשו באותו יום, פמי שפוגם את אותו יום עליון.

להווא יומא עלאה. ובגיני כן ביומו תתן שכרו, ולא תבא עליו השמש.

אגרא דמספנא, פאילו נטיל נפשיה, ודאנשי ביתיה. הוא אזער נפשיהו, קדשא בריה הוא אזעיר יומוי, ואזער נפשיה, מההוא עלמא. דהא כל אינון הבלים דנפקי מפומיה, כל ההוא יומא, פלהו סלקין קמיה דקודשא בריה הוא, וקיימין קמיה, לבתר סלקא נפשיה, ונפשיהו דאנשי ביתיה, וקיימין, באינון הבלים דפומיה. וכדין, אפילו אתגזר על ההוא בר נש כמה יומין, וכמה טבאן, פלהו מתעקראן מניה, ומסתלקי מניה.

ולא עוד, אלא דנפשא דיליה לא סלקא לעילא, והיינו דאמר רבי אבא, רחמנא לשזבינן מנייהו, ומעלבונייהו. ואוקמוה אפילו עשיר הוא, ואליו הוא נושא את נפשו דייקא, אפילו מפל בר נש נמי, ופל שפן מספנא. והיינו דהוה רב המנונא עביד, פד הוה ההוא אגיר מסתלק מעבידתיה, הוה יהיב ליה אגריה, ואמר ליה, טול נפשך דאפקידת בידי, טול פקדונך.

ואפילו אמר יהא בידיך, דאנא (לא) בעינא לסלקא אגרי. לא הוה בעי. אמר פקדונא דגופך, לא אתחזי לאתפקדא בידי, כל שפן פקדונא דנפשא. דהא פקדונא דנפשא לא אתיהיבת, אלא לקודשא בריה הוא. דכתיב, (תהלים לא) בידיך אפקיד רוחי, אמר רבי חייא, ובידא דאתרא שארי. אמר ליה, אפילו בידיה, בתר דיהיב.

כתוב לא תלין פעולת שכיר, וכתיב ולא תבא עליו השמש. אלא הא אוקמוה, אבל תא חזי לית לך יומא ויומא, דלא שלטא ביה יומא עלאה אתרא. ואי איהו לא יהיב ליה נפשא דיליה בההוא יומא, פמאן דפגים

ומשום כף ביומו תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש. וזה שנאמר לא תלין, משום שנפשו לא עולה, ועולה אותה נפש העני ושל אנשי ביתו, כמו שנתבאר. רבי חייא פתח ואמר פסוק אחריו, לא תקלל חרש ולפני עור וגו'. פסוק זה כמשמעו, אבל מפרשה זו פלה למדנו ממנה דברים אחרים, וכלם תלויים זה בזה. בא ראה, מי שמקלל את חברו, והוא לפניו, ומביש אותו, כאלו שפך את דמו, והרי בארנו. ופסוק זה כשאין חברו עמו, והוא קלל אותו, אותו הדבור עולה. שאין לך דבור ודבור שיוצא מפיו שאין לו קול. אותו קול עולה למעלה, וכמה מלאכי חבלה מתחברים לאותו הקול, עד שעולה ומעיר את התהום הגדול, כמו שבארוה, וכמה הם שמתעוררים על האדם. אזי למי שמוציא דבר רע מפיו, והרי פרשוה.

ולפני עור לא תתן מכשול, כמשמעו. ופרשוה, במי שגורם לאחר לחטא. וכן מי שמפכה את בנו הגדול. ולפני עור לא תתן וגו', במי שלא הגיע להוראה ומורה, (כמו שנאמר) שכתוב (משלי ז) כי רבים חללים הפילה ועצמים כל הרגיה. וזה עבר, משום ולפני עור לא תתן מכשול, משום שהכשיל את חברו לעולם הבא. ששגנו, מי שהולך בדרך ישרה בתורה ומי שמשתדל בתורה כראוי, יש לו תמיד חלק טוב לעולם הבא. שאותו דבר התורה שהוציא מפיו, הולך ומשוטט בעולם, ועולה למעלה. וכמה עליונים קדושים מתחברים עם אותו הדבר, ועולה בדרך ישרה, ומתעטר בעטרה קדושה, ורוחץ הנהר של העולם הבא, שופע

והא דאתמר לא תלין, בגין דנפשיה לא סליק, וסליק ההוא נפשא דמסכנא, ודאנשי ביתיה, כמה דאתמר.

רבי חייא פתח ואמר קרא אבתריה, (ויקרא ט) לא תקלל חרש ולפני עור וגו', האי קרא כמשמעו. אבל פרשתא דא, פלא אוליפנא מינה מלין אחרנין, וכלהו תליין דא בדא. תא חזי, מאן דלייט לחבריה, ואיהו קמיה, ואכסוף ליה, פאלו אושיד דמיה, והא אוקימנא. והאי קרא, דלאו חבריה עמיה, והוא לייט ליה, ההיא מלה סלקא.

דלית לך מלה ומלה דנפיק מפומיה, דלא אית ליה קלא, ההוא קלא סליק לעילא, וכמה קסטרין מתחברין עמיה דההוא קלא, עד דסלקא ואתער אתר דתהומא רבא, כמה דאוקמוה וכמה מתערין עליה דההוא בר נש. ווי למאן דאפיק מלה בישא מפומיה, והא אוקמוה.

ולפני עור לא תתן מכשול, כמשמעו. ואוקמוה, במאן דגרים לאחרא למחטי. וכן מאן דמחי לבריה רבא. ולפני עור לא תתן וגו', במאן דלא מטא להוראה ואורי, (כמה דאת אמר) דכתוב, (משלי ז) פי רבים חללים הפילה ועצומים כל הרוגיה. והאי אעבר, משום ולפני עור לא תתן מכשול, בגין דאכשיל ליה לחבריה לעלמא דאתי.

דהנינן מאן דאזיל באורח מישר באורייתא, ומאן דאשתדל באורייתא כדקא יאות, אית ליה חולקא טבא תדיר לעלמא דאתי. דההיא מלה דאורייתא דאפיק מפומיה, אזלא ושטא בעלמא, וסלקא לעילא. וכמה עלאין קדישין מתחברין ביההיא מלה, וסלקא באורח מישר, ואתעטר בעטרא קדישא,

וְאֶסְתַּחֲי בְנֵהֲרָא דְעֵלְמָא דְאַתִּי, דְנִגִּיד וְנִפְיָק
מֵעֵדָן, וְאֶתְקַבַּל בֵּיהּ, וְאַשְׁתַּאֲב בְּגוּיָהּ, וְאַתְעַנַּג
(כ"א וְאַתְנַטַע) סוֹחְרָנִיָּה דְהֵהוּא נִהְרָא, אֵילָנָא
עֲלָאָה. וְכַדִּין נִגִּיד וְנִפְיָק נִהְרָא עֲלָאָה
וְאַתְעַטֵּר בֵּיהּ בְּהֵהוּא בַר נֶשׁ כָּל יוֹמָא, כְּמָה
דְּאַתְמַר.

וּמָאן דְּלָעֵי (נ"א דְּלִיָּה) בְּאוּרִייתָא, וְלֹא אֶשְׁתַּדַּל
בְּהּ בְּאוּרַח קְשׁוּט, (דף פ"ה ע"ב) וּבְאוּרַח
מִישָׁר. הֵהוּא מְלָה סְלָקָא, וְסִטִּי אוּרְחִין, וְלִית
מָאן דִּיתְחַבֵּר בְּהּ, וְכֹלָא דְחִיין לָהּ לְבַר, וְאַזִּיל
וְשָׂאט בְּעֵלְמָא וְלֹא יִשְׁפַח אֶתְרָהּ. מָאן גְּרִים לִיָּה
הָאֵי. הֵהוּא דְסֵאטִי לִיָּה מְאוּרַח מִישָׁר, הָדָא
הוּא דְכְּתִיב וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מְכָשׁוּל. וּבְגִינֵי
כֶּף כְּתִיב, וְיִרְאֵת מְאַלְהֵיךְ אֲנִי יְיָ.

וּמָאן דִּתִּיאוּבְתִיָּה לְמֵלְעֵי בְּאוּרִייתָא, וְלֹא
אַשְׁפַּח מָאן דִּיּוֹלִיף לִיָּה, וְהוּא
בְּרַחֲמֵיהּ דְּאוּרִייתָא, לָעֵי בְּהּ, וּמְגַמְגֵּם בְּהּ,
בְּגַמְגוּמָא דְלֹא יָדַע. כָּל מְלָה וּמְלָה סְלָקָא,
וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֲדֵי בְּהֵיָא מְלָה, וְקַבִּיל
לָהּ, וְנִטְע לָהּ סְחַרְנִיָּה דְהֵהוּא נַחְלָא,
וְאַתְעַבִּידוּ מְאַלִּין מְלִין אֵילָנִין רַבְרַבִּין, וְאַקְרוּן
עַרְבֵי נַחַל, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (משלי ה) בְּאַהֲבַתָּהּ
תִּשְׁגָּה תְּמִיד.

וְדוּר מְלָפָא אָמַר, (תהלים פו) הוֹרְנֵי יְיָ דִּרְפָּךְ אֶהְלֶךְ
בְּאַמְתָּךְ. וְכְּתִיב (תהלים כז) וְנַחֲנֵי בְּאוּרַח
מִישׁוֹר לְמַעַן שׁוֹרְרֵי. זַפְּאִין אֵינוּן דִּינִדְעִין
אוּרְחוּי דְּאוּרִייתָא, וּמְשַׁתְּדִלֵי בְּהּ בְּאוּרַח מִישָׁר,
דְּאֵינוּן נִטְעִין אֵילָנִין דְּחִיין לְעֵילָא, דְּכֹלְהוּ
אַסוּתָא. וּבְגִין כֶּף כְּתִיב, (מלאכי ב) תּוֹרַת אֲמַת
הֵיְתָה בְּפִיָּהּ. וְכִי אֵית תּוֹרָה דְלָאו אֵיָּהֵי אֲמַת.
אֵין כְּגוּוֹנָא דְאַמְרוּן, דְּאוּרִי מָאן דְלֹא יָדַע, וְלָאו
אֵיָּהֵי קְשׁוּט וְהֵהוּא דְּאוּלִּיף מְלָה מִיָּנִיָּה, אוּלִּיף מְלָה דְלָאו אֵיָּהֵי אֲמַת.

וּבְגִינֵי כֶּף כְּתִיב, תּוֹרַת אֲמַת הֵיְתָה בְּפִיָּהּ.

וְיִוצֵא מֵעֵדָן, וּמְתַקַּבַּל בּוֹ וְנִשְׁאָב
לְתוֹכוֹ, וּמְתַעַנַּג (וְנִטְע) סְבִיב אוֹתוֹ
הַנְּהַר, הַעֵץ הָעֲלִיּוֹן. וְאִזּוּ שׁוֹפֵעַ
וְיִוצֵא אוּר עֲלִיּוֹן וּמְתַעַטֵּר עִם
אוֹתוֹ אָדָם כָּל יוֹם, כְּמוֹ שְׁנַתְבָּאָר.
וְכִי שְׁעוּסֵק (שְׁלוּמָר) בְּתוֹרָה וְלֹא
מְשַׁתְּדֵל בְּהּ בְּדִרְךָ אֲמַת וּבְדִרְךָ
יִשְׂרָאֵל, אוֹתוֹ הַדְּבַר עוֹלָה וְסוֹטָה
בְּדִרְכֵים, וְאִין מִי שִׁיתְחַבֵּר עִמּוֹ,
וְהַכֵּל דּוֹחִים אוֹתוֹ הַחוּצָה, וְהוֹלֵךְ
וּמְשׁוּטֵט בְּעוֹלָם וְלֹא יִמְצֵא
מְקוֹם. מִי גֵרָם לוֹ אֵת זֶה? אוֹתוֹ
שְׁהַסְטָה אוֹתוֹ מִדִּרְךָ הַיִּשְׁרָאֵל. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן
מְכָשׁוּל. וּמְשׁוּם כֶּף כְּתוֹב, וְיִרְאֵת
מְאַלְהֵיךְ אֲנִי ה'.

וְכִי שְׁתִּשְׁוֹקְתוּ לְעַסֵּק בְּתוֹרָה וְלֹא
מוֹצֵא מִי שִׁיִּלְמַד אוֹתוֹ, וְהוּא
בְּאַהֲבַת הַתּוֹרָה לוֹמַד אוֹתָהּ,
וּמְגַמְגֵּם בְּהּ בְּגַמְגוּם שְׂאִינוּ יוֹדַע
- כָּל דְּבוּר וְדְבוּר עוֹלָה, וְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא שְׂמַח בְּאוֹתוֹ דְּבוּר
וּמְקַבַּל אוֹתוֹ, וְנוֹטַע אוֹתוֹ סְבִיב
אוֹתוֹ הַנַּחַל, וְנִנְעֵשִׁים מְאוּתָם
דְּבוּרִים עֲצִים גְּדוּלִים, וְנִקְרְאִים
עַרְבֵי נַחַל. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (משלי ה)
בְּאַהֲבַתָּהּ תִּשְׁגָּה תְּמִיד.

וְדוּר הַמְּלָךְ אָמַר, (תהלים פו) הוֹרְנֵי
ה' דִּרְפָּךְ אֶהְלֶךְ בְּאַמְתָּךְ. וְכְּתוֹב
(שם כז) וְנַחֲנֵי בְּאוּרַח מִישׁוֹר לְמַעַן
שׁוֹרְרֵי. אֲשָׁרֵי אוֹתָם שִׁיּוֹדְעִים אֵת
דְּרַכֵי הַתּוֹרָה וּמְשַׁתְּדִלִים בְּהּ
בְּדִרְךָ יִשְׂרָאֵל, שְׁהֵם נוֹטְעִים עֲצֵי
חַיִּים לְמַעְלָה, שְׁפָלָם רְפוּאָה.
וּמְשׁוּם כֶּף כְּתוֹב, (מלאכי ב) תּוֹרַת
אֲמַת הֵיְתָה בְּפִיָּהּ. וְכִי יֵשׁ תּוֹרָה
שְׂאִינָה אֲמַת? כֵּן, כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ,
שְׁמוֹרָה מִי שְׁלֹא יוֹדַע, וְאֵינוּ
אֲמַת, וְאוֹתוֹ שְׁלוּמַד מְמַנּוּ, לוֹמַד
דְּבַר שְׂאִינוּ אֲמַת. וּמְשׁוּם כֶּף
כְּתוֹב, תּוֹרַת אֲמַת הֵיְתָה בְּפִיָּהּ.

וְכִי יֵשׁ תּוֹרָה דְלָאו אֵיָּהֵי אֲמַת.

ועם כל זה, צריך אדם ללמד דברי תורה מכל אדם, אפלו ממי שאינו יודע. משום שעל פני התעורר בתורה, ויבא ללמד ממי שיודע, ואחר כך נמצא שהולך בתורה בדרך אמת. בא ראה, ישתדל אדם בעולם בתורה ובמצוותיה אפלו שאין עושה לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה.

רבי יוסי פתח בפסוק אחריו ואמר, לא תעשו עול במשפט וגו'. לא תעשו עול במשפט, כמשמעו. אבל הרי נאמר, שבפרשה הזו יש בה דברים עליונים ונכבדים במצוות התורה. מסוף הפסוק הזה משמע, שכתוב בצדק תשפט עמיתך. בא ראה, שתי דרגות הן כאן - משפט וצדק. מה בין זה לזה? אלא אחד רחמים ואחד דין, וזה מתבשר עם זה.

בשמתעורר צדק, הוא דן דין את הכל כאחד, שאין בו רחמים ולא ותרנות. כשמתעורר משפט, יש בו רחמים. יכול יהיה הכל במשפט? בא הכתוב ואומר, בצדק תשפט עמיתך. מה הטעם? משום שצדק לא דן את זה ועוזב את זה, אלא כלם כאחד במשקל אחד. כמו כן, לא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול, אלא כלם במשקל אחד, בצדק. יכול יהיה הכל בצדק בלבד? בא הכתוב ואמר תשפט, שצריך לחבר אותם כאחד שלא ימצא זה בלי זה, וזוהי שלמות הדין. וכך כך למה? משום שהקדוש ברוך הוא מצוי שם. ומשום כך צריך להשלים את הדין. כמו שהוא עושה למטה, כמו שלו ממש עושה למעלה. ובא ראה, הקדוש ברוך הוא שם כסא של דין בשעה שיושבים הדיינים, וזהו שכתוב (תהלים ט) כונן למשפט כסאו. ומשם נתקן כסאו של

ועם כל דא, מיבעי ליה לבר נש למילף מלי דאורייתא מכל בר נש, אפילו ממאן דלא ידע. בגין דעל דא יתער באורייתא, וייתי למילף ממאן דידע, ולבתר אשתכח, דאזיל בה באורייתא בארץ קשוט. תא חזי, ישתדל בר נש בעלמא באורייתא ופקודוי, אפילו דלא עביד לשמה, דמתוך שלא לשמה בא לשמה. רבי יוסי פתח קרא אבתריה ואמר, (ויקרא יט) לא תעשו עול במשפט וגו'. לא תעשו עול במשפט, כמשמעו. אבל הא אתמר, דפרשתא דא מלין עלאין ויקירין אית בה בפקודי אורייתא. האי קרא מסופיה קא משמע, דכתיב בצדק תשפוט עמיתך. תא חזי, תרי דרגין אינון הכא: משפט, וצדק. מה בין האי להאי. אלא חד רחמי, וחד דינא, ודא אתבסם בדא. בר אתער צדק, דאין דינא לכלא כחדא, דלית ביה רחמי, ולא ותרנותא. פד אתער משפט, אית ביה רחמי. יכול יהא כלא במשפט. אתא קרא ואמר, בצדק תשפוט עמיתך. מאי טעמא. בגין דצדק לאו דאין לדא ושביק לדא, אלא כלהו כחדא בשקולא חדא. כגוונא דא לא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול, אלא כלהו בשקולא חדא, בצדק. יכול יהא כלא דינא בצדק בלחודוי. אתא קרא ואמר תשפוט, דבעי לחברא להו כחדא, דלא ישתבח דא בלא דא, והאי שלימו דדינא.

וכך כך למה. בגין דקודשא בריך הוא שכיח תמן. ובגיני כך בעי לאשלמא דינא. כגוונא דאיהו עביד לתתא, כגוונא דיליה ממש עביד לעילא. ותא חזי, קדשא בריך הוא שוי כורסייא דדינא, בשעתא דדייני יתבין, הדא הוא דכתיב, (תהלים ט) כונן למשפט כסאו.

דין בשעה שיושבים הדיינים, וזהו שכתוב (תהלים ט) כונן למשפט כסאו. ומשם נתקן כסאו של

ומתמך אתתקן פורסיה דקודשא ברין הוא. ומאן איהו פורסיה. אלין אינון צדק ומשפט. הדיא הוא דכתיב, צדק ומשפט מכוון פסאך. ומאן דדאין דינא, בעי למידן (ס"א למיתב) בכורסיה דמלכא. ואי פגים חד מנייהו, פאלו פגים לכורסיה דמלכא. וכדין קדשא ברין הוא אסתלק מבינייהו דדייני, ולא קאים בדינייהו. ומאי אמר. (תהלים יב) עתה אקום לאמר יי' וגו'. ורוחא דקודשא אמר, (תהלים נז) רומה על השמים אלהים.

רעיא מהימנא

לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך (ויקרא יט) וגו'. פקודא דא, לאוכחא לההוא דחטי, למחזי ליה רחימו סגיא, דרחים ליה, בגין דלא יתענש איהו. דהא בקודשא ברין הוא כתיב, (משלי ג) כי את אשר יאהב יי' יוכיח. וכמה דקודשא ברין הוא עביד ואוכח למאן דרחים ליה, הכי יוליף בר נש מההוא ארחא, ויוכח לחבריה. קדשא ברין הוא במאי אוכח לבר נש. אוכח ליה ברחימו בסתרא, אי יקבל ליה יאות. ואי לא, אוכח ליה בין רחימוי. אי יקבל יאות. ואי לא, אוכח ליה באתגלגליא לעיניהון דכלא. אי יקבל יאות. ואי לאו, שרי ליה, ולא אוכח ליה, ושביק (דף פ"ו ע"א) ליה ייזיל ויעביד רעותיה.

בקרמיתא אודע ליה בסתרא, בגין לאוכחא ליה, ולא תערא ליה, דלא ינדע ביה בר נש. ודיא איהו ביניה לביניה. אי מקבל יאות. ואי לאו, אודע ליה בין רחימוי, בזמנא דכהנא רבא הוה בעלמא, יהיב ליה מרעין בערסיה, ואתו רחימוי דקודשא ברין הוא, ואודען ליה, אי אית ביה חוכא דגיתוב מניה, ולעין במליה. אי מקבל יאות, ואי לאו אוכח ליה באתגלגליא, במקמוניה, בכנוי, דכלא מלחשן עליה, וניתון לגביה. אי מקבל מוטב, ואם לא - מוכיח אותו בגלוי, במקונו, בכנוי, שכלם

הקדוש ברוך הוא. ומי הוא הפסא? אלו הם צדק ומשפט. זהו שכתוב (שם פט) צדק ומשפט מכוון פסאך. ומי שדן דין, צריך לדון (לשבת) בכסא המלך. ואם פוגם אחד מהם, כאלו פגם את כסא המלך. ואז הקדוש ברוך הוא מסתלק מבין הדיינים, ולא עומד בדיניהם. ומה אומר? (שם יב) עתה אקום לאמר ה' וגו'. ורוח הקדש אומרת, (שם נז) רומה על השמים אלהים.

רעיא מהימנא

לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך וגו'. מצוה זו להוכיח את אותו שחטא להראות לו אהבה רבה, שאוהב אותו, כדי שהוא לא יענש. שהרי כתוב בקדוש ברוך הוא, כי את אשר יאהב ה' יוכיח. וכמו שעושה הקדוש ברוך הוא ומוכיח את מי שאוהב אותו, כך ילמד אדם מאותה הדרך ויוכיח את חברו. במה מוכיח הקדוש ברוך הוא את האדם? הוא מוכיחו באהבה בסתר. אם יקבל אותו - יפה. ואם לא מוכיחו בין אוהביו, אם יקבל - יפה, ואם לא - מוכיחו בגלוי לעין כל. אם יקבל - יפה. ואם לא - מניח אותו ולא מוכיח אותו, ועוזב אותו שילף ויעשה את רצונו.

בראשונה מודיעה לו בסתר, כדי להוכיח אותו ולעורר אותו, שלא יכיר בו בן אדם. וזה הוא בינו לבינו. אם מקבל - טוב, ואם לא - מודיע לו בין אוהביו. בזמן שהכהן הגדול היה בעולם, נתן לו מחלה במשחו, וכאו אוהביו של הקדוש ברוך הוא, ומודיעים לו, שאם יש בו חוכה שישוב ממנה ויעין בדכריו. אם מקבל -

מקבל - מוטב, ואם לא - מתיר לו קונו לעשות רצונו, ולא מחזיק בו לעולמים. כגון זה צריך לו להוכיח לחברו בראשונה בפתר, ואחר כך בין אוהביו, ולבסוף בגלוי. מכאן ולהלאה יעזב לו ויעשה כרצונו.

ועל זה כתוב הוכח תוכיח. הוכח - בפתר, שלא ידע בו בן אדם. תוכיח - בין חבריו ואוהביו. את עמיתך - בגלוי. ועל כן לא כתוב בראשונה תוכיח, אלא הוכח. ועוד הוכח - אם הוא אדם שיתביש, לא יאמר לו ולא יוכיח אותו אפלו בפתר, אלא יאמר לפניו כמי שמספר בדברים אחרים. וכתוף אותם דברים יזכיר מי שעושה אותו החטא הוא כף וכף, כדי שהוא ידע בעצמו ויעזב את אותו החטא. ועל כן הוכח. ואם לא - תוכיח. ואחר כך את עמיתך - בגלוי. מכאן ולהלאה - ולא תשא עליו חטא.

דבר אחר ולא תשא עליו חטא - שהרי פיון שאדם מוכיח את חברו ומזדמן להוכיחו בגלוי, לא יעלה לפניו אותו חטא שעשה, שאסור לו ודאי, אלא יאמר סתם, ולא יעלה עליו אותו חטא בגלוי, ולא ירשם עליו חטא. שהקדוש ברוך הוא חס על כבודו של אדם אפלו ברשעים. (עד כאן רעיא מהימנא). פתח ואמר, ויהי קול השפר הולך וגו'. ויהי קול השפר, כאן נחלקו ספרי הקדמונים וכו', עד שבאו רבי אבא ורבי יהודה, והודו לרבי אחא.

קמו. עד שהיו הולכים, אמר רבי אלעזר, לא תלך רכיל בעמיה. לא תשנא את אחיה, לא תקם ולא תטר. הרי בארנו אותם, וכלם התעוררו עליהם החברים. אבל נאמר דבר בפרשה הזו. כתוב את חקתי תשמרו, בהמתך לא תרביע כלאים, שדך לא תזרע כלאים, ובגד כלאים

זאת. ואי לאו שארי ליה מאריה למעבד רעותיה, ולא נתקיף ביה לעלמין. כגוונא דא אצטריך ליה לאוכחא לחבריה בקדמיתא בסתרא. לבתר בין רחימוי. לבתר באתגלייא. מכאן ולהלאה ישבוק ליה ויעביד רעותיה. ועל דא כתיב הוכח תוכיח. הוכח: בסתרא, דלא ינדע ביה בר נש. תוכיח: בין חברוי ורחימוי. את עמיתך: באתגלייא. ועל דא לא כתיב בקדמיתא תוכיח, אלא הוכח. תו הוכח, אי איהו בר נש דיקסוף, לא יימא ליה ולא יוכיח ליה אפילו בסתרא, אלא יימא קמיה, כמאן דמשתעי במלין אתרנין. ובגו אינון מלין, ידבר מאן דעבד ההוא חובא הוא כף וכף, כגין דאיהו ידע בגרמיה, וישתביק מההוא חובא. ועל דא הוכח. ואם לאו, תוכיח. ולבתר את עמיתך באתגלייא. מכאן ולהלאה ולא תשא עליו חטא.

דבר אחר ולא תשא עליו חטא, דהא כיון דבר נש אוכח לחבריה, ואזדמן לאוכחא ליה באתגליא, לא יסלק קמיה ההוא חובה דעביד, דאסיר ליה ודאי, אלא יימא סתם, ולא יסלק עלוי ההוא חובא באתגלייא, ולא ירשים עלוי חובא, דקודשא בריך הוא חס על יקרא דבר נש, אפילו בחייבינא. (ע"כ רעיא מהימנא).

פתח ואמר, ויהי קול השופר הולך וגו'. ויהי קול השופר, הךא אתפליגו ספרי קדמאי וכו', עד דאתו רבי אבא ורבי יהודה, ואודו ליה לרבי אחא.

קמו, עד דהוו אזלי, אמר רבי אלעזר לא תלך רכיל בעמיה לא תשנא את אחיה לא תקום ולא תטר. הא אוקימנא לון, וכלהו אתערבו עלייהו חברייא, אבל גימא מלה בפרשתא דא, פתיב, את חקותי תשמרו בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע כלאים ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך.

התעוררו עליהם החברים. אבל נאמר דבר בפרשה הזו. כתוב את חקתי תשמרו, בהמתך לא תרביע כלאים, שדך לא תזרע כלאים, ובגד כלאים

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, אַתֶּם עַדִּי נִאֵם
נֵאֵם ה' וְעַבְדִּי אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי לְמַעַן תִּדְעוּ
תִּדְעוּ וּתְאֲמִינּוּ וְגו'. אַתֶּם עַדִּי,
אֱלוֹהֵי הַיָּם יִשְׂרָאֵל וְשִׁנְיָנוּ, אֱלוֹהֵי הַיָּם
שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שְׁכָתוּב (דברים ד)
הַעִידוּתִי בְּכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם
וְאֶת הָאָרֶץ. אֲבָל יִשְׂרָאֵל הֵם עַדִּים
אֱלוֹהֵי עַל אֱלוֹהֵי, וְשָׁמַיִם וָאָרֶץ וְהַכֹּל
עַדִּים עֲלֵיהֶם. וְעַבְדִּי אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי
זֶה יַעֲקֹב, שְׁכָתוּב (ישעיה מט)
וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אֶתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
בְּךָ אֶתְפָּאֵר, וְכָתוּב אֵל תִּירָא
עַבְדִּי יַעֲקֹב. וַיֵּשׁ אֲמָרִים, זֶה דָּוִד.
וְנִקְרָא דָּוִד עַבְדִּי, שְׁכָתוּב (שם לו)
לְמַעַנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי אֲשֶׁר
בְּחַרְתִּי, זֶה דָּוִד הַעֲלִיּוֹן.

לְמַעַן תִּדְעוּ וּתְאֲמִינּוּ לִי וְתַבִּינּוּ
כִּי אֲנִי הוּא (ישעיה מג). מַה זֶה כִּי
אֲנִי הוּא? שֶׁהַתְּרַצִּיתִי בְּאוֹתוֹ דָּוִד
וּבְאוֹתוֹ יַעֲקֹב, אֲנִי הוּא הֵם מִמֶּשׁ.
לְפָנַי לֹא נּוֹצֵר אֵל, שֶׁשִּׁנְיָנוּ, קָרָא
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיַעֲקֹב אֵל,
שְׁכָתוּב (בראשית לו) וַיִּקְרָא אֵל אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרָא
לְיַעֲקֹב אֵל. זֶהוּ שְׁכָתוּב לְפָנַי לֹא
נּוֹצֵר אֵל וְאַחֲרָי לֹא יִהְיֶה. וּמִשׁוּם
כֵּן אֲנִי הוּא, הַכֹּל, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר.
וְאַחֲרָי לֹא יִהְיֶה, שֶׁהָרִי דָּוִד נִקְרָא
כֵּן, וְאֵין אַחֲרָיו אַחֵר.

בֵּא רֵאָה, כְּשֶׁבְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֶת הָעוֹלָם, תִּקֵּן כָּל דְּבַר
וְדַבֵּר, כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּצִדּוֹ, וּמִנֵּה
עֲלֵיהֶם כַּחוֹת עֲלִיוֹנִים. וְאֵין לָךְ
אֶפְלוֹ עֹשֵׁב קִטְּן בְּאָרֶץ שְׂאִין לוֹ
כַּח עֲלִיּוֹן לְמַעְלָה. וְכֹל מַה
שֶׁעוֹשִׂים עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, (שתי
נוסחאות) וְכֹל מַה שֶּׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד
עוֹשֶׂה, הַכֹּל הוּא בְּחֻזֵּק שֶׁל אוֹתוֹ
הַכַּחַשׁ הַעֲלִיּוֹן שֶׁמִּמֵּנָה עֲלִיו
מְלַמְעֵלָה. וְכֹל הַהֲנַהגוֹת גְּזוּרוֹת
מִן הַדִּין, עַל דִּין הֵם נוֹסְעִים, וְעַל
הַדִּין הֵם עוֹמְדִים. אֵין מִי שִׁיּוּצָא
מִמְקוֹמוֹ הַחַוְצָה.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ישעיה מג) אַתֶּם עַדִּי נִאֵם
יְי' וְעַבְדִּי אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי לְמַעַן תִּדְעוּ
וּתְאֲמִינּוּ וְגו'. אַתֶּם עַדִּי, אֱלִיָּן אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל.
וְתַנִּינָן, אֱלִיָּן אֵינּוֹן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, דְּכָתִיב (דברים
ל) הַעִידוּתִי בְּכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ.
אֲבָל יִשְׂרָאֵל אֵינּוֹן סְהַדִּין אֱלִיָּן עַל אֱלִיָּן,
וְשְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְכֹלָא, סְהַדִּין עֲלֵיהוּ. וְעַבְדִּי
אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי, דָּא יַעֲקֹב, דְּכָתִיב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר
לִי עַבְדִּי אֶתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר, וְכָתִיב,
(ירמיה ל) וְאֶתָּה אֵל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב. וְאֵית דְּאֲמָרִי
דָּא דָּוִד. וְדָוִד עַבְדִּי אֲקָרִי, דְּכָתִיב, (ישעיה לו)
לְמַעַנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי, דָּא דָּוִד
עַלְאָה.

לְמַעַן תִּדְעוּ וּתְאֲמִינּוּ לִי וְתַבִּינּוּ כִּי אֲנִי הוּא.
מַאי כִּי אֲנִי הוּא. דְּאֶתְרַעִיתִי בְּהַהוּא
דָּוִד, וּבְהַהוּא יַעֲקֹב. אֲנָא, הוּא אֵינּוֹן מִמֶּשׁ.
לְפָנַי לֹא נּוֹצֵר אֵל, דְּתַנִּינָן, קָרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא לְיַעֲקֹב אֵל, דְּכָתִיב, (בראשית לג) וַיִּקְרָא לוֹ אֵל
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרָא לְיַעֲקֹב
אֵל. הָדָא הוּא דְּכָתִיב, לְפָנַי לֹא נּוֹצֵר אֵל וְאַחֲרָי
לֹא יִהְיֶה. וּבְגִין כֵּן, אֲנִי הוּא. כְּמָה
דְּאֶתְמַר. וְאַחֲרָי לֹא יִהְיֶה, דְּהָא דָּוִד הָכִי אֲקָרִי,
וְלֹא אֵית בְּתַרְיָה אַחֲרָא.

הָא חֲזִי, כִּד בְּרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵמָא,
אֶתְקִין כָּל מְלָה וּמְלָה, כָּל חַד וְחַד
בְּסִטְרוּי. וּמְנִי עֲלֵייהוּ חִילִין עֲלֵאִין. וְלִית לָךְ
אֶפְלוֹ עֹשֵׁב זַעִירָא בְּאַרְעָא, דְּלִית לִיה חִילָא
עֲלָאָה לְעִילָא. וְכֹל מַה דְּעַבְדִּין בְּכָל חַד וְחַד,
(תרי נוסחי) וְכֹל מַה דְּכָל חַד וְחַד עַבְדִּי, כְּלָא הוּא
בְּתַקִּיפוֹ דְּהַהוּא חִילָא עֲלָאָה, דְּמִמֵּנָה עֲלִיה
לְעִילָא. וְכִלְהוֹ נְמוּסִין גְּזִירִין מְדִינָא, עַל דִּינָא
נְטִלִין, וְעַל דִּינָא קְיִימִין. לִית מָאן דְּנִפְיֵק (דף
פ"ו ע"ב) מִן קִיּוּמִיָּה לְבַר.

וְכִלְהוּ מִמֶּנּוּ, מִן יוֹמָא דְאַתְבְּרִי עֲלֵמָא,
מִתְפַקְדָן שְׁלִטוֹנִין עַל כָּל מְלָה וּמְלָה.
וְכִלְהוּ נְטִלִין עַל נִימוּסָא אַחְרָא עֲלָאָה, דְנִטְלִין
כָּל חַד וְחַד. כְּמָה דְכְתִיב, (משלי לא) וְתַקֵּם בְּעוֹד
לֵילָה וּתְתֵן טָרֵף לְבֵיתָהּ וְחַק לְנַעֲרוֹתֶיהָ. כִּיּוֹן
דְנִטְלִין הֵהוּא חַק, כְּלָהוּ אַקְרוּן חֲקוֹת, וְהֵהוּא
חַק דְאַתְיִיב לְהוּ, מִן שְׂמַיָא קָא אָתִי, וְכִדִּין
אַתְקְרוּן חֲקוֹת שְׁמַיִם. וּמְנַלָן דְמֵן שְׁמַיִם קָא
אַתְיִין. דְכְתִיב (תהלים פא) כִּי חַק לְיִשְׂרָאֵל הוּא.
וְעַד דָּא כְתִיב, אֵת חֲקוֹתֵי תְשִׁמוּרוֹ בְּגִין דְכָל
חַד וְחַד מִמֶּנָּא עַל מְלָה יְדִיעָא בְּעֲלֵמָא,
כְּהֵוּא חַק. בְּגִין כְּהוּ אָסִיר לְמַחְלָף זִינִין,
וְלֹאֲעֵלָא זִינָא בְּזִינָא אַחְרָא. בְּגִין דְאַעְקֹר לְכָל
חִילָא וְחִילָא מְאַתְרִיָהוּ, (ואכחיש פמליא של מעלה)

ואכחיש פומבי דמלפא.

וְעַד כִּן כְּתוּב אֵת חֲקֵי תְשִׁמוּרוֹ,
מְשׁוּם שְׁכָל אַחַד וְאַחַד מִמֶּנָּה עַל
דְּכַר יְדוּעָא בְּעוֹלָם, בְּאוֹתוֹ חַק.
מְשׁוּם כְּהוּ אָסִיר לְהַחְלִיף מִינֵיהּ
וְלִהְכְּנִיס מִיָּן בְּמִין אַחֵר, מְשׁוּם
שְׁעוּקָא אֵת כָּח וְכַח מִמְקוּמוֹ,
(ואכחיש פמליא של מעלה) וּמְכַחֵישׁ אֵת
פְּרוֹסוּם הַמְלָךְ.

כְּלָאִים, מַהוּ כְּלָאִים? כְּמִי שְׁנוֹתָן
מִישְׁהוּ אַחֵר בְּבֵית הָאֲסוּרִים, כְּמוֹ
שְׁנֵאֲמַר (ירמיה לו) אֵל בֵּית הַכְּלָא,
כְּדִי לֹא לַעֲשׂוֹת דְּכַר. כְּלָאִים -
מְנִיעָה, שְׁמוּנָעָא אֵת כָּל אוֹתָם
הַפְּחוֹת מִן הַמַּעֲשֵׂה שְׁלָהֶם.
כְּלָאִים - עֲרֻבּוּבָיָהּ, שְׁעוּשָׁה
עֲרֻבּוּבָיָהּ בְּכַח שְׁלִמְעֵלָה וּמְכַחֵישׁ
אֵת פְּרוֹסוּם הַמְלָךְ, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר
וּבְגַד כְּלָאִים שְׁעֻטְנוֹ לֹא יַעֲלֶה
עֲלֶיךָ.

בֹּא רְאֵה, כְּתוּב (בראשית ב) וּמַעֲצֵן
הַדְּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ מוֹת
כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת.
וְהָרִי נִתְבָּאָר, שְׁשֵׁנָה מְצוֹת הַמְלָךְ,
וְהַחְלִיף עֵץ חַיִּים, שְׁבוּ הַשְּׁתַלֵּם
הַכַּל וְכוּ תְלוּיָהּ הָאֲמוּנָה, וְנִדְבַק
בְּמִקוּם אַחֵר. וְהָרִי שְׁנִינּוּ, כְּכַל
צְרִיף אָדָם לְהִרְאוֹת מַעֲשֵׂה כְּמוֹ
שְׁלִמְעֵלָה וְלַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה כְּמוֹ
שְׁצָרִיף. וְאִם שְׁנָה בְּדַבְּרֵי אַחֵר,
הוּא מְשַׁפֵּיעַ לְהַשְׁרוֹת בּוֹ דְּכַר
אַחֵר שְׁלֵא צְרִיף.

כְּלָאִים, מַהוּ כְּלָאִים. כְּמָאן דִּיהִיב אַחְרָא בְּבִי
מִטְרָא, כְּמָה דְאַתְ אָמַר (ירמיה לו) אֵל בֵּית
הַכְּלָא, בְּגִין דְלֹא לְמַעַבְד מִיָּדִי. כְּלָאִים:
מְנִיעוּתָא, דְמְנַע לְכָל אֵינוֹן חִילִין מְעַבְדְתָא
דְלַהוֹן. כְּלָאִים: עֲרֻבּוּבָיָא, דְעַבִּיד עֲרֻבּוּבָיָא
בְּחִילָא דְלַעֲלִילָא, וְאַכְחִישׁ פּוּמְבִי דְמִלְפָא, כְּמָה
דְאַתְמַר, (ובגין כך) וּבְגַד כְּלָאִים שְׁעֻטְנוֹ לֹא יַעֲלֶה
עֲלֶיךָ.

הָא חֲזִי, כְּתִיב (בראשית ב) וּמַעֲצֵן הַדְּעַת טוֹב וְרַע
לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת
תָּמוּת. וְהָא אַתְמַר, דְשְׁנֵי פְקוּדוֹי דְמִלְפָא,
וְאַחְלָף עֵץ חַיִּים, דְבִיָּה אֲשַׁתְלִים כְּלָא, וְבִיָּה
תְלִיא מְהִימְנוּתָא, וְאַתְדַּבַּק בְּאַתְרֵי אַחְרָא. וְהָא
תְנִינָן, כְּכַלָּא כְּעִי בַר נֶשׁ לְאַחְזָא עוּבְדָא
כְּגוּוּנָא דְלַעֲלִילָא, וְלְמַעַבְד עוּבְדָא כְּמָה
דְאַצְטְרִיף. וְאִי אֲשַׁתְנִי בְּמְלָה אַחְרָא, הוּא
אַנְגִיד עֲלֵיהּ לְשַׁרְיָא בִיָּה מְלָה אַחְרָא דְלֹא
אַצְטְרִיף.

ובא ראה, בשעה שאדם מראה למטה בדרך ישרה כמו שצריך, שופעת ויוצאת ושווה עליו רוח קדושה עליונה. ובשעה שהוא מראה מעשה למטה בדרך עקמה, שאינה דרך ישרה, אז שופעת ויוצאת ושווה עליו רוח אחרת, שלא צריכה, שמסטה את האדם לצד רע. מי מושך עליו אותו הרוח? הוה אומר, אותו מעשה שהראה בצד אחר.

בתוב (משלי לא) דרשה צמר ופשתים. דרשה, מהו דרשה? שמבקשת ודורשת על צמר ופשתים, מי שמחבר אותם כצמר. ואם תאמר למה בציצית מתר? הרי פרשוה. אכל שם הוא אותו לבוש בתקונו, בהשלמת המעשה פראוי.

(וח) עוד, דרשה צמר ופשתים - לעשות נקמה במי שמחבר אותם יחד. אבל מתי שורה? בשעה שהוא בשלמות, שכתוב ותעש בחפץ כפיה. וציצית, הרי בארנו ששם באותו הכלל של השלמות נמצא, ולא עושה דבר. אבל בשעה שלא נמצא בשלמות, מי שפא לחברם יחד, מעורר עליו רוח שאינה צריכה.

מי מוכיח דבר זה? קין והבל מוכיחים, שזה בא מצד אחד, וזה בא מצד אחר, ומשום כך איננו צריכים לחברם יחד. (מי מוכיח דבר זה? קין והבל מוכיחים) וקרננו של קין התרחק מלפני קרננו של הבל. ועל כן, ובגד פלאים שעטנו לא יעלה עליך. לא יעלה עליך סתם, לא יעלה עליך רוח אחרת לשלט בקך. וצריך לו לאדם להראות מעשה כשר כמו שראוי, ובאותו מעשה שורה עליו רוח קדושה, רוח עליונה, להתקדש בו. בא

ותא חזי, בשעתא דבר נש אחזי עובדא לתתא בארץ מישר, כמה דאצטריך, נגיד ונפיק ושריא עלוי רוח קדישא עלאה. ובשעתא דאיהו אחזי עובדא לתתא באורחא עקימא, דלית איהו אורח מישר, פדין נגיד ונפיק ושרי עלוי רוח אחרא, דלא אצטריך, דסטי ליה לבר נש לסטר ביש. מאן משיך עליה ההוא רוחא. הוי אומר, ההוא עובדא דאחזי בסטר אחרא.

בתוב (משלי לא) דרשה צמר ופשתים. דרשה, מהו דרשה. דבעיא ודריש על צמר ופשתים, מאן דמחבר לון פחדא, ואי תימא בציצית אמאי שרי. הא אוקמוה. אבל התם הוא ההוא לבושא בתקונו, בפאשלמות עובדא פדקא חזי.

(ב"א ודא) תו, דרשה צמר ופשתים, למעבד נוקמא במאן דמחבר לון פחדא. אבל אימתי שריא. בשעתא דאיהו פאשלמותא, דכתוב, ותעש בחפץ כפיה. וציצית, הא אוקימנא דהתם בההוא כללא דשלימותא אשתכח, ולא עביד מדי. אבל בשעתא דלא אשתכח בשלימותא, מאן דאתי לחברא לון פחדא, אתער עליה רוחא דלא אצטריך.

מלה דא מאן אוכח. קין והבל אוכחן. דדא אתי מסטרא חד, ודא אתי מסטרא אחרא. ובגין כך לא לבעי לן לחברא לון פחדא. (ס"א ל"ג מלה דא מאן אוכח. קין והבל אוכחן) וקרננו דקין, אתרחק מקמי קרננו דהבל.

ועל דא ובגד פלאים שעטנו לא יעלה עליך. לא יעלה עליך סתם, לא יעלה עליך רוחא אחרא לשלטא בקך. ואצטריך ליה לבר נש לאחזאה עובדא דכשרא כמה דיאות, ובההוא

עובדא שריא עליה רוח קדישא, רוח עלאה, לאתקדשא ביה, אתא

להתקדש - מקדשים אותו, שכתוב והתקדשתם והייתם קדשים פי קדוש אני ה'.

כתוב ומעץ הדעת טוב ורע. ומה על זה גרם אדם מיתה בעולם - מי שמראה מעשה אחר שלא צריך על אחת כמה וכמה. שור וחמור מוכיחים. מצד זה נקרא שור, ומצד זה נקרא חמור. ועל פן כתוב, (דברים כב) לא תחרש בשור ובחמור יחדו. אל תעשה ערבוביה יחד, משום שמתעורר להתחבר הצד האחר כאחד להרע לעולם. ומי שמפריד, מרבה שלום בעולם. אף כאן מי שמפריד אותם באותו גון כמו שאמרו, שלא נמצא שוע טווי ונוז כאחד, זה אדם שמרבה שלום עליו ועל כל העולם.

קרננו של קין היה פשתים, וקרננו של הבל היו צמר, לא זה כזה, ולא זה כזה. סוד הדבר - קין היה פלאים, ערבוביה שאינה נצרכת, הצד האחר, שאינו מינס של אדם ותוה, וקרננו מאותו הצד הוא בא. הבל מצד אחד של אדם ותוה. ובמעיה של תוה התחברו שני הצדדים הללו. ומשום שהתחברו כאחד, לא באה מהם תועלת לעולם ונאבדו. ועד היום הזה הצד שלהם קינס. ומי שמראה את עצמו במעשה של החבור הזה, מעורר עליו את אותם הצדדים כאחד, ויכול להנזק, ושורה עליו רוח אחרת שאינה צריכה. וישראל צריכים לעורר עליהם רוח קדשה להיות קדושים, להמצא בשלום בעולם הזה ובעולם הבא.

כתוב (ויקרא י) ולבש הפהן מדו בד ומכנסי בד יהיו על בשרו, (שם טז) ובאבנט בד יחגור. למה נקרא בד, יחיד? משום שלא צריך לחבר את הפשתים הזה עם אחר, ועל

לאתקדשא מקדשין ליה, דכתיב והתקדשתם והייתם קדושים פי קדוש אני יי'.

כתיב ומעץ הדעת טוב ורע, ומה על דא גרים אדם מיתה בעלמא, מאן דאחזי עובדא אחרא דלא אצטריף, על אחת כמה וכמה. שור וחמור אוכחן. מסטרא דא אקרי שור, ומסטרא דא אקרי חמור, ועל דא כתיב (דברים כב) לא תחרוש בשור ובחמור יחדו. לא תעביד ערבוביאי כחדא, בגין דאתער לאתחברא סטרא אחרא כחדא, לאבאשא עלמא. ומאן דפריש לון, אסגי שלמא בעלמא. אוף הכא, מאן דפריש לון בהווא גוונא כמה דאמרו, דלא אשתכח שוע (דף פ"ו ע"א) טווי ונוז כחדא, האי בר נש אסגי שלמא עליה, ועל כל עלמא. קרננא דקין הוה פשתים, וקרננא דהבל הוה צמר, לאו דא כדא, ולא דא כדא. רזא דמלה, קין פלאים הוה, ערבוביא דלא אצטריף, סטרא אחרא, דלא זינא דתוה ואדם. וקורבניה מההוא סטרא קא אתיא. הבל מזינא חדא דאדם ותוה. ובמעיה דתוה אתחברו אלין תרין סטרין. ובגין דאתחברו כחדא, לא אתיא מנייהו תועלתא לעלמא, ואתאבידו. ועד יומא דין, סטרא דלהון קיימא. ומאן דאחזי גרמיה בעובדא דחבורא דא, אתער עליה אינון סטרין כחדא, ויכיל לאתזקא, ושארי עלוי רוחא אחרא, דלא אצטריף. וישראל בעאן לאתערא עלייהו רוחא קדישא למהוי קדישין, לאשתכחא בשלמא, בעלמא דין ובעלמא דאתי.

כתיב (ויקרא י) ולבש הפהן מדו בד ומכנסי בד יהיו על בשרו ובאבנט בד יחגור אמאי אקרי בד, יחידאי. בגין דלא בעי לחברא להאי פשתים באחרא, ועל דא

כֵּן לֹא כְּתוּב מְדוּ פְּשָׁתִים, אֲלֵא בַד, יְחִידִי.

וְיָמָה הִכְהֵן צָרִיף לְהִרְאוֹת בְּזָה? אֲלֵא לְבוּשֵׁי הַבַּד הִלְלוּ צָרִיף לְהִרְאוֹת בְּהֵם עַל מִזְבַּח הָעוֹלָה, כְּשֶׁהָיָה מִפְּנֵה אֶת הַדָּשָׁן (הַאִפְרָ) שֶׁל דָּשָׁן הָעוֹלָה, שֶׁהָרִי הָעוֹלָה בָּאָה מֵהֶצֶד שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה וְהִרְהוּר רַע. וּמִשּׁוּם כֵּן צָרִיף לְהִרְאוֹת בְּהֵם בְּלִבְדָם, וְלֹא בְּעֶרְבוּכֵיהֶם כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ, כְּדִי שְׂיִתְּכַפְּרוּ לְאָדָם כֹּל אוֹתָם חֲטָאִים שְׂבָאִים מֵאוֹתוֹ הַצֶּד.

וּבְשִׁנְכֵם לְמִקְדָּשׁ, הַמְּקוֹם שֶׁשָּׂם נִמְצְאוֹת הַשְּׁלֵמוֹת וְכֹל אוֹתָן עֲבוּדוֹת הַשְּׁלֵמוֹת, אָף עַל גִּב שֶׁהִתְחַבְּרוּ, אֵין לָנוּ בְּזָה עֲנָן, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ בְּצִיצִית, מִשּׁוּם שֶׁשָּׂם נִמְצְאוּ וְהִתְחַבְּרוּ כֹּל אוֹתָם הַמֵּינִים שֶׁלְמַעַלָּה, וְכֹל אוֹתָם כְּלִי הַמִּקְדָּשׁ, נִמְצְאוּ בּוֹ כְּמָה מֵינִים שׁוֹנִים זֶה מִזֶּה, וְכֹלָם נִכְלְלוּ שָׁם כְּמוֹ שֶׁלְמַעַלָּה. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתֵּן לָהֶם תּוֹרַת אֱמֶת, תּוֹרָה שֶׁל אֱמֻנָה, וְאֵהָב אוֹתָם מִכָּל שְׁאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, שֶׁפְּתוּב (מִלֵּאכִי ב' א) אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר ה'.

פְּתַח רַבִּי חֵיִיא אֶבְתְּרִיה וְאָמַר, כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ וּנְטַעְתֶּם כָּל עֵץ מֵאֲכָל וְגו'. וּבִשְׁנֵה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל פְּרִי קֹדֶשׁ הַלּוּלָיִם לַיְי'. כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ, הָא אוּקְמוּהָ חִבְרִיָא, אֲבַל תָּא חֲזִי, דְּהָא אֵילָנָא לֹא עֵבִיד פִּירִין, אֲלֵא בְּאַרְעָא. וְאַרְעָא אֶפִיק לְהוֹן, וְאַחֲזִי הֵהוּא אֵיבָא לְעֵלְמָא. וְאַרְעָא לֹא עֵבְדָא פִּירִין אֲלֵא מִגּו חֵילָא אַחְרָא דְעֵלָה. כְּמָה דְנוּקְבָא לֹא עֵבְדָא פִּירִין, אֲלֵא מִגּו חֵילָא דְדְכוּרָא.

וְהָהוּא אֵיבָא, לֹא אֲשֶׁתְּלִים בְּאֲשֶׁלְמוֹתָא, עַד תֵּלַת שָׁנִין. וְחֵילָא לֹא אֲתַפְקָדָא עֲלֵיהֶּ לְעֵילָא עַד דְּאֲשֶׁתְּלִים. בְּתַר דְּאֲשֶׁתְּלִים עָלָיו לְמַעַלָּה עַד שְׁנַשְׁתַּלְּמִים. אַחַר שֶׁהַשְּׁתַּלְּמִים, נִפְקַד עָלָיו הַכַּח, וְהָאָרֶץ מִתְתַּקְּנָת בּוֹ. שֶׁהָרִי עַד

לֹא כְּתוּב מְדוּ פְּשָׁתִים, אֲלֵא בַד יְחִידָאָה. וְכִהְנָא אֲמַאי אִיהוּ בְּעֵי לְאַתְחַזְּאָה בְּהַאי. אֲלֵא אֵלִין מְאֵנִי בַד, בְּעֵי לְאַתְחַזְּאָה בְּהוּ עַל מִזְבַּח הָעוֹלָה, בַּד הוּא מִפְּנֵי קִטְרָא (ס"א קטמא)

דְּדִשְׁנָא דְעוֹלָה, דְּהָא עוֹלָה מִסְטְרָא דְעֵבּוּדָה זָרָה וְהִרְהוּרָא בִישָׂא קָא אֲתִיָא. וּבִגִּין כֵּן, בְּעֵי לְאַתְחַזְּאָה בְּהוּ בְּלַחֲדִיָּיהוּ, וְלֹא בְּעֶרְבוּכֵיָא כְּמָה דְאַמְרוּן, בִּגִּין דִּיתְפַּכְּרָ לִיה לְבַר נֶשׁ כָּל אֵינוֹן חוֹבִין דְּאֲתִיִּין מֵהָהוּא סְטְרָא.

וְכַר עֵייל לְמִקְדָּשָׁא, אֲתַר דְּשִׁלְמוֹת אֲשֶׁתְּכַח, וְכֹל אֵינוֹן פּוֹלְחֵי דְשִׁלְמוֹתָא, אָף עַל גִּב דְּאֲתַחְבְּרוּ, לִית לָן בְּהָ, כְּמָה דְאַמְרוּן בְּצִיצִית, בִּגִּין דְּתַמָּן אֲשֶׁתְּכַחוּ וְאֲתַחְבְּרוּ כֹּל אֵינוֹן זַיִינִין דְּלְעֵילָא, וְכֹל אֵינוֹן מְאֵנִי מִקְדָּשָׁא, מִשְׁתַּפְּחִין בֵּיה כְּמָה זַיִינִין מִשְׁנִיִּין דָּא מִן דָּא, וְכִלְהוּ אֲתַכְּלִילוּ תַמָּן כְּגוֹנָא דְלְעֵילָא. זְכָאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא יְהִיב לְהוּ אוֹרִיִּיתָא דְקָשׁוּט, אוֹרִיִּיתָא דְמֵהִימְנוּתָא, וְרִיחָם לְהוּ מִכָּל שְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, דְכְּתוּב, (מִלֵּאכִי א') אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר יי'.

פְּתַח רַבִּי חֵיִיא אֶבְתְּרִיה וְאָמַר, כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ וּנְטַעְתֶּם כָּל עֵץ מֵאֲכָל וְגו'. וּבִשְׁנֵה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל פְּרִי קֹדֶשׁ הַלּוּלָיִם לַיְי'. כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ, הָא אוּקְמוּהָ חִבְרִיָא, אֲבַל תָּא חֲזִי, דְּהָא אֵילָנָא לֹא עֵבִיד פִּירִין, אֲלֵא בְּאַרְעָא. וְאַרְעָא אֶפִיק לְהוֹן, וְאַחֲזִי הֵהוּא אֵיבָא לְעֵלְמָא. וְאַרְעָא לֹא עֵבְדָא פִּירִין אֲלֵא מִגּו חֵילָא אַחְרָא דְעֵלָה. כְּמָה דְנוּקְבָא לֹא עֵבְדָא פִּירִין, אֲלֵא מִגּו חֵילָא דְדְכוּרָא.

וְהָהוּא אֵיבָא, לֹא אֲשֶׁתְּלִים בְּאֲשֶׁלְמוֹתָא, עַד תֵּלַת שָׁנִין. וְחֵילָא לֹא אֲתַפְקָדָא עֲלֵיהֶּ לְעֵילָא עַד דְּאֲשֶׁתְּלִים. בְּתַר דְּאֲשֶׁתְּלִים עָלָיו לְמַעַלָּה עַד שְׁנַשְׁתַּלְּמִים. אַחַר שֶׁהַשְּׁתַּלְּמִים, נִפְקַד עָלָיו הַכַּח, וְהָאָרֶץ מִתְתַּקְּנָת בּוֹ. שֶׁהָרִי עַד

שֶׁלֹש שָׁנִים אֵין הָאָרֶץ מִתְּתַקֵּנָת
בוֹ וְלֹא (נִמְצְאוּת) מִשְׁתַּלְמָת
(מִתְבַּשְׂמָת) (מִסְכִּימָה) עִמּוֹ. אַחַר
שֶׁהִשְׁתַּלְּמוּ וְהִתְתַּקְּנוּ כְּאֶחָד,
אֲזִי זֹו שְׁלֵמוֹת.

בא רֵאֵה, הַנִּקְבָּה, עַד
שְׁמַתְעַבְרַת שְׁלֹש פְּעָמִים, פְּרִי
מַעֲיָה לֹא נִשְׁלַם. אַחַר שְׁלֹשָׁה
הַרְיוֹנוֹת הַנִּקְבָּה מִתְּתַקֵּנָת
בְּאוֹתוֹ הַפְּרִי, וּמִסְכִּימִים כְּאֶחָד.
אֲזִי אוֹתוֹ הַפְּרִי הוּא שְׁלֵמוֹת
הַכֹּל וְהִיפִי שֶׁל הַכֹּל. אַחַר
שְׁיִצָּא, עַד שְׁלֹש שָׁנִים אֵין לוֹ
פֶּחַ לְמַעְלָה, שֶׁהָרִי אֲזִי הִיא
הַבְּשֻׁלָתוֹ. לְוִי נִרְצָה מִהַכֹּל,
שְׁלִישִׁי לְאִמּוֹ, שֶׁהִתְתַּקְּנָה בוֹ
וְהִסְכִּימָה (וְהִתְבַּשְׂמָה) עִמּוֹ.

אַחַר שְׁלֹש שָׁנִים הַתְּמַנָּה עֲלִיו
(הַתְּמַנָּה עֲלֶיהָ) פֶּחַ עֲלִיוֹן לְמַעְלָה,
וּבִשְׁנָה הַרְבִּיעִית יִהְיֶה כָּל פְּרִיו
קֹדֶשׁ הַלְּלוּלִים. מֵהוּ קֹדֶשׁ
הַלְּלוּלִים? תִּשְׁבַּחוֹת לְשִׁבַח אֶת
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. עַד כָּאן.
מִכָּאן וְאֵילָף סוּד הַדְּבָר,
שֶׁבִשְׁנָה הַרְבִּיעִית מְזַדְּוֹגַת כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וְהַלְלוּלָה אַחַת נִמְצְאוּת, שְׁכַתוּב
קֹדֶשׁ הַלְּלוּלִים, הַלְלוּלָה וְשִׁמְחָה
בְּפַעַם (בְּזוּיג) אַחַת.

מֵה זֶה הַשְּׁנָה (הַרְבִּיעִית)? זֶה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְשִׁנְיָנוּ, שְׁנָה
הַרְבִּיעִית זֹו כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל,
שֶׁהִיא עֲמוּד רְבִיעִי לְפָסֵא, וְהַכֹּל
אֶחָד, שֶׁהָרִי אֲזִי מְזַדְּוֹג הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְאֲזִי
הִיא קֹדֶשׁ, וְנִמְצְאוּת הַלְלוּלָה
קְדוּשָׁה, (וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַדְּוֹג עִמָּה)
וְאֲזִי הַחֲלִלוֹת מִתְּמַנָּים עַל
הַעוֹלָם, עַל כָּל דְּבָר וְדְבָר כְּרָאוּי
לוֹ. מִכָּאן וְהַלְלוּלָה כָּלֵם
מִתְּבָרְכִים וּמִתְּרִים לְמַאֲכָל,
שֶׁהָרִי כָּלֵם בְּשִׁלְמוֹת הַכֹּל,
בְּשִׁלְמוֹת שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה.

אֶתְתַּקְּדָא עָלֶיהָ חִילָא וְאַרְעָא אֶתְתַּקְּנָת בִּיהָ.
דְּהָא עַד תְּלַת שָׁנִין אַרְעָא לֹא אֶתְתַּקְּנָת בִּיהָ
וְלֹא (אֶשְׁתַּכַּחַת) אֶשְׁתַּלִּימָת (כ"א אֶתְבַּסְּמָת) (ג"א אֶסְתַּכַּמְתָּ)
עִמָּיהָ. בְּתַר דְּאֶשְׁתַּלִּימָת וְאֶתְתַּקְּנָת כְּחֵדָא כְּדִין
הוּא שְׁלִימוֹתָא.

הָא חֲזִי, נוֹקְבָא, עַד תְּלַת זְמַנִּין דְּאֶתְעַבְּרָא,
אֵיבָא דְמַעְהָא לֹא אֶשְׁתַּלִּימָת. בְּתַר ג' שָׁנִין
עִידוּאָן, נוֹקְבָא אֶתְתַּקְּנָת בְּהָהוּא אֵיבָא,
וְאֶסְתַּכַּמְנוּ כְּחֵדָא. כְּדִין הָהוּא אֵיבָא שְׁלִימוֹ
דְּכֻלָּא, וְשִׁפִּירוּ דְּכֻלָּא. בְּתַר דְּנַפְקָא, עַד ג' שָׁנִין
לֹא אֵית לִיהָ חִילָא לְעִילָא, דְּהָא כְּדִין אֶשְׁתַּלִּימָת
בְּשׁוּלָא דִּילִיהָ. לְוִי אֶתְרַעֵי מִכְּלָא, תְּלִיתָאָה
לְאִמָּיהָ, דְּאֶתְתַּקְּנָת בִּיהָ, וְאֶסְתַּכַּמְתָּ (כ"א וְאֶתְבַּסְּמָת)
בְּהַרְדִּיהָ.

בְּתַר ג' שָׁנִין, אֶתְתַּקְּדַת עָלֶיהָ (כ"א אֶתְתַּקְּדַת עָלֶיהָ)
חִילָא עֲלָאָה לְעִילָא. וּבִשְׁנָה הַרְבִּיעִית,
יִהְיֶה כָּל פְּרִיו קֹדֶשׁ הַלְּלוּלִים. מָאִי קֹדֶשׁ הַלְּלוּלִים.
תִּשְׁבַּחְתָּן, לְשִׁבְחָא לִיהָ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. עַד
הַכָּא. מִכָּאן וְאֵילָף רְזָא דְמַלְהָ, דְּבִשְׁנָה (ד' ט"ו)
הַרְבִּיעִית מְזַדְּוֹגַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, וְהַלְלוּלָא חַד אֶשְׁתַּכַּח. דְּכַתִּיב קֹדֶשׁ
הַלְּלוּלִים, הַלְלוּלָא וְחֵדָוָה בְּזַמְנָא (כ"א בְּזוּיגָא) חֵדָא.
מָאִי שְׁנָה (הַרְבִּיעִית) דָּא קֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא. וְתַנִּינָן,
שְׁנָה הַרְבִּיעִית, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי
קְיִימָא רְבִיעָאָה לְכוּרְסֵיָא, וְכֻלָּא חַד, דְּהָא
כְּדִין קֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא מְזַדְּוֹג בְּהָ בְּכְנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל, וְכְדִין הִיא קֹדֶשׁ, וְהַלְלוּלָא קְדִישָׁא
אֶשְׁתַּכַּח, (וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲזַדְּוֹג בְּחֵדָה) וְכְדִין חֲיִילִין
אֶתְמַנָּן עַל עֲלִמָּא, עַל כָּל מַלְהָ וּמַלְהָ כְּדָקָא
חֲזִי לִיהָ מִכָּאן וְלְהַלְלוּלָה מִתְּבָרְכָאן כְּלָהוּ,
וְשִׁאֲרִי לְמִיכָל, דְּהָא כְּלָהוּ בְּשִׁלְמוֹתָא דְּכֻלָּא,
בְּשִׁלְמוֹתָא דְּעִילָא וְתַתָּא.

ועד שלא נשלם בכל מַטְהָה ומַמְעָלָה, אָסוּר לֵאכֹל מִמֶּנּוּ. ומי שאוכל מִמֶּנּוּ, כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבְכַנְסוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָרִי אֹתוֹ הִפְרִי עוֹמֵד בְּלִי רְשׁוּת עֲלִיוֹנָה קְדוּשָׁה, שֶׁאֵינָה שׁוֹרָה עָלָיו עַד שִׁישְׁתַּלֵּם. וּבְלִי רְשׁוּת תַּחְתּוֹנָה, שֶׁהָרִי לֹא הִסְפִּימָה (הַתְּבַשְׂמָה) כֹּחַ הָאָרֶץ בּוֹ. וְאוֹתוֹ שֶׁאֵכֵל מִמֶּנּוּ, מֵרָאָה אֶת עֲצָמוֹ שֶׁאֵין לוֹ חֵלֶק לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְאִם בָּרַךְ עָלָיו, זֶה בְּרַכָּה לְבַטְלָהּ, שֶׁהָרִי הִקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד עַכְשָׁיו לֹא שׁוֹרָה עָלָיו, וְאֵין בּוֹ חֵלֶק. הִרְחַמְנָן יִצְיַלְנוּ מֵאוֹתָם שֶׁאֵינָם מְשַׁגְּיחִים לְכַבוֹד רַבּוֹנָם. אֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, עָלֵיהֶם כְּתוּב (מִשְׁלִי ד) וְאַרְחַ צְדִיקִים כְּאֹר נֹגַהּ. מִשׁוּם שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן יִסְתַּלַּק הַנְּחָשׁ, שֶׁשָּׂרָה עִם הַנֶּקֶבָה בְּרֵאשׁוֹנָה, וְיָבֵא הַזָּכָר לְשׁוֹרֹת בְּמִקּוּמוֹ כְּבְרֵאשׁוֹנָה, וְהַכֵּל יִהְיֶה שְׁלֵם. לְמַדְּנוּ, בְּזִמְנֵן שֶׁצְּדִיק שׁוֹרָה בְּעוֹלָם וְכוּ', עַד צְדִיק כְּתָמָר יִפְרַח.

רַבִּי יוֹסִי פֶתַח קָרָא וְאָמַר, לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם. הָא בְּכַמָּה אֲתֵר אוֹקְמוּהָ חֲבֵרִיָּא, וְכֹל הַנִּי קָרָא אֲבִתְרִיהּ. וְכֹל חַד וְחַד בְּאַתְגַּלְיָא. אֲבָל הָאִי קָרָא אִית לֵאֲתַעְרָא בֵּיהּ, דְּכֵתִיב מִפְּנֵי שִׂיבָה תְּקוּם וְגו'. מִפְּנֵי שִׂיבָה, שִׂיבָה דְּאוֹרֵייתָא סָתָם. תְּקוּם, דְּבַעֲי בַר נֶשׁ לְמִיקָם בְּקִיּוּמָא (מִכָּאן דְּבַעֲי בַר נֶשׁ לְמִיקָם) מִקָּמִי סִפְּר תוֹרָה, וְהָכִי רַב הִמְנוּנָא (ס"א י"סא) סָבָא, כִּד הוּהּ חָמִי סִפְּר תוֹרָה, הוּא קָם מְקַמֵּיהּ, וְאָמַר מִפְּנֵי שִׂיבָה תְּקוּם. (כִּד הוּהּ חָמִי חוּמְשׁ דְּאוֹרֵייתָא הוּא קָם מְקַמֵּיהּ) (ס"א א) עָבִיד לִיהּ הִידוּרָא (נִמְוִי אָמַר וְהִדְרַת פְּנֵי זְנוּ) כְּגוּוֹנָא דָּא, בְּעֵי בַר נֶשׁ לְמִיקָם בְּקִיּוּמֵיהּ לְקַמֵּיהּ דְּתַלְמִיד חָכְם, בְּגִין דְּאִיהוּ קָאִים בְּקִיּוּמָא (נ"א בְּרִינְיָא) קְדִישָׁא עֲלָאָה. וְרַמְזוּ לְכַהֲנָא עֲלָאָה (ס"א וְהָא רַמְזוּ לְעִתִּיקָא)

ועד לא אשתלם בכל מתתא ומעילא, אסיר למיכל מניה. ומאן דאכיל מניה, כמאן דלית ליה חולקא בקודשא בריך הוא ובכנסת ישראל, דהא ההוא איבא בלא רשותא עלאה קדישא קיימא, דלא שארי עליה עד דישתלם. ובלא רשותא. תתאה, דהא לא אסתפמת (ס"א אתבסמת) חילא דארעא ביה. וההוא דאכיל מניה, אחזי גרמיה דלית ליה חולקא לעילא ותתא, ואי בריך עליה, ברכה לבטלה הוא. דהא קדשא בריך הוא עד כען לא שריא עלוי, ולית ביה חולקא. רחמנא לישזבינן מאינון דלא משגיחין ליקרא דמאריהון.

זכאין אינון צדיקייא בעלמא דין, ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב (משלי ד) וארח צדיקים כאור נוגה. בגין דבההוא זמנא, יסתלק חויה דשריא בנוקבא בקדמיתא, וייתי דכורא למשרי באתריה כד בקדמיתא, וכלא יהא שלים. תאנא בזמנא דזכאה שארי בעלמא וכו' עד צדיק כתמר יפרח.

רבי יוסי פתח קרא ואמר, לא תאכלו על הדם. הא בכמה אתר אוקמוה חברייא, וכל הני קראי אבתריה. וכל חד וחד באתגלייא. אבל האי קרא אית לאתערא ביה, דכתיב מפני שיבה תקום וגו'. מפני שיבה, שיבה דאורייתא סתם. תקום, דבעי בר נש למיקם בקיומא (מכאן דבעי בר נש למיקם) מקמי ספר תורה, והכי רב המנונא (ס"א י"סא) סבא, כד הוה חמי ספר תורה, הוא קם מקמיה, ואמר מפני שיבה תקום. (כד הוה חמי חומש דאורייתא הוא קם מקמיה) (ס"א א) עביד ליה הידורא (נמוי אמר והדרת פני זנו) כגוונא דא, בעי בר נש למיקם בקיומיה לקמיה דתלמיד חכם, בגין דאיהו קאים בקיומא (נ"א ברינא) קדישא עלאה. ורמזו לכהנא עלאה (ס"א והא רמזו לעתיקא)

קדישא עלאה, דכתיב והדרת פני זקן, דאיהו בעלמא. אמר רבי שמעון, מפאן רמז לתורה שבכתב ורמז לתורה שבעל פה.

ותו תנינן, האי קרא לדרשא הוא דאתא, מפני שיבה תקום, פמה דאתערו ביה חבריאי, מפני שיבה תקום, אזהר ליה לבר נש, עד לא יסתלק בסיבותא, דיקום בקיומא טבא בעלמא, בגין דדין הוא הדורא ליה, אבל לסוף יומי לית שבחא ליה לבר נש כל פה, פד איהו סיב ולא יכיל למהוי ביש. אלא שבחא דיליה, פד איהו בתוקפיה, ואיהו טב. ושלמה מלפא צווח ואמר, (משלי כ) גם במעלליו יתנפר נער וגו'. פגוונא דא כתיב, (קהלת יב) וזכור את בוראך בימי בחורותיך. אמר רבי אלעזר, ודאי (הכי הוא) אורחא דא מתקנא קמן, והאי אורחא דקודשא בריך הוא.

פתח ואמר, (תהלים א) פי יודע יי' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד. מאי כי יודע יי'. אלא, קדשא בריך הוא יודע ואשגח בארחא דצדיקאי, לאוטבא להו, ולאגנא להו, והוא אזיל קמיהו לנטרא להו. ובגין פה, מאן דנפיק לארחא בעי דלהוי ההיא ארחא דקודשא בריך הוא, וישתתף ליה בהדייהו. ובגין פה פתיב, פי יודע יי' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד. היא מגרמה, בגין דקודשא בריך הוא לא (ד) פ"ח ע"ב א) אשתמודע ליה ליהוא ארחא דלהון, ולא אזיל בהדייהו.

בתיב דרך, וכתיב ארח, מה בין האי להאי. אלא, דרך: דשאר קרסולי בני נשא אזלו בה. ארח: דאיהו אתפתח מן זמנא זעירא (דא ארח כמה דאת אמר (איוב לד) וארח לחברה עם פעלי און) ועל ארחא דא כתיב, (משלי ד) וארח צדיקים פאור און, ועל הארח הנה פתיב, (משלי ד) וארח צדיקים פאור נגה

(בדיוקן) קדוש עליון. ורמז לפהן העליון (וכאן רמז לעתיק) הקדוש העליון, שפתיב והדרת פני זקן, שהוא בעולם. אמר רבי שמעון, מפאן רמז לתורה שבכתב, ורמז לתורה שבעל פה.

ועוד שנינו, הפסוק הזה בא לדרשה. מפני שיבה תקום, כמו שהעירו בו החברים, מפני שיבה תקום, הזהיר את האדם טרם שייעלה לשיבה שיעמד בקיום טוב בעולם, משום שזהו ההדור שלו. אבל לסוף ימיו אין לאדם שבח כל פה, כשהוא זקן, ואינו יכול לעשות רע. אלא השבח שלו כשהוא בכחו, והוא טוב. ושלמה המלך צווח ואמר, (שם ב) גם במעלליו יתנפר נער וגו'. כמו כן פתיב, (קהלת יב) וזכור את בוראך בימי בחורותיך. אמר רבי אלעזר, ודאי (כך הוא) שהדרך הזו מתקנת לפנינו, וזוהי דרכו של הקדוש ברוך הוא.

פתח ואמר, (תהלים א) פי יודע ה' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד. מה זה פי יודע ה'? אלא הקדוש ברוך הוא יודע ומשגיח על דרכי הצדיקים להיטיב להם ולהגן עליהם, והוא הולך לפניהם לשמר אותם. ומשום פה, מי שיוצא לדרך, צריך שאותה הדרך תהיה דרכו של הקדוש ברוך הוא, וישתף אותו עמו. ומשום פה פתיב, פי יודע ה' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד. היא מעצמה, משום שאין הקדוש ברוך הוא מפיר באותה דרך שלקם, ואינו הולך עמם.

בתיב דרך, וכתיב ארח. מה בין זה לזה? אלא, דרך - ששאר קרסולי בני אדם הלכו בה. ארח - שהוא נפתח מזמן מועט (זה ארח כמו שנאמר (איוב לד) וארח לחברה עם פעלי און), ועל הארח הנה פתיב, (משלי ד) וארח צדיקים פאור נגה

יהי רצון. ברוך יי' לעולם אמן
ואמן. ימלוך יי' לעולם אמן
ואמן.

נגה הולך ואור עד נכון היום. אמן כן יהי
רצון. ברוך יי' לעולם אמן ואמן. ימלוך יי'
לעולם אמן ואמן.

פְּרִשְׁת אָמַר

פְּרִשְׁת אָמַר

ויאמר ה' אל משה אמר אל
הפְּהַנִּים בְּנֵי אֶהְרֹן וְאִמְרַתְּ אֲלֵהֶם
לִנְפֹשׁ לֹא יִשְׁמָא בְּעַמִּי. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, מָה הַטַּעַם זֶה כַּנֶּגֶד זֶה,
שְׁפָתוֹב לְמַעַלָּה, וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה
כִּי יִהְיֶה בָהֶם אוֹב אוֹ יִדְעוּנִי מוֹת
יוֹמָתוֹ, וְסָמוּךְ לוֹ אָמַר אֶל
הַפְּהַנִּים? אֵלֶּא (מִשְׁמַע) בִּיּוֹן
שֶׁהַזְהִיר אֶת יִשְׂרָאֵל לְקַדֵּשׁ אוֹתָם
בְּפֶלֶא, הַזְהִיר אֶת הַפְּהַנִּים לְקַדֵּשׁ
אוֹתָם, וְכֵן אֶת הַלְוִיִּם. לִכְהֻנֵּים
מִנִּיּוֹן? שְׁפָתוֹב אָמַר אֶל הַפְּהַנִּים.
וּמִנִּיּוֹן לְלוֹיִם? שְׁפָתוֹב (בַּמְדַּבֵּר יֵא)
וְאֵל הַלְוִיִּם תִּדְבַּר וְאִמְרַתְּ אֲלֵהֶם.
כְּדִי שִׁמְצָאוּ כָלֶם צְדִיקִים
קְדוּשִׁים טְהוּרִים.

ויאמר יי' אל משה אמור אל הפְּהַנִּים בְּנֵי
אֶהְרֹן וְאִמְרַתְּ אֲלֵיהֶם לִנְפֹשׁ לֹא יִשְׁמָא
בְּעַמִּי. (ויקרא כ"א) אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָאִי טַעְמָא דָּא
לְקַבֵּל דָּא, דְּכִתְיִב לְעֵילָא, וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי
יִהְיֶה בָהֶם אוֹב אוֹ יִדְעוּנִי מוֹת יוֹמָתוֹ, וְסָמוּךְ
לִיָּה אָמַר אֶל הַפְּהַנִּים. אֵלֶּא (מִשְׁמַע) בִּיּוֹן דְּאִזְהַר
לְהוֹ לְיִשְׂרָאֵל, לְקַדְּשָׁא לְהוֹ בְּכֻלָּא, אִזְהַר לְהוֹ
לְכַהֲנֵי לְקַדְּשָׁא לוֹן, וְכֵן לְלוֹיִם. לְכַהֲנֵי מִנִּיּוֹן.
דְּכִתְיִב אָמַר אֶל הַפְּהַנִּים. לְלוֹאֵי מִנִּיּוֹן. דְּכִתְיִב,
(בַּמְדַּבֵּר יוֹ) וְאֵל הַלְוִיִּם תִּדְבַּר וְאִמְרַתְּ אֲלֵיהֶם. בְּגִין
דִּישְׁתַּפְּחוּן פְּלִהוּ וְזַפְּאִין קְדִישִׁין דְּכִיּוֹן.

אמר אל הפְּהַנִּים בְּנֵי אֶהְרֹן. מָה
הַטַּעַם כַּאֲנִי בְּנֵי אֶהְרֹן? וְכִי לֹא
יִדְעוּנִי שֶׁהֵם בְּנֵי אֶהְרֹן? אֵלֶּא בְּנֵי
אֶהְרֹן וְלֹא בְּנֵי לוֹי, שְׁאֶהְרֹן הוּא
רִאשִׁיתָם שֶׁל כָּל הַפְּהַנִּים שֶׁל
הָעוֹלָם, שְׁבוּ הַתְּרַצָּה הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא מִהַפֵּל כְּדִי לַעֲשׂוֹת
שְׁלוֹם בְּעוֹלָם. וּמִשׁוּם שְׁאֶהְרֹן,
דְּרַכְיוּ הָעָלְמוֹת אוֹתוֹ לְזֶה, שְׁכַל יְמֵי
שֶׁל אֶהְרֹן הָיָה מִשְׁתַּדֵּל לְהַרְבּוֹת
שְׁלוֹם בְּעוֹלָם. וּמִשׁוּם שְׁדְּרַכְיוּ
כֶּף, הָעֵלָּה אוֹתוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְזֶה, לְהַכְנִיֵס שְׁלוֹם בְּפִמְלִיא
שֶׁל מַעַלָּה, וּמִשׁוּם כֶּף - אָמַר אֶל
הַפְּהַנִּים בְּנֵי אֶהְרֹן.

אָמַר אֶל הַפְּהַנִּים בְּנֵי אֶהְרֹן, מָאִי טַעְמָא הֵכָא
בְּנֵי אֶהְרֹן, וְכִי לֹא יִדְעוּנָא דְּכִיּוֹן אֶהְרֹן
נִינְהוּ. אֵלֶּא בְּנֵי אֶהְרֹן, וְלֹא בְּנֵי לוֹי, דְּאֶהְרֹן
דְּהוּא שִׁירוּתָא דְּכָל כְּהֻנֵּי דְּעֻלְמָא, דְּבִיָּה אֶתְרַעִי
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְפֻלָּא, בְּגִין לְמַעַבְדַּ שְׁלָמָא
בְּעֻלְמָא, וּבְגִין דְּאֶהְרֹן אֶרְחוּי סְלִיקוּ לִיָּה לְהָאִי,
דְּכָל יוֹמוֹי דְּאֶהְרֹן הָוָה מִשְׁתַּדֵּל לְאַסְגָּאָה
שְׁלָמָא בְּעֻלְמָא. וּבְגִין דְּאוֹרְחוּי כֶּף, סְלִיק לִיָּה
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהָאִי, לְמִיעַל שְׁלָמָא
בְּפִמְלִיא דְּלְעֵילָא, וּבְגִין כֶּף אָמַר אֶל הַפְּהַנִּים
בְּנֵי אֶהְרֹן.

אמר אל הפְּהַנִּים בְּנֵי אֶהְרֹן
וְאִמְרַתְּ אֲלֵהֶם. רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח,
(תהלים לא) מָה רַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר צִפְנָתָ
לְיִרְאֵיךָ וְגו'. מָה רַב טוֹבָךְ, כְּמָה
עֲלִיּוֹן וּנְכַבֵּד אוֹתוֹ הָאוֹר הָעֲלִיּוֹן
שְׁנִקְרָא טוֹב, שְׁפָתוֹב וַיֵּרָא אֲלֵהֶם
אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, וְזֶה הוּא הָאוֹר
הַגָּנוּז, שְׁבוּ עוֹשֶׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא טוֹב בְּעוֹלָם, וְלֹא מוֹנֵעַ

אָמַר אֶל הַפְּהַנִּים בְּנֵי אֶהְרֹן וְאִמְרַתְּ אֲלֵיהֶם.
רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח, (תהלים לא) מָה רַב טוֹבָךְ
אֲשֶׁר צִפְנָתָ לְיִרְאֵיךָ וְגו'. מָה רַב טוֹבָךְ, כְּמָה
עֲלִיָּה וּנְקִירָא, הֵהוּא נְהוּרָא עֲלִיָּה דְּאִקְרִי
טוֹב, דְּכִתְיִב וַיֵּרָא אֲלֵהֶם אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב.

הַגָּנוּז, שְׁבוּ עוֹשֶׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא טוֹב בְּעוֹלָם, וְלֹא מוֹנֵעַ

וְדָא הוּא אֹר הַגְּנוּז, דְּבִיָּה עֶבֶד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא טַב בְּעֵלְמָא, וְלֹא מְנַע לִיה בְּכָל יוֹמָא, בְּגִין דְּבִיָּה מִתְקַיֵּים עֲלֵמָא, וְקָאִים עָלֶיהָ. אֲשֶׁר צִפְנַת לִירֵאִיךָ, דִּתְנֵן, נְהוּרָא עֲלָאָה עֶבֶד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד בְּרָא עֲלֵמָא, וְגִנְיֹז לִיה לְצִדִּיקָא לְזַמְנָא דְאַתִּי. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, אֲשֶׁר צִפְנַת לִירֵאִיךָ.

הָעוֹלָם וְעוֹמֵד עָלָיו. אֲשֶׁר צִפְנַת לִירֵאִיךָ, שְׁשִׁנְיָנוּ, אֹר עָלִיזֵן עֲשֵׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשֶׁבְרָא אֶת הָעוֹלָם, וְגִנְיֹז אוֹתוֹ לְצִדִּיקִים לְעֵתִיד לְבָא. זֶהוּ שְׁכַתוּב אֲשֶׁר צִפְנַת לִירֵאִיךָ.

פְּעֻלַת לְחוּסִים בְּךָ. פְּעֻלַת, בְּזַמֵּן שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם אוֹתוֹ הָאֹר הָיָה עוֹמֵד וּמְאִיר מְרַאשׁ הָעוֹלָם לְסוּפֵי הָעוֹלָם. כְּשֶׁהִסְתַּפַּל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָם הַרְשָׁעִים שְׁעֵתִידִים לְעַמֵּד, גִּנְיֹז אֶת אוֹתוֹ הָאֹר, שְׁכַתוּב (אִיּוֹב ל"ח) וַיִּמְנַע מִרְשָׁעִים אֹרָם. וְעֵתִיד לְהֵאִיר לְצִדִּיקִים לְעוֹלָם הַבָּא, וְזֶה הוּא אֲשֶׁר צִפְנַת לִירֵאִיךָ, וְכַתוּב (מְלָאכִי א) וְזָרְחָה לְכֶם יְרֵאִי שְׁמִי שְׁמֵשׁ צְדָקָה וּמְרַפָּא בְּכַנְפֶיהָ.

בֵּא רָאָה, בְּשַׁעֲרָה שְׁבִין אָדָם עוֹמֵד לְלַכְתָּ לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם וְהוּא בְּבֵית חֲלִיו, בָּאִים עָלָיו שְׁלֵשָׁה שְׁלוּחִים, וְרוּאָה שֵׁם מַה שְׁלֹא יְכוּל לְרְאוֹת אָדָם כְּשֶׁהוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְאוֹתוֹ הַיּוֹם הוּא יוֹם הַדִּין הָעֲלִיזֵן, שְׁמִבְקֵשׁ הַמֶּלֶךְ אֶת פְּקֻדוֹנָו. אֲשֶׁרִי הָאִישׁ שְׁמִשִּׁיב לְמֶלֶךְ אֶת פְּקֻדוֹנָו, כְּמוֹ שְׁנַתֵּן לוֹ בְּתוֹכוֹ. אִם אוֹתוֹ הַפְּקֻדוֹן הַתְּטַנֵּף בְּטַנּוּפֵי הַגּוּף, מַה יֵּאמֵר לְבַעַל הַפְּקֻדוֹן?

מְרִים עֵינָיו, וְרוּאָה אֶת מְלֶאךָ הַמּוֹת עוֹמֵד לְפָנָיו, וְחִרְבוּ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ, קוֹשֶׁר בְּקִשְׁרִים בְּמַאָסֵר שֶׁל אוֹתוֹ הָאִישׁ. וְאֵין לְנַפֵּשׁ קוֹשִׁי בְּכָל כְּפֻרְתָּהּ מִן הַגּוּף. וְאָדָם לֹא מֵת עַד שְׁרוּאָה אֶת הַשְּׂכִינָה, וּמִתּוֹף גְּדֵל הַתְּשׁוּקָה לְשְׂכִינָה, הַנֶּפֶשׁ יוֹצֵאת לְקַבֵּל אֶת הַשְּׂכִינָה.

אַחַר שְׁיִצְאָהּ, מִי הַנֶּפֶשׁ שְׁנִדְבָקָת בָּהּ (וְתִתְקַבֵּל) וְיִקְבֵּל בְּגוּף (לְתוֹכָהּ)? וְהָרִי בְּאַרְנוֹ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. אַחַר שְׁיִצְאָהּ הַנֶּפֶשׁ מִן הַגּוּף

פְּעֻלַת לְחוּסִים בְּךָ. פְּעֻלַת, בְּזַמְנָא דְאַתְבְּרִי עֲלֵמָא, הֵהוּא נְהוּרָא הָוָה קָאִים וְנְהִיר מְרִישָׁא דְעֲלֵמָא לְסִיפֵי דְעֲלֵמָא. כַּד אִסְתַּפַּל קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְאִינוּן חִיבִין דְזַמִּינִין לְקִיָּימָא בְּעֲלֵמָא, גִּנְיֹז לִיה לְהֵהוּא נְהוּרָא, דְכְּתִיב (אִיּוֹב ל"ח) וַיִּמְנַע מִרְשָׁעִים אֹרָם. וְזַמִּין לְאַנְהָרָא לְצִדִּיקָא לְעֲלֵמָא דְאַתִּי, וְדָא הוּא אֲשֶׁר צִפְנַת לִירֵאִיךָ, וְכַתִּיב (מְלָאכִי א) וְזָרְחָה לְכֶם יְרֵאִי שְׁמִי שְׁמֵשׁ צְדָקָה וּמְרַפָּא בְּכַנְפֶיהָ.

הָא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְבֵר נָשׁ קָאִים לְמִיָּהּ לְהֵהוּא עֲלֵמָא, וְהוּא בְּבֵי מְרַעִיָּה, אֲתִינֵן עָלֶיהָ ג' שְׁלוּחִין, וְחֲמֵי תַפְזֵן, מַה דְלֹא יְכִיל בֵּר נָשׁ לְמַחֲמֵי כַּד אִיהוּ בְּהַאי עֲלֵמָא. וְהֵהוּא יוֹמָא, יוֹמָא דְדִינָא עֲלָאָה הוּא, דְמְלַפָּא בְּעֵי פְקֻדוֹנָא דִּילִיָּה. זַפְּאָה הֵהוּא בֵּר נָשׁ, דְפְקֻדוֹנִיָּה אֲתִיב לְמַלְפָּא כְּמָה דְאַתִּיָּהִיב לִיה בְּגוּיָּה. אִי הֵהוּא פְקֻדוֹנָא אֲתִטְנֵף בְּטַנּוּפֵי גוּפָא, מַה יִּימָא לְמֵאֲרֵי פְקֻדוֹנָא.

זְקַף עֵינָיו, וְחֲמֵי לְמֵלְאָךְ הַמּוֹת קָאִים קַמִּיָּה, וְסִיפִיָּה שְׁלִיפָא בִּידֵיהּ, קַסְטֵר בְּקַטְרִין, בְּקוּמְטָא דְהֵהוּא בֵּר נָשׁ. וְלִית לָהּ לְנַפְשָׁא קְשִׁיו בְּכָלָא, כְּפֻרִישׁוֹ דִּילָהּ מִן גּוּפָא. וְבֵר נָשׁ לֹא מֵית, עַד דְחֲמֵי לְשְׂכִינָתָא, וּמַגּוּ סְגִיאוֹת תִּיאוּבְקָתָא דְשְׂכִינָתָא, נַפְשָׁא נַפְקַת (דף פ"ח ע"ב) לְקַבֵּלָא לְשְׂכִינָתָא.

בְּתֵר דְנַפְקָא, מֵאֵן אִיהִי נַפְשָׁא דְאַתְדַּבֵּק בָּהּ (ס"א וְתִתְקַבֵּל) וְיִקְבֵּל בְּגוּפָא (ס"א

וְנִשְׂאָר הַגּוֹף בְּלֵי רוּחַ, אֲסוּר
לְהִשְׁאִירוֹ בְּלֵי קְבוּרָה, שְׁפָתוֹב
(דברים כא) לֹא תִלֵּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ
כִּי קְבוּר תִּקְבְּרֶנּוּ בַיּוֹם הַהוּא.
מִשׁוּם שְׁמַת שִׁישְׁתָּהּ כ"ד
שָׁעוֹת, שֶׁהֵם יוֹמָם וְלַיְלָה, בְּלֵי
קְבוּרָה, נוֹתֵן חִלְשָׁה בְּאִיבְרֵי
הַמְרַפָּכָה, וּמַעֲכָב אֶת מַעֲשֵׂה
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלַהֲעָשׂוֹת,
שֶׁאֲפָשֵׁר שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר
עָלָיו כְּדֵי לְבַא בְּגִלְגוּל אַחַר מִיַּד
בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁנִּפְטָר לְהִיטִיב לוֹ,
וְכָל זָמַן שֶׁלֹּא נִקְבַר הַגּוֹף,
הַנְּשָׁמָה לֹא נִכְנָסֶת לִפְנֵי הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא יִכּוֹלָה לְהִיּוֹת
בְּגוֹף אַחַר עַד שֶׁיִּקְבַר הֶרְאֵשׁוֹן.
וְזֶה דוּמָה לְאָדָם שֶׁמֵתָה אִשְׁתּוֹ,
לֹא רְאוּי לוֹ לִשָּׂא אִשָּׁה אַחֲרַת עַד
שֶׁקּוֹבֵר אֶת הֶרְאֵשׁוֹנָה, וּמִשׁוּם כִּף
אִמְרָה תוֹרָה, לֹא תִלֵּין נִבְלָתוֹ עַל
הָעֵץ.

דְּבַר אַחַר - כְּשֶׁנִּפְרַדַּת הַנְּשָׁמָה
מִן הַגּוֹף וְרוּחָה לְלַכֵּת לְאוֹתוֹ
הָעוֹלָם, לֹא תִכְנַס לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם
עַד שְׁנוֹתָנִים לָהּ גּוֹף אַחַר מְאוּר,
וְאַחַר כִּף יִכּוֹלָה לְהִכְנַס. וּמֵאֲלֵהוּ
תַדַּע, שֶׁהָיָה לוֹ שְׁנֵי גוּפִים, אֶחָד
שָׁבוּ נִרְאָה לְמִטָּה לְבָנֵי אָדָם,
וְאֶחָד שָׁבוּ נִרְאָה לְמַעֲלָה בֵּין
מְלֵאכִים עֲלִיוֹנִים קְדוּשִׁים. וְכָל
עוֹד שֶׁהַגּוֹף לֹא נִקְבַר, זֶהוּ צַעַר
לְנִשְׁמָה, וְרוּחַ טְמֵאָה מְזַדְּמָנֶת
לְשֵׁרוֹת עָלָיו וְלִטְמָא אֶת אוֹתוֹ
הַגּוֹף.

וּמִשׁוּם שְׁאוֹתָהּ רוּחַ הַטְּמֵאָה
מְזַדְּמָנֶת, לֹא צָרִיךְ לְאִישׁ לְהִלִּין
אֶת אוֹתוֹ הַגּוֹף לִילָה אֶחָד, כִּי רוּחַ
טְמֵאָה נִמְצָאת בְּלִילָה וּמִשְׁתַּטַּחַת
בְּכָל הָאָרֶץ לְמִצָּא גּוֹף בְּלֵי נֶפֶשׁ
לְטֵמָא אוֹתָהּ, וְנִטְמָא יוֹתֵר, וְעַל
כֵּן הִזְהִיר אֶת הַכֹּהֲנִים וְאֶמֶר,
לְנֶפֶשׁ לֹא יִטְמָא בְּעַמּוּי. מִשׁוּם

בְּגוּוָה) וְהָא אוּקְמוּיָה לְהַנִּי מְלִי. בְּתַר דְּנִפְקָא
נִפְשָׁא מִן גּוּפָא, וְאִשְׁתָּאֵר גּוּפָא בְּלֹא רוּחָא,
אֲסִיר לְמַשְׁבַּק לִיָּה בְּלֹא קְבוּרָתָא, דְּכִתִּיב, (דברים
כא) לֹא תִלֵּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ כִּי קְבוּר תִּקְבְּרֶנּוּ
בַיּוֹם הַהוּא. בְּגִין דְּמִיתָא דִּישְׁתָּהּ כ"ד שָׁעוֹת,
דְּאִינוּן יוֹמָם וְלַיְלָה, בְּלֹא קְבוּרָתָא, יְהִיב
חֲלִישׁוֹתָא בְּשִׁיפוּי דְרִתִּיכָא, וּמַעֲכָב עֲבִידָתָא
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְלִמְעַבְד דְּאֲפָשֵׁר דְּקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא גָזַר עָלֵיהּ, בְּגִין לְמִיתִיָּה בְּגִלְגוּלָא
אַחְרָא, מִיַּד בְּהֵוּא יוֹמָא דְאַתְפָּטֵר, לְאוּטְבָא
לִיָּה. וְכָל זָמַנָּא דְלֹא אִתְקַבַּר גּוּפָא, נִשְׁמַתָּא
לְאוּ עֲאֲלַת קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֹא יִכּלָא
לְמַהוּי בְּגוּפָא אַחְרָא, בְּגִלְגוּלָא תַנְיִינָא, דְלֹא
יְהִיבִין לְנִשְׁמַתָּא גּוּפָא אַחְרָא, עַד דִּיתְקַבַּר
קְדָמָא. וְדָא דְמִי לְבַר נֶשׁ דְּמִיתַת אִתְתִּיָּה, לֹא
אִתְחַזִּי לִיָּה, לְמִיסַב אִתְתָּא אַחְרָא, עַד דְּקַבֵּיר
לְקַדְמִיתָא, וּבְגִין דָּא אִמְרָה אוּרִייתָא, לֹא תִלֵּין
נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ.

דְּבַר אַחַר, כִּד אִתְפָּרְשָׁא נִשְׁמַתָּא מִן גּוּפָא,
וּבְעֵינָא לְמִיזַל לְהֵהוּא עֲלָמָא, לֹא תִיעוּל
לְהֵהוּא עֲלָמָא, עַד דִּיהִיבִין לָהּ גּוּפָא אַחְרָא
מִנְהוּרָא, וְיִלְבַּתֵּר יִכּלָא לְמִיעֵל. וּמֵאֲלֵהוּ תַנְדַּע,
דְּהוּ לִיָּה תְרִין גּוּפִין, חַד דְּבִיָּה אִתְחַזִּי לְתַתָּא
לְבָנֵי נָשָׂא, וְחַד דְּבִיָּה אִתְחַזִּי לְעִילָא, בֵּין
מְלֵאכִין עֲלָאִין קְדִישִׁין. וְכָל כְּפָה דְּגוּפָא לֹא
אִתְקַבַּר, צַעֲרָא הוּא לְנִשְׁמַתָּא, וְרוּחַ מְסֻאָבָא
אִזְדְּמַן לְשִׁרְיָא עֲלוּי, וְלִסְאָבָא לְהֵהוּא גּוּפָא.
וּבְגִין דְּהֵוּא רוּחַ מְסֻאָבָא, אִזְדְּמַן, לֹא לְבַעֵי
לִיָּה לְאִינִישׁ, לְמִיבַת הֵוּא גּוּפָא לִילִיא
חַד, בְּגִין דְּרוּחַ מְסֻאָבָא אִשְׁתַּכַּח בְּלִילִיא,
וְאִשְׁתַּטַּח בְּכָל אַרְעָא, לְאִשְׁכַּחַא גּוּפָא בְּלֹא
נִפְשָׁא, לְסֻאָבָא לִיָּה, וְאִסְתַּאב יְתִיר, וְעַל דָּא
אִזְהַר לְכַהֲנֵי וְאֶמֶר, לְנֶפֶשׁ לֹא יִטְמָא בְּעַמּוּי, בְּגִין דְּאִינוּן קְדִישִׁין לֹא יִשְׂרִי

עליהו רוח מסאבא, ולא יסתאבון. אמור אל הפהנים, (ויקרא כ"א) רבי יצחק אמר, אמור אל הפהנים, בלחישו. כמה דכל עובדיהון דכהני בלחישו, כן אמירה דלהון בלחישו. אמור ואמרת: זמנא חד, ותרין זמנין, לאזהרא להו על קדושיהו, בגין דלא יסתאבון. דמאן דמשמש באתר קדישא, בעיא דישתבח קדישא בכלא. לנפש לא יטמא, כמה דאוקימנא, דגופא בלא רוח, מסאבא הוא, ושארי עליה רוח מסאבא. דהא תיאובתא דרוחי מסאבי לגבי גופיהון דישראל איהו, בגין דאתרק מנייהו רוחא קדישא, ובמנא דקודשא, אתיין לאתחברא. וכהני דאינון קדישין, קדושתא על קדושתא, לא בעיין לאסתאבא כלל, בגין דכתיב, (במדבר ו) פי נזר אלהיו על ראשו. וכתיב פי שמן משחת אלהיו עליו אני יי'.

והוא כגוונא דלעילא קאים לתתא, דכתיב, (תהלים קלג) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן שירד על פי מדותיו. הפסוק הזה בארנו. אבל כשמן הטוב על הראש, זהו שמן משחת קדש העליון, ששופע ויוצא ממקום הנקר העמק של הכל. דבר אחר, ששופע ויוצא מראש של כל הראשים, הנסתר של כל הנסתרים. על הראש, ודאי על הראש, ראשו של אדם הראשון. ירד על הזקן - זה הזקן הנקבד, כמו שבארנו. זקן אהרן - זה הפהן הגדול שלמעלה, והרי פרשוה. ואותו שמן ירד על פי מדותיו, שמאותן המדות שופע ויוצא ויורד לתחתונים. וכמו זה שופע ומתעטר הפהן התחתון כשמן משחה למטה.

הפסוק הזה אין ראשו סופו, ואין סופו ראשו. כתיב אמר אל

והוא כגוונא דלעילא קאים לתתא, דכתיב, (תהלים קלג) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן שירד על פי מדותיו, האי קרא אוקמוה, אבל כשמן הטוב על הראש, דא משח רבות קדישא עלאה, דנגיד ונפיק מאתר דנהרא עמיקא דכלא. דבר אחר, דנגיד ונפיק מרישא דכל רישין, סתימא דכל סתימין. על הראש, על הראש ודאי, רישא דאדם קדמאה.

יורד על הזקן, דא דיקנא יקרא, כמה דאוקמוה. זקן אהרן, דא פהן גדול דלעילא, והא אוקמוה. והוא שמן, (ד"ט פ"ט) יורד על פי מדותיו, דמאינון משיחן, נגיד ונפיק ונחית לתתאי, וכגוונא דא נגיד ואתעטר כהנא תתאה, במשח רבות לתתא. האי קרא, לאו רישיה סיפיה, ולאן סיפיה

הפּהַנִים בְּנֵי אֶהְרֹן וְאַמְרַת אֵלֶּהֶם לְנֶפֶשׁ לֹא יִטְמָא. לֹא יִטְמָאוּ הֵיחָד צָרִיף לְהַיּוֹת! מַה זֶה לֹא יִטְמָא? אֲלֵא עַל אוֹתוֹ הִפְתָּן הָעֲלִיּוֹן מִכָּלֶם הוּא אָמַר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְהָרִי כְּתוּב וְהִפְתָּן הַגְּדוֹל מֵאַחֲיוּ? אֲלֵא וְדַאי כֶּף הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, הִפְתָּן שְׁעוֹמֵד לְמַטָּה, כְּמוֹ שְׁלֹמְעֵלָה, בְּקִדְשָׁה הוּא צָרִיף לְהַמְצִיא יוֹתֵר מִהַפֵּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּחְבָּאָר.

רַעִיָא מַהִימְנָא

מִצּוּהַ זוֹ, שֵׁיִסְדֵּר הִכְתָּן בְּכָל יוֹם גִּירוֹת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ בְּסוּד הַמְנוּרָה. וְהוּא סוּד כְּמוֹ שְׁלֹמְעֵלָה, מִשּׁוּם שֶׁהָאוֹר הָעֲלִיּוֹן בְּשִׁמְן מִשְׁחָה יוֹרֵד עַל רֹאשׁ הִכְתָּן בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֶּף הוּא מְדַלֵּיק וּמְאִיר אֵת כָּל הַנְּרוֹת, שֶׁכְּתוּב בְּשִׁמְן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ וְגוֹ', וְכְתוּב כִּי שִׁמְן מִשְׁחַת אֵלֶּהֶיּוּ עֲלֵיו וְגוֹ'. וְעַל כֵּן נִתְּנָה רְשׁוּת לִכְתָּן לְבַדּוֹ לְסַדֵּר אֵת הַנְּרוֹת וּלְהַדְלִיק אוֹתָם בְּכָל יוֹם פְּעֻמִּים, כְּגַד אֹר הַיְחוד פְּעֻמִּים, קָרָבָן בְּכָל יוֹם פְּעֻמִּים, וְהַפֵּל צָרִיף.

וְעַד זֵי הִכְתָּן מְאִירִים הַנְּרוֹת בְּכָל, לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, לְשִׁמְחַת בְּשִׁמְחָה וּלְהַמְצִיא שְׁמֵחָה בְּכָל הַצְּדָדִים בְּהַדְלָקַת הַנְּרוֹת, שֶׁהָרִי שְׁנֵי אֵלֶּה עַל יְדֵי הִכְתָּן, לְהַמְצִיא שְׁמֵחָה בְּכָל הַצְּדָדִים, וְאֵלּוּ הֵם הַדְּלָקַת הַנְּרוֹת וְהַקְטָרֶת, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ שִׁמְן וְקִטְרֶת יִשְׁמַח לֵב. (ע"כ רעיא)

כאן רעיא מהימנא.

וְרֵאָחוֹתוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרוּבָה אֵלֶּיּוּ וְגוֹ'. מַה כְּתוּב לְמַעַלָּה? כִּי אִם לְשִׁאֲרוֹ הַקְּרוּב אֵלֶּיּוּ וְגוֹ'. רַבִּי אֲבָא פְּתַח, (ישעיה סג) מִי זֶה בָּא מֵאֲדוּם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבְּצָרָה וְגוֹ'. מִי זֶה בָּא מֵאֲדוּם? עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְלַבֵּשׁ בְּגָדֵי נִקְמָה עַל אֲדוּם, שֶׁהַחֲרִיבוּ אֵת בֵּיתוֹ וְשָׂרְפוּ אֵת הַיְכָלוֹ, וְהִגְלוּ אֵת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַמִּים, וְלַעֲשׂוֹת לָהֶם נִקְמָת עוֹלָמִים, עַד שֶׁיִּמְצְאוּ כָּל הַהָרִים

רִישֵׁיהָ. כְּתִיב אָמַר אֵל הַפְּהַנִים בְּנֵי אֶהְרֹן וְאַמְרַת אֵלֶּיהֶם לְנֶפֶשׁ לֹא יִטְמָא. לֹא יִטְמָאוּ מִיְבֵעֵי לֵיהּ, מַהוּ לֹא יִטְמָא. אֲלֵא, עַל הַהוּא כִּהֵן עֲלָאָה מִכְּלֵהוּ קָאָמַר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה וְהָא כְּתִיב וְהִפְתָּן הַגְּדוֹל מֵאַחֲיוּ. (כאן חסר) אֲלֵא וְדַאי הָכִי הוּא כְּמָה דְאַתְמַר, וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּהֵנָּה דְקָאִים לְתַתָּא, כְּגוֹוְנָא דְלְעִילָא, בְּקִדְוִשָׁה אֲצִטְרִיף לְאַשְׁתַּכְחָא יְתִיר מִכְּלָא, כְּמָה דְאַתְמַר.

רעיא מהימנא

פְּקוּרָא דָא, לְסַדְרָא כְּהֵנָּה בְּכָל יוֹמָא בּוֹצִינִין בְּבֵי מִקְדָּשָׁא, וְהָא אוּקְיַמְנָא בְּרִזָּא דְמְנוּרָה. וְאִיהוּ רִזָּא כְּגוֹוְנָא דְלְעִילָא, בְּגִין דְנִהִירוּ עֲלָאָה בְּמִשְׁחַת רְבוּ, נְחִית עַל רִישָׁא דְכְּהֵנָּה בְּקִדְמִיתָא לְבַתֵּר אִיהוּ אֲדַלִּיק וְאִנְהִיר כָּל בּוֹצִינִין. דְכְּתִיב בְּשִׁמְן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ וְגוֹ', וְכְתִיב כִּי שִׁמְן מִשְׁחַת אֵלֶּהֶיּוּ עֲלֵיו וְגוֹ'. וְעַל דָּא אֲתִיְהִיב רְשׁוּ לְכְּהֵנָּה בְּלַחֲדוּי, לְסַדְרָא בּוֹצִינִין, וּלְאַדְלָקָא לְהוֹן בְּכָל יוֹמָא תְּרִין זְמַנִּין, לְקַבֵּל נְהִירוֹ דִּיחֻדָּא תְּרִין זְמַנִּין, קָרָבָנָא בְּכָל יוֹמָא, תְּרִין זְמַנִּין, וְכָלֵא אֲצִטְרִיף.

וְעַל יְדֵי דְכְּהֵנָּה נְהִרִין בּוֹצִינִין בְּכָלֵא, עֵילָא וְתַתָּא לְמַחְדוֹ חִדּוֹ, וּלְאַשְׁכְּחָא חִידּוֹ בְּכָל סְטְרִין. בְּאַדְלָקוּתָא דְבוֹצִינִין, דְהָא תְּרִין אֵלִין עַל יְדֵי דְכְּהֵנָּה, לְאַשְׁתַּכְחָא חִידּוֹ בְּכָל סְטְרִין, וְאֵלִין אֵינּוּן אֲדַלְקוּתָא דְבוֹצִינִין וְקִטְרֶת. וְהָא אוּקְיַמְנָא (משלי כז) שִׁמְן וְקִטְרֶת יִשְׁמַח לֵב, (ע"כ רעיא מהימנא).

וְרֵאָחוֹתוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרוּבָה אֵלֶּיּוּ וְגוֹ'. (ויקרא כ"א) מַה כְּתִיב לְעִילָא, כִּי אִם לְשִׁאֲרוֹ הַקְּרוּב אֵלֶּיּוּ וְגוֹ'. רַבִּי אֲבָא פְּתַח, (ישעיה סג) מִי זֶה בָּא מֵאֲדוּם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבְּצָרָה וְגוֹ', מִי זֶה בָּא מֵאֲדוּם, זְמִין קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא לְלַבֵּשׁ לְבוּשֵׁי נּוֹקְמָא עַל אֲדוּם, דְאַחֲרִיבוּ בֵּיתֵיהּ, הַיְכָלוֹ, וְהִגְלוּ אֵת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַמִּים, וְלַעֲשׂוֹת לָהֶם נִקְמָת עוֹלָמִים, עַד שֶׁיִּמְצְאוּ כָּל הַהָרִים

מהרי העולם מלאים מהרוגי העמים, ולקרא לכל עוף השמים עליהם, וכל חיות הבר יזונו מהם שנים עשר חדשים, ועוף השמים שבע שנים, עד שלא תסבל הארץ את הנוול שלהם. זהו שכתוב (שם לד) כי זבח לה' בבצרה וטבח גדול בארץ אדום, עד שאותם לבושים יטמאו. זהו שכתוב (שם טו) וכל מלבושי אגאלתי.

חמוץ בגדים מבצרה, משום שממנה יצאו אוכלוסי העולם לצבא על ירושלים, והם התחילו לשרף את ההיכל, ובני אדום מהרסים את החומות, ועקרו את אבני היסוד. זהו שכתוב (תהלים קלו) זכר ה' לבני אדום וגו', האמרים ערו ערו עד היסוד בה. זה הדור בלבשו, באותם לבושי הנקמה שעתידי ללבש. צעה ברב כחו, מה זה צעה? משבר, כמו שכתוב (תהלים מה) עמים תחתיך יפלו וגו'. אמרו ישראל לישעיה, מי הוא זה שיעשה כל כך? פתח ואמר, (ישעיה טו) אני מדבר בצדקה, אותו שהוא רב להושיע, אותו שכתוב בו (תהלים לג) אהב צדקה ומשפט. והוא צדקה ממש, והוא רב להושיע.

וכר כף למה? משום שגרמו לכנסת ישראל להיות שוככת לעפר בגלות ולנפל לארץ, כמו שכתוב (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. ומשום כף הקדוש ברופ הוא ילבש לבושי נקמה עליהם לטמא אותם ברב ההרוגים, שכתוב וכל מלבושי אגאלתי.

וכר כף למה? שכתוב ולאחתו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש. שאינה חלקו של

ואוקידו היכליה, וגלו לכנסת ישראל ביני עממא. ולמעבד להון נקמת עלמין, עד דישתכחון כל טורין מטורי עלמא, מליין מקטולי עמין, ולמקרי לכל עופא דשמא עלייהו, וכל חיות ברא יתזנון מנייהו תריסר ירחי, ועופא דשמא שבע שנין, עד דלא תסבל ארעא ניוולא דידהו. הדא הוא דכתיב, (ישעיה לד) כי זבח לי' בבצרה וטבח גדול בארץ אדום, עד דאינון לבושיין יסתאבון, הדא הוא דכתיב, (ישעיה טו) וכל מלבושי אגאלתי.

חמוץ בגדים מבצרה, בגין דמינה נפקו אוכלוסיין דעלמא, לחיילא על ירושלים, ואינון שרו לאוקדא היכלא, ובני אדום מפגרין שורין, ורמו אבני יסודא, הדא הוא דכתיב (תהלים קלו) זכור יי' לבני אדום וגו', האומרים ערו ערו עד היסוד בה.

זה הדור בלבשו, באינון לבושי דנוקמא דזמין לאלבשא. צועה ברוב כחו, מהו צועה. מתבר. כמה דכתיב, (תהלים מה) עמים תחתיך יפלו וגו'. אמרו ישראל לישעיה, מאן הוא דין דייעביד כל כך. פתח ואמר, (ישעיה טו) אני מדבר בצדקה, ההוא דאיהו רב להושיע, ההוא דכתיב ביה, (תהלים לג) אהב צדקה ומשפט. ואיהו צדקה ממש, ואיהו רב להושיע.

וכר כף למה. בגין דגרמו לכנסת ישראל למהוי שכיבת לעפרא בגלותא, ולמנפל לארעא, כמה דכתיב, (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. ובגין כך, קדשא ברין הוא ילבש לבושי נוקמא עלייהו, לסאבא לון בסגיאון דקטוליא, דכתיב וכל מלבושי אגאלתי.

וכר כף למה, דכתיב ולאחתו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה

עשו, ולא היתה בגורלו של אותו שכתוב בו (בראשית כה) איש ידע ציד איש שדה. לה יטמא, באותם לבושי נקמה, שעתיד להטמא בין אותם ההמונים, שכתוב בו לה יטמא, בשבילה, משום שהיא שוכבת לעפר, והוא רוצה להקים אותה. זהו שכתוב (ישעיה ט) קומי אורי כי בא אורך. (עמוס ט) ביום ההוא אקים את סכת דויד הנפלת).

לא יקרחה קרחה בראשם. רבי יוסי אמר, לא יקרחה בה"א, מה הטעם? אלא, אותו שמן עליון, שהוא שמן משחת קדש, שמשלים את כל שבעת הימים כמו שנאמר, שכתוב (ויקרא ח) כי שבעת ימים ימלא את ידכם, אותו שמן עליון הוסר ממנו ונקרח, אם הוא פגם את ראשו. משום שראשו של הכהן העליון הנו אותו שמן עליון, ועל פן לא צריך לכהן שלמטה להראות בעצמו פגם כלל, והרי זה נאמר. ומשום כך כתוב בה"א.

פתח ואמר, (תהלים קכו) בשוב ה' את שיבת ציון היינו פחלמים. בשוב ה' את שיבת, זה נאמר בגלות בכל, שלא נמצאו יותר בגלות אלא שבעים שנים, שכתוב (ירמיה כט) כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקד אתכם. וכתוב היינו פחלמים, מה זה פחלמים? אלא הרי התעוררו החברים, שיש שבעים שנים פחלום.

ובא ראה, כתוב כי שבעת ימים ימלא את ידכם. מי שבעת הימים? הרי נתבאר, אותו מקום עליון שהוא כלל של כל ששת האחרים נקרא שבעת ימים, ונקרא תשובה. שנינו, מי שישב בתענית בשבת, קורעים לו גזר

מלפא, דאפילו אסתכמו

לאיש. דלאו חולקיה דעשו, ולא הוות בעדביה דההוא דכתיב ביה (בראשית כה) איש ידע ציד איש שדה, לה יטמא, באינון לבושין דנוקמא, דזמין לאסתאבא בין אינון אוכלוסין, דכתיב ביה לה יטמא, בגינה, בגין דאיהי שכיבת לעפרא, והוא בעי לאקמא לה, הדא הוא דכתיב, (ישעיה ט) קומי אורי כי בא אורך. (עמוס ט) ביום ההוא אקים את סכת דויד הנפלת).

לא יקרחה קרחה בראשם. (ויקרא כ"א) רבי יוסי אמר, לא יקרחה בה"א מאי טעמא. אלא, ההוא שמן עלאה, דאיהו משח רבות קדשא, דאשלים לכל שבעה יומין כמה דאתמר, דכתיב, (ויקרא ח) כי שבעת ימים ימלא את ידכם, ההוא שמן עלאה אתעדי מניה ואתקרח, אי איהו אפגים רישיה. בגין דרישא דכהנא עלאה, ההוא שמן עלאה הוי, ועל דא לא ליבעי ליה לכהנא דלתתא, לאחזאה ביה בגרמיה פגימו כלל, והא אתמר. ובגין כך פתיב בה"א.

פתח ואמר, (תהלים קכו) בשוב יי' את שיבת ציון היינו פחלמים. בשוב יי' את שיבת, דא בגלות בכל אתמר. דלא אשתכחו יתיר בגלותא אלא שבעין שנין. דכתיב, (ירמיה כט) כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם. וכתיב היינו כחולמים, מאי כחולמים. אלא הא אתערו חברייא, דאיכא שבעין (דף פ"ט ע"ב) שנין פחלמא.

ותא חזי, פתיב פי שבעת ימים ימלא את ידכם. מאן שבעת ימים. הא אתמר, ההוא אתר עלאה, דהוא כללא דכל שיתא אחרנין, אקרי שבעת ימים, ואקרי תשובה. תנינן, מאן דיתיב בתעניתא בשבתא, קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה, ושבעין שנה אינון שבע אנפי

דינו של שבועים שנה, ושבועים שנה הם שבע פני המלך, שאפלו הספימו כלם עליו (הבל) לרע, נקרע אותו גזר הדין. מה הטעם? משום שאחז באותו היום בכלל של כלם, שנקרא שבועה, ונקרא תשובה, ומשום כך בכלם הוא אחז, וחזר בתשובה, ונקרע גזר הדין בכלם. ועל כן שבועים שנה יש בחלום.

כמו כן הפהן מתעטר בשבועה, שנקרא שבעת ימים. אם פגם את ראשו, אותו שבועה שהוא כלל של כלם, מקריח ממנו כל אותה קדשה של כלם ששורה עליו. ועל כן הזהירו שלא יקרחה קרחה בראשם, וימצאו פגומים מהכל. ומשום כך הכהן צריך להמצא בשלמות יותר מהכל, כל שפן אותו שהוא עליון מכלם.

אמר רבי אבא, פאן בה"א תחתונה, פאן בה"א עליונה. פהן גדול, שהוא עליון מכלם, בה"א עליונה, שכתוב אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ומלא את ידו וגו'. ומלא את ידו, שכתוב שבעת ימים ימלא את ידכם. פהן אחר בה' תחתונה, שכתוב לא יקרחה קרחה בראשם, וכתוב אחריו, ולא יחללו שם אלהיהם. והשם הזה הנו ידוע. ומשום כך כתוב, והפהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ללבש את הבגדים, כמו שאמרנו. ומשום שהוא קדוש כמו שלמעלה, כתוב ומן המקדש לא יצא.

רבי אבא פתח ואמר, (דניאל ט) לך ה' הצדקה ולנו בשרת הפנים כהיום הזה לאיש יהודה וליושבי ירושלים. אשריהם ישראל שהקדוש ברופ הוא התרצה בהם מכל העמים עובדי עבודה זרה, ומתוך אהבתם נמן להם תורת אמת, לדעת את דרך המלך הקדוש. שכל מי שמשפדל בתורה,

עליה (בלא) לביש, ההוא גזר דינא אתקרע. מאי טעמא. בגין דאחיד ביה בההוא יומא, בכללא דכלהו, דאקרי שבועה, ואקרי תשובה, בגין כך בכלהו אחיד, ואהדר בתשובה, ואתקרע גזר דינא בכלהו. ועל דא ודאי שבועין שנין איפא בחלמא.

בגוונא דא, פהנא אתעטר בשבע, דאקרי שבעת ימים, אי פגים רישיה, ההוא שבועה דאיהו פללא דכלהו, אקרח מניה פל ההוא קדושא דכלהו, דשריא עליה. ועל דא אזדהרו דלא יקרחה קרחה בראשם, וישתכחו פגימין מפלא. ובגין כך פהנא בעי לאשתפחא בשלימו יתיר מפלא, פל שפן ההוא דאיהו עלאה מפלהו.

אמר רבי אבא, פאן בה"א תתאה, פאן בה"א עלאה. פהן גדול דאיהו עלאה מפלהו, בה"א עלאה. דכתיב אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ומלא את ידו וגו'. ומלא ידו דכתיב שבעת ימים ימלא את ידכם. פהנא אחרא בה' תתאה, דכתיב, לא יקרחה קרחה בראשם, וכתיב בתריה, ולא יחללו שם אלהיהם. והאי שם הא ידיעא איהו. ובגין כך פתיב, והפהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ללבוש את הבגדים, פמה דאמרן. ובגין דאיהו קדישא כגוונא דלעילא, פתיב ומן המקדש לא יצא.

רבי אבא פתח ואמר, (דניאל ט) לך יי' הצדקה ולנו בשרת הפנים כהיום הזה לאיש יהודה וליושבי ירושלים. זפאין אינון ישראל, דקודשא בריך הוא אתרעי בהו, מפל עמין עובדי עבודה זרה, ומגו רחימותא דלהון, יתב ומתוך אהבתם נמן להם תורת אמת, לדעת את דרך המלך הקדוש. שכל מי שמשפדל בתורה,

להו אורייתא דקשוט, למנדע ארחא דמלכא קדישא. וכל מאן דאשתדל באורייתא, כאלו אשתדל ביה בקודשא ברין הוא, דאורייתא כלא שמייה דקודשא ברין הוא הוי. ובגין כך מאן דאתעסק באורייתא, אתעסק ביה בשמייה, ומאן דאתרחק מאורייתא, רחיקא הוא מקודשא ברין הוא.

תא חזי, לך יי' הצדקה, כמה דאת אמר, (דברי הימים א כט) לך יי' הגדולה והגבורה. מאן צדקה. אתר דכל אנפין נהירין אחידן ביה, והוא אחיד בכלהו, וביה אשתכחו. ולנו בושת הפנים אתר דכל אנפין נהירין אתרחקן מגייה. צדקה, אמת קשוט, ונהורא דכלא, ונהורא דאנפין חידו דכלא. בושת, פסופא רחיקו דקשוט מאן דאכסיה, בגין דאמת דאיהו צדקה, אתרחק מגייה. רחיקו דאנפין נהירין. תא חזי, פהנא עלאה בעי לאתחזאה בשפירו דאנפין, בנהירו דאנפין, בחידו יתיר מפלא. ולא בעי לאתחזאה ביה עציבו ורוגזא, אלא כלא כגוונא דלעילא. זפאה חולקיה, דעליה פתיב, (במדבר יח) אני חלקך ונחלתך. וכתוב (דברים יח) יי' הוא נחלתו. ועל דא בעי לאתחזאה שלים בכלא, בגרמיה, בלבושייה, דלא יפגים גרמיה פלל, כמה דאתמר.

והוא אשה בבתוליה יקח. (ויקרא כ"א) רפי שמעון פתח, (דברים כב) והנה הוא שם עלילות דברים וגו'. וכתוב וענשו אותו מאה כסף וגו', פי הוציא שם רע על בתולת ישראל. וכי בתולת ישראל היא, בתולת אביה, או בתולת בעלה היא, מה בתולת ישראל פאן? זהו שכתוב (דברים לב) שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך. אף פאן הפהן שעומד כמו שלמעלה, כתוב וזהו אשה בבתוליה יקח, הכי נמי בבתוליה, דלא

כאלו השתדל בקדוש ברוך הוא, ששתורה בלה שמו של הקדוש ברוך הוא היא. ומשום כך, מי שמתעסק בתורה, מתעסק בשמו, ומי שמתרחק מן התורה, הוא רחוק מהקדוש ברוך הוא. בא ראה, לך ה' הצדקה, כמו שגאמר (דברי הימים-א כט) לך ה' הגדולה והגבורה. מי הצדקה? המקום שכל הפנים המאירות אחוזים בו, והוא אחוז בכלם ובו נמצאים. ולנו בשת הפנים, המקום שכל הפנים המאירות מתרחקים ממנו. צדקה, אמת קשוט, ואור הכל, ואור של פנים שמחת הכל. בשת, בושת, והרחוק של האמת מי שמתבייש, משום שהאמת, שהיא צדקה, התרחקה ממנו רחוק של פנים מאירות.

בא ראה, הפהן העליון צריך להראות ביפי הפנים, בהארת הפנים, בשמחה יותר מהכל, ולא צריך להראות בו עצבות ורגז, אלא הכל כמו שלמעלה. אשרי חלקו, שעליו פתוב אני חלקך ונחלתך. וכתוב (דברים יח) ה' הוא נחלתו. ועל פן צריך להראות שלם בכל, בעצמו, בלבבו, שלא יפגם עצמו כלל, כמו שנתבאר.

והוא אשה בבתוליה יקח. רפי שמעון פתח, (שם כב) והנה הוא שם עלילת דברים וגו'. וכתוב וענשו אותו מאה כסף וגו', פי הוציא שם רע על בתולת ישראל. וכי בתולת ישראל היא, בתולת אביה או בתולת בעלה היא. מה בתולת ישראל פאן? זהו שכתוב (דברים לב) שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך. אף פאן הפהן שעומד כמו שלמעלה, כתוב

וזהו אשה בבתוליה יקח, הכי נמי בבתוליה, דלא

תפוק מפקא דחצרה מזמנא לבר, והא אתמר.

רעיא מהימנא

בי אם בתולה מעמיו יקח אשה, פתח רעיא מהימנא ואמר, פקודא דא, למיסב פהנא רבא בתולתא, הדא הוא דכתיב אלמנה וגרושה וחללה זנה את אלה לא יקח כי אם בתולה מעמיו יקח אשה. ואמאי בעינן דלא יסב אלא בתולתא בלא פגימו. אלא, אתתא איהי כוס דברכה, טעמו פגמו. וכהנא דקריב קרבנא קדם יי', בעי דלהוי איהו שלים, בלא פגימו, שלים באברוי בלא פגימו, דמומין פסלין בכהנא. שלים בגופיה, שלים בנוקביה, לקיימא ביה, (שיר השירים ד) כלף יפה רעיתי ומום אין בך.

דקרנא מנחה איהו, וצריכין ישראל למשלח מנחתא דלהון למלכא, בגבר (בגוף) שלים. דאינון בהפוכא דסטרא אחרא, דהא ביד איש עתי פגים, הוו שלחין ליה דורנא, דכתיב (ויקרא טז) גורל אחד ליי וגורל אחד לעזאזל. דאלהים אחרים פלהו פגימין מסטרא דצפון והכי רופא דכתי עבודה זרה הם פגימין, בנוקבא דלהון, חורבא, לילית, פגימותא וכו'.

(כ"א רעיא מהימנא) איהו ו' מלא ואיהו בסדורא דא הי"ו. ה' בתרא, כוס מלא ברפת ה', מסטרא דימנא ומסטרא דגבורה דאיהו דינא, שכינתא אתקריאת הוי"ה, הדא הוא דכתיב, (שמות ט) הנה י"ד יהו"ה הויה במקנף אשר בשדה. קם רעיא מהימנא, ואשתטח קמיה. ואמר זבאה חולקי דמארי דמטרוניתא (ומטרוניתא) אינהו בעזרי. (ע"כ רעיא מהימנא).

רבי שמעון הוה אזיל בארחה, והוה עמיה רבי יהודה ורבי יוסי ורבי חזקיה. פתח רבי שמעון ואמר, (תהלים קיא) טרף נתן ליראיו יזפור לעולם בריתו. טרף נתן ליראיו, אליו אינון זכאין, אינון דחלי דקודשא בריה דא,

פתח רבי שמעון ואמר, (תהלים קיא) טרף נתן ליראיו יזכר לעולם בריתו. טרף נתן ליראיו - אלו הם הצדיקים, אותם יראי הקדוש ברוך הוא. שכל מי שירא ממנו נקרא מאנשי בית

והוא אשה בכתוליה יקח, כף גם בכתוליה, שלא תצא משער חצרה פעם החוצה, והרי נתבאר.

רעיא מהימנא

בי אם בתולה מעמיו יקח אשה. פתח הרועה הנאמן ואמר, מצוה זו שישא כהן גדול בתולה, זהו שכתוב אלמנה וגרושה וחללה זנה את אלה לא יקח פי אם בתולה מעמיו יקח אשה. ולמה צריכים שלא ישא אלא בתולה בלי פגם? אלא אשה היא כוס של ברכה. טעמו - פגמו. וכהן שמקריב קרבן לפני ה', צריך שהוא יהיה שלם בלי פגם, שלם באברוי בלי פגם, שמומים פוסלים בכהנים. שלם בגופו, שלם בנקבתו, לקים בה (שיר ד) כלף יפה רעיתי ומום אין בך.

שקרבן הוא מנחה, וצריכים ישראל לשלח את מנחתם למלך עם איש (בגוף) שלם, שהם בהפך של הצד האחר, שהרי ביד איש עתי פגום היו שולחים לו דורון, שכתוב (ויקרא טז) גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל. שאלהים אחרים כלם פגומים מצד הצפון, וכן רב פתי העבודה זרה הם פגומים בנקבה שלהם, חרבה, לילית, פגומה וכו'.

(ורועה הנאמן) הוא ו' מלא, והוא בסדור זה הי"ו. ה' אחרונה, כוס מלא ברפת ה', מצד הימין ומצד הגבורה שהוא דין, השכינה נקראת הוי"ה, זהו שכתוב (שמות ט) הנה י"ד יהו"ה הויה במקנף אשר בשדה. קם רועה הנאמן והשתטח לפניו, ואמר: אשרי חלקי שבעלי הגבירה (הגבירה) הם בעזרי. (עד כאן רעיא מהימנא).

רבי שמעון היה הולך בדרף, והיו עמו רבי יהודה ורבי יוסי ורבי חזקיה. פתח רבי שמעון ואמר, (תהלים קיא) טרף נתן ליראיו יזכר לעולם בריתו. טרף נתן ליראיו - אלו הם הצדיקים, אותם יראי הקדוש ברוך הוא. שכל מי שירא ממנו נקרא מאנשי בית

הַמְלִיךְ, וְעָלְיוֹ כְּתוּב (שם קיב) אֲשֶׁרִי
אִישׁ יָרָא אֶת ה'.

מִהוּ טָרַף נִתַּן לִירְאָיו? אֵלָא כְּמֹד
שְׁכָתוּב, (משלי לא) וַתִּקַּם בְּעוֹד
לֵילָה וַתִּתֵּן טָרַף לְבֵיתָהּ. מִכָּאֵן
לְמַדְנֹ, שְׁכַל אָדָם שְׁעוֹסֵק בְּתוֹרָה
בְּלֵילָה, וְקָם בְּחֻצוֹת הַלַּיְלָה,
בְּשִׁעָה שְׁכַנְסַת יִשְׂרָאֵל מִתְעוֹרְרַת
לְהִתְקִין בֵּית לְמַלְךְ - זֶה מִשְׁתַּתַּף
עִמָּה, וְזֶה נִקְרָא מִבֵּית הַמְּלִיךְ,
וְנוֹתְנִים לוֹ כָּל יוֹם מֵאוֹתָם תְּקוּנֵי
הַבַּיִת. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַתִּתֵּן טָרַף
לְבֵיתָהּ וְחָק לְנֹעֲרֹתֶיהָ. מִי זֶה
בֵּיתָהּ? כָּל אוֹתָם שְׁמִשְׁתַּתְּפִים
עִמָּה בְּלַיְלָה נִקְרָאִים בֵּיתָהּ, בְּנֵי
בֵּיתָהּ. וּמִשׁוּם כֵּן, טָרַף נִתַּן
לִירְאָיו.

מִה זֶה טָרַף? טָרַף מִמֶּשׁ, שְׁהִיא
נוֹטְלַת מִמְּקוֹם רְחוֹק עֲלִיוֹן,
שְׁכָתוּב (משלי לא) מִמְּרֻחָק תִּבְיָא
לְחֻמָּה. וּמִי זוֹכֵה לְטָרַף הַזֶּה? סוֹף
הַכְּתוּב מוֹכִיחַ, שְׁכָתוּב (תהלים קיא)
יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ. מִי שְׁמַתְבוֹנֵן
(שְׁמִשְׁתַּדֵּל) בְּתוֹרָה לְהִשְׁתַּתֵּף עִמָּה
בְּלַיְלָה. וְלֹא עוֹד, אֵלָא שְׁצַדִּיק
אֶחָד עֲלִיוֹן יֵשׁ לוֹ לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וְהוּא מִשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ,
וְיוֹרְשִׁים שְׁנִיחָם אֶת כְּנֻסַת
יִשְׂרָאֵל, שְׁכָתוּב (ישעיה ס) צְדִיקִים
לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ.

עוֹד פִּתַּח וְאָמַר, וְלֹא יִחַלֵּל זְרַעוֹ
בְּעַמּוֹ כִּי אֲנִי ה' מְקַדְּשׁוֹ. בֹּא
רָאָה, כָּל מִי שְׁמוֹצִיא זְרַע
לְבַטְלָה, לֹא זוֹכֵה לְרֵאוֹת פְּנֵי
שְׁכִינָה, וְנִקְרָא רַע, שְׁכָתוּב (תהלים
ה) כִּי לֹא אֵל חֲפִץ רָשָׁע אֶתָּה לֹא
יִגְדֹר רַע. זֶה מִי שְׁמוֹצִיא אוֹתוֹ
בְּיָדוֹ, אוּ בְּאִשָּׁה אַחֲרַת שְׂאִינָה
כְּשֶׁרָה. וְאִם תֹּאמַר שְׁמוֹצִיא אוֹתוֹ
בְּאִשָּׁה שְׂאִינָה מִתְעַבְרַת, כֵּן גַּם?
לֹא. אֵלָא כְּמֹד שְׂאִמְרֵנוּ.

וְעַל כֵּן יִבְקֹשׁ אָדָם מִהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

דְּכָל מָאן דְּדַחֵיל לֵיהּ, אֶתְקַרֵי מֵאִינְשֵי דְבֵיתָא
דְּמַלְפָּא, וְעָלִיהּ כְּתִיב, (תהלים קיב) אֲשֶׁרִי אִישׁ יָרָא
אֶת יי'.

מִהוּ טָרַף נִתַּן לִירְאָיו. אֵלָא כְּמֹד דְּכְתִיב, (משלי
לא) וַתִּקַּם בְּעוֹד לֵילָה וַתִּתֵּן טָרַף לְבֵיתָהּ.
מִהֲכֹא אוֹלִיפְנָא, דְּכָל בַּר נֶשׁ דְּלַעֵי בְּאוֹרֵייתָא
בְּלֵילָא, וְקָם בְּפִלְגוֹת לֵילָא, בְּשִׁעָתָא דְּכְנֻסַת
יִשְׂרָאֵל אֶתְעַרַת לְאַתְקַנָּא בֵּיתָא לְמַלְפָּא, הֵאִי
אֲשַׁתַּתֵּף בְּהֵדֵה, וְהֵאִי אֶקְרִי מִבְּי מַלְפָּא, וְיַהֲבִין
לֵיהּ כָּל יוֹמָא מֵאִינוֹן תִּיקוּנֵי בֵּיתָא, הֵדָא הוּא
דְּכְתִיב וַתִּתֵּן טָרַף לְבֵיתָהּ וְחָק לְנֹעֲרוֹתֶיהָ. מָאן
בֵּיתָהּ. כָּל אִינוֹן דְּמִשְׁתַּתְּפִי בְּהֵדֵה בְּלֵילָא,
אֶקְרוּן בֵּיתָהּ, בְּנֵי בֵּיתָהּ. וּבְגִין כֵּן טָרַף נִתַּן
לִירְאָיו.

מִהוּ טָרַף. טָרַף מִמֶּשׁ, דְּאִיהִי נִטְלָא מֵאַתְר
רְחוֹקָא עֲלָאָה, דְּכְתִיב (משלי לא) מִמְּרֻחָק
תִּבְיָא לְחֻמָּה. וּמֵאֵן זְכִי לְהֵאִי טָרַף, סוֹפִיָה
דְּקָרָא אוֹכַח, דְּכְתִיב, (תהלים קיא) יִזְכֹּר לְעוֹלָם
בְּרִיתוֹ. מָאן דְּאֶסְתַּפֵּל (ס"א דְּאֶשְׁתַּדֵּל) בְּאוֹרֵייתָא,
לְאַשְׁתַּתְּפָא בְּהֵדֵה בְּלֵילָא. וְלֹא עוֹד, אֵלָא
דְּצַדִּיק חַד עֲלָאָה אִית לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
וְהוּא אֲשַׁתַּתֵּף בְּהֵדֵה, וְיִרְתִּין תְּרוּוּיָהּ
לְכְנִישְׁתָּא דִּישְׂרָאֵל, דְּכְתִיב, (ישעיה ס) צְדִיקִים
לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ.

הוּ פִּתַּח וְאָמַר, (ויקרא כא) וְלֹא יִחַלֵּל זְרַעוֹ בְּעַמּוֹ
כִּי אֲנִי יי' מְקַדְּשׁוֹ. תָּא חֲזִי, כָּל מָאן דְּאֶפִּיק
זְרַע לְבַטְלָה, לֹא זְכִי לְמַחְמֵי אֶפִּי שְׁכִינָתָא,
וְאֶקְרִי רַע, דְּכְתִיב (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חֲפִץ רָשָׁע
אֶתָּה לֹא יִגְוֹרף רַע. הֵאִי מָאן דְּאֶפִּיק לֵיהּ
בְּיָדֵיהּ, אוּ בְּאִנְתּוֹ אַחֲרָא דְּלֹא כְּשָׂרָא. וְאִי תִּימָא
דְּאֶפִּיק לֵיהּ בְּאִנְתּוֹ דְּלֹא מִתְעַבְרָא, הֲכִי נְמִי.
לֹא. אֵלָא כְּמֹד דְּאֶמְרֵן.

וְעַל דָּא יִבְעֵי בַר נֶשׁ מְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּיזְמִין לֵיהּ מָאנָא דְּכְשָׂרָא, דְּלֹא

יפגים זרעיה, מאן דאפיק זרעא במאנא דלא כשרא, פגים ליה לזרעיה, ווי למאן דפגים זרעיה. ומה בשאר בני נשא כן, בכהנא דקאים לתתא כגוונא דלעילא בקדושה עלאה, על אחת כמה וכמה.

הוא שיזמין לו כלי כשר, שלא יפגם זרעו. מי שמוציא זרע בכלי שלא כשר, פוגם את זרעו. אוי למי שפוגם את זרעו. ומה בשאר בני אדם כן - בכהן שעומד למטה כמו שלמעלה בקדשה עליונה על אחת כמה וכמה.

בעמיו, מהו בעמיו. דהא כתיב לעילא, אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח, וכתיב ולא יחלל זרעו בעמיו. בהם מיבעי ליה, מהו בעמיו. אלא מלה דא קלנא בעמיו, פגימו בעמיו, ועל דא כתיב, פי אם בתולה מעמיו יקח אשה, מעמיו ודאי, כלא כגוונא דלעילא, פי אני ה' מקדשו, מהו מקדשו. אלא אנא הוא ההוא, דאיהו מקדש ליה בכל יומא, ובגין כך לא יפגים זרעיה, ולא ישתכח ביה פגימו. (ס"א ובגין דא) דהא אני יי' מקדשו דאנא בעינא לקדשא ליה וישתכח קדישא בכלא, דקדישא ישתמש על ידא דקדישא.

בעמיו, מה זה בעמיו? שהרי כתיב למעלה, אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח, וכתוב ולא יחלל זרעו בעמיו. בהם היה צריך להיות, מה זה בעמיו? אלא דבר זה קלון בעמיו, פגם בעמיו, ועל כן כתיב, כי אם בתולה מעמיו יקח אשה, מעמיו ודאי, הכל כמו שלמעלה. פי אני ה' מקדשו, מה זה מקדשו? אלא אני הוא אותו שמקדש אותו בכל יום, ומשום כך לא יפגם זרעו ולא ימצא בו פגם. (ומשום זה) שהרי אני ה' מקדשו, שאני רוצה לקדש אותו, ומצא קדוש בכל, שקדוש ישתמש על ידי קדוש.

תא חזי, קדשא ברין הוא (דף צ' ע"ב) ישתמש על ידי דכהנא, וישתכח קדישא כד אתי לשמשא, ובגין דקודשא ברין הוא ישתמש על ידא דכהנא דאיהו קדישא, כהנא ישתמש על ידי דדכיא, דאתקדש בדכיותיה, ומאי איהו. ליואי. בר נש (כהנא) אחרא, ישתמש על ידי דקדישא אחרא, בגין דישתכחון כלא בקדושא, לשמשא לקודשא ברין הוא. זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי, דעלייהו כתיב, (ויקרא כ) ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי. כמה פרישן ישראל מפלא, בקדושה, לשמשא לקודשא ברין הוא, הדא הוא דכתיב, (ויקרא כ) והתקדשתם והייתם קדושים פי אני יי' אלהיכם.

בא ראה, הקדוש ברנף הוא ישתמש על ידי הכהן, ומצא קדוש כשבא לשמש, ומשום שהקדוש ברנף הוא ישתמש על ידי הכהן שהוא קדוש, הכהן ישתמש על ידי טהור, שהתקדש בטוהרתו, ומי הוא? זה לוי. אדם (כהן) אחר ישתמש על ידי קדוש אחר, כדי שכלם ימצאו בקדשה לשמש את הקדוש ברנף הוא. אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, שעליהם כתיב (ויקרא כ) ואבדל אתכם מן העמים להיות לי. כמה פרושים הם ישראל בקדשה לשמש את הקדוש ברנף הוא, זהו שכתוב (ס) והתקדשתם והייתם קדושים פי אני ה' אלהיכם.

תו פתח ואמר, (תהלים ג) ליי' הישועה על עמך ברכתך סלה. ליי' הישועה. הכי תנינן,

עוד פתח ואמר, (תהלים א) לה' הישועה על עמך ברכתך סלה.

זכאין אינון ישׂראל, דבכל אתר דאתגלו, שכינתא אתגלייא בהדייהו. פד יפקון ישׂראל מגלותא, פורקנא למאן, לישראל או לקודשא בריך הוא. אלא הא אוקמוה בכמה קראי, והכא, ליי' הישועה ודאי, אימתי. על עמך ברכתך סלה. בשעתא דקודשא בריך הוא ישגח בכרכאן עלייהו דישראל, לאפקא לון מן גלותא, ולאוטבא להו, כדין ליי' הישועה ודאי. ועל דא תנינן, דקודשא בריך הוא ייתוב עמהון דישראל מן גלותא, הדא הוא דכתיב, (דברים ל) ושב יי' אליהיך את שבותך ורחמך.

איש מזרעך לדורותם אשר יהיה בו מום. (ויקרא כא) רבי יצחק אמר, בגין דאיהו פגים, ומאן דאיהו פגים, לא אתחזי לשמשא בקודשא. והא אוקמוה, דבר נש דאשתכח פגים, לית ביה מהימנותא, וההוא פגימו אסהיד עליה, כל שפן פהנא, דבעיא לאשתכחא שלים, מאריה דמהימנותא, יתיר מכלא, והא אוקמוה.

רבי אלעזר הוה יתיב בקסטרא דבי חמוי, והוא הוה אמר, זילגא דבקסטרא בעיטא שכיח. אדהכי, אעבר חד בר נש, פגים מעיניה חד. אמר חמוי, נשאל להאי. אמר, פגים הוא, ולא מהימנא. אמר, נשאל בהדיה. אתו שאילו ליה. אמר ליה, טופקא מאן הוא בעלמא. אמר עתירא, אבל דישליף, בהדיה אנא מפלהו. (ס"א עתירא, אבל דישליף, ווי על דא, בהדיה אנא מפלהו) אמר רבי אלעזר, במלוי אשתמע, דלאו מהימנותא גביה, ולא בר מהימנא הוא. תא חזי, קדשא בריך הוא אמר כל איש אשר בו מום לא יקרב, דהא קדושא דלעילא, לא שריא באתר פגים.

פתח ואמר, (ישעיה ח) לתורה ולתעודה אם לא

לה' הישועה - כף שנינו, אשריהם ישראל, שלכל מקום שגלו, שכינה גלתה עמהם. כשיצאו ישראל מהגלות, למי הגאלה - לישראל או לקדוש ברוך הוא? אלא הרי פרשוה בכמה כתובים, וכאן - לה' הישועה ודאי. מתי? על עמך ברכתך סלה. בשעה שהקדוש ברוך הוא ישגח בכרכות על ישראל להוציא אותם מן הגלות ולהיטיב להם, אזי - לה' הישועה ודאי. ועל כן שנינו שהקדוש ברוך הוא ישוב עם ישראל מן הגלות. זהו שכתוב, (דברים ד) ושב ה' אליהיך את שבותך ורחמך. איש מזרעך לדרתם אשר יהיה בו מום. רבי יצחק אמר, משום שהוא פגום, ומי שהוא פגום לא ראוי לשמש בקדש. והרי פרשוה, שאדם שנמצא פגום אין בו אמונה, ואותו הפגם מעיד עליו, כל שכן כהן, שצריך להמצא שלם, בעל האמונה, יותר מהכל, והרי פרשוה.

רבי אלעזר היה יושב בהיכל של בית חמיו, והוא היה אומר, לזליגת הדמעות שבהיכל יש עצה למצא. בין כף עבר איש אחד פגום בעין אחת. אמר חמיו, נשאל את זה. אמר, הוא פגום ולא נאמן. אמר, נשאל אותו. באו ושאלו אותו. אמר לו, מיהו המאשר שבעולם? אמר, העשיר, אבל אם ינתק, עמו אני מפלם. (העשיר, אבל אם ינתק, אוי על זה, עמו אני מפלם) אמר רבי אלעזר, מדכריו נשמע שאין בו אמונה, ולא בן אמונה הוא. בא ראה, הקדוש ברוך הוא אמר, כל איש אשר בו מום לא יקרב, שהרי הקדשה שלמעלה אינה שורה במקום פגום.

פתח ואמר, (ישעיה ח) לתורה

יֹאמְרוּ פְּדָבֵר הַזֶּה. לְתוֹרָה וּלְתַעֲוֹדָה. מָאן הוּא תוֹרָה, וּמָאן הוּא תַעֲוֹדָה. אֶלֶּא תוֹרָה, דָּא תוֹרָה שְׂבַכְתָּב. תַּעֲוֹדָה, דָּא תוֹרָה שְׂבַעֲל פֶּה. תוֹרָה שְׂבַעֲל פֶּה לֹא שְׂרִיא בְּאֵתֵר פְּגִים, דְּהָא מִתּוֹרָה שְׂבַכְתָּב אֲתַבְּנִי. כְּתִיב צוֹר תַּעֲוֹדָה חֲתוּם תוֹרָה בְּלִמּוּדֵי, צוֹר תַּעֲוֹדָה, דָּא תוֹרָה שְׂבַעֲל פֶּה, בְּגִין דְּתַמְזָן אֲתַצֵּר צְרוּרָא דְחִי, וּבִתְעוּדָה אֲתַקְשֵׁר קִשְׂרָא דְחִי (ג' א קשׂרא דמ'הימנו'תא) דְּלַעֲיִלָּא, לְמַהוּי כְּלָא חֵד.

וּמִתַּמְזָן לְתַפָּא אֲתַפְּרָשָׁן אוֹרְחִין וּשְׂבִילִין, וּמִתַּמְזָן מִתַּפְּרָשִׁין אוֹרְחִין בְּעַלְמִין כְּלָהוּ הָדָא הוּא דְכְתִיב, (בראשית ב) וּמִשֶׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבַּעָה רְאשִׁים.

חֲתוּם תוֹרָה, חֲתִימָה דְאוֹרְיִיתָא, דְּאִיהִי תוֹרָה שְׂבַכְתָּב בְּאֵן אֲתֵר. בְּלִמּוּדֵי, אֵלִין נְבִיאֵי, כְּמָה דְאֵת אָמֵר (מלכים א ז) וַיִּקֶּם אֶת הָעַמּוּד הַיְמָנִי וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יָכִין וַיִּקֶּם אֶת הָעַמּוּד הַשְּׂמָאלִי וַיִּקְרָא שְׁמוֹ בּוּעָז. וּמִתַּמְזָן אֲתַפְּרָשָׁן אוֹרְחִין לְנְבִיאֵי מְהִימְנֵי, וְקִימֵי אֵלִין בְּקִיּוּמָא לְגוּפָא, לְשִׁית טְהִירִין, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (שיר השירים ה) שׁוֹקִיו עֲמוּדֵי שֵׁשׁ. וְכֻלָּא לָא קִיּוּמָא אֶלֶּא בְּשְׁלִימוֹ, וְלֹא שְׂרִיא קְדָשָׁה דְכֻלָּא, אֶלֶּא בְּשְׁלִימוֹ, כְּדִ מִתְחַבְּרָאן דָּא בְדָא, כְּלָא הוּא שְׁלִים, כְּלָא הוּא חֵד, לָא אֲתַפְּגִים אֲתֵר. וְעַל דָּא אֶקְרִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שְׁלֵם, כְּמָה דְאֵת אָמֵר (בראשית יד) וּמִלְכֵי צָדֵק מְלֹךְ שְׁלֵם (תהלים עו) וַיְהִי בְּשֵׁלֶם סָכוּ.

וּבְגִין כְּךָ לֹא שְׂרִיא כְּלָא, אֶלֶּא בְּאֵתֵר שְׁלִים. וְעַל דָּא כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרַב. כְּגוֹוְנָא דָּא קְרַבְנָא דְבִיָּה מוּמָא לֹא יִתְקַרֵּב. מְאִי טַעְמָא. דְכְתִיב כִּי לֹא לְרִצּוֹן יִהְיֶה לָכֶם. וְאִי תִימָא הָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לֹא שְׂאֲרֵי אֶלֶּא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא שׁוֹרָה אֶלֶּא בְּמִקּוּם שְׂבוּר, בְּכִלֵּי שְׂבוּר, שְׂפָתוֹב (ישעיה נז) וְאֵת דְכָא וּשְׂפָל

וּלְתַעֲוֹדָה אִם לֹא יֹאמְרוּ פְּדָבֵר הַזֶּה. לְתוֹרָה וּלְתַעֲוֹדָה, מִי הִיא תוֹרָה, וּמִי הִיא תַעֲוֹדָה? אֶלֶּא תוֹרָה - זוֹ תוֹרָה שְׂבַכְתָּב. תַּעֲוֹדָה - זוֹ תוֹרָה שְׂבַעֲל פֶּה. תוֹרָה שְׂבַעֲל פֶּה אִינָה שׁוֹרָה בְּמִקּוּם פְּגוּם, שְׂהָרֵי מִתּוֹרָה שְׂבַכְתָּב נְכַוְנִית. כְּתוּב צוֹר תַּעֲוֹדָה חֲתוּם תוֹרָה בְּלִמּוּדֵי. צוֹר תַּעֲוֹדָה - זוֹ תוֹרָה שְׂבַעֲל פֶּה, מִשׁוּם שְׂשֵׁם נְצָרָר צְרוּר הַחַיִּים, וּבִתְעוּדָה נִקְשֵׁר קִשְׂר הַחַיִּים (קִשְׂר הָאֲמוּנָה) שְׂלַמְעֵלָה, לְהִיּוֹת הַכֵּל אֶחָד.

וּמִשֶׁם לְמִטָּה נִפְרְדוֹת הַדְּרָכִים וְהַשְּׂבִילִים, וּמִשֶׁם נִפְרְדוֹת הַדְּרָכִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. זְהוּ שְׂפָתוֹב, (בראשית ב) וּמִשֶׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבַּעָה רְאשִׁים.

חֲתוּם תוֹרָה, חֲתִימָה שֶׁל הַתּוֹרָה, שְׂהִיא תוֹרָה שְׂבַכְתָּב, בְּאִיזָה מִקּוּם? בְּלִמּוּדֵי, אֵלוֹ הַנְּבִיאִים, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמֵר (מלכים א-ז) וַיִּקֶּם אֶת הָעַמּוּד הַיְמָנִי וַיִּקְרָא אֹת שְׁמוֹ יָכִין וַיִּקֶּם אֶת הָעַמּוּד הַשְּׂמָאלִי וַיִּקְרָא אֹת שְׁמוֹ בּוּעָז. וּמִשֶׁם נִפְרְדוֹת הַדְּרָכִים לְנְבִיאִים הַנְּאֻמְנִים. וְאֵלֶּה עוֹמְדִים בְּקִיּוּם לְגוּף, לְשִׁשֶׁת הָאוֹרוֹת, זְהוּ שְׂפָתוֹב (שיר ה) שׁוֹקִיו עֲמוּדֵי שֵׁשׁ. וְהַכֵּל לֹא עוֹמֵד אֶלֶּא בְּשְׁלִמוֹת, וְלֹא שׁוֹרָה קְדָשָׁה שֶׁל הַכֵּל אֶלֶּא בְּשְׁלִמוֹת, כְּשִׁמְתַחֲבָרִים זֶה עִם זֶה, הַכֵּל הוּא שְׁלֵם, הַכֵּל הוּא אֶחָד, לֹא נִפְגָּם הַמִּקּוּם. וְלִכֵּן נִקְרָאת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שְׁלֵם, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמֵר (בראשית יד) וּמִלְכֵי צָדֵק מְלֹךְ שְׁלֵם, (תהלים עו) וַיְהִי בְּשֵׁלֶם סָכוּ.

וּמִשׁוּם כְּךָ לֹא שׁוֹרָה הַכֵּל אֶלֶּא בְּמִקּוּם שְׁלֵם. וְעַל כֵּן כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרַב. כְּמוֹ כֵּן הַקְרָבָן שְׂבוּ מוּם לֹא יִתְקַרֵּב. מָה הַטַּעַם? שְׂפָתוֹב כִּי לֹא לְרִצּוֹן יִהְיֶה לָכֶם. וְאִם תֹּאמְרוּ, הֲרֵי שְׂפָתוֹב (ישעיה נז) וְאֵת דְכָא וּשְׂפָל

באתר תבירא, במאנא תבירא, דכתבי, (ישעיה נז)
ואת דפא ושפל רוח. האי אתר שלים יתיר
הוא מפלא, (דכתבי, ישעיה נז) ואת דפא ושפל רוח) בגין
דמאיך גרמיה למשרי עליה גאותא דכלא,
גאותא עלאה, ודא הוא שלים. אבל לא כתיב,
ואת (ד"צ א"ו) עור ושבור וחרום ושרוע. אלא
ואת דפא ושפל רוח, מאן דמאיך גרמיה,
קדשא ברין הוא זקיף ליה.

ובגיני פך, פהנא דקאים לתתא כגוונא
דלעילא, בעי למהוי שלים יתיר
מפלא, ולא יתחזי פגים, ועל דא אזהר להו
לכהני, דכתיב איש מזרעך לדרתם אשר יהיה
בו מום.

הו פתח ואמר, (מלאכי א) וכי תגישון עור לזבח
אין רע, וכי תגישו פסח וחולה אין רע,
וכי קדשא ברין הוא אמר אין רע, אי הכי
טוב הוא. אלא סופיה דקרא אוכח, דישראל
באינון יומין הוו ממןן פהני מארי דמומין,
על גבי מדבחה, ולשמשא על מקדשא, ואמרי
מאי אכפת ליה לקודשא ברין הוא דא, או
אחרא. ואינון הוו דאמרי אין רע. וקודשא
ברין הוא אתיב להון ההיא מלה דהו אמרי.
אמר: ישראל אתון אמרי כד מקרבי מארי
דמומין על פולחני אין רע, מאי אכפת ליה
לקודשא ברין הוא.

סופיה דקרא מה כתיב, הקריבהו נא לפחתך
הירצה או הישא פניך. בר נש מנייכו,
אי בעיתו לשלומי למלפא, ולקרבא קמיה
דורונא, אתון משדרין ליה בפגימא, או לא.
הירצה או הישא פניך בהווא דורונא, כל שפן
וקל שפן דאתון מקרבין קמאי בר נש פגים
לקרבא דורונא, הא דורונא דלכון לכלפא
אתמסר, דודאי בר נש דאיהו פגים, פגים

רוח. המקום הזה הוא שלם יותר
מהכל, (שכתוב ישעיה נז) ואת דפא ושפל
רוח) משום שמנמיך עצמו
להשרות עליו את גאות הכל,
הגאות שלמעלה, וזהו שלם.
אבל לא כתוב, ואת עור ושבור
וחרום ושרוע, אלא ואת דפא
ושפל רוח. מי שמנמיך עצמו,
הקדוש ברוך הוא זוקף אותו.
וכשום פך, הפהן שעומד למטה
כמו שלמעלה צריך להיות שלם
יותר מהכל, ולא יראה פגום, ועל
פן הזהיר את הפכהנים, שפתוב
איש מזרעך לדרתם אשר יהיה
בו מום.

עוד פתח ואמר, (מלאכי א) וכי
תגישון עור לזבח אין רע וכי
תגישו פסח וחולה אין רע. וכי
הקדוש ברוך הוא אמר אין רע?
אם פך טוב הוא! אלא סוף
הפתוב מוכיח, שישראל באותם
הימים היו ממנים פהנים בעלי
מומים על גבי המזבח ולשמש
על המקדש, ואומרים: מה אכפת
לקדוש ברוך הוא זה או אחר.
והם היו שאומרים אין רע.
והקדוש ברוך הוא השיב להם
אותו דבר שהיו אומרים. אמר:
ישראל, אתם אומרים
כשמקריבים בעלי מומים
לעבודתי אין רע, מה אכפת לו
לקדוש ברוך הוא.

בסוף הפסוק מה פתוב?
הקריבהו נא לפחתך הירצה או
הישא פניך. אדם מכם, אם תרצו
לשלם למלך ולהקריב לפניו
דורון, אתם שולחים לו עם פגם
או לא?! הירצה או הישא פניך
באותו הדורון?! כל שפן וכל
שפן כשאתם מקריבים לפני אדם
פגום להקריב דורון, הרי הדורון
שלכם נמסר לפלב, שודאי אדם

הוא מפלא, פגים הוא

מְהִימְנוּתָא. וְעַל דָּא כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוּ מוּם לֹא יִקָּרֵב.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, זְמִין קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַשְׁלָמָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְלֹא שְׁתַּכְּחָא שְׁלִימִין בְּכֻלָּא, דְּלֹא יְהֵא בְּהוּן מְאִרֵי דְמוּמִין כְּלָל, בְּגִין דִּיהוּן תְּקוּנָא דְעֻלְמָא, כְּאֵלִין מְאִנֵי וּלְבוּשָׁא דְבַר נֶשׁ דְּאִינוּן תְּקוּנָא דְגּוּפָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (איוב לח) וַיִּתְיַצְּבוּ כְמוֹ לְבוּשׁ.

(ס"א דְבַר אַחַר) תָּא חֲזִי, כַּד יִתְעַרוּן מֵעַפְרָא, כְּמָה דְעָאלוּ, הֲכִי יְקוּמוּן, חֲגָרִין אוּ סוּמִין עָאלוּ, חֲגָרִין וְסוּמִין יְקוּמוּן, בְּהֵהוּא לְבוּשָׁא, דְלֹא יִמְרוּן דְאַחֲרָא הוּא דְאַתְעַר. וְלִבְתַּר, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִיסי לֹון, וַיִּשְׁתַּכְּחוּן שְׁלִימִין קַמִּיה, וּכְדִין יְהֵא עֻלְמָא שְׁלִים בְּכֻלָּא, כְּדִין (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד.

שׁוֹר אוּ כֶּשֶׁב אוּ עֵז כִּי יוֹלֵד וְהָיָה שְׁבַעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וְגו' (ויקרא כ"ב) רַבִּי יוֹסִי פְתַח,

(תהלים לו) צְדָקְתָךְ כְּהַרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְיָ. הַאי קָרָא אִית לְאַסְתַּפְּלָא בֵיה, אָבַל תָּא חֲזִי, צְדָק: כְּתָרָא קִדְשָׁא עֲלָאָה. כְּהַרְרֵי אֵל: כְּאִינוּן טוּרִין עֲלָאִין קִדְשִׁין, דְאַקְרוּן טוּרֵי דְאַפְרָסְמוּנָא דְכִיָּא. וּבְגִין דְאִיהִי סְלָקָא לְאַתְקַשְׂרָא בְּהוּ לְעִילָא, כַּל דִּינְהָא בְּשִׁקּוּלָא חָדָא לְכֻלָּא, דְלִית בְּהֵהוּא דִינָא רַחֲמֵי. מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה. מִשְׁפָּט דְאִיהוּ רַחֲמֵי, נַחֲתִית לְתַתָּא לְהֵהוּא דְרָגָא לְתַקְנָא עֲלִמִין, וְחֵיִיס עַל כְּלָא, וְעַבִּיד דִּינָא בְּרַחֲמֵי לְבַסְמָא עֲלֻמָּא.

וּבְגִין דְאִיהוּ רַחֲמֵי, אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְיָ. לְכֻלָּא בְּשִׁקּוּלָא חָדָא. אָדָם וּבְהֵמָה, הָא אוּקְמוּהָ, מָאן דְהוּא אָדָם, וְשׁוּי לְגַרְמִיה פְּבַהֲמָה. אָדָם וּבְהֵמָה: דִּין אָדָם, וְדִין בְּהֵמָה, פְּבַהֲמָה. אָדָם וּבְהֵמָה - דִּין אָדָם וְדִין בְּהֵמָה אֶחָד הוּא. אָדָם

שְׁהוּא פְּגוּם, פְּגוּם הוּא מְהַכֵּל, פְּגוּם הוּא בְּאַמוּנָה. וְעַל כֵּן כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוּ מוּם לֹא יִקָּרֵב.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, עֲתִיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַשְׁלִים עִם יִשְׂרָאֵל וְשִׁמְצָאוּ שְׁלָמִים כְּכֹל, שְׁהֲרִי לֹא יְהִי בְּהֵם כְּלָל בְּעֵלֵי מוּמִים, מְשׁוּם שְׁיִהִי תְּקוּנָו שֶׁל עוֹלָם, כְּמוֹ הַפְּלִים הֶלְלוּ וּלְבוּשׁוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁהֵם תְּקוּן הַגּוּף. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (איוב לח) וַיִּתְיַצְּבוּ כְמוֹ לְבוּשׁ.

(דְבַר אַחַר) בָּא רָאָה, כְּשִׁיתְעוֹרוּ מֵהַעֲפָר, כְּמוֹ שְׁנַכְּסוּ כֶּף יְקוּמוּ, חֲגָרִים אוּ סוּמִים נַכְּסוּ, חֲגָרִים וְסוּמִים - יְקוּמוּ, בְּאוֹתוֹ לְבוּשׁ. שְׁלֹא יֵאמְרוּ שְׂאֲחַר הוּא שְׁהִתְעוֹרֵר. וְאַחַר כֶּף הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִרְפָּא אוֹתָם וְיִמְצָאוּ שְׁלָמִים לְפָנָיו, וְאֵז יְהִי הָעוֹלָם שְׁלֵם כְּכֹל, אֵז - (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד. שׁוֹר אוּ כֶּשֶׁב אוּ עֵז כִּי יוֹלֵד וְהָיָה שְׁבַעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וְגו'. רַבִּי יוֹסִי פְתַח, (תהלים לו) צְדָקְתָךְ כְּהַרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ ה'. בְּפִסְוֹק הַזֶּה יֵשׁ לְהַתְּבוּנָן בּוּ, אָבַל בָּא רָאָה, צְדָק - כְּתָר קְדוּשׁ עֲלִיוֹן. כְּהַרְרֵי אֵל - כְּמוֹ אוֹתָם הָרִים עֲלִיוֹנִים קְדוּשִׁים שְׁנַקְרָאִים הָרִי אֶפְרָסְמוֹן זָךְ. וּמְשׁוּם שֶׁהִיא עוֹלָה לְהַתְּקַשֵּׁר בְּהֵם לְמַעְלָה, כַּל דִּינְיָה בְּמִשְׁקַל אֶחָד לְכֹל, שְׂאִין בְּאוֹתוֹ הַדִּין רַחֲמִים. מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה - מִשְׁפָּט שֶׁהוּא רַחֲמִים יוֹרֵד לְמַטָּה לְאוֹתָהּ הַדְּרָגָה לְתַקֵּן עוֹלְמוֹת, וְחָס עַל הָעוֹלָם, וְעוֹשֶׂה דִין בְּרַחֲמִים לְבִשְׁם אֵת הָעוֹלָם.

וּמְשׁוּם שֶׁהוּא רַחֲמִים - אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ ה'. לְכֹל בְּמִשְׁקַל אֶחָד. אָדָם וּבְהֵמָה, הָרִי פְרִשׁוּהָ, מִי שֶׁהוּא אָדָם וְשֵׁם אֵת עֲצָמוֹ - (בראשית יז) וּבֶן שְׁמֹנֶת יָמִים יִמּוּל

לכם כל זכר. בהמה - והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה, כדי שתעבר עליהם שבת אחת, והרי פרושה.

רבי חייא פתח, (שופטים ה) ה' בצאתך משעיר בצעדה משדה אדום ארץ רעשה גם שמים נטפו. בא ראה, אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם, והם נדבקים בו ונקראים קדושים, עם קדוש. וכן עד שהעלה אותם לדרגה עליונה שנקראת קדש, שכתוב (ירמיה ב) קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. כמו שבארנו, שהרי ישראל משמונה ימים נדבקים בשמו ורשומים בשמו והם שלו, כמו שנאמר ומי כעמך פישראל גוי אחד בארץ. והעממים לא נדבקים בו ולא הולכים בהנהגותיו, והרשם הקדוש נעדר מהם, עד שהם נדבקים לצד האחר שאינו קדוש. ובא ראה, בשעה שרצה הקדוש ברוך הוא לתת תורה לישראל, הזמין אותה לבני עשו. אמר להם: רוצים אתם לקבל תורה? באותה שעה רגזה הארץ הקדושה, ורצתה להכנס לנקב תהום רבה. אמרה לפניו: רבון העולם, שעשועי השמחה (של העולם) אלפים שנים טרם שנברא העולם, יזדמנו לפניו (יזדמנו תוף) (יזדמנו לפני) צרלים שאינם רשומים בכריתך! ?

אמר לה הקדוש ברוך הוא: כסא כסא, יאבדו אלף אמות פמותם, וכרית התורה לא תזדמן לפניהם. זהו שכתוב ה' בצאתך משעיר בצעדה משדה אדום ארץ רעשה. ודאי משום שהתורה לא נתנה

חד הוא. אדם: (בראשית יז) ובן שמונת ימים ימל לכם כל זכר. בהמה: והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה ליי, בגין דיעבר עלייהו שבת חד, והא אוקמוה.

רבי חייא פתח (שופטים ה) יי' בצאתך משעיר בצעדה משדה אדום ארץ רעשה גם שמים נטפו. תא חזי, זפאין אינון ישראל בעלמא דין, ובעלמא דאתי, דקודשא בריך הוא אתרעי בהו, ואינון מתדבקין ביה, ואקרון קדישין, עם קדוש. וכן עד דסליק לון לדרגא עלאה דאקרי קדש, דכתיב, (ירמיה ב) קדש ישראל ליי' ראשית תבואתה. כמה דאוקימנא, דהא ישראל מתמנא יומין מתדבקין ביה בשמיה, ורשימין בשמיה, ואינון דיליה. כמה דאת אמר, (שמואל ב ז) ומי כעמך פישראל גוי אחד בארץ. ועממין לא מתדבקין ביה, ולא אזלין בגימוסיה, ורשימא קדישא אעדיאו מנייהו, עד (דף צ"א ע"ב) דאינון מתדבקן בסטרא אחרא דלאו קדישא.

ותא חזי, בשעתא דבעא קדשא בריך הוא למיהב אורייתא לישראל, זמין בה לבני עשו, אמר לון, בעאן אתון לקבלא אורייתא. בהיא שעתא אתרגיזת ארעא קדישא, ובעאת לאעלא לנוקבא דתהומא רבה. אמרה קמיה, מארי דעלמא, פסטירא דחדוה (ס"א דעלמא) תרי אלפי שנין עד לא אתברי עלמא, קלטינא קמיה (נ"א קלימנא גו) (נ"א אודמן קמיה) ערלין דלא רשימן בקיומך.

אמר לה קדשא בריך הוא, פורסייא כורסייא, ייבדון אלף אומין פוותיהו, וקיימא דאורייתא לא יזדמן קמיהו, הדא הוא דכתיב

יי' בצאתך משעיר בצעדה משדה אדום ארץ רעשה. ודאי בגין דאורייתא

(משום שהיא ברית קדושה) אלא למי שיש בו ברית קדש. ומי שמלמד תורה למי שלא נמול, משקר בשתי בריתות - משקר בברית התורה, ומשקר בברית של צדיק וכנסת ישראל, שהתורה נתנה למקום הזה, ולא לאחר.

רבי אבא אמר, משקר בשלשה מקומות עליונים - משקר בתורה, משקר בנביאים, משקר בכתובים. משקר בתורה, שכתוב (דברים ד) וזאת התורה וגו'. משקר בנביאים, שכתוב (ישעיה נד) וכל בניך למודי ה'. הם למודי ה' ולא אחר, וכתוב (שם ח) חתום תורה בלמדי, הם ולא אחר. משקר בכתובים, שכתוב (תהלים עח) ויקם עדות ביצקב ותורה שם בישראל, וכתוב (שם קמ) אף צדיקים יודו לשמך. מי הצדיקים? זה צדיק וכנסת ישראל. שמי שלא נמול ולא נכנס לברית שלהם, לא יודו לשמו הקדוש, שהיא התורה. אמר רבי חייא, כיון שהתגלה הקדוש ברנף הוא על הר סיני לתת תורה לישראל, שזכה הארץ ושבה למנוחה. זהו שכתוב (שם עו) ארץ יראה ושקטה.

בא ראה, אדם שנולד לא התמנה עליו הכח שלמעלה עד שנמול. כיון שנמול, מתעוררת עליו (רוח) התעוררות של רוח של מעלה. זוכה להתעסק בתורה - מתעוררת עליו התעוררות יתרה. זוכה ועושה מצוות התורה, מתעוררת עליו התעוררות יתרה. זוכה ונושא - זוכה ומוליד בנים ומלמד אותם את דרכי המלך הקדוש, הרי אז הוא אדם שלם, שלם בכל.

אבל בהמה שנולדה, באותה שעה שנולדה, אותו כח שיש לה

לא אתייהיבת (בגין דאיהו קנימא קדישא) אלא למאן דאית ביה קנימא קדישא. ומאן דיליף אורייתא למאן דלא אתגזר, משקר בתרי קיימי, משקר בקנימא דאורייתא, ומשקר בקנימא דצדיק וכנסת ישראל. דאורייתא להאי אתר אתייהיבת, ולא לאחרא.

רבי אבא אמר, משקר בתלת דוכתי עלאי, משקר בתורה, משקר בנביאים, משקר בכתובים. משקר בתורה, דכתיב, (דברים ד) וזאת התורה וגו'. משקר בנביאים דכתיב, (ישעיה נד) וכל בניך למודי יי'. אינון למודי יי', ולא אחרא, וכתוב (ישעיה ח) חתום תורה בלמודי, אינון, ולא אחרא. משקר בכתובים, דכתיב, (תהלים עח) ויקם עדות ביצקב ותורה שם בישראל, וכתוב (תהלים קמ) אף צדיקים יודו לשמך. מאן צדיקים. דא צדיק וכנסת ישראל. דמאן דלא אתגזר, ולא עאל בקיומא דלהון, לא יודון לשמיה קדישא, דהיא אורייתא. אמר רבי חייא כיון דאתגלי קדשא ברנף הוא על טורא דסיני, למיהב אורייתא לישראל, שכיבת ארעא, ותבת בנייחא, הדא הוא דכתיב, (שם עו) ארץ יראה ושקטה.

הא חזי, בר נש דאתיליד לא אתמנא עליה חילא דלעילא, עד דאתגזר. כיון דאתגזר, אתער עליה (רוחא) אתערותא דרוחא דלעילא. זכי לאתעסקא באורייתא, אתער עליה אתערותא יתיר. זכי ועביד פקודי אורייתא, אתער עליה אתערותא יתיר. זכי ואתנסיב, זכי ואוליד בגין, ואוליף לון אורחוי דמלכא קדישא, הא כדן הוא אדם שלם. שלים בכלא.

אבל בהמה דאתילידת, בההיא שעתא דאתילידת, ההוא חילא דאית לה בסופה, אית לה בההיא שעתא

דאתילידת, ההוא חילא דאית לה בסופה, אית לה בההיא שעתא

בסופה יש לה באותה שעה שגולדה, והתמנה עליה. ומשום כך כתוב, שור או כשב או עז פי יולד. עגל או טלה או שעיר או גדי לא נאמר, אלא שור או כשב או עז. אותו שיש לו לסוף - יש לו בשעה שגולד.

והיה שבעת ימים תחת אמו, בגין לאתישבא ביה ההוא חילא ואתקיים ביה. ובמה יתקיים ביה. פד ישרי עליה שבת חד, ואי לא, לא יתקיים. (ועוד דאתיבש מוהמא דאמיה) ולבתר דיתקיים ביה ההוא חילא, פתיב ירצה לקרפן אשה ליי, בקיומא דשבת חד, דאעבר עליה.

ובר נש, בקיומא דשבת חד, אתקיים ביה אתערותא דהאי עלמא, וחילא דיליה. פתר דאתגזר, אתער עליה אתערותא דרוחא עלאה, ופנסת ישראל אעבר עליה, וחקמא ליה, ברשימא קדישא, ואתער עליה, ושריא עליה רוחא דההוא עלמא קדישא, כמה דאת אמר, (יחזקאל טו) ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיה וגו'. בדמיה: בתרי.

ואי תימא, התם פד נפקו ישראל ממצרים, דשכיח בינייהו דם פסח ודם מילה, פדין פתיב בדמיה חיי, הכא מאי בדמיה. אלא תריין, חד דמילה, וחד דפריעה. חד דגזירו, דכנסת ישראל. וחד דפריעה, בצדיק יסוד עולם. ואלין תריין דמין דבר נש קאים בגינייהו בקיומא דעלמא דאתי, הדא הוא דכתיב בדמיה חיי.

רבי שמעון אמר, (תהלים כה) סוד יי ליראיו ובריתו להודיעם. סוד יי ליראיו, דא כנסת ישראל. ובריתו להודיעם, דא צדיק יסוד עולם, בקשר אחד. ויד, שלש אותיות, השלמות של הכל. י ראשית הכל. י עליונה

והיה שבעת ימים תחת אמו, בגין לאתישבא ביה ההוא חילא ואתקיים ביה. ובמה יתקיים ביה. פד ישרי עליה שבת חד, ואי לא, לא יתקיים. (ועוד דאתיבש מוהמא דאמיה) ולבתר דיתקיים ביה ההוא חילא, פתיב ירצה לקרפן אשה ליי, בקיומא דשבת חד, דאעבר עליה.

ובר נש, בקיומא דשבת חד, אתקיים ביה אתערותא דהאי עלמא, וחילא דיליה. פתר דאתגזר, אתער עליה אתערותא דרוחא עלאה, ופנסת ישראל אעבר עליה, וחקמא ליה, ברשימא קדישא, ואתער עליה, ושריא עליה רוחא דההוא עלמא קדישא, כמה דאת אמר, (יחזקאל טו) ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיה וגו'. בדמיה: בתרי.

ואי תימא, התם פד נפקו ישראל ממצרים, דשכיח בינייהו דם פסח ודם מילה, פדין פתיב בדמיה חיי, הכא מאי בדמיה. אלא תריין, חד דמילה, וחד דפריעה. חד דגזירו, דכנסת ישראל. וחד דפריעה, בצדיק יסוד עולם. ואלין תריין דמין דבר נש קאים בגינייהו בקיומא דעלמא דאתי, הדא הוא דכתיב בדמיה חיי.

רבי שמעון אמר, (תהלים כה) סוד יי ליראיו ובריתו להודיעם. סוד יי ליראיו, דא כנסת ישראל. ובריתו להודיעם, דא צדיק יסוד עולם, בקשר אחד. ויד, שלש אותיות, השלמות של הכל. י ראשית הכל. י עליונה

רבי שמעון אמר, (תהלים כה) סוד יי ליראיו ובריתו להודיעם. סוד יי ליראיו, דא כנסת ישראל. ובריתו להודיעם, דא צדיק יסוד עולם, בקשר אחד. ויד, שלש אותיות, השלמות של הכל. י ראשית הכל. י עליונה

של הפל, וא"ו אמצע, שלמותם של כל הצדדים, מעביר את כל הרוחות, בו תלויה האמונה. דל"ת, הגן, צרור החיים. האות הזו קטנה, שלמות של הפל. האות הזו סתומה של כל הצדדים. פשיצאת, יוצאת כמו מלך עם חילותיו. שבה (ישבת) אחר כך י' לבדה, בה נסתר הדבר, בה יוצא, סוגר ופותח. (שופע ויוצא ופותח).

ה"א (ח) השלמות של הפל, למעלה ולמטה. והרי נתבאר, ה"א ה', הרי ידועה. א' היא יו"ד, שלמות של שלש אותיות שהן בראש, שסתומות (ביו"ד, והרי פרשוה) בו ו' על גבי א' (שא' הא), והרי פרשוה (ב', והרי פרשוה), והכל הוא דבר אחד, שלמות השם הקדוש, הוא שלמות של מעלה (מטה). משום כך לפעמים ה"א נוטלת א', בזמן שהיא מתעטרת בעטרתיו.

בא ראה, בכל אות ואות של השם הקדוש נראית השלמות של כל השם. יו"ד הרי נתבאר שלמות הכל. ה' שלמות של הפל, ואף על גב שאינה באף, ה' בלבדה, הרי נתבאר בדיוקן (ו' א' היא וכו') ה"ל (היא) (ו' ה'). הוא שלמות הפל. ו' בין בצד זה בין בצד אחר, שלמות הוא של הפל. ו"ה היא שלמות יתרה, לעטר את הפל זה שהכל אחד, והרי התעוררו בו החברים.

בא ראה, והיה שבעת ימים וגו'. יו"ד ה"א וא"ו ה"א (וא"ו ה"א יו"ד ה"א) - נחקקו אותיות (והיה). ו' ה', הרי שבעת ימים נכללו כאחד. י' ה', שבעת ימים. י' אחד, הפלל של הפל. ה' שלשה, היא ושני בנים. וכן אחד, שני אבות פלולים בו - הרי ששה (חמשה). בת נקבה אחת - הרי שבעה (ששה) נשמע שה' עליונה כלל של

שלימותא דכל סטריין. מעבר לכל רוחין, ביה תליא מהימנותא. דל"ת, גנתא, צורא דחיי. את דא זעירא, שלימא דכלא.

את דא סתימא דכל סטריין. פד נפיק, נפיק פמלפא עם חילוי. תב (נ"א יתיב) לבתר, י בלחודוי, ביה אסתים מלה, ביה נפיק, סגיר ופתח. (נ"א נגיד ונפיק ופתח).

ה"א (נ"א דא) שלימותא דכלא, לעילא ולתתא. וקא אתמר, ה"א ה', הא ידיעא. א' הוא יו"ד, שלימו דתלת אתון, דאינון ברישא, דסתימין (ס"א ביו"ד וקא אוקמוה) ביה ו' על גבי א' (ס"א דא' הא) וקא אוקמוה (ב' וקא אוקמוה), וכלא חד מלה הוא, שלימו דשמא קדישא, הוא שלימו דעילא (ותתא). בגין כך, לזמנין ה"א נטיל א', בזמנא דהיא מתעטרא בעטרוי.

תא חזי, פל את ואת דשמא קדישא, אתחזי ביה שלימו דכלא שמא. יו"ד הא אתמר שלימו דכלא. ה' שלימו דכלא ואף על גב דלאו איהו באף, ה' בלחודוי, הא אתמר בדיוקנא (ס"א דא' הוא וכו') ה"י (ס"א איהו) (דא ה'). הוא שלימותא דכלא. ו' בין בסטרא דא, בין בסטרא אחרא, שלימו הוא דכלא. ואו הא הוא שלימו יתיר, לאעטרא לכלא הא דכלא חד, וקא אתערו ביה חברייא.

תא חזי, והיה שבעת ימים וגו'. יו"ד ה"א וא"ו ה"א (נ"א וא"ו ה"א יו"ד ה"א) אתגליפו אתון (והיה). ו' ה', הא שבעת יומין אתפלילו בחד. י' ה', שבעת יומין. י' חד, פללא דכלא. ה' תלת, היא ותריין בנין. וברא חד, תריין אבהן ביה פלילן, קא שיתא (חמשה). ברתא נוקבא חד, הא שבעה (שיתא), אשתמע דה' עלאה כללא

דְּשִׁיתָא. י"ה הָא שְׁבַעָה. הֵינּוּ דְכַתִּיב, (מלכים א ח) שְׁבַעַת יָמִים וְשְׁבַעַת יָמִים אַרְבַּעַה עָשָׂר יוֹם. וְהָיָה שְׁבַעַת יָמִים פַּחַת אָמוּ. פַּחַת אָמוּ, אַתְּעַטְרוּ שְׁבַעַת יָמִים, דְּכַתִּיב, (דברי הימים א כט) לָךְ יְיָ הַגְּדוּלָה וְהַגְּבוּרָה וְגו'. וְעַל דָּא שְׁבַעַת יָמִים לַתְּתָא, לִיקְרָא דְאִימָא עֲלָאָה. פַּחַת אָמוּ לַתְּתָא. דְּכַתִּיב, (שמואל א ב) עַד עֲקָרָה יִלְדָה שְׁבַעָה וְרַבַּת בָּנִים אֲמַלְלָה. עֲקָרָא דְכָל בֵּיתָא, יִלְדָה שְׁבַעָה, אֲלִין שְׁבַעַת יוֹמִין דִּחַג הַסּוּפּוֹת. וְרַבַּת בָּנִים אֲמַלְלָה, אֲלִין קְרַבְנִין דִּחַג, דִּנְחַתִּין בְּכָל יוֹמָא מִן מְנַיְנָא.

וְתָא חֲזִי אֲלִין סְלִקִין לְעִילָא לְעִילָא, וְאֲלִין נְחַתִּין לַתְּתָא לַתְּתָא, כְּמָה דְאֵתְ אָמַר (עובדיה א) אִם תִּגְבִּיָה כְּנֶשֶׁר וְאִם בֵּין כְּכַבִּים שִׁים קִנְדָּ מִשָּׁם אֹרִידָדְךָ נָאִם יְיָ. וְיִשְׂרָאֵל סְלִקִין מִתְּתָא לְעִילָא, דְּכַתִּיב, (בראשית כח) וְהָיָה זֶרְעֶךָ כְּעֶפְר הָאָרֶץ, וּכְתִיב (בראשית כו) וְהִרְבִּיתִי אֶת זֶרְעֶךָ כְּכַבְבֵי הַשָּׁמַיִם, וּלְכַתֵּר סְלִקִין עַל כְּלָא, וּמִתְדַבְּקִין בְּאֵתֵר עֲלָאָה עַל כְּלָא, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם וְגו'.

וְשׁוּר אוּ שְׁה אוּתוּ וְאֵת בְּנוּ. (ויקרא כב) אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּתַרְגוּמוֹ לָהּ וּלְבָרָה. דְּעֲקָרָא דְאִימָא לְמַנְדַּע בְּרָה, וְאֲזִיל בְּתָרָה, וְלֹא אֲזִיל בְּתַר אַבּוּהָ, וְאֲנָן לֹא יַדְעִינָן מָאן הוּא. לֹא תִשְׁחַטּוּ בְיוֹם אֶחָד.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מָאִי טַעְמָא. אִי תִימָא מְשׁוּם עֲגֻמַת נֶפֶשׁ דְּבַעֲרָא, גִּיכּוּס לְהַאי בְּבֵיתָא חַד, וּלְהַאי בְּבֵיתָא אַחְרָא. אוּ לְהַאי הַשְׁתָּא, וּלְהַאי לְבַתֵּר. אָמַר לִיָּה, אֵית מָאן דְּשָׂרִי, וְלֹאֵו הָכִי, אָלֹא בְיוֹם אֶחָד מִמֶּשׁ.

תָּא חֲזִי תְנִינָן יְפָה תְעַנִּית לְחֵלוּם, כְּאֵשׁ לְנַעוּרָת. וְעֲקָרָא דְתְעַנִּיתָא בְּהוּא יוֹמָא

שְׁשָׁה. י"ה הָרִי שְׁבַעָה. הֵינּוּ שְׁכַתּוּב (מלכים-ח) שְׁבַעַת יָמִים וְשְׁבַעַת יָמִים אַרְבַּעַה עָשָׂר יוֹם. וְהָיָה שְׁבַעַת יָמִים פַּחַת אָמוּ. פַּחַת אָמוּ, הַתְּעַטְרוּ שְׁבַעַת יָמִים, שְׁכַתּוּב (דברי הימים-א כט) לָךְ ה' הַגְּדוּלָה וְהַגְּבוּרָה וְגו'. וְעַל כֵּן שְׁבַעַת יָמִים לַמְטָה לְכַבוֹד הָאִם הַעֲלִינָה. פַּחַת אָמוּ לַמְטָה, שְׁכַתּוּב (שמואל-ב) עַד עֲקָרָה יִלְדָה שְׁבַעָה וְרַבַּת בָּנִים אֲמַלְלָה. הַעֲקָרָא שָׁל כָּל הַבֵּית, יִלְדָה שְׁבַעָה, אֲלוּ שְׁבַעַת הַיָּמִים שָׁל חַג הַסּוּפּוֹת. וְרַבַּת בָּנִים אֲמַלְלָה - אֲלוּ קְרַבְנֵי הַחַג שִׁיּוּרְדִים בְּכָל יוֹם מִן מְנַיְנָן. וְכֹא רָאָה, אֲלוּ עוֹלִים לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְאֲלוּ יוֹרְדִים לְמַטָּה לְמַטָּה, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (עובדיה א) אִם תִּגְבִּיָה כְּנֶשֶׁר וְאִם בֵּין כְּכַבִּים שִׁים קִנְדָּ מִשָּׁם אֹרִידָדְךָ נָאִם ה'. וְיִשְׂרָאֵל עוֹלִים מִמְטָה לְמַעְלָה, שְׁכַתּוּב (בראשית כח) וְהָיָה זֶרְעֶךָ כְּעֶפְר הָאָרֶץ, וּכְתוּב (שם כו) וְהִרְבִּיתִי אֶת זֶרְעֶךָ כְּכַוְכְבֵי הַשָּׁמַיִם. וְאַחַר כֵּן עוֹלִים עַל הַכֹּל וְנִדְבָקִים בְּמִקּוּם עֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם וְגו'.

וְשׁוּר אוּ שְׁה אוּתוּ וְאֵת בְּנוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּתַרְגוּמוֹ: אוּתָהּ וְאֵת בְּנָהּ. שְׁעָקֵר הָאִם לְדַעַת אֶת בְּנָהּ, וְהוּא הוֹלֵךְ אַחֲרֶיהָ, וְלֹא הוֹלֵךְ אַחַר אָבִיו, וְאֲנּוּ לֹא יוֹדְעִים מִי הוּא? לֹא תִשְׁחַטּוּ בְיוֹם אֶחָד.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה הַטַּעַם? אִם תֵּאמַר מְשׁוּם עֲגֻמַת נֶפֶשׁ שֶׁל הַבְּהֵמָה, אִזְ נִשְׁחַט אֶת זֶה בְּבֵית אֶחָד וְאֵת הַהוּא בְּבֵית אַחַר, אוּ אֵת זֶה עֲכָשׁוּ וְאֵת זֶה אַחַר כֵּן. אָמַר לוֹ, יֵשׁ מִי שְׁמַתִּיר, וְלֹא כֵּן, אָלֹא בְיוֹם אֶחָד מִמֶּשׁ.

כֹּא רָאָה, יְפָה תְעַנִּית לְחֵלוּם כְּאֵשׁ לְנַעֲרָת. וְעֲקָרָה תְעַנִּית הִיא בְּאוּתוּ יוֹם מִמֶּשׁ, וְלֹא בְיוֹם אַחַר.

מה הטעם? משום שאין לך יום למטה שלא שולט בו יום אחר עליון. וכשהוא שרוי בתענית חלום, למדנו שאותו יום לא מוסר, עד שמתבטלת אותה גזרה. ואם דוחה אותה ליום אחר, הרי שלטונו של היום האחר הוא, ולא נכנס יום ביום אחר של חברו. כמו זה, אין לך יום שלא התמנה עליו יום עליון למעלה. וצריך אדם להשמר שלא יעשה פגם באותו היום, ולא יפגם לפני שאר הימים האחרים.

ושנינו, במעשה שלמטה מתעורר מעשה למעלה. אם אדם עושה מעשה למטה כראוי, כף מתעורר כח כראוי למעלה. עושה אדם חסד בעולם - מתעורר חסד למעלה, ושורה באותו היום, ומתעטר בו בשבילו. ואם נוהג אדם ברחמים למטה - מעורר רחמים על אותו יום, ומתעטר ברחמים בשבילו. ואז אותו היום עומד עליו להיות אפוטרופוס עליו בשעה שיצטרף אותו.

כמו זה בהפך של זה. (ועל הכל) אם עושה אדם מעשה אכזרי, כף מעורר באותו יום ופוגם אותו, ואחר כך עומד עליו כמו אכזרי לכלותו מן העולם. באותה מדה שאדם מודד - בה מודדין לו.

שנינו, שישראל נמנעה מהם אכזריות מכל שאר העמים, ולא ייראו מהם מעשה בעולם. שהרי כמה פעלי עינים עומדים על האדם באותו המעשה. אשרי מי שמראה מעשה כשר למטה, שהרי במעשה תלוי הדבר בכל, לעורר דבר אחר.

רבי שמעון פתח, (בראשית מב) וירא יעקב כי יש שבר במצרים.

רבי שמעון פתח, (בראשית מב) וירא יעקב כי יש שבר במצרים, האי קרא

ממש, ולא ביומא אחרא. מאי טעמא. בגין דלית לך יום לתתא, דלא שלטא ביה יומא אחרא עלאה. וכד איהו שארי בתעניתא דחלמא, אוליפנא דההוא יומא לא אתעדדי, עד דאתבטל ההוא גזרה. ואי דחי ליה ליומא אחרא, הא שולטנא דיומא אחרא הוא, ולא עאל יומא ביומא אחרא דחבריה. פהאי גוונא, לית לך יום דלא אתמנא עליה יומא עלאה לעילא. ובעי בר נש לאסתמרא, דלא יעביד פגימו בההוא יומא, ולא יתפגים קמי שאר יומין אחרנין.

ותנינן, בעובדא דלתתא אתער עובדא דלעילא. אי בר נש עביד עובדא לתתא כדקא (דף צ"ב ע"ב) יאות, הכי אתער חילא כדקא יאות לעילא, עביד בר נש חסד בעלמא, אתער חסד לעילא, ושארי בההוא יומא, ואתעטר ביה בגיניה. ואי אתדבר בר נש לרחמי לתתא, אתער רחמי על ההוא יומא, ואתעטר ברחמי בגיניה. וכדין ההוא יומא קאים עליה למהוי אפוטרופא בגיניה, בשעתא דאצטריך ליה.

בגוונא דא, בהפוכא דדא. (ועל בלא) אי עביד בר נש עובדא דאכזרי, הכי אתער בההוא יומא, ופגים ליה, ולבתר קאים עליה לאכזרי לשיצאה ליה מעלמא. בההיא מדה דבר נש מודד, בה מודדין ליה.

תנן, דישראל אכזריות אתמנע מנייהו, מפל שאר עמין, ולא יתחזון מניה עובדא בעלמא. דהא כמה מארי דעיינין קיימין עליה דבר נש בההוא עובדא, ופאה מאן דאחזי עובדא דכשרא לתתא, דהא בעובדא תלייא מלתא בכלא, לאתערא מלה אחרא.

רבי שמעון פתח, (בראשית מב) וירא יעקב כי יש שבר במצרים, האי קרא

בפסוק זה יש סוד של חכמה, ויש לנו להתבונן בו, שאין סופו ראשו ואין ראשו סופו.

אָרָא בא ראה, בשעה שהקדוש ברוך הוא רוצה לדון את העולם ברעב, אינו נותן דבר זה לידי הפרוץ, שהרי כל הדינים האחרים של העולם, הפרוץ מכריז עליהם טרם שיבאו לעולם, והדין הזה לא נתן לפרוץ, אלא הקדוש ברוך הוא מכריז עליו וקורא. זהו שכתוב (מלכים ב ח) פי קרא ה' לרעב. מאותה שעה נפקדים על העולם ממנים אחרים בפקידת הרעב (של השערים).

ואסור לאדם שיש לו שבע להראות בעצמו שבע, שהרי מראה פגם למעלה ומכחיש את דבר המלך, וכביכול העביר את הממנים של המלך ממקומם. ועל פן אמר יעקב לבניו למה תתראו, למה תעשו פגם למעלה ולמטה ולהכחיש את דבר המלך וכל אותם הממנים בפריוה שלו.

אָבֵר הנה שמעתי כי יש שבר במצרים רדו שמה, ושם הראו את עצמכם בשבע, ואל תכחישו פמליא של מעלה פאן. ובא ראה, כמה תבואה היתה ליעקב, ולא רצה לשבר אלא בתוך הבאים, כדי שלא ימצא פגם במעשהו.

השלמה מהחשמטות סימן ג

אמר רבי רחומאי, מהו שכתוב וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם וירד, והרי כבר ירד? אלא וירד מעשת החטאת והעלה, ואחר כך וישא אהרן את ידו אל העם! נשיאות זו למה? לפי שהקריב קרבן ונתרצה לפני אביהם שבשמים. כמו שאמר, צריך אותו שמקרבם לעליונים ומיחדם, ליחד בכללם אלו. ומהו

רזא דחכמתא אית ביה, ואית לן לאסתתפלא ביה, דלאו סיפיה רישיה, ולא רישיה סיפיה.

אָרָא תא חזי, בשעתא דקודשא בריך הוא בעי למידן עלמא בכפנא, לא יהיב מלה דא לידא דכרוזא, דהא כל דינין אחרנין דעלמא, פרוזא כריז עלוהי עד לא ייתון לעלמא, ודינא דא לא אתיהיב לכרוזא, אלא קדשא בריך הוא אכריז עליה וקארי. הדא הוא דכתיב, (מלכים ב ח) פי קרא יי' לרעב. מההיא שעתא אתפקדן על עלמא ממנן אחרנין, בפקידו דרעב. (דתרעין).

ואסור ליה לבר נש דאית ליה שבועא, לאחזאה בגרמיה שבועא, דהא אחזי פגימו לעילא, ואכחיש מלה דמלפא, וכביכול פאלו אעבר ממנן דמלפא מאתרייהו. ועל דא אמר יעקב לבנוי, למה תתראו, למה תעבידו פגימו לעילא ולתתא, ולאכחשא מלה דמלפא, וכל אינין ממנן בכריזו דיליה.

אָבֵר הנה שמעתי כי יש שבר במצרים רדו שמה, ותמן אחזיאו גרמייכו בשבועא, ולא תכחישו פמליא דלעילא הכא. ותא חזי, יעקב כמה תבואה הות ליה, ולא בעי לשבור אלא בתוך הבאים בגין דלא אשתפח פגימו בעובדא דיליה.

השלמה מהחשמטות (סימן ג)

אמר רבי רחומאי מהו דכתיב וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וירד, והא כבר ירד. אלא וירד מעשות החטאת והעולה ואחר כך וישא אהרן את ידיו אל העם. נשיאות זו למה, לפי שהקריב קרבן ונתרצה לפני אביהם שבשמים. כדאמר צריך אותו שמקרבן לעליונים ומיחדן לייחד בכללן אלו. ומהו אל העם, בעבור העם. ומאי טעמא בנשיאות

לברוך להון בכרכה, אלא

משום דיש באדם עשר אצבעות רמז ליי ספירות שנחתמו בהון שמים וארץ. (עד כאן מההשממות).

הו פתח ואמר, (ויקרא ט) וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם. ותנינן ידו כתיב, דבעי לזקפא ימינא על שמאלא. ואמאי. לאחזאה עובדא לתתא, בגין דיתער עובדא לעילא. כתיב (ויקרא כ"ה) והעברת שופר תרועה בחדש השבעי וגו', שופר תרועה אמאי. אלא שופר, דמתבר שלשלאין, דמתבר שולטנותא מפל עבדין. ובעיא לאחזאה שופר דאיהו פשיט, ולא כפיה, לאחזאה חירו לכלא, דהא יומא גרים. ובכלא בעי לאחזאה עובדא, ועל דא שופר, ולא קרן, בגין לאחזאה מאן הוא אתר דאקרי שופר.

ובאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי, דאינון ידעין לאתדבקא במלכא קדישא, ולא תערא חילא דלעילא, ולא משכא קדשה דמאריהון עליהו, בגין כף כתיב (דברים א) אשריך ישראל מי כמוך וגו'. (דברים ד) ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים פלכם היום.

הקדמת רעיא מהימנא

ושמרתם מצותי ועשיתם אותם וגו'. (ויקרא כב) פקודין דמארי עלמא, הא תנינן. דכתיב ושמרתם מצותי ועשיתם אותם. אי נטורי קא בעינן, עבידא למה. תו, כל פקודי אורייתא אינון בתרין גוונין דאינון חד, זכור ושמור, זכור לדכורא, ושמור לנוקבא. וכלהו כללא חדא, אי שמור לנוקבא אמאי כתיב ושמרתם (את כל) מצותי.

אלא פלא בהאי קרא, ושמרתם: דא שמור. ועשיתם: דא זכור, דכלא רזא חדא. זכירה דא איהי עשיה,

אל העם? בעבור העם. ומה הטעם בנשיאות לברך אותם בברכה? אלא משום שיש באדם עשר אצבעות, רמז לעשר ספירות שנחתמו בהן שמים

וארץ: (ע"כ מההשממות).

עוד פתח ואמר, (ויקרא ט) וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם. ושנינו, ידו כתיב, שרצה לזקף ימין על שמאל. ולמה? להראות מעשה למטה, כדי שיתעורר מעשה למעלה.

כתוב (שם כה) והעברת שופר תרועה בחדש השבעי וגו'. למה שופר תרועה? אלא שופר שמשבר שלשלאות, שמשבר את השלטון מפל העבדים. וצריך להראות שופר שהוא פשוט, ולא כפוף, להראות חרות לכל, שהרי היום גורם. ובכל צריך להראות מעשה, ועל פן שופר ולא קרן, כדי להראות מיהו המקום שנקרא שופר.

אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, שהם יודעים להדבק במלך הקדוש, ולעורר פח שלמעלה, ולהמשיך את קדשת רבונם עליהם. משום כף כתיב, (דברים א) אשריך ישראל מי כמוך וגו'. (שם ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים פלכם היום.

הקדמת רעיא מהימנא

ושמרתם מצותי ועשיתם אתם וגו'. מצוותיו של רבון העולם, הרי שנינו, שכתוב ושמרתם מצותי ועשיתם אתם. אי שמירה הם צריכים, למה מעשה? ועוד, כל מצוות התורה הם בשני גוונים שהם אחד, זכור ושמור. זכור לזכר, ושמור לנקבה, וכלם כלל אחד. אם שמור לנקבה, למה כתוב ושמרתם (את כל) מצותי?

אמא הכל בפסוק הזה. ושמרתם - זה שמור. ועשיתם - זה זכור, שהכל סוד אחד. זכירה זוהי עשיה. שהרי מי שמזכיר הדבר

- זה שמור. ועשיתם - זה זכור, שהכל סוד אחד. זכירה זוהי עשיה. שהרי מי שמזכיר הדבר

למטה, מתקין (עושים משם לאותו סוד שלמעלה, וכל מי שעושה דבר למטה) ונעשה אותו הסוד שלמעלה. מצוות התורה אלו הן שש מאות ושלש עשרה מצוות, שהן כלל של זכר ונקבה, והכל סוד אחד.

רעיא מהימנא

וְרֵא תְחַלְלוּ אֶת שֵׁם קִדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו' .
מצוה זו לקדש אותו בכל יום להעלות קדשתו מטה למעלה, כמו שהוא קדוש למעלה, עד שעולה קדשתו לאבות ובנים. וסוד זה, ונקדשתי בתוך בני ישראל, מעלה ומטה. מעלה בשלש דרגות, למטה בשלש דרגות.

קדשה זו הרי בארנו בכמה מקומות, אבל כמו שיש קדשה למעלה על הכל, כך יש קדשה באמצע, קדשה למטה. והכל בסוד שלמטה (בשלשה), קדשה שלמעלה למעלה, בסוד אחד. קדשה באמצע ולמטה, שלש דרגות שהן אחת.

קדוש הוא צד עליון, שנמצא ראשית לכל הדרגות. ואף על גב שהוא צד טמיר ונקרא קדש, משם התפשטה התפשטות, שמאירה בשביל אחד דק ונסתר תוך האמצע. כיון שמאירה האמצעית, אז נרשמת ו' אחת שמאירה בתוך הקדש הזה, ונקראת קדוש. מהאור הזה מתפשטת התפשטות למטה, הסוף של כל הדרגות. כיון שמאירה בסוף, אז נרשמת באור ה' אחת, ונקראת קדשה, והרי בארנוה.

ומה שנקרא קדוש קדוש קדוש, שהרי קדש צריך לו, הסוד של ראשית (שהוא ראשית) הכל, הואיל ומשם נמצא, ואם כך, למה נקרא למעלה קדוש, שהרי שם לא נמצאת ו' ?

אלא הסוד כך הוא ודאי, וישראל מקדשי לתתא, כגוונא

דְּהָא מָאן דְּאֲדַבֵּר מְלָה לְתַתָּא, אֲתַקִּין (עבירו מתפן להווא רזא דלעילא, וכל מאן דעביר מלה לתתא) וְאֲתַעְבִּיד הוּא רְזָא דְלַעִילָא .
פקודי אורייתא אלין אינון שית מאה ותליסר פקודין, דאינון כללא דדכר וניקבא, וכלא רזא חדא. (דף צ"ג ע"א).

רעיא מהימנא

וְלֹא תְחַלְלוּ אֶת שֵׁם קִדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו' . (ויקרא כב) פקודא דא, לקדשא ליה בכל יומא, לסלקא קדושתיה מתתא לעילא, כמה דאיהו קדישא לעילא, עד דסליק קדושתיה לאבבה ובינון. ורזא דא, ונקדשתי בתוך בני ישראל, עילא ותתא. עילא בג' דרגין. לתתא בג' דרגין.

קדשה, הא אוקימנא בכמה דוכתי, אבל כמה דאית קדושה לעילא על כלא, הכי אית קדשה באמצעיתא, קדשה לתתא. וכלא ברזא דלתתא (ס"א בתתא), קדשה דלעילא לעילא, ברזא חדא. קדשה באמצעיתא ולתתא תלת דרגין דאינון חד.

קדוש, איהו סטר עלאה, דאשתכח ראשיתא לכל דרגין. ואף על גב דאיהו סטר טמירא, ואקרי קדש. מתפן אתפשט פשיטו, דנהיר בחד שבילא דקיקא טמירא, גו אמצעיתא. כיון דאתנהיר גו אמצעיתא, כדיון אתרשים חד ו', דנהיר גו האי קדש, ואקרי קדוש. מהאי נהירו אתפשט פשיטו לתתא, סופא דכל דרגין. כיון דאתנהיר בסופא, כדיון אתרשים בנהירו, חד ה', ואקרי קדשה, והא אוקימנא.

ומה דאקרי קדוש קדוש קדוש, דהא קדש מיבעי ליה, רזא דראשיתא (ס"א דאיהו ראשיתא) דכלא, הואיל ומתפן אשתכח, ואי הכי אמאי אקרי לעילא קדוש, דהא תפן ו' לא אשתכח.

אלא רזא הכי הוא ודאי, וישראל מקדשי לתתא, כגוונא

ראשית (שהוא ראשית) הכל, הואיל ומשם נמצא, ואם כך, למה נקרא למעלה קדוש, שהרי שם לא נמצאת ו' ?

אלא הסוד כך הוא ודאי, וישראל מקדשי לתתא, כגוונא

דמלאכי עלאי לעילא, דכתיב בהו, (ישעיה ו) וקרא זה אל זה ואמר קדוש. וכיון דישאל קא מקדשי, סלקי מתתא לעילא וקרא עלאה, עד דאסתלק ו' רזא דשמים עלאין לעילא. פיון דאינון שמים אסתלקו לעילא, נהיר ההוא קדש בהו, וכדין אקרי לעילא קדוש. ולבתר נהיר ההוא נהירו עלאה, על פורסיא דאיהו שמים. ואינון שמים תייבין לדוכתייהו, ומתנישבו ביה בההוא נהירו, וכדין אקרי קדוש. לבתר נחית ההוא נהירו, עד דנטיל פלא חד צדיק עלאה, דרגא וקרא לקדשא כלא לתתא. פיון דאיהו נטיל פלא, פדין אקרי קדוש. ודא איהו רזא דכלא. ומאן דשוי רעותיה בהאי, שפיר קא עביד. ומאן דשוי רעותיה, בתלת דרגין דאבהן בכללא חדא, לחדא לון גו קדושתא דא, אי לא יכיל לשוואה רעותיה יתיר, שפיר קא עביד. וכלא לנחתא מגו קדושתא דלעילא לתתא, לקדשא כל חד גרמיה בהאי קדשה, וילנטרא ליה, למפרש פרישו דקדושתא על גביה. ורזא דא, ונקדשתי בתוך בני ישראל בקדמיתא, ולבתר אני יי' מקדשכם.

באן אתר יקדש בר נש גרמיה גו קדושתא דא, לאכללא גרמיה בה. פד מטי בר נש, לשמא קדישא יי' צבאות. ורזא דא אני יי' מקדשכם. דא אשפתנא ברזא דספרי קדמאי. ואנן לא עבדינן הכי, אלא לבתר יי' צבאות בלחודוי. ולבתר פד מטי בר נש למלא כל הארץ כבודו, פדין יכלול גרמיה בההוא קדשה, לאתקדשא לתתא, גו ההוא כבוד דלתתא, ורזא דא ונקדש בכבודי. ולבתר יעביד אורח פרט, לאתקדשא כלא. פמה דאנן עבדין לעמתם דמלאכי עלאי, דאמרי ברוך כבוד יי' ממקומו, דא כבוד עלאה. ולבתר ימלוך יי' לעולם וכו'.

דא כבוד דלתתא.

בהם (ישעיהו) וקרא זה אל זה ואמר קדוש. וכיון דישאל קא מקדשים, הם מעלים ממטה למעלה את הכבוד העליון, עד שמתעלית ו', שהיא סוד של השמים העליונים למעלה. פיון שאותם השמים התעלו למעלה, מאיר בהם אותו הקדש, ואז נקרא למעלה קדוש. ואחר כך מאיר אותו אור עליון על הפסא, שהוא שמים. ואותם שמים שבים למקומם, והתישבו בו באותו האור, ואז נקרא קדוש. אחר כך יורד אותו האור, עד שנוטל הכל צדיק עליון אחד, הדרגה הנכבדה לקדש הכל למטה. פיון שהוא נוטל את הכל, אז נקרא קדוש, וזהו הסוד של הכל.

ומי ששם רצונו בזה, עושה יפה. ומי ששם רצונו בשלש הדרגות של האבות בכלל אחד, ליחד אותם בתוך הקדשה הזו, אם אינו יכול לשם רצונו יותר, הוא עושה יפה, והכל להוריד מתוך הקדשה שלמעלה למטה. שכל אחד יקדש את עצמו בקדשה הזו ולשמר אותה, לפרש את פרישת הקדשה עליו. וסוד זה, ונקדשתי בתוך בני ישראל - בראשונה, ואחר כך - אני ה' מקדשכם. באיזה מקום יקדש אדם את עצמו בתוך הקדשה הזו להכליל את עצמו בה? כשמגיע אדם לשם הקדוש ה' צבאות, וסוד זה - אני ה' מקדשכם. זה מצאנו בסוד של ספרי הקדמונים, ואנו לא עושים כך, אלא אחר ה' צבאות לבדו. ואחר כך כשמגיע אדם למלא כל הארץ כבודו, אז יכלל את עצמו באותה קדשה,

להתקדש למטה בתוך אותו הכבוד שלמטה, וסוד זה - (שמות כט) ונקדש בכבודי. ואחר כך יעשה בדרך פרט, שיתקדש הכל. כמו שאנו עושים לעמתם של המלאכים העליונים, שאומרים (יחזקאל א) ברוך כבוד ה' ממקומו, זה כבוד עליון. ואחר כך, (תהלים קמו) ימלך ה' לעולם וכו', זה הכבוד שלמטה.

ובספרו של רב ייבא סבא, קדוש
קדוש קדוש וכו' - זוהי הקדשה
שתתקדש תורה שבכתב בכלל
אחד. ואחר כך לעמתם ברוך
כבוד ה' - אלו נביאים. ואחר כך
ימלוך ה' לעולם. סוד זה אנו
צריכים בקדשה זו, שתמצא שם
קדשה וברכה ומלכות שימצא
הכל באחד. קדשה, כמו שנאמר
קדוש. ברכה, ברוך כבוד ה'
ממקומו. מלכות, ימלוך ה'
לעולם. ועל פן אנו צריכים
להשלים את הכל, ועל פן כוון
אדם וישים את רצונו בכל יום.

(ע"כ רעיא מהימנא).

זהר

דבר אל בני ישראל ואמרת
אלהם מועדי ה' אשר תקראו
אתם מקראי קדש אלה הם
מועדי. רבי יצחק פתח, (בראשית
א) ויקרא אלהים לאור יום וגו'.
שנינו, האור שהיה בראשונה
היה מאיר מסוף העולם עד סוף
העולם, כשהסתפל הקדוש ברוך
הוא ברשעים שעתידים לעמד
בעולם, גנזו אותו לצדיקים
לעולם הבא. זהו שכתוב (איוב לח)
וימנע מרשעים אורם. וכתוב
(תהלים צו) אור זרע לצדיק.

בא ראה, ויקרא אלהים לאור יום
ולחשף קרא לילה. הרי שנינו,
יהי אור, אור שפבר היה. וכאן,
אם תאמר אור שהוא יום בלבדו,
חזר ואמר, ולחשף קרא לילה.
אם תאמר פל אחד לבדו - חזר
ואמר, ויהי ערב ויהי בקר יום
אחד. שאין לילה בלי יום, ואין
יום בלי לילה. ולא נקרא אחד
אלא בזווג אחד, והקדוש ברוך
הוא וכנסת ישראל נקרא אחד,
וזה בלי זה לא נקרא אחד.

בא ראה, משום שכנסת ישראל
עכשו בגלות, כפיכול לא נקרא
אחד. ומתי נקרא אחד? בשעה שיצאו ישראל מן הגלות, וכנסת ישראל למקומה להנדיג

ובספרא דרב ייסא סבא, קדוש קדוש וכו', דא
איהי קדשה לאתקדשא תורה שבכתב בכללא
חדא. ולבתר לעמתם ברוך כבוד יי', אלין נביאים. ולבתר
ימלוך יי' לעולם. רזא דא, אגן צריכין בקדושתא דא,
לאשתפחא תמן קדשה וברכה ומלכות, לאשתפחא כלא
כחדא. קדשה, כמה דאתמר קדוש. ברכה, ברוך כבוד
יי' ממקומו. מלכות, ימלוך יי' לעולם. ועל דא כלא אגן
צריכין לאשלקא, ועל דא יכוין בר נש, וישוי רעותיה
בכל יומא. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר:

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אלה
מועדי יי' אשר תקראו אותם מקראי
קדש אלה הם מועדי. (ויקרא כ"ג) רבי יצחק פתח,
(בראשית א) ויקרא אלהים לאור יום וגו'. תנינן,
אור דהיה בקדמיתא, הוה נהיר מסייפי עלמא
לסייפי עלמא, פד אסתפל קדשא בריה הוא
לחייבין דזמינן למיקם בעלמא, גניזו ליה
לצדיקיא לעלמא דאתי, הדא הוא דכתיב,
(איוב לח) וימנע מרשעים אורם. וכתיב (תהלים צו)
אור זרוע לצדיק.

הא חזי, ויקרא אלהים לאור יום ולחשף קרא
לילה, הא תנינן, יהי אור, אור דכבר הוה.
והקא, אי תימא אור דאיהו יום בלחודוי, הדר
ואמר ולחשף קרא לילה. אי תימא כל חד
בלחודוי, (ד' צ"א ע"ב) הדר ואמר ויהי ערב ויהי
בקר יום אחד. דלילה לית בלא יום, ולית יום
בלא לילה, ולא אקרי אחד, אלא בזווגא חד,
וקודשא בריה הוא וכנסת ישראל אקרי אחד,
ודא בלא דא לא אקרי אחד.

הא חזי, בגין דכנסת ישראל השתא בגלותא,
כפיכול לא אקרי אחד. ואימתי אקרי

אחד. ומתי נקרא אחד? בשעה שיצאו ישראל מן הגלות, וכנסת ישראל למקומה להנדיג

עם הקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. (משום כך יהי ערב ויהי בקר יום אחד) וזה בלי זה לא נקרא אחד.

בא ראה, מועדי ה' אשר תקראו אתם וגו'. לזמן את הכל למקום אחד ושימצא הכל בשלמות בסוד של אחד, ולהיות ישראל (בזוג אחד) למטה גוי אחד בארץ. נניח שהקדוש ברוך הוא עם כנסת ישראל שנקרא אחד - ישראל למטה שהם מזמנים כמו שלמעלה, במה יהיו נקראים אחד?

א"ה בירושלים של מטה יקראו ישראל אחד. מנין לנו? שכתוב (שמואל ב-ז) גוי אחד בארץ. ודאי, בארץ הם גוי אחד, עמה הם נקראים אחד, ואינם לבדם. שהרי ומי כעמך ישראל גוי אחד מספיק לו, אבל לא נקראו אחד אלא בארץ, בזוג של הארץ הזו כמו שלמעלה. ומשום כך הכל קשור זה עם זה בזוג אחד. אשרי חלקם של ישראל. ששת ימים תעשה מלאכה נאמר, והרי פרשוה.

א"ה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אתם במועדם. רבי יצחק פתח, (תהלים כז) לך אמר לבי בקשו פני את פניך ה' אבקש. את הפסוק הזה בארו החברים בכמה מקומות, אבל הפסוק הזה כף נאמר, לך אמר לבי, דוד המלך אמר את זה בשביל כנסת ישראל כנגד המלך הקדוש. ומה אמר? לך אמר לבי, בשבילך אמר לבי לבני העולם, והזהיר אותם לבי, שהוא אחוז בו, שאת זה בשביל המלך העליון הוא אמר. בקשו פני, אלו עטרות המלך שהוא

אחד. בשעתא דיפקון ישראל מן גלותא, וכנסת ישראל אהדרת לאתרהא, לאזדווגא ביה בקודשא בריך הוא, קדא הוא דכתיב, (זכריה יד) ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד. (בגין כך ויהי ערב ויהי בקר יום אחד) ודא בלא דא לא אקרי אחד.

הא חזי, מועדי יי' אשר תקראו וגו'. לזמנא כלא לאתר חד, ולאשתפחא כלא בשלימו, ברזא דאחד. ולמהוי ישראל (בזוגא חדא) לתתא גוי אחד בארץ. תינח קדשא בריך הוא בכנסת ישראל דאקרי אחד, ישראל לתתא דאינון זמינון פגוונא דלעילא, במה יקרון אחד.

א"ה, בירושלים דלתתא, יקרון ישראל אחד. מנא לן. דכתיב, (שמואל ב ז) גוי אחד בארץ. ודאי, בארץ הם גוי אחד, עמה אקרון אחד, ולא אינון בלחודייהו. דהא ומי כעמך ישראל גוי אחד סגי ליה, אבל לא אקרון אחד, אלא בארץ, בזוגא דהאי ארץ פגוונא דלעילא. ובגין כך, כלא קשיר דא בדא בזוגא חדא, זכאה חולקיהון דישראל. ששת ימים תעשה מלאכה אתמר, והא אוקמוה.

א"ה מועדי יי' מקראי קדש אשר תקראו אותם במועדם. (ויקרא כ"ג) רבי יצחק פתח, (תהלים כז) לך אמר לבי בקשו פני את פניך יי' אבקש. האי קרא אוקמוה חברייא בכמה אתר, אבל האי קרא הכי אתמר, לך אמר לבי, דוד מלפא אמר דא בגין כנסת ישראל, לקבל מלפא קדישא. ומאי אמר. לך אמר לבי, בגינך אמר לבי לבני עלמא, ואזהר לון לבי. דאיהו אחיד ביה, דדא בגין מלפא עלאה אמר. בקשו פני, אליו עטרי מלפא, דאיהו אחיד בהו, ואינון ביה. אינון שמייה, ואיהו ושמייה, מלה

חדא הוא. בגין כך אמר

דָּוִד אֶת פְּנֵיהֶּ יְיָ אֲבָקֶשׁ, כְּמָה דָּאת אָמַר, (תהלים קה) דְּרָשׁוּ יְיָ וְעִזּוּ בִקְשׁוּ פָנָיו תָּמִיד.

הָא חֲזִי, יְאוּת הוּא דָּוִד מְלָפָא לְמִימַר שִׁירָתָא בְּגִין כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, יִתִּיר מְכַל בְּנֵי עַלְמָא, וּלְמִימַר מְלִי דְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְמְלָפָא, בְּגִין דְּאִיהוּ אֶחִיד בְּהּ.

דְּבַר אַחַר לָךְ אָמַר לְבִי בִקְשׁוּ פָנָיו. בְּגִינָךְ אָמַר לְבִי לְבָנִי עַלְמָא, בִּקְשׁוּ פָנָיו (ס"א אֶת פְּנֵיהֶּ יְיָ אֲבָקֶשׁ) אֵלִין זְמַנִּיָּא וְחֻגֵיָּא דְכְלָהוּ זְמִין לְהוּן לְאַתֵּר דְּאֶקְרִי קֳדָשׁ, בְּגִין לְעֵטְרָא לֹוֹן, כָּל חַד וְחַד בְּיוֹמִיָּה, כָּל חַד וְחַד בְּזַמְנִיָּה, וְיִשְׁאַבוּן כְּלָהוּ מִהֵוּא עַמִּיקָא דְעַמִּיקָתָא, דְּנַחְלִין וּמְבוּעִין נְפָקִין מִנִּיָּה, בְּגִין כְּפִי מְקַרְאֵי קֳדָשׁ, זְמַנִּין אֵינוּן לְהֵוּא אַתֵּר דְּאֶקְרִי קֳדָשׁ, לְאַתְעֵטְרָא בִּיָּה, וְלֹאֲשַׁתְּאָבָא בִּיָּה, בְּגִין דִּיתְקַדְשׁוּן כְּלָהוּן כְּחַדָּא, וְיִשְׁתַּכַּח בְּהוּן חֲדָוּתָא.

רְבִי אָבָא אָמַר, מְקַרְאֵי קֳדָשׁ: זְמַנִּין דְּקֳדָשׁ. וְכַד מְהַאי זְמַנִּין, זְמַנִּין מִן נַחְלָא דְנַגִּיד וְנַפְיָק. לְמְלָפָא דְזְמִין בְּנֵי נְשָׂא לְסַעוּדַתִּיָּה, אַעֲטֹר קְמִיָּהוּ מְכַל זִינֵי מִיכְלָא דְעַלְמָא, אַפְתַּח לְהוּ גְרַבֵּי חַמְרָא, שְׁפִיר בְּרִיחָא, שְׁפִיר לְמִשְׁתֵּיָּא. דְּהַכִּי אַתְחֲזִי, מָאן דְּזַמְזִין לְמִיכְלָא וְלְמִשְׁתֵּיָּא זְמִין. כְּפִי מְקַרְאֵי קֳדָשׁ, כִּינּוּן דְּאֵינוּן זְמַנִּין לְסַעוּדַתָּא דְמְלָפָא, זְמַנִּין אֵינוּן לְחַמְרָא טַב וְשְׁפִיר דְמוֹטְרָא. (כְּמָה דָּאת אָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים א) כִּי מוֹכִיחַ הַדִּירָךְ מִיָּו) וְעַל דָּא מְקַרְאֵי קֳדָשׁ כְּתִיב.

אֲשֶׁר תִּקְרָאוּ אִתְּם בְּמוֹעֲדֵם, כְּתִיב (שְׁמוֹת כב) וְאֲנָשֵׁי קֳדָשׁ תִּהְיוּן לִי, יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא אֶקְרוּן אֲנָשֵׁי קֳדָשׁ. כִּינּוּן דְּזְמַנִּין אֵינוּן מְקַדְשׁ דְּלַעֲיָלָא אַתּוּן אֲנָשֵׁי קֳדָשׁ לְתַתָּא זְמַנָּא לְהוּ,

לְמַטָּה הַזְמַנִּין אִתְּם, אִזְ הַתְקִינוּ סַעוּדָה וְשִׁמְחוּ, שְׁהֵרִי לְכֶם

אַחוּזֵי בְּהוּן, וְהֵם בּוֹ. הֵם שְׁמוֹ, וְהוּא וְשְׁמוֹ דְּבַר אַחַד הוּא. מִשּׁוּם כְּפִי אָמַר דָּוִד, אֶת פְּנֵיהֶּ ה' אֲבָקֶשׁ, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (שִׁם קה) דְּרָשׁוּ ה' וְעִזּוּ בִקְשׁוּ פָנָיו תָּמִיד.

בְּא רְאָה, רְאוּי הוּא דָּוִד הַמְּלָךְ לֹוֹמַר שִׁירָה בְּשִׁבִיל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מְכַל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְלֹוֹמַר דְּבָרִים שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְמַלְךְ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא אַחוּזֵי בְּהּ.

דְּבַר אַחַר לָךְ אָמַר לְבִי בִקְשׁוּ פָנָיו - בְּשִׁבִילָךְ אָמַר לְבִי לְבָנִי הָעוֹלָם בִּקְשׁוּ פָנָיו, (אֶת פְּנֵיהֶּ ה' אֲבָקֶשׁ) אֵלוּ זְמַנִּים וְחֻגִים שְׁכַלְם הַזְמִין לְהֵם לְמַקּוּם שְׁנַקְרָא קֳדָשׁ, כְּדִי לְעֵטֵר אוֹתָם כָּל אַחַד וְאֶחָד בְּיוֹמוֹ, כָּל אַחַד וְאֶחָד בְּזַמְנֵוֹ, וְיִשְׁאַבוּ כֻלָּם מֵאוֹתוֹ עַמְק הַעַמְקִים שֶׁנַּחְלִים וְהַמְעֵינֹת יוֹצְאִים מִשָּׁם. מִשּׁוּם כְּפִי כְּתִיב מְקַרְאֵי קֳדָשׁ, מְזַמְנִים הֵם לְאוֹתוֹ מַקּוּם שְׁנַקְרָא קֳדָשׁ, לְהַתְעַטֵּר בּוֹ וְלִהְשָׂאב בּוֹ, כְּדִי שִׁיתְקַדְשׁוּ כֻלָּם כְּאַחַד, וְתִמְצָא בְּהֵם שְׁמִיחָה.

רְבִי אָבָא אָמַר, מְקַרְאֵי קֳדָשׁ - זְמַנִּים שֶׁל קֳדָשׁ. וְכַשְׁמֹזָה הֵם מְזַמְנִים, הֵם מְזַמְנִים מִן הַנַּחַל שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא. לְמַלְךְ שֶׁהַזְמִין בְּנֵי אָדָם לְסַעוּדָתוֹ, עֵטֵר לְפָנֵיהֶם בְּכָל מִינֵי מְאָכִילִים שְׁבַעֲוֹלָם, פִּתַּח לְהֵם חֻבֵּית יִין, יָפָה בְּרִיחַ וְיָפָה לְמִשְׁתָּה. שְׁכַף רְאוּי, מִי שְׁמִזְמִין - לְמַאֲכָל וְלְמִשְׁתָּה הוּא מְזַמֵּן. כְּפִי מְקַרְאֵי קֳדָשׁ - כִּינּוּן שֶׁהֵם מְזַמְנִים לְסַעוּדַת הַמְּלָךְ, מְזַמְנִים הֵם לִינּוּן טוֹב וְיָפָה שְׁמִשְׁמֵר. (כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים א) כִּי טוֹבִים הַדִּירָךְ מִיָּו)

וְעַל כֵּן כְּתוּב מְקַרְאֵי קֳדָשׁ. אֲשֶׁר תִּקְרָאוּ אִתְּם בְּמוֹעֲדֵם, כְּתוּב (שְׁמוֹת כב) וְאֲנָשֵׁי קֳדָשׁ תִּהְיוּן לִי, יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא אֶקְרוּן אֲנָשֵׁי קֳדָשׁ. כִּינּוּן שֶׁהֵם מְזַמְנִים מְקַדְשׁ שְׁלִמְעָלָה, אִתְּם אֲנָשֵׁי קֳדָשׁ מִשּׁוּם שֶׁאַתְּם נִקְרָאִים

פְּדִין אֶתְקִינוּ סְעוּדָתָא, וְחָדוּ, דְּהָא לְכוּ אֶתְחַזִּי,
בְּגִין דְּאַתּוֹן אֶתְקִרוּן אַנְשֵׁי קֳדָשׁ, וְיִהוּן כְּלָהוּ
(ד' צ"ד ע"א) זְמִינִין בְּכָל סְטָרִין דְּקֳדָשׁ לְעֵילָא
וְתַתָּא.

דְּבַר אַחַר (ויקרא כ"ג) אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יי'. מַהוּ מוֹעֲדֵי
יי'. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, מִיֵּי אֵינוֹן. דְּבִיּה
אֶתְקַשְּׁרוּ מִתַּתָּא לְעֵילָא, וְיַמְעִילָא לְתַתָּא, כְּלָהוּ
בִּיּה מִתְקַשְּׁרִין, וּמִתְעַטְרִין (ס"א וּמִתְעַתְּרִין) (נ"א וּמִתְאַחַדִּין)
כְּלָהוּ, לְאַתְקַשְּׁרָא קַשְׁרָא חַד בְּקַשְׁרָא דְּמִלְפָּא.
מָאִי טַעְמָא. כְּמָה דְּמִלְפָּא יֵרִית לְאַבָּא וּלְאִימָא,
וְאַחִיד בְּהֵוּא קֳדָשׁ, וְאַתְעַטֵּר בְּהוּ. (בגין) כְּפִי
כָּל אֵינוֹן דְּאַחִידִין בִּיּה בְּמִלְפָּא, בְּעֵיִן לְאַזְדַּמְנָא
בְּהֵוּא אֶתְר עֲלָאָה דְּאַקְרִי קֳדָשׁ, בְּגִין
דִּיתְאַחַדוּ כְּלָהוּ כַּחַדָּא (לְמִלְפָּא). וְעַל דָּא מוֹעֲדֵי
יי' אַקְרִי, וּלְבַתֵּר מְקַרְאֵי קֳדָשׁ, דְּהָא בְּהוּ
אַתְעַטֵּר בְּמִלְפָּא.

אַשְׁרֵי תְקַרְאוּ אוֹתָם בְּמוֹעֲדָם, תְּרִין חוּלְקִין אֵית
לְיִשְׂרָאֵל בְּהוּ אֵי מַסְטָרָא דְּמִלְפָּא,
חוּלְקָא עֲלָאָה אֵית לְיִשְׂרָאֵל בִּיּה, דְּכַתִּיב, (דברים
ד) וְאַתֶּם הִדְבַקְתֶּם בֵּינֵי אֱלֹהֵיכֶם וְגוֹ', (דברים לב)
כִּי חֶלֶק יי' עִמּוֹ. וְאֵי מַסְטָרָא עֲלָאָה דְּקֳדָשׁ,
חוּלְקָא עֲלָאָה אֵית לְיִשְׂרָאֵל בִּיּה, דְּכַתִּיב וְאַנְשֵׁי
קֳדָשׁ תִּהְיוּן לִי, וְכַתִּיב (ירמיה ב) קֳדָשׁ יִשְׂרָאֵל
לֵיִי. וְעַל דָּא לְכוּ אֶתְחַזִּי לְזַמְנָא לְהוּ, וּלְתַקְנָא
קַמִּיִּיהוּ חֲדוּתָא וְסְעוּדָתָא וּלְמַחְדֵי בְּהוּ.

וּמָאֵן דְּזַמְנִין לְאַחַרָּא (ס"א לְאַחַרָּא), בְּעֵי לְאַחַזְזָאָה
לִיּה חִידוּ, וְאַנְפִּין נְהִירִין לְעַטְרָא (נ"א
לְנִפְרָא) אֲוֶרְחִיָּה דְּהֵוּא אֲוֶשְׁפִּיזָא. לְמִלְפָּא דְּזַמְנִין
אֲוֶשְׁפִּיזָא וְיִקְרָא, אָמַר לְבַנֵי הַיְכָלִיָּה, כָּל שְׂאֵר
יוֹמִין הָוִיתוּן כָּל חַד וְחַד בְּבִיתִיָּה, דָּא עֲבִיד
עֲבִידְתִּיָּה, וְדָא אָזִיל בְּסַחֲוֶרְתִּיָּה, וְדָא אָזִיל
בְּחַקְלִיָּה. בַּר הֵוּא יוֹמָא דִּילִי, דְּכִלְכוּן
מִתְעַרִּין (ס"א מִתְעַתְּרִין) בְּחֲדוּתָא דִּילִי, הַשְׁתָּא זְמִינִית אֲוֶשְׁפִּיזָא עֲלָאָה וְיִקְרָא,

אַנְשֵׁי קֳדָשׁ, וְיִהוּן כְּלָם מְזַמְנִים
בְּכָל הַצְּדָדִים שֶׁל קֳדָשׁ לְמַעְלָה
וּלְמַטָּה.

דְּבַר אַחַר אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה', מַה זֶּה
מוֹעֲדֵי ה'? רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, הֵם
מַה', שְׁבוּ נִקְשְׁרוּ מִמַּטָּה לְמַעְלָה
וּמִמַּעְלָה לְמַטָּה. כָּלֶם קְשׁוּרִים
בוּ, וְכָלֶם מִתְעַטְרִים (וּמִתְזַמְנִים)
(וּמִתְאַחַדִּים) לְהַקְשֵׁר קֶשֶׁר אֶחָד
בְּקֶשֶׁר שֶׁל הַמֶּלֶךְ. מַה הַטַּעַם?
כְּמוֹ שֶׁמֶלֶךְ יוֹרֵשׁ אֶת הָאָב וְהָאִם,
וְאַחֲזֵי בְּאוֹתוֹ קֳדָשׁ וּמִתְעַטֵּר
בָּהֶם. (בְּשִׁבְלִי) כְּפִי כָּל אוֹתָם
שְׂאֵחוּזִים בְּמֶלֶךְ צְרִיכִים לְהוֹדֵמֵן
לְאוֹתוֹ מְקוּם עֲלִיּוֹן שְׁנִקְרָא קֳדָשׁ,
כְּדֵי שְׁכָלֶם יִתְאַחַדוּ כַּאֲחָד (לְמֶלֶךְ).
וְעַל כֵּן נִקְרָא מוֹעֲדֵי ה', וְאַחַר כְּפִי
מְקַרְאֵי קֳדָשׁ, שְׁהָרִי בָּהֶם מִתְעַטֵּר
בְּמֶלֶךְ.

אַשְׁרֵי תְקַרְאוּ אוֹתָם בְּמוֹעֲדָם, שְׁנֵי
חֶלְקִים יֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל בָּהֶם. אִם
מִצַּד הַמֶּלֶךְ - יֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל חֶלֶק
עֲלִיּוֹן בוּ, שְׁכַתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם
הִדְבַקְתֶּם בְּה' אֱלֹהֵיכֶם וְגוֹ', (שם
לב) כִּי חֶלֶק ה' עִמּוֹ. וְאִם מִצַּד
הָעֲלִיּוֹן שֶׁל קֳדָשׁ - יֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל
חֶלֶק עֲלִיּוֹן בוּ, שְׁכַתוּב וְאַנְשֵׁי
קֳדָשׁ תִּהְיוּן לִי, וְכַתוּב (ירמיה ב)
קֳדָשׁ יִשְׂרָאֵל לִה'. וְעַל כֵּן רְאוּ
לְכֶם לְזַמֵּן אוֹתָם וּלְתַקֵּן לְכַתְּנִים
שְׁמֻחָה וְסְעוּדָה וּלְשִׂמְחַת בָּהֶם.

וּכְמִי שְׁמֻזְמֵן לְאַחַר (לְאוֹרְחָא), צְרִיף
לְהִרְאוֹת לוֹ שְׁמֻחָה וּפְנִים מְאִירוֹת
לְעַטֵּר (לְשִׁמְרָא) אֶת אוֹרְחוֹ שֶׁל אוֹתוֹ
הָאוֹרְחָא. לְמֶלֶךְ שְׁהוֹמִין אוֹרְחָא
יְקַר, אָמַר לְבַנֵי הַיְכָלִיָּה: כָּל שְׂאֵר
הַיָּמִים הֵייתֶם כָּל אֶחָד בְּבֵיתוֹ, זֶה
עוֹשֶׂה עֲבוֹדָתוֹ, וְזֶה הוֹלֵךְ עִם
סַחֲוֶרְתּוֹ, וְזֶה הוֹלֵךְ בְּשֻׂדְהוֹ. פְּרַט
לְאוֹתוֹ יוֹם שְׁלִי, שְׁכָלֶם
מִתְעַוְרִים (מְזַמְנִים) לְשִׁמְחָתִי.
עַכְשָׁו הוֹמְנִיתִי אוֹרְחָא עֲלִיּוֹן וְיִקְרָא,

בְּחֲדוּתָא דִּילִי, הַשְׁתָּא זְמִינִית אֲוֶשְׁפִּיזָא עֲלָאָה וְיִקְרָא,

איני רוצה שתשתדלו בעבודה,
ולא בסחורה, ולא במדבריות,
אלא כלם הזדמנו, כמו שאותו
יום שלי, והתקינו עצמכם לקבל
את אותו אורח בפנים מאירות,
בשמחה ובתשפחת. התקינו לו
סעודה נכבדה כדי שיהיה מזדמן
אלי בכל הצדדים.

כך אמר הקדוש ברוך הוא
לישראל: בני, כל שאר הימים
אתם משתדלים בעבודה
ובסחורה, פרט לאותו יום שלי.
עכשו אורח עליון ויקר הזמנתי,
אתם קבלו אותו בפנים מאירות,
הזמינו אותו, תקנו לו סעודות
עליונות, שלחנות ערוכים, כמו
שאותו היום שלי. משום כך,
תקראו אתם במועדים.

בא ראה, בפעם שישראל למטה
שמחים במועדים הללו
ומשפחים שבח לקדוש ברוך
הוא, עורכים שלחנות, מתקנים
עצמם בכלי נכבדים, המלאכים
העליונים אומרים: מה טיבם של
ישראל בכך? אומר הקדוש ברוך
הוא, אורח עליון יש להם ביום
הזה. אומרים: ולא שלך הוא,
מאותו מקום שנקרא קדש?
אומר להם: וכי ישראל אינם
קדש, ונקראים קדש? ! להם ראוי
להזמין את האורח שלי, אחד
מהצד שלי, שהרי הם דבקים בי,
ואחד מצד של קדש, שכתוב
(ירמיה ב) קדש ישראל לה. הואיל
וישראל נקראים קדש, ודאי
שהוא אורח שלהם, משום
שהזמנת האורח הזה היא מקדש,
שכתוב מקראי קדש. פתחו כלם
ואמרו: (תהלים קמד) אשרי העם
שפכה לו.

שלישה הם מזמנים מקדש, ולא
יותר: חג המצות, וחג השבועות,
וחג הסוכות. אמר לו רבי אבא,
- שהוא ודאי נקרא קדש, שכתוב

לא בעינא דתשתדלון בעבידתא, ולא
בסחורתא, ולא במדברי, אלא כלכו אזדמנו,
כגוונא דההוא יומא דילי, ואתקינו גרמיכון
לקבלא לההוא אושפיזא, באנפין נהירין,
בחדוותא בתושפחתא. אתקינו ליה סעודתא
יקרא, בגין דיהא זמיני דילי בכל סטרין.

כך אמר קדשא בריך הוא לישראל, בני, כל
שאר יומין אתון משתדלי בעבידתא
בסחורתא, בר ההוא יומא דילי. השתא
אושפיזא עלאה ויקרא זמינית, אתון קבילו
ליה, באנפין נהירין, זמינו ליה, אתקינו ליה
סעודתי עלאי, פתורי מסדרן, כגוונא דההוא
יומא דילי. בגין כך תקראו אותם במועדים.

הא חזי, בשעתא דישראל לתתא חדאן בהני
מועדיא, ומשפחין שבחא לקודשא בריך
הוא, מסדרין פתורי, מתקני גרמייהו במאני
יקר, מלאכי עלאי אמרין, מה טיבן דישראל
בכך. קדשא בריך הוא אמר, אושפיזא עלאה
אית לון יומא דא. אמרי ולא דילך הוא,
מההוא אתר דאקרי קדש. אמר לון וכי ישראל
לאו קדש נינהו, ואקרון קדש, לון אתחזי
לזמנא אושפיזא דילי, חד מסטרא דילי, דהא
אינון דבקים בי. וחד מסטרא דקדש, דכתיב
(ירמיה ב) קדש ישראל לי, הואיל וישראל אקרון
קדש, אושפיזא דלהון הוא ודאי, בגין דזמינו
דהאי אושפיזא מקדש הוא, דכתיב מקראי
קדש. פתחו כלהו ואמרו, (תהלים קמד) אשרי העם
שפכה לו.

תלתא אינון זמינין מקדש, ולא יותר. חג
המצות. וחג השבועות. וחג הסוכות.
אמר ליה רבי אבא, וכי שבת לאו מקדש הוא
זמין. אמר ליה לאו, בתרי סטרין, חד, דהוא
וכי שבת אינה מקדש מזמנת? אמר לו, לא, בשני צדדים, אחד

(שמות לא) ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם. ואחד - ששבת אינה זמינה, שהרי ירשתו היא ודאי. ירשה של קדש הוא יורש ואינו מזמן, ועל כן כלם מזמנים בקדש, ומתקשרים בשבת ומתעטרים בו. בזה היום השביעי מתעטר בו, ועל כן שבת אינה מזמנת.

רבן שונכנס לבית אביו ואמו ואכל ושתה בשעה שהוא רוצה. למלך שהיה לו בן יחיד, חביב נפשו, נתן לו שושבין לשמר אותו ולהתחבר עמו. אמר המלך, נאה הוא להזמין את השושבינים הללו של בני ולהראות את הכבוד והחביבות שלי עמם. הזמין את השושבינים הללו. הבן לא ראוי לזמן, אלא להפגס ולאכל ולשתות בבית אביו בשעה שהוא רוצה. זהו שכתוב (שם טו) מי כמכה באלם ה' מי כמכה נאדר בקדש. נאדר בקדש ודאי, כבן שהתתקן (שהתחזק) באביו נאדר בקדש, ולא מזמן מהקדש.

ששת ימים תעשה מלאכה. ששת ימים מה מעשיהם? אמר רבי יוסי, כתוב כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, ולא כתוב בששת, והרי פרשוה, וכל יום ויום עושה מעשהו, ונקראים ימי מלאכה.

אמר רבי יצחק, אם כן, למה נקראו ששת ימי חל? למה חל? אמר רבי יוסי, עכשו מתנהג העולם על ידי השלוחים שלהם, משום כן נקראים ימי חל.

רבי חייא אמר, משום שמתר לעשות בהם עבודה, ומשום כן לא נקראים קדש, ומי שלא נקראים קדש, נקראים חל, ועל כן התקינו החברים בהבדלה, בין קדש לחל. מה ההבדלה כן?

ודאי קדש אקרי, דכתיב, (שמות לא) ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם. וחד, דשבת לאו זמין הוא, דהא ירותא דיליה הוא ודאי. ירותא דקדש הוא ירית, ולא זמיני. ועל דא כלהון זמינין בקדש, ומתקשרין בשבת, ומתעטרין ביה. בהאי, יומא שביעאה אתעטר ביה, ועל דא שבת לאו זמין הוא.

לברא דעאל לביתא דאבוי ואמיה, ואכל ושתי, בשעתא דהוא בעי. למלכא דהוה ליה ברא יחידאי, חביבא דנפשיה, יהב ליה שושבינא לנטרא ליה, ולאתחברא בהו. אמר מלכא, יאות הוא לזמנא לאלין שושבינין דברי, ולאחזאה יקרא וחביבותא דילי בהו, זמין לון להני שושבינין. ברא לא אתחזי לזמנא, אלא למיעל ולמיכל ולמשתי בביתא דאבוי, בשעתא דאיהו בעי. הדא הוא דכתיב, (שמות טו) מי כמכה באלם ה' מי כמכה נאדר בקדש, (דף צ"ד ע"ב) נאדר בקדש ודאי, כבר דאתתקן (ס"א דאתתקן) באבוי, נאדר בקדש, ולא זמין מקדש.

ששת ימים תעשה מלאכה, ששת ימים מאי עבידתיהו. אמר רבי יוסי, כתיב כי ששת ימים עשה יי' את השמים ואת הארץ, ולא כתיב בששת. והא אוקמוה, וכל יומא ויומא עביד עבידתיה, ואקרון יומי מלאכה. אמר רבי יצחק אי הכי אמאי אקרון ששת ימי חול, אמאי חול. אמר רבי יוסי, השתא אתנהיג עלמא על ידא דשלוחייהו, בגין כן יומי חול אקרון.

רבי חייא אמר, בגין דשרי למעבד בהון עבידתא, ובגין דא לא אקרון קדש. ומאן דלאו אקרון קדש, חול אקרון. ועל דא אתקיננו חבריאי בהבדלה, בין קדש לחול. מאי הבדלה

אֵלָא קִדְשׁ הוּא דְּבָר בְּעַצְמוֹ,
וּמִתְחִילוֹת מִמְּנוּ הָאוֹתִיּוֹת. וְעַל
כֵּן אֵלּוּ לְמַעֲשֵׂהָ, וְאֵלּוּ לְשִׁמְרוֹ.
וּמִתִּי נִמְצְאוּ בָהֶם שְׁמִירָה?
כְּשִׁמְזַמְּנִים מִקִּדְשׁ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַשְּׂמִיחָה
וְהַשְּׁמִירָה שֶׁל יוֹם הַשְּׁבִיט הֵם עַל
הַכֹּל, וּמִשׁוּם שֶׁהַיּוֹם הַזֶּה מִתְעַטֵּר
בְּאַבָּא וּבְאַמָּא, וְנוֹסֶפֶת קִדְשָׁה עַל
קִדְשָׁתוֹ, מֵה שְׁאִין כֵּן בְּשָׂר
הַיָּמִים, שֶׁהָרִי הוּא קִדְשׁ וּמִתְעַטֵּר
בְּקִדְשׁ, וּמוֹסִיף קִדְשָׁה עַל
קִדְשָׁתוֹ, מִשׁוּם כִּף הַיּוֹם הַזֶּה הוּא
שְׂמִיחַת הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים,
כֹּלָם שְׂמִיחִים בּוֹ, מִמְּלֵא בְּרוּכּוֹת
בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. כֹּלָם נִתְקַנּוּ (נזונו)
מִמְּנוּ. בַּיּוֹם הַזֶּה מְנוּחַת עֲלִיּוֹנִים
וְתַחְתּוֹנִים. בַּיּוֹם הַזֶּה מְנוּחַת
הַרְשָׁעִים בְּגִיהֵנָם.

לְמַלְךָ שֶׁעָשָׂה הַלּוּלָא לְבָנוּ
הַיְחִיד, עֵטֶר אוֹתוֹ בְּעֵטְרָה
עֲלִיוְנָה, מִנֵּה אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ עַל
הַכֹּל. בַּיּוֹם הַזֶּה שְׂמִיחַת הַכֹּל.
שׁוֹטֵר אַחַד שֶׁהִיָּה מִפְּקֵד עַל דִּינָם
שֶׁל בְּנֵי אָדָם, הָיָה בִּידוֹ גְּבָרִים
שְׂצָרִיכִים הַרְיָגָה, וּגְבָרִים שֶׁהָיוּ
צָרִיכִים לְהַלְקָאָה. בְּשִׁבִיל כְּבוֹד
הַיּוֹם הַזֶּה שֶׁל שְׂמִיחַת הַמֶּלֶךְ עוֹזֵב
אֶת דִּינָיו, וְשׁוֹמֵר אֶת שְׂמִיחַת
הַמֶּלֶךְ.

כִּי אוֹתוֹ הַיּוֹם, הַלּוּלָת הַמֶּלֶךְ עִם
הַגְּבִירָה, שְׂמִיחַת הָאֵב וְהָאֵם עֲלָיו,
שְׂמִיחַת הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים.
בְּשְׂמִיחַת הַמֶּלֶךְ כֹּלָם שְׂמִיחִים, וְלֹא
יִצְטָעְרוּ בּוֹ. עַל זֶה כְּתוּב (ישעיה נח)
וְקִרְאוּת לְשִׁבְת עֲנָג. מֵה זֶה עֲנָג?
עֲנָג לֹא נִמְצָא אֵלָא בְּמִקּוֹם
שְׁשׁוּרָה הַקִּדְשׁ הָעֲלִיּוֹן, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר אֲזַ תִּתְעַנֵּג עַל ה'. שֶׁהָרִי
עֲנָג הוּא עַל ה'. וְהַיּוֹם הַזֶּה שֶׁהוּא
הַלּוּלָת הַמֶּלֶךְ, מִתְעַטֵּר בְּאוֹתָהּ
עֵטְרָה שֶׁל עֲנָג. זֶהוּ שְׂפָתוֹב
וְקִרְאוּת לְשִׁבְת עֲנָג, מֵה שְׁאִין
נִמְצָא כֵּן בְּשָׂר הַיָּמִים.

הַכָּא. אֵלָא קִדְשׁ מְלָה בְּגִרְמִיהָ הוּא, וְשִׂאֲרָא
מִנֵּיהָ אֲתִיָּין. וְעַל דָּא אֵלִין לְעוֹבְדָא, וְאֵלִין
לְנִטְרָא. וְאִימְתִי אֲשִׁתְּכַח נְטִירוֹ בְּהוּ. כִּד זְמִינִין
מִקִּדְשׁ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַדְּוּוֹתָא וּנְטִירוֹתָא דִּיּוֹמָא
דְּשִׁבְתָא עַל כֹּלָא הוּא, וּבְגִין דְּהָאִי יוֹמָא
אֲתְעַטֵּר בְּאַבָּא וְאִימָא, וְאֲתוֹסֵף קִדְשָׁה עַל
קִדְוִשְׁתִּיהָ, מֵה דְלָא אֲשִׁתְּכַח הָכִי בְּשָׂר יוֹמִי,
דְּהָא הוּא קִדְשׁ, וְאֲתְעַטֵּר בְּקִדְשׁ, וְאוֹסִיף
קִדְוִשָׁה עַל קִדְוִשְׁתִּיהָ. בְּגִין כִּף הָאִי יוֹמָא
הַדְּוּוֹתָא דְעֵלָאִי וְתַתָּאִי, כֹּלָא חֲדָאן בִּיהָ. מְלִי
בְּרַכָּאן בְּכִלְהוּ עֲלִמִין. כִּלְהוּ מִנֵּיהָ אֲתִקְנוּ (נ"א
אֲתִיָּין), בְּהָאִי יוֹמָא נִיחָא דְעֵלָאִי וְתַתָּאִי. בְּהָאִי
יוֹמָא נִיחָא דְחִיבִיא דְגִיְהֵנָם.

לְמַלְכָּא דְעַבְד הַלּוּלָא לְבָרִיהָ יְחִידָאִי, אֲעַטֵּר
לִיהָ בְּעֵטְרָא עֲלָאָה, מְנִי לִיהָ מְלִפָּא
עַל כֹּלָא. בְּהָאִי יוֹמָא הַדְּוּוֹתָא לְכֹלָא. חַד
סְנִטְרָא דְאֲתַפְקֵד עַל דִּינָא דְבְּנֵי נְשָׂא, הוּוּ
בִּידֵיהָ גּוֹבְרִין דְּבַעֲיִין קְטוּלָא, גּוֹבְרִין דְּבַעֲיִין
לְאַלְקָאָה. בְּגִין יְקָרָא דְהָאִי יוֹמָא דְחַדְוּוֹתָא
דְּמִלְפָּא, שְׂבִיק דִּינּוּי, וְנִטֵּר לְחַדְוּוֹתָא דְּמִלְפָּא.
כִּי הֵהוּא יוֹמָא, הַלּוּלָא דְּמִלְפָּא בְּמִטְרוֹנִיתָא,
הַדְּוּוֹתָא דְּאַבָּא וְאִימָא עֲלִיהָ, הַדְּוּוֹתָא
דְּעֵלָאִין וְתַתָּאִין. בְּחַדְוּוֹתָא דְּמִלְפָּא, כִּלְהוּ
חֲדָאן, וְלֹא יִצְטָעְרוּן בִּיהָ. עַל דָּא כְּתוּב (ישעיה
נח) וְקִרְאוּת לְשִׁבְת עֲנָג. מָאִי עֲנָג. לֹא
אֲשִׁתְּכַח אֵלָא לְעֵילָא בְּאַתֵּר דְּקִדְשׁ עֲלָאָה
שְׂאִרִי. כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (ישעיה נח) אֲזַ תִּתְעַנֵּג עַל
יְי'. דְּהָאִי עֲנָג עַל יְי' הוּא. וְהָאִי יוֹמָא דְּהוּא
הַלּוּלָא דְּמִלְפָּא, אֲתְעַטֵּר בְּהֵהוּא עֵטְרָא דְּעֲנָג
הַדָּא הוּא דְּכְתוּב וְקִרְאוּת לְשִׁבְת עֲנָג. מֵה דְּלֹא
אֲשִׁתְּכַח הָכִי בְּשָׂר יוֹמִין.

ביום הזה שלש סעודות צריכים בני המלך לזמן ולערך שלחנות בשביל כבוד המלך, כמו שבארנו. וכשמזדמן בו חג או זמן, לא יסדר אדם שני שלחנות בכל סעודה, אחד לשבת ואחד לאורח, משום שכתוב (שמואל ב ט) על שלחן המלך תמיד הוא אכל, ההנאה היא בשלחן המלך לאותו האורח שבא אליו. ועל פן צריך אדם לערוך שלחן שלם למלך, והוא נתן ממנו לאורח.

אמר רבי אלעזר, הסעודה השלישית של שבת, כשנקרה בה אורח, האם עוזבים אותה או לא עוזבים אותה? אם לא עוזבים אותה, נמצא האורח דחוי משלחן המלך. ואם עוזבים אותה, נמצא פגם בשלחן המלך. אמר לו רבי שמעון אביו, למלך שנקרה לו אורח, ולקח מאכל מלפניו והעלהו לאורח. נמצא, אף על גב שהמלך לא אכל עמו - ממאכל המלך הוא אוכל, והמלך נתן לו לאכל. וכל זה משום שהוא אורח המלך. ובבית רב המנונא סבא לא חוששים לאורח בפעם זו, ואחר כך עורכים שלחן לאורח.

ביום הזה אסור דבור, וזהו שכתוב (ישעיה נח) ממצא חפצך ודבר דבר. ושנינו, חפצך כתוב, משום שביום זה נקשרת בו כל האמונה. אמר לו רבי אלעזר, ואיך אנו עושים שלא לערוך (לסלק) סעודת המלך לאורח, שהרי ארבעה עשר שחל להיות בשבת, עולה סעודת המלך לפסח, אף על גב שאינו האורח שלו.

אמר לו, כך אני אומר, שאם הוא האורח שלו - (כל אותו יום) יכול להעלות אותו, ואם לא - אינו

בהאי יומא, תלת סעודתאן בעיין בני מלפא, לזמנא, ולסדרא פתורי. בגין יקרא דמלפא, כמה דאוקימנא. וכד אזדמן ביה חגא, או זמנא, לא יסדר בר נש תרי פתורי בכל סעודתא, חד לשבת, וחד לאושפיזא, בגין דכתיב, (שמואל ב ט) על שלחן המלך תמיד הוא אכל, ספוקא הוא בפתורא דמלפא, לההוא אושפיזא דאתיא ליה. ועל דא בעי בר נש לסדורי פתורא שלימא למלפא, והוא יהיב מיניה לאושפיזא.

אמר רבי אלעזר, סעודתא תליתאה דשבת, פד אערע ביה אושפיזא, שבקין ליה או לא שבקין ליה, אי לא שבקין ליה, אשתכח אושפיזא דחייא מפתורא דמלפא, אי שבקין ליה, אשתכח פגימו בסעודתא דמלפא.

אמר ליה רבי שמעון אבוי, למלפא דאיערע ביה אושפיזא, ונטיל מיכלא מקמיה, וסלקא לאושפיזיה, אשתכח אף על גב דמלפא לא אכל עמיה, ממיכלא דמלפא קא אכיל, ומלפא יהיב ליה למיכל. וכל דא, בגין דהוא אושפיזיה דמלפא. ובבי רב המנונא סבא, לא חיישי לאושפיזא בשעתא דא, ולבתר מסדרי פתורא לאושפיזא.

בהאי יומא מלולא אסיר, הדא הוא דכתיב, (ישעיה נח) ממצוא חפצך ודבר דבר, ותנן חפצך כתיב, בגין דהאי יומא כל מהימנותא אתקשר ביה.

אמר ליה רבי אלעזר, והיך עבידנא דלא לסדרא (ס"א לסלקא) סעודתא דמלפא לאושפיזא, דהא ארביסר דחל להיות בשבת, סלקא סעודתא דמלפא לפסחא, אף על גב דלאו איהו אושפיזיה.

אמר ליה הכי אמינא דאי הוא אושפיזיה, (כל שהוא יומא) יכלא לסלקא ליה,

מַעֲלָה אוֹתוֹ. וְאִם נֹאמַר שִׁי"ד שָׁחַל לְהִיּוֹת בְּשַׁבַּת, נִדְחִית סְעוּדַת הַמֶּלֶךְ מִלְפָּנַי סְעוּדַת הַפֶּסַח - שׁוֹנֵה הַפֶּסַח, שְׁסְעוּדַת שַׁבַּת נִדְחִית מִכַּמָּה גּוֹנִינִים: אֶחָד בְּשִׁבְלֵי מִצּוֹת וּמְרוֹרִים, שְׁצָרִיף שְׁאָדָם יִהְיֶה תָּאֵב. וְאֶחָד מִשׁוּם פֶּסַח. וְהָרִי לֶחֶם אֵינוֹ נִמְצָא מִשֵּׁשׁ שְׁעוֹת וּמַעֲלָה, שְׁעָרִיכַת הַשְּׁלַחֵן בְּלֵי לֶחֶם אֵינָה עָרִיכָה.

וְאִם תֹּאמַר בֵּינָן - בֵּינָן מֵתָר, מִשׁוּם שֶׁהֵלֵב תָּאֵב (שְׁגוּרָה. ס"א שְׁגוּרָה). אֲבָל מִימֵי הַשְּׁתַּדְלָתִי שְׁלֹא בְטַלְתִּי סְעוּדַת שַׁבַּת, אֶפְלוּ אוֹתָם יָמִים שֶׁנִּמְצָא בּוֹ. בַּיּוֹם הַזֶּה שׁוֹדָה הַתְּפוּחִים הַקְּדוּשִׁים מִתְבָּרָךְ, וּמִתְבָּרְכִים עֲלֵיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְהַיּוֹם הַזֶּה הוּא הַקְּשׁוּר שֶׁל הַתּוֹרָה.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כִּף הִזָּה עוֹשֶׂה רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּזִמְנָן שְׁעָלְתָה סְעוּדַת שַׁבַּת, עוֹרָף שְׁלַחְנֹנִי וּמִשְׁתַּדֵּל בְּמַעֲשֵׂה מְרַכְבָּה, וְהִזָּה אוֹמֵר: הָרִי סְעוּדַת הַמֶּלֶךְ שְׁיָבֵא לְאָכַל אֲצִלִּי. מִשׁוּם כִּף נִמְצְאָת שַׁבַּת עֲדִיפָה בְּכָל מִכָּל הַזְּמַנִּים וְהַחֲגִים, וְנִקְרָאת קֹדֶשׁ וְלֹא מִקְרָא קֹדֶשׁ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל הַמוֹעֲדִים קוֹרְאִים בָּהֶם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ. אֲבָל יוֹצְאִים רֹאשׁ הַשָּׁנָה וַיּוֹם כְּפוּר שְׁלֹא נִמְצְאָת בָּהֶם שְׁמִחָה, שְׁהָרִי הֵם דִּין הֵם, אֲבָל אֵלֹהֵי הַשְּׁלֵשָׁה מְזַמְנִים מִהַקְּדוּשָׁה לְשִׂמְחַת הַכֹּל, לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ בָּהֶם בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׁכַתוּב (דְּבָרִים יב) וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם, וְכַתוּב (שִׁם כו) וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיךְ. בַּיּוֹם הַשַּׁבַּת הַזֶּה נִשְׁכַּח כָּל הַצָּעַר וְכָל הַרְגָז וְכָל הַדַּחֲק מִכָּל הָעוֹלָם, מִשׁוּם שֶׁהוּא יוֹם הַלּוּלָת הַמֶּלֶךְ, שְׁנִשְׁמֹת מִתּוֹסְפוֹת, כְּמוֹ שֶׁהָעוֹלָם הֵבֵא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי יְהוּדָה,

וְאִי לָאוּ לֹא סִלְקָא לִיה. וְאִי נִימָא דִּי"ד דִּחַל (דף צ"ה ע"א) לְהִיּוֹת בְּשַׁבַּת, אֲתַדְחִיָּא סְעוּדַתָּא דְּמִלְפָּא מִקְמֵי סְעוּדַתָּא דְּפֶסַח. שְׁאֵנִי פֶסַח, דְּסְעוּדַתָּא דְּשַׁבַּת אֲתַדְחִיָּא בְּכַמָּה גּוֹנִינִין. חַד, בְּגִין מִצּוֹת וּמְרוֹרִים, דְּבַעֲי בַר נָשׁ דִּישְׁתַּכַּח תְּאִיבָא. וְחַד, בְּגִין פֶּסַח וְהָא נְהָמָא לֹא אֲשַׁתַּכַּח מו' שְׁעוֹת וּלְמַעֲלָה, דְּסְדוּרָא דְּפַתּוּרָא בְּלֹא נְהָמָא, לָאוּ הוּא סְדוּרָא.

וְאִי תִימָא בְּחִמְרָא, חִמְרָא שְׁאֵרִי, בְּגִין דְּתִאִיב (ס"א דְּנִרְרִי ס"א דְּנִבִיר) לְבָא. אֲבָל מִיּוֹמֵי אֲשַׁתְּדַלְנָא דְּלֹא בְטִילְנָא סְעוּדַתָּא דְּשַׁבַּת, אֶפְילוּ אֵינוֹן יוֹמֵי, דְּאֲשַׁתַּכַּח בִּיה. בְּהָאֵי יוֹמָא חֲקַל דְּתַפּוּחִין קְדִישִׁין אֲתַבְּרָךְ, וּמִתְבָּרְכֵן עֲלֵאִין וְתַתָּאִין, וְהָאֵי יוֹמָא קְשׁוּרָא הוּא דְּאוֹרִיָּתָא.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, הִכִּי הִזָּה עַבִּיד רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּזִמְנָא דְּאִסְתַּלַּק סְעוּדַתָּא דְּשַׁבַּתָּא, מְסִדֵּר פַּתּוּרִיה וְאֲשַׁתְּדֵּל בְּמַעֲשֵׂה מְרַכְבָּה, וְהִזָּה אָמַר הָא סְעוּדַתָּא דְּמִלְפָּא דִּיִּתִי לְמִיכַל גְּבָאֵי. בְּגִינֵי כִף, שַׁבַּת, אֲשַׁתַּכַּח בְּכֹלָא עֲדִיף מִכָּל זְמַנִּין וְחֲגִין, וְאִקְרִי קֹדֶשׁ וְלֹא מִקְרָא קֹדֶשׁ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּלָהוּ מוֹעֲדִים מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ קְרִינָן בְּהוּ. אֲבָל נִפְקֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וַיּוֹמָא דְּכַפּוּרָא דְּלֹא אֲשַׁתַּכַּח בְּהוּ חֲדוּתָא, דְּהָא אֵינוֹן דִּינָא הוּוּ, אֲבָל אֵלִין תְּלַתָּא, זְמִינִין מְקֹדֶשׁ, לְחֲדוּתָא לְכֹלָא, לְאֲשַׁתַּעֲשֵׂא בְּהוּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, הִדָּא הוּא דְּכַתִּיב, (דְּבָרִים יב) וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יי' אֱלֹהֵיכֶם, וְכַתִּיב (דְּבָרִים כו) וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יי' אֱלֹהֵיךְ. בְּהָאֵי יוֹמָא דְּשַׁבַּתָּא, אֲתַנְשִׁי כָּל צָעָרָא וְכָל רוּגְזָא וְכָל דוּחְקָא מִכָּל עֲלָמָא, בְּגִין דְּאִיהוּ יוֹמָא דְּהִילּוּלָא דְּמִלְפָּא, דְּנִשְׁמַתִּין אֲתוֹסְפֵן, כְּגוֹנוּנָא דְּעֲלָמָא דְּאֲתִי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי יְהוּדָה, כְּתִיב (שְׁמוֹת כ) זְכוֹר

את יום השבת לקדשו, ותנינן זכרהו על היין, אמאי על היין. אמר ליה, בגין דיין חדותא דאורייתא, וינא דאורייתא, חדותא הוא דכלא. והאי יין חדי למלכא, והאי יין מעטרא למלכא בעטרוי, הדא הוא דכתיב, (שיר השירים ג) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו. ותנינן בכלא בעיאי לאחזאה בר נש עובדא. דלא אשתכח קדשה אלא ביין, כמה דאת אמר (שיר השירים א) כי טובים דדיך מיין, מיין אינון טבאן, נזפירה דדיך מיין. ועל דא קדושה דשבת ביין, והא אוקמוה, והא אתמר.

כתוב (שמות ב) זכור את יום השבת לקדשו, ושנינו, זכרהו על היין. למה על היין? אמר לו, משום שייך הוא שמחת התורה, וינה של תורה הוא שמחת הכל. והיין הזה מעטר את המלך בעטרותיו. זהו שכתוב (שיר ג) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו. ושנינו, בכל צריך להראות אדם מעשה. שלא נמצאת קדשה אלא ביין, כמו שנאמר (שיר א) כי טובים דדיך מיין, מיין הם טובים, נזפירה דדיך מיין. ועל פן קדשה של שבת ביין, והרי פרשה, והרי נתבאר.

ובחדש הראשון בארבעה עשר יום לחדש וגו'. (ויקרא כג) רבי חייא פתח, (שיר השירים ה) אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק וגו'. אמרה כנסת ישראל, אני ישנה בגלותא דמצרים, דהוו בני בשעבודא דקשיו. ולבי ער, לנטרא להו דלא ישתיצון בגלותא. קול דודי דופק, דא קדשא בריהו הוא, דאמר (שמות י) ואזכור את בריתי.

ובחדש הראשון בארבעה עשר יום לחדש וגו'. רבי חייא פתח, (שם) אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק וגו'. אמרה כנסת ישראל, אני ישנה - בגלות מצרים, שהיו בני בשעבוד של קשי. ולבי ער - לשמר אותם שלא יכלו בגלות. קול דודי דופק - זה הקדוש ברוך הוא, שאמר (שמות א) ואזכור את בריתי.

פתחי לי פתחא כחדודא דמתא, ואנא אפתח לך תרעין עלאין. פתחי לי אחתי, דהא פתחא לאעלא לי, כן הוא, דלא ייעלון לגבאי בני אלא כן, אנת הוא פתחא לאעלא לי (כד), אי אנת לא תפתח פתחך, הא אנא סגיר. דלא ישפחון לי. בגין כן, פתחי לי. פתחי לי ודאי. ועל דא אמר דוד, כד בעא לאעלא למלכא, אמר (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק, אבא בם אודה יה. זה השער ליי, דא הוא פתחא ודאי לאעלא למלכא. זה השער ליי, לאשכחא ליה, ולא תדבקא ביה, ועל דא פתחי לי אחתי רעיתי שראשי וגו'. בגין לאזדווגא עמך, ולמהוי עמך בשלם דעלמין.

פתחי לי פתחא כפתחו של מחט, ואני אפתח לכם שערים עליונים. פתחי לי אחתי, שהרי הפתח להכניס אותי הוא כן, שלא יכנסו אצלי בני אלא כן, את הוא הפתח להכניס אותי (כד). אם את לא תפתחי פתחך, הרי אני סגור, שלא ימצאו אותי. משום כן פתחי לי. פתחי לי ודאי. ועל פן אמר דוד, כשרצה להכניס למלך, אמר (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה. זה השער לה, זהו ודאי הפתח להכניס למלך. זה השער לה, למצא אותו ולהדבק בו, ועל פן פתחי לי אחתי רעיתי שראשי וגו'. כדי להזדווג עמך, ולהיות עמך בשלום לעולמים.

בא ראה, בשעה שהקדוש ברוך הוא היה הורג את בכורי מצרים, כל אותם שהרג בחצות הלילה והוריד דרגות ממעלה למטה, באותה שעה נכנסו ישראל בקיום של האות הקדוש, נמולו והשתתפו עם כנסת ישראל, ונאחזו בה. אז אותו הדם הראו אותו על הפתח. ושני דמים היו אחד של הפסח, ואחד הדם שנמולו. והיה רשום על הפתח רשם האמונה, אחד פאן ואחד פאן ואחד פאן ואחד פאן (שמות יב), ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף, כדי להראות אמונה.

ובארבעה (ובחמשה) עשר, הרי נאמר, שהרי אז מבטלים חמץ ושאר, והתעלו ישראל מרשות האחרת, ונעקרו ממנה ונאחזו במצה, הקשר הקדוש. אחר שנמולו נכנסו בה, עד שנפרעו והתגלה הרשם שלהם, ואז נתן להם קשר במקום עליון, בקשר של האמונה, במקום שכתוב (שמות טו) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, מן השמים דוקא, והרי פרושה.

בא ראה, בארבעה (בחמשה) עשר, בשעה שזווג הלבנה נמצא בשלמות עם השמש, והפותרים התחתונים לא נמצאים כל כך בעולם, שהרי בחדוש הלבנה נמצאים מינים רעים, ומתעוררים להתפשט בעולם. ובשעה שהזווג של הלבנה נמצא באור השמש בשלמות, כלם מתכנסים למקום אחד, והקדשות של המלך מתעוררות. אז כתוב, (שם יב) ליל שמרים הוא לה, שהרי הזווג הקדוש נמצא, והוא שמורים בכל.

רבי אחא אמר, משום כך תקון של הכל (של הכלה) הוא באותו יום,

הוא חזי, בשעתא דקודשא בריך הוא הוה קטיל לבוכרי דמצראי, כל אינון דקטל בפלגות ליליא, ואחית דרגין מעילא לתתא. ביה שעתא עאלו ישראל בקיומא דאת קדישא, אתגזרו ואשתתפו בכנסת ישראל, ואתאחדו בה. פדין ההוא דמא אחזיאו ליה על פתחא. ותרין דמי הוו, חד דפסחא, וחד דמא דאתגזרו. והוה רשים על פתחא, רשימא דמהימנותא, חד הכא וחד הכא וחד בינייהו, והא אתמר, (שמות יב) ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף, בגין לאחזאה מהימנותא.

ובארבעה (נ"א ובחמשה) עשר, הא אתמר, דהא כדין מבטלין חמץ ושאר, ואסתלקו ישראל מרשותא אחרא, ואתעקרו מגייה, ואתאחדו במצה, (דף צ"ה ע"ב) קשורא קדישא. פתר דאתגזרו, עאלו בה, עד דאתפרעו, ואתגלייא רשימא דלהון, וכדין ירב להון קשורא, באתר עלאה, בקשורא דמהימנותא, באתר דכתוב, (שמות טו) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, מן השמים דייקא, והא אוקמוה.

הוא חזי, בארביסר (נ"א בחמיסר) בשעתא דזווגא דסיהרא אשתכח בשלימו עם שמשא, וכתרין תתאין לא משתכחין כל כך בעלמא, דהא בחדותתי דסיהרא, זינין בישין משתכחין, ומתערי לאתפשטא בעלמא. ובשעתא דזווגא דסיהרא אשתכח בנהירו דשמשא בשלימו, מתכנשי כלהו לאתר חד, וקדושי מלפא אתערו. פדין פתיב (שמות יב) ליל שמורים הוא ליי, דהא זווגא קדישא אשתכח, והוא שמורים בכלא.

רבי אחא אמר, בגין כך תקונא דכלא (נ"א דכלה) בההוא יומא, ובלייליא אשתכח ישובא

ובלילה נמצא הישוב של הבית. אוי לאותם שאינם מבני הבית, כשפאים להזדווג התורה (האריה) יחד. אוי לאותם שלא נודעים אצלם. משום כך ישראל הקדושים מתקנים להם הבית כל אותו היום, ועל ידם נכנסים מי שנכנסים, והם שמחים ומזמרים שניהם. אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.

אמר רבי יוסי, למה לנו להטריח כל זה, מקרא שלם הוא, שהרי בלילה הזה הזווג העליון הקדוש מתעורר ונמצא. זהו שכתוב הוא הלילה הזה לה' שמרים. מה זה שמרים? שנים, הזווג של הלבנה עם השמש. לכל בני ישראל לדרתם, שהרי מכאן והלאה נתאחדו ונקשרו בקשר של השם הקדוש ויצאו מרשות אחרת. משום כך בארבעה עשר מתקנים את עצמם, ומבצעים חמץ מביניהם ונכנסים לרשות הקדושה, ואז מתעטרים חתן וכלה בעטרות האם העליונה, וצריך אדם להראות את עצמו בן חורין.

אמר רבי יוסי, ארבע הכוסות הללו של אותו הלילה למה? אמר רבי אבא, הרי פרשוה החברים, כנגד ארבע גאלות. אבל יפה הוא בספרו של רב ייסא סבא, שאמר, הואיל והזווג הקדוש נמצא בלילה הזה בכל הצדדים, והזווג הוא בארבעה קשרים, שהם ארבע דרגות, ולא נפרדים זה מזה, כשהזווג הזה נמצא, ואנו בשמחתם מתעוררים, משום שהרי זכינו בהם, שמי שאוחז בזה - זוכה בכל. ועל פן השתנה הלילה הזה מפל שאר הלילות, וצריכים לעשות שם בכל ולשמח בלילה הזה, משום ששמחה היא למעלה ולמטה.

דביתא, ווי לאינון דלאו מפני ביתא נינהו, פד אהתאן לאזדווגא אורייתא (ס"א אריותא) פחדא, ווי לאינון דלא אשתמודען גבייהו. בגין פך ישראל קדישין מתקנין לון ביתא, פל ההוא יומא, ועל ידיהו, עיילי מאן דעיילי, ואינון חדאן וזמרן תרווייהו זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי.

אמר רבי יוסי למה לן לאטרחא כולי האי, קרא שלים הוא, דהא בהאי ליליא, זווגא עלאה קדישא אתער ואשתכח, הדא הוא דכתיב, (שמות יב) הוא הלילה הזה ליי' שמורים, מאי שמורים. תרי, זווגא דסיהרא בשמשא. לכל בני ישראל לדורתם, דהא מפאן ולהלאה, אתאחדו ואתקשרו בקשורא דשמא קדישא, ונפקו מרשותא אחרא. בגיני פך בארבעה עשר, מתקני גרמייהו, ומבצרי חמץ מבינייהו, ועיילי ברשותא קדישא, וכדין מתעטרי חתן וכלה, בעטרוי דאימא עלאה, ובעי בר נש לאחזאה גרמיה דאיהו בר חורין. אמר רבי יוסי, הני ארבע פסי דההוא ליליא אמאי. אמר רבי אבא, הא אוקמוה חבריאי, לקביל ד' גאלות. אבל שפיר הוא בספרא דרב ייסא סבא, דקאמר הואיל וזווגא קדישא אשתכח בהאי ליליא בכל סטרין, וזווגא הוא בארבע קשרין, דאינון ד' דרגין, ולא מתפרשי דא מן דא, פד זווגא דא אשתכח, ואנן בחדוותא דלהון אתערנא, בגין דהא זכינא בהו, דמאן דאחיד בדא, זכי בכלא. ועל דא אשתני ליליא דא מפל שאר ליליון, ובעינן למעבד שמא בכלא, ולמחדי בהאי ליליא, בגין דחדוותא הוא לעילא ותתא.

ועוד אמר, דארבע אלין ארבע גאולות קרינן להו. מאי טעמא. בגין דהאי דרגא בתרא, גואל אתקרי, (בראשית מח) המלאך הגואל. ולא אקרי גואל, אלא על ידא דדרגא אחרא עלאה, דקיימא עלה ונהיר לה. ודא לא אפיק לה נהורא, אלא באלין תרין (כ"א באינו דרגיו) דרגין דעליה. אשתכח, דד' אלין ארבע גאולות נינהו.

רבי יהודה שאל לרבי אבא, הא כתיב (כ"א האי דכתיב) שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם, וחדוותא הוא כל שבעה, אמאי לא אשתלים הלל כל ז' יומין, כמו בפסות, דאשתכח ח' יומין הלילא, בשלימו דחדוותא כל יומא ויומא.

אמר לו, יפה אמרת, אבל ידוע הוא, שהרי פאן לא נקשרו ישראל כל כך בפל כמו שנקשרו אחר כך. משום כך בלילה הזה, שזווג נמצא (בכל אותן דרגות עליונות) ושמתת הכל נמצאת, וישראל נקשרו באותה שמחה, עושים שלמות, וההלל נשלם. (אבל באותן דרגות עליונות) אחר כך, אף על גב שפלים נמצאים, עד פעת ישראל לא נקשרו בהם, ולא נפרעו לגלות את הרשם הקדוש, ולא קבלו תורה, ולא נכנסו במה שנכנסו אחר כך.

משום כך בפסות שלמות הכל נמצאת בו ושמחה של הכל יתור, אבל פאן עד עכשו לא זכו, ולא נמצאת בו שלמות כל כך, אף על גב שנמצאים כל השבעה אינו בהתגלות, וישראל טרם נקשרו בהם כראוי.

וער פן שמתת הכל ושלמות ההלל בלילה הזה, משום אותו החלק שנקשרו בו. מה הטעם? שפינן שנמצא באותו הלילה זווג, כל הקשר של הכל נמצא

ועוד אמר, דארבע אלין ארבע גאולות קרינן להו. מאי טעמא. בגין דהאי דרגא בתרא, גואל אתקרי, (בראשית מח) המלאך הגואל. ולא אקרי גואל, אלא על ידא דדרגא אחרא עלאה, דקיימא עלה ונהיר לה. ודא לא אפיק לה נהורא, אלא באלין תרין (כ"א באינו דרגיו) דרגין דעליה. אשתכח, דד' אלין ארבע גאולות נינהו.

רבי יהודה שאל לרבי אבא, הא כתיב (כ"א האי דכתיב) שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם, וחדוותא הוא כל שבעה, אמאי לא אשתלים הלל כל ז' יומין, כמו בפסות, דאשתכח ח' יומין הלילא, בשלימו דחדוותא כל יומא ויומא.

אמר ליה שפיר קאמרת, אבל ידיעא הוא, דהא הכא לא אתקשרו ישראל כל כך בכלא, כמה דאתקשרו לבתר. בגין כך בהאי ליליא, דזווגא אשתכח (בכל אינו דרגין עליון) וחדוותא דכלא אשתכח, וישראל אתקשרו בההוא חדוותא, עבידנא שלימו, והלילא אשתלים. (אבל באינו דרגין עליון) לבתר אף על גב דכלהו משתפחי, עד פען ישראל לא אתקשרו בהו, ולא אתפרעו לאתגלייא רשימא קדישא, ולא קבילו אורייתא, ולא עאלו במה דעאלו לבתר.

בגין כך בפסות שלימו דכלא אשתכח ביה, וחדוותא דכלא יתיר, אבל הכא עד פען לא זכו, ולא אשתכח שלימו ביה כל כך, אף על גב דאשתכחו כל ז', לאו הוא באתגלייא, וישראל עד לא אתקשרו בהו פדקא חזי.

וער דא חדוותא דכלא ושלימו דהלילא בהאי ליליא, בגין ההוא חולקא דאתקשרו ביה. מאי טעמא. דכינן דבההוא ליליא זווגא

אֲשֶׁתְּכֶחָ, כָּל קְשׁוּרָא דְכָלָא אֲשֶׁתְּכֶחָ בְּסִטְרָא דְזוּוּגָא, וְלֹא בְּסִטְרָא דְזוּוּגָא, וְלֹא בְּסִטְרָא דְיִשְׂרָאֵל, דְּכַד זְוּוּגָא אֲשֶׁתְּכֶחָ בְּהַ מְשִׁתְּפַחֵי אֵלִין תְּרִין (דף צ"ז ע"ב) (כ"א תלת) דְרַגְיִן דְקַיִמִין עָלֶהּ. וְכַד אֵלִין מְשִׁתְּפַחֵי, הָא כָּל גּוֹפָא אֲשֶׁתְּכֶחָ בְּהוּ, וְכַדִּין שְׁלִימוֹ דְכָלָא, וְחֲדוּוּתָא מְכָלָא, וְהַלִּילָא אֲשֶׁתְּלִים, דְּהָא כְּדִין אֲתַעֲטָרַת סִיְהָרָא בְּכָלָא. אֲבָל לֹא לְבִתְרָ, דְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא אֲשֶׁתְּכַחֵי, וְיִשְׂרָאֵל עַד לֹא זְכוּ בְּהוּ, הָא לֹא הַלִּילָא שְׁלִימָא, כְּמוֹ בְּזַמְנִין אַחַרְנִין.

אָמַר לִיה רַבִּי יְהוּדָה, שְׁפִיר הוּא, וְהָכִי הוּא וְדָאֵי. וְהָאֵי זְמַנָּא אַחְרָא שְׁמַעְנָא לִיה בְּהָאֵי גְוּוּנָא, וְאַנְשֵׁינָא מְלִי. הַשְׁתָּא מְלָה אַחְרָא בְּעֵינָא לְמַנְדַּע, הָא חֲזִינָא בְּפִסְחָ ז', וּבְסִפּוֹת ז', וּשְׁלִימוֹ דְחֲדוּוּתָא בְּיוֹמָא אַחְרָא. בְּשַׁבּוּעוֹת, אָמַאי לֹא אֲשֶׁתְּכַחוּ בֵּיה ז' יָמִים, וְהָא הָכָא אֲתַחֲזוּן יַתִּיר מְכָלָא.

פְּתַח וְאָמַר, (שמואל ב ז) וּמִי כְעַמֶּךָ כְּיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּאָרֶץ. וְכִי מָאֵי שְׁנָא הָכָא דְאֶקְרוּן יִשְׂרָאֵל אֶחָד, יַתִּיר מֵאַתֵּר אַחְרָא. אֵלָא, כִּינּוּן דְשִׁבְחָא דְיִשְׂרָאֵל, אֲתֵיִיא לְפָרְשָׁא, קָרָא לּוֹן אֶחָד, דְּהָא בְּכָל אַתֵּר שִׁבְחָא דְיִשְׂרָאֵל אֶחָד הוּא. מָאֵי טַעְמָא. בְּגִין דְכָל קְשִׁירוֹ דְעֵלְאֵי וְתַתְּאֵי, בְּהָאֵי אַתֵּר דְאֶקְרִי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁתְּכֶחָ. (ועוד) דְאֲתַקְשֵׁר בְּמָה דְלַעִילָא, וְאֲתַקְשֵׁר בְּמָה דְלַתַּתָּא, וְאֲתַקְשֵׁר בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא אֶקְרִי כָלָא אֶחָד. וּבְאַתֵּר דָּא אֲשֶׁתְּמוֹדְעָא מְהִימְנוּתָא, וְקְשׁוּרָא שְׁלִימָא, וְיַחֲוּדָא עֲלָאָה קְדִישָׁא.

וְעַל דָּא, יוֹמָא דָּא, קְשׁוּרָא דְמְהִימְנוּתָא הוּא, קְשׁוּרָא דְכָלָא. וְכַתִּיב (משלי ג) עֵץ חַיִּים הוּא לְמַחְזִיקִים בְּהַ אֵילָנָא הוּא דְאֶקְרִי אֶחָד. וְעַל דָּא בְּגִין דְאֵינּוּן מִתְקַשְּׁרִי בְאַתֵּר דָּא, אֶקְרִי הָכִי.

בְּצַד שֶׁל הַזּוּוּג, וְלֹא בְּצַד שֶׁל יִשְׂרָאֵל. שְׁכַאֲשֶׁר זְוּוּג נִמְצָא בְּהַ, נִמְצָאוֹת שְׁתֵּי (שְׁלש) הַדְרָגוֹת הִלְלוּ שְׁעוּמְדוֹת עָלֶיהָ. וְכַשְׂאֵלָה נִמְצָאוֹת, הָרִי כָּל הַגּוֹף נִמְצָא בְּהֶם, וְאֹז שְׁלֵמוֹת הַכֵּל, וְשִׁמְחָה מִן הַכֵּל, וְהַהִלֵּל נְשָׁלֵם, שְׁהָרִי אֹז מִתְעַטָּרַת הַלְּבָנָה בְּכָל, אֲבָל לֹא אַחַר כֵּן, שְׁכָּל יוֹם וְיוֹם נִמְצָאִים, וְיִשְׂרָאֵל טָרַם זְכוּ בְּהֶם, הָרִי אֵין הַהִלֵּל שְׁלֵם כְּמוֹ בְּזַמְנִים אַחֵרִים. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, יְפֵה הוּא, וְכַן הוּא וְדָאֵי, וְהָרִי פַעַם אַחֲרַת שְׁמַעְתִּי אוֹתוֹ בְּגִין הַזֶּה, וְשִׁכַּחְתִּי אֶת הַדְּבָרִים. עֲכָשׁוּ דְבַר אַחַר אֲנִי רוֹצֵה לְדַעַת, הָרִי רְאִינוּ בְּפִסְחָ ז' וּבְסִפּוֹת ז', וְשְׁלֵמוֹת הַשְּׁמִחָה בְּיוֹם אַחַר. בְּשַׁבּוּעוֹת לְמָה נִמְצָאוּ בּוֹ ז' יָמִים, וְהָרִי כְּאֵן רְאוּיִים יוֹתֵר מִהַכֵּל?

פְּתַח וְאָמַר, (שמואל-ב ז) וּמִי כְעַמֶּךָ כְּיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּאָרֶץ. וְכִי מָה שׁוֹנֵה כְּאֵן שְׁיִשְׂרָאֵל נִקְרְאוּ אֶחָד יוֹתֵר מִמְּקוֹם אַחֵר? אֵלָא כִּינּוּן שֶׁהִשְׁבַּח שֶׁל יִשְׂרָאֵל בָּא לְפָרֶשׁ, קָרָא לְהֶם אֶחָד, שְׁהָרִי בְּכָל מְקוֹם הַשְּׁבַח שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא אֶחָד. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁכָּל הַקְּשֵׁר שֶׁל עֲלִיּוֹנִים וְתַתְּחוּנִים נִמְצָא בְּמְקוֹם הַזֶּה שְׁנִקְרָא יִשְׂרָאֵל. שְׁנִקְשֵׁר בְּמָה שְׁלַמְעֵלָה, וְנִקְשֵׁר בְּמָה שְׁלַמְטָה, וְנִקְשֵׁר בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן הַכֵּל נִקְרָא אֶחָד. וּבְמְקוֹם הַזֶּה נוֹדַעַת הָאֵמוּנָה, וְהַקְּשֵׁר הַשְּׁלֵם, וְהַיַּחֲוּד הַעֲלִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ. וְעַל כֵּן הַיּוֹם הַזֶּה הוּא קְשֵׁר הָאֵמוּנָה, הַקְּשֵׁר שֶׁל הַכֵּל. וְכַתּוּב (משלי ג) עֵץ חַיִּים הוּא לְמַחְזִיקִים בְּהַ, עֵץ הוּא שְׁנִקְרָא אֶחָד. וְעַל כֵּן, מִשּׁוּם שֶׁהֶם נִקְשְׁרִים בְּמְקוֹם הַזֶּה, נִקְרָא כֵּן. וְעֵץ חַיִּים הוּא וְדָאֵי אֶחָד נִקְרָא, מִשּׁוּם שֶׁהַכֵּל

וְעֵץ חַיִּים אֶחָד הוּא וְדָאֵי.

נִקְשָׁר בּוֹ, וְהַיּוֹם (וְהַשָּׁמַיִם) שָׁלוֹ וְדָאֵי
אֶחָד, קָשָׁר שֶׁל הַכֹּל וְאֶמְצַע שֶׁל
הַכֹּל.

זֶהוּ שְׁפָתוֹב (בראשית ב) וְעַץ הַחַיִּים
בְּתוֹךְ הַגֶּן, בְּתוֹךְ מַמֶּשׁ, בְּאֶמְצַע,
וְאֶחָדוּ בְּכָל הַצְּדָדִים וְנִקְשָׁר בּוֹ.
וְעַל כֵּן פָּסַח וְסָפּוֹת, וְהוּא
בְּאֶמְצַע. מִשּׁוּם שֶׁהוּא הָאֶמְצַע
שֶׁל הַכֹּל, וְזֶהוּ הַשִּׁבְחָה שֶׁל הַתּוֹרָה
בַּיּוֹם הַזֶּה, וְלֹא יוֹתֵר. שִׁבַּח
הָאֶמּוֹנָה וְקָשָׁר שֶׁל הַכֹּל. אָמַר רַבִּי
יְהוֹדָה, בְּרוּךְ הַרְחֵמֶן שִׁשְׁאֵלֹתַי
וְזִכְיָתִי לְדַבְּרִים הַלְלוּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שְׁמַחָה וְשִׂירָה
עֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לְשִׁבַּח אֶת
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹ הַשִּׁבַּח
שֶׁמְשַׁבְּחִים יִשְׂרָאֵל בְּלֵיל הַפֶּסַח,
שֶׁכְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל מִתְקַדְּשֶׁת
בְּקִדְשַׁת הַמֶּלֶךְ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (ישעיה
ל) הַשִּׁירִי יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הַתְּקֵדֶשׁ
חֵג. כְּלֵיל הַתְּקֵדֶשׁ חֵג בְּוָקָא. בְּרוּךְ
ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

וּבַיּוֹם הַבְּפוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה
חֲדָשָׁה לַה' בְּשִׁבְעַתֵּיכֶם מִקְרָא
קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְגו' (במדבר כח). רַבִּי
שְׁמַעוֹן פֶּתַח, (דברי הימים א-טו) אֲזַ
יִרְנְנוּ עֲצֵי הַיַּעַר מִלִּפְנֵי ה' כִּי בָא
לְשֹׁפֹט אֶת הָאָרֶץ. אֲשֶׁרִי חִלַּקְתִּי
שֶׁל אוֹתָם הַמְשַׁתְּדָלִים בְּתוֹרָה
יוֹמָם וְלַיְלָה, שִׁיּוֹדְעִים אֶת דְּרָכֵי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנֶאֱחָזִים בְּשִׁמוֹ
(כַּל יום). אוֹי לְאוֹתָם שֶׁלֹּא
מְשַׁתְּדָלִים בְּתוֹרָה, שֶׁהָרִי אֵין
לָהֶם חֵלֶק בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ, וְלֹא
נֶאֱחָזִים בּוֹ, לֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא
בְּעוֹלָם הַבָּא. מִי שֶׁזוֹכֵה בְּעוֹלָם
הַזֶּה, זוֹכֵה בְּעוֹלָם הַבָּא. שֶׁכָּף
שְׁנִינּוּ, (שיר ז) דוֹכַב שְׁפָתַי יִשְׁנִים,
אֶף עַל גֵּב שֶׁהֵם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם,
שְׁפָתוֹתֵיהֶם מְרַחֲשׁוֹת שֵׁם תּוֹרָה.
בֹּא רָאֵה, עַד עַכְשָׁו הַקְרִיבוּ
יִשְׂרָאֵל תְּבוּאֹת הָאָרֶץ, תְּבוּאֹת

אֶקְרִי, בְּגִין דְּכֻלָּא בֵּיה אֶתְקַשֵּׁר, וְיֹוֹמָא (ס"א וְשִׁמָּא)
דִּילֵיהּ, אֶחָד וְדָאֵי, קָשָׁרָא דְכֻלָּא, וְאֶמְצַעִיתָא
דְכֻלָּא.

הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית ב) וְעַץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ
הַגֶּן, בְּתוֹךְ מַמֶּשׁ, בְּמִצְיֵעוֹת, וְאֶחָד בְּכָל
סְטָרִין, וְאֶתְקַשֵּׁר בֵּיה. וְעַל דָּא פָּסַח וְסָפּוֹת,
וְהוּא בְּאֶמְצַעִיתָא. בְּגִין דָּאִיהוּ אֶמְצַעִיתָא
דְכֻלָּא, וְדָא הוּא שְׁבַחָא דְאוּרִייתָא בְּהַאי יוֹמָא,
וְלֹא יִתִּיר, שְׁבַחָא דְמַהִימְנוּתָא, וְקָשָׁרָא
דְכֻלָּא. אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, בְּרוּךְ רַחֲמָנָא
דְשִׁאֵלְנָא, וְזִכְיָנָא לְהַנִּי מִלֵּיל.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, חֲדוּתָא וְשִׂירָתָא, זְמִינִין
יִשְׂרָאֵל לְשִׁבַּחָא לְקוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא,
כְּהַאי שְׁבַחָא דְמְשַׁבְּחֵי יִשְׂרָאֵל בְּלֵילָא
דְּפֶסַחָא, דְּפִנְסַת יִשְׂרָאֵל אֶתְקַדְּשֶׁת בְּקִדְוֶשָׁה
דְּמִלְפָּא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה ל) הַשִּׁירִי יִהְיֶה
לָכֶם כְּלֵיל הַתְּקֵדֶשׁ חֵג. כְּלֵיל הַתְּקֵדֶשׁ חֵג
דִּיִּיקָא. בְּרוּךְ יְי' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

וּבַיּוֹם (במדבר כח) הַבְּפוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה
חֲדָשָׁה לַיְי' בְּשִׁבְעַתֵּיכֶם מִקְרָא קֹדֶשׁ
יִהְיֶה לָכֶם וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח, (דברי הימים א טו)
אֲזַ יִרְנְנוּ עֲצֵי הַיַּעַר מִלִּפְנֵי יְי' כִּי בָא לְשֹׁפֹט
אֶת הָאָרֶץ. זַפְּאָה חוּלְקִיהוּן דְּאֵינוּן דְּמְשַׁתְּדָלֵי
בְּאוּרִייתָא יִמָּא וְלֵילֵי, דִּידְעִין אֶרְחוּי
דְּקוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא, וְאֶתְאֶחְדָן בְּשִׁמְיָה (כַּל יוֹמָא).
וּוי לְאֵינוּן דְּלֹא מְשַׁתְּדָלֵי בְּאוּרִייתָא, דְּהָא לִית
לוֹן חוּלְקָא בְּשִׁמָּא קְדִישָׁא, וְלֹא אֶתְאֶחְדָן בֵּיה,
לֹא בְּהַאי עֲלָמָא, וְלֹא בְּעֲלָמָא דְאַתִּי. מֵאֵן דְּזָכִי
בְּהַאי עֲלָמָא, זָכִי בְּעֲלָמָא דְאַתִּי. דְּהִכִּי תְּגִינָן,
(שיר השירים ז) דוֹכַב שְׁפָתַי יִשְׁנִים, אֶף עַל גֵּב דְּאֵינוּן
כְּהוּא עֲלָמָא, שְׁפּוֹתֵיהוּ מְרַחֲשֵׁן תַּמָּן
אוּרִייתָא.

תָּא חֲזִי, עַד הַשְׁתָּא אֶקְרִיבוּ יִשְׂרָאֵל תְּבוּאֹת הָאָרֶץ, תְּבוּאֹת הָאָרֶץ וְדָאֵי.

וְאֶתְעַסְקוּ בֵּיהּ, וְאֶתְקַשְּׁרוּ בַּהֲהוּא קְשׁוּרָא. וְאִף עַל גַּב דְּדִינָא אֲשֶׁתְכַח, דִּינָא בְּשִׁלְמָא אֲשֶׁתְכַח בֵּיהּ. (ס"א דְעֵלְמָא אֲתַנְהִיג בֵּיהּ) וְאֶקְרִיבוּ שְׁעוּרִים, בְּגִין דְּאִיהוּ קִדְמָאָה מְכַל שְׁאָר תְּבוּאָה, וּמִן קִדְמָאָה מִתְקַרְבָּא, וְלֹא מֵהֵהוּא דְמִתְאַחַר, דִּהָא אֲחִידוּ קִדְמָאָה, דִּישְׂרָאֵל אֲתַאֲחִדוּ בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲכָא הוּא. אָמַר קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָנָּה יְהִיבִית לְכוּ מִן בְּמִדְבָּרָא, מֵהֵהוּא אֲתֵר דְּאֶקְרִי שְׁמַיִם, דְּכְתִיב, (שְׁמוֹת טו) הִנְנִי מִמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, וְאֶתוֹן מְקַרְבִּין קַמַּאי שְׁעוּרִים.

וְרָזָא דְמִלְהָ, זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאִת, חֲסֵר. אֲזַהְרִיתָא לְנִשְׁי עֵלְמָא, דְּלֹא יִשְׁטוּן תַּחֲוֹת בְּעֵלְיָהוּן. וְאִי לָאוּ, קַמַּח שְׁעוּרִים זְמִינָא לְקַרְבָּא. וּמִמִּלְהָ חֲדָא, אֲשֶׁתְמוּדַע מִלְהָ אֲחֵרָא. זְכָאָה חוּלְקִיהוּן דִּישְׂרָאֵל, דִּהָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֹא שְׁקֵרַת בְּמִלְכָּא קִדְשָׁא לְעֵלְמִין. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל תְּנוּהַת, (בְּמִדְבָּר ה) אֲשֶׁר תִּשְׁטָה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁה, בְּגִין כִּף דִּינָא דִּהָאִי אֲתַתָּא (ד' ט"ז ע"ב) מֵאֲתַרְהָא קָא אֲתַיָּא. וּמֵאֵן הוּא אֲתַרְהָא הֵהוּא דְכְתִיב בָּהּ (מְשִׁלִּי לֹא) אִשֶׁת חֵיל מִי יִמְצָא וְרַחֲוֹק מִפְּנִינִים מְכָרָה. (מְשִׁלִּי יֵב) אִשֶׁת חֵיל עֲטָרַת בְּעֵלָה. וְהֵהוּא קַמַּח שְׁעוּרִים, דְּאִיִּיתִית הֵהִיא אֲתַתָּא, מְנַחַת קְנָאִת אֲתַקְרִי, חֲסֵר, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הֲכִי אֶקְרִי. וְעַל דָּא, בְּפִנְחָס כְּתִיב, (בְּמִדְבָּר כה) תַּחַת אֲשֶׁר קָנָא לְאֱלֹהִיו, דְּקִנְאָה הֲכָא אֲתַאֲחִד, דְּמֵאֵן דְּמִשְׁקַר בְּהָאִי בְּרִית, קִנְאָה אֲתַעֲרַת עֲלֵיהּ, וְעַל דָּא קִנְאִין פּוֹגְעִין בּוּ. תָּא חֲזִי, קַמַּח שְׁעוּרִים, הָאִי עוֹמֵר, דְּכִיּוֹן דִּהָוָה מְטָא לְרִיחִין דְּגְרוּסוֹת, מְפִיקִין מְנִיָּה עֲשְׂרוֹן מְנוּפָּה בִּי"ג נְפָה.

וְדָא שְׁבַע שְׁבֹתוֹת תְּמִימוֹת, לְבִתֵּר דְּסִלְקִין שְׁבַע שְׁבֹתוֹת אֵלִין, אֲתָא מְלַכָּא קִדְשָׁא

הָאֲרִץ וּדְאִי, וְהִתְעַסְקוּ בָּהּ וּנְקַשְּׁרוּ בְּאוֹתוֹ קְשֵׁר. וְאִף עַל גַּב שְׁהִדִּין נִמְצָא, נִמְצָא בּוּ דִין בְּשִׁלּוּם (שְׁהוּלָם הִתְנַהֵג בּוּ). וְהִקְרִיבוּ שְׁעוּרִים, מִשּׁוּם שֶׁהוּא רִאשׁוֹן מְכַל שְׁאָר הַתְּבוּאָה, וּמְקַרְבִּים מֵהֵרָאשׁוֹן וְלֹא מֵאוֹתוֹ שְׁמִתְאַחַר, שְׁהִרִי הָאֲחִיזָה הֵרָאשׁוֹנָה שִׁישְׂרָאֵל נִאֲחֲזוּ בְּקוּדֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיא כָּאֵן. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲנִי נִתְתִי לָכֶם מִן בְּמִדְבָּר מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנִקְרָא שְׁמַיִם, שְׁכַתוֹב (שְׁמוֹת טו) הִנְנִי מִמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, וְאֶתֶּם מְקַרְבִּים לְפָנַי שְׁעוּרִים.

וְסוּד הַדְּבָר - זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאִת, חֲסֵר. אֲזַהְרָה לְנִשְׁוֹת הָעוֹלָם שְׁלֹא יִסְטוּ תַּחַת בְּעֵלְיָהוּן. וְאִם לֹא, אֲזַ קַמַּח שְׁעִירִים עֲתִיד לְהַקְרִיב. וּמֵהַדְּבָר הַזֶּה נוֹדַע דְּבָר אַחֵר. אֲשֶׁרִי חֲלַקְסָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שְׁהִרִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֹא מִשְׁקֵרַת בְּמִלְכָּא הַקְּדוֹשׁ לְעוֹלָמִים. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל תְּמַהָה, (בְּמִדְבָּר ה) אֲשֶׁר תִּשְׁטָה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁה תַּחַת אִישָׁה! מִשּׁוּם כִּף דִּין הָאִשָּׁה הַזֹּאת מִמְקוֹמָהּ הִיא בָּאָה. וּמִי הוּא מְקוֹמָהּ? אוֹתָהּ שְׁכַתוֹב בָּהּ (מְשִׁלִּי לֹא) אִשֶׁת חֵיל מִי יִמְצָא וְרַחֲוֹק מִפְּנִינִים מְכָרָה. (שם) אִשֶׁת חֵיל עֲטָרַת בְּעֵלָה.

וְאוֹתוֹ קַמַּח שְׁעוּרִים שְׁמַכְבִּיאָה אוֹתָהּ אִשָּׁה, נִקְרָא מְנַחַת קְנָאִת, חֲסֵר. כִּף נִקְרָאִת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן כְּתוּב בְּפִנְחָס, תַּחַת אֲשֶׁר קָנָא לְאֱלֹהִיו, שְׁקִנְאָה כָּאֵן נִאֲחֲזוֹת. שְׁמִי שְׁמִשְׁקַר בְּבְרִית הַזֹּאת, מִתְעוֹרְרַת עֲלָיו קִנְאָה, וְלִכְּן קִנְאִים פּוֹגְעִים בּוּ. בֵּא רְאָה, קַמַּח שְׁעִירִים, הָעֹמֵר הַזֶּה, שְׁכִיּוֹן שְׁהִיָּה מְגִיעַ לְרַחֲמֵי שֶׁל גְרוּסוֹת, מְפִיקִים מִמֶּנּוּ עֲשְׂרוֹן מְנוּפָּה בְּשִׁלְשׁ עֶשְׂרֵה נְפָה.

וְזֶה שְׁבַע שְׁבֹתוֹת תְּמִימוֹת. אַחֵר כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְנִתְנָה הַתּוֹרָה. וְאֲזַ

שְׁעוֹלוֹת שְׁבַע הַשְּׁבֹתוֹת הַלְלוּ, בֵּא הַמִּלְכָּא הַקְּדוֹשׁ לְהַזְדַּג עִם

התעטר המלך ביהוד שלם, ונמצא אחד למעלה ולמטה. וכשמתעורר המלך הקדוש ומגיע זמן התורה, כל אותם האילנות שמבכרים את הפרות שלהם, מעלים שירה. ומה הם אומרים בשעה שלוקטים אותם? פותחים ואמרים, (תהלים קג) ה' בשמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה. (שם לו) ה' בהשמים חסדך. וכתוב (ישעיה נה) וכל עצי השדה ימחאו כף.

עוד פתח ואמר, (תהלים צח) מזמור שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה. שיר חדש הוא נקרא. משום כך בהקריבכם מנחה חדשה. שם מנחת קנאת, כאן מנחה חדשה. חדשה, שחדוש הפל (הפלה) יש כאן. קשר של הפל של מעלה ומטה, קשר האמונה, ולכן יעקב השלם התעטר בעטרותיו, ונתנה התורה.

וכשמגיעים הבכורים לכהן, היה צריך אדם לומר ולפרש דברים על אותו העץ שבארץ, שנשלם כמו שלמעלה בשנים עשר תחומים, בשבעים ענפים, וצריך לאבד את לכן הארמי, שבגללו נפגם העולם. והקדוש ברוך הוא הציל אותו והתעטר בדיניו (בבניו), כמו שבארנו. משום שאותו העץ, שפל קשר האמונה תלוי בו, ועל פן נקרא מנחה חדשה. מה הטעם? משום שהיא שמחת העליונים והתחתונים ושמחת הלבנה. ובכל זמן של הלבנה, הוא קשר האמונה ושמחתה (של הלבנה).

למך שהיו לו בנים ובת אחת, התקין סעודה לכל הבנים, לא נמצאה אותה הבת על השלחן. כשבאה, אמרה למלך: אדוני, את כל אחי הזמנת ונתת לכל אחד פלים ידועים, ולי לא נתת

לאזדווגא בה בפנסת ישראל, ואורייתא אתייהיבת. וכדין אתעטר מלפא ביהודא שלים, ואשתכח אחד לעילא ותתא. וכד אתער מלפא קדישא, ומטא זמנא דאורייתא. פל אינון אילנין דמבכרי אביהו, סלקין שירתא. ומאי אמרי בשעתא דמלקטי להון, פתחי ואמרי, (תהלים קג) יי' בשמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה. (תהלים לו) יי' בהשמים חסדך. וכתוב, (ישעיה נה) וכל עצי השדה ימחאו כף.

הז פתח ואמר, (תהלים צח) מזמור שירו ליי' שיר חדש כי נפלאות עשה. שיר חדש אקרי. בגין כך בהקריבכם מנחה חדשה. התם מנחת קנאות, הכא מנחה חדשה. חדשה דחדושא דכלא (ס"א דכלא) הכא. קשורא דכלא דעילא ותתא, קשורא דמהימנותא. ועל דא יעקב שלימא אתעטר בעטרוי, ואורייתא אתייהיבת. וכד מטון בפורים לגבי כהנא, הוה בעי בר נש למימר ולפרשא מלין, על ההוא אילנא דארעא, דאשתלים פגוונא דלעילא, בתריסר תחומין, בשבעין ענפין, ובכא לאובדא ליה לכן ארמאה, דאתפגים עלמא בגיניה. וקודשא בריך הוא שזיב ליה, ואתעטר בדינוי (ס"א בבניו) כמה דאוקימנא. בגין ההוא אילנא, דכל קשורא דמהימנותא, ביה תלייא. ועל דא מנחה חדשה אתקרי. מאי טעמא. בגין דחדוותא דעלאי ותתאי הוא, וחדוותא דסיהרא. ובכל זמנא חדותי דסיהרא, קשורא דמהימנותא הוא, וחדוותא דילה. (דסיהרא).

למלכא דהוו ליה בנין, וברתא חדא, אתקין סעודתא לכלהו בנין, לא אשתכחת ההיא ברתא על פתורא. כד אתאת, אמרת למלפא, מארי, לכל אחי זמינת ויהבת לכל

חלק ביניהם. אמר לה: חייך בתי, הפלי שלך למצא על אחד פי שנים, הרי כלם יתנו לך מחלקם. נמצא לאחר בידיה חלקים, על כל אחד פי שנים מהכל. כך פנסת ישראל, מהכל נטלה חלקים, ועל פן נקראת פלה פלולה, ככלה שכלם מזמינים לה פלים וחלקים ותכשיטים. כך היא פנסת ישראל, החדוש שלה (שמחתה) בכל, וכלם נותנים לה חלקים וכלים.

בא ראה, בשעה שהמלך הקדוש נמצא בעטרותיו, זו שמחתה של פנסת ישראל. וכשתורה נתנה, התעטרה פנסת ישראל בעטרות עליונות, ומשום שכל קשר האמונה נקשר בעץ הזה, נקרא יום אחד, שפתוב (זכריה יד) והיה יום אחד הוא יודע לה. יום אחד ודאי, שפנסת ישראל יום אחד בקשר שלמעלה.

הקשר שלמעלה - הראש והגלגלת והמחין. קשר אחר - שתי זרועות וגוף, שאחוזים מהפח שבראש. ובארה רב המנונא, (בשני) בשלשת קשרי האבות (קשר אחר). שני עמודים (כליות שלמטה) שנמשכו בשמן משחה (בקים) בשתי דרגות, שני נחלים לכנס את הזרע, להוציא לדרגה אחרת, כפי האמה. העץ הזה הוא גוף האמצע, שאוחז את כל אלה, וכלם מקשרים בו, והוא בהם, ועל פן הפל אחד. וכשמזדווגת עמו הגבירה, אזי הוא אחד, והרי בארנו את הדברים.

בא ראה, פתוב ביום השמיני עצרת. מי העצרת? אלא באותו מקום שהפל נקשרים כאחד נקרא עצרת. מה זה עצרת?

פנישו. ואי תימא הכא דאקרי עצרת, מאי טעמא. אלא בכל אינון יומין,

חד מאנין ידיען, ולי לא יהבת חולקא ביניהו. אמר ליה, חייך ברתי, מנא דילך ישתפח על חד תרין. הא כללא יתנון לך מחולקיהון. אשתכח לבתר בידהא חולקין, על חד תרין מפלא. כך פנסת ישראל, מפלא נטלא חולקין, ועל דא אתקרי כלה, פלולא. ככלה דכלהו מזמנין לה מאנין וחולקין ותכשיטין, כך היא פנסת ישראל, חדתותי (נ"א חרוותא) דילה בכללא, וכללא יהבין לה חולקין ומאנין.

הא חזי, בשעתא דמלפא קדישא אשתכח בעטרוי, חרוותא דפנסת ישראל הוא. וכד אורייתא אתיהיבת, אתעטרת פנסת ישראל בעטרין עלאין, ובגין דכל קשרא דמהימנותא, אתקשר בהאי אילנא, אקרי יום אחד. דכתיב, (זכריה יד) והיה יום אחד הוא יודע ליי. יום אחד ודאי, דפנסת ישראל יום אחד, בקשורא דלעילא.

קשורא דלעילא, רישא וגולגלתא ומוחי. קשורא אחרא, תרין דרועין וגופא. דאחידן, מחילא דרישא. ואוקמא רב המנונא, (כ"א בתרין) בתלת קשרין דאבהתא (קשורא אחרא). תרין קיימין (נ"א בוליון דלתתא) דאתמשכו במשח רבות, (בקימא) בתרין דרגין, תרין נחלין, לאכנשא זרעא, לאפקא בדרגא אחרא, בפום אמה. אילנא דא, הוא גופא דאמצעיתא, דאחיד לכל הני, וכללא מתקשרן ביה, והוא בהון, ועל דא כללא חד. וכד אזדווגת ביה מטרוניתא, פדין הוא אחד, והא אוקימנא מלי.

הא חזי, פתיב ביום השמיני עצרת. מאן עצרת. אלא בההוא אתר, דכללא מתקשרן פחדא, אקרי עצרת, מאי עצרת, (כ"א כנופנא כנישו)

יומי סעודתי דענפי אילנא (דף צ"ז ע"א) הוּו. ועל דא, שבועים פרים אינון. לבתר, חדוותא (דגופא) דאילנא ממש, וחדוותא דאורייתא. ובגנייה הוא יומא חד ועצרת. חדוותא דאורייתא, חדוותא דאילנא, דהוא גופא.

ועל דא לית חולקא בהאי יומא, אלא לקודשא ברין הוא וכןסת ישראל. בגין כך, עצרת תהיה לכם, לקם, ולא לאחרא. (ס"א לבתר חדוותא דאילנא ממש ובגנייה הוא יומא חד ולית חולקא בהאי יומא אלא לקודשא ברין הוא וכןסת ישראל ועל דא כתיב עצרת תהיה לכם. אוף הכי בהאי יומא חדוותא דאורייתא חדוותא דאילנא דהוא גופא וכלא אשתכח ביה) דהא בשעתא דמלפא אשתכח, כלא אשתכח ביה. ועל דא תנינו, בעצרת על פרות האילן, וקא אוקמויה בגין כך אַחַד אַקְרִי, אַחַד וְדַאי, כְּמָה דְאַמְרִין.

תא חזי, מה כתיב, ממושבותיכם תביאו לחם תנופה וגו', סלת תהיינה חמץ תאפינה. מאי שנא קבא חמץ (בכנסת ישראל), אלא בגין דכלא אחידן ביה (וכו) באילנא, דהא באילנא אחידן ענפין, באילנא אחידן עליון, קליפין, דינין סגיאין בכל סטרין, כלא אשתכח ביה. ובגין דהאי אילנא, מכפר על יצר הרע, דהוא כבי מותביה דבר נש.

אמר רבי אלעזר, מהאי אילנא אתזנו כל שאר אילנין לתתא. והוא אשתרשא על חד נהרא עמיקא, דנגיד ונפיק ולא פסקין מימיו לעלמין. עליה כתיב (ירמיה יז) והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו, ועל דא אקרי אורייתא, (משלי ג) עץ חיים היא וגו'. ומאי ותומכיה מאושר. הא אוקמויה, אכל ותומכיה מאושר, כמה דאת אמר (בראשית ל) באשרי כי אשרוני בנות.

הרי פרשוה, אכל ותמכיה מאשר, כמו שנאמר

(בנופיה) התכנסות. ואם תאמר, כאן שנקרא עצרת מה הטעם? אלא בכל אותם ימים, ימי הסעודות של ענפי האילן היו. ועל כן שבועים פרים הם. אחר כך שמחת (הגוף) האילן ממש ושמחת התורה. ובגללו הוא יום אַחַד עצרת. שמחת התורה, שמחת האילן, שהוא הגוף.

ועל כן אין חלק בינם הנה אלא לקדוש ברוך הוא עם כנסת ישראל. משום כך עצרת תהיה לכם, לקם ולא לאחור. (אחר כך שמחת האילן ממש, ובגללו הוא יום אַחַד, ואין חלק בינם הנה אלא לקדוש ברוך הוא ובנסת ישראל, ולכן כתוב עצרת תהיה לכם. אף כאן בינם הנה שמחת התורה, שמחת האילן, שהוא גוף, והכל נמצא בו) שהרי בשעה שהמלך נמצא, הכל נמצא בו. ועל כן שנינו, בעצרת על פרות האילן, והרי פרשוה, משום כך נקרא אַחַד, אַחַד וְדַאי, כְּמֹ שְׁאַמְרֵנוּ.

בא ראה, מה כתוב? ממושבותיכם תביאו לחם תנופה וגו', סלת תהיינה חמץ תאפינה. מה שונה כאן חמץ (בכנסת ישראל)? אלא משום שהכל אחוים בו (וכו) באילן, שהרי באילן אחוים ענפים, באילן אחוים עלים, קלפות, דינים רבים בכל הצדדים, הכל נמצא בו. ומשום שהאילן הזה מכפר על יצר הרע, שהוא בבית מושב האדם.

אמר רבי אלעזר, מהאילן הזה נזונים כל שאר האילנות למטה, והוא השתרש על נהר אַחַד עמק ששופע ויוצא, ואין פוסקים מימיו לעולמים. עליו כתוב (ירמיה יז) והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו, ועל כן נקראת תורה (משלי ג) עץ חיים היא וגו'. ומה זה ותמכיה מאשר? (בראשית ל) באשרי כי אשרוני בנות.

רעיא מהימנא

רעיא מהימנא

(ויקרא כג) והניף את העמר וגו'. פקודא דא, לקרבא קרבן העמר, קרבנא דא, פלא איהו בדבקותא עילא ותתא, מטרוניתא ובנהא כחדא אזלין. עמר דא, מקרבין ישראל בדכיותא דלהון, וההוא קרבנא איהו מן שעורים, ודא אתקריבו, למיעל רחימו בין אתתא ובעלה.

והניף את העמר וגו'. מצוה זו להקריב קרבן העמר. הקרבן הזה הוא פלו בדבקות מעלה ומטה, הגביה וכוונה הולכים באחד. העמר הזה מקריבים ישראל בטהרתם, ואותו הקרבן הוא משעורים, וזה הקריבו, להכניס אהבה בין אשה ובעלה.

אשת זנונים, אתרחקת גרמה מביניהו, דלא יכילת למיקם על גבה. אשת חיל קריבת גרמה לקרבא לגבי כהנא רבא, ודאי טהורה היא, (במדבר ה) ונקתה ונזרעה זרע, ואוסיפת חילא ורחימו לגבי בעלה. אשת זנונים ערקת מן מקדשא, דלא למקרב לגביה, דאלמלא כההוא זמנא דאשת חיל אבדיקת גרמה, איהי אתקריבת לגבה, אתאבידת מעלמא. ועל דא לא בעיא לקרבא למקדשא, וערקת מניה, ואשתארו ישראל זכאין, פלא ערבוביא אתרא, לגבי רזא דמהימנותא.

אשת זנונים הרחיקה עצמה מביניהם, שלא יכולה לעמד על גבה. אשת חיל הקריבה עצמה להתקרב לכהן הגדול, ודאי היא טהורה, (במדבר ה) ונקתה ונזרעה זרע, ומוסיפה כח ואהבה לבעלה. אשת זנונים בורחת מהמקדש, שלא להתקרב אליו, שאלמלא באותו זמן שאשת חיל בורקת עצמה, היא מתקרבת אליה, היתה אוכדת מן העולם. ועל פן לא רוצה להתקרב למקדש, ובורחת ממנו, ונשארים ישראל זכאים, בלי ערבוב אחר, אל סוד האמונה.

רזא דסתרא דא, תרתין אחתן. וכד ארחת דא לגבי דא, בבדיקו דילה, צבתה בטנה ונפלה ירכה. דהא בדיקו דאשת חיל, סמא דמותא לאשת זנונים. ודא איהו עיטא, דיהב קדשא בריף הוא לבנוי, לקרבא קרבנא דא בגין אשת חיל, דתערוק אשת זנונים מנה. ואשתארו ישראל פלא ערבוביא אתרא, זכאין אינון בעלמא דין, ובעלמא דאתי. (ע"כ רעיא מהימנא).

סוד הסתר הזה שתי אחיות. וכשהריח זו את זו בבדיקה שלה, צבתה בטנה ונפלה ירכה. שהרי בדיקת אשת חיל הוא סם המות לאשת זנונים. וזוהי העצה שנתן הקדוש ברוך הוא לבנוי להקריב קרבן זה בשביל אשת חיל, שתברח ממנה אשת זנונים, ונשארים ישראל בלי ערבוביא אחרת. אשריהם פעולם הזה ובעולם הבא. (ע"כ רעיא מהימנא).

רבי אבא ורבי חייא הוו אזלי באורחא, אמר רבי חייא, פתיב, (ויקרא כ"ג) וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה. מאי קא מיירי. אמר ליה, הא אוקמוה חבריאי.

ובעולם הזה ובעולם הבא. רבי אבא ורבי חייא היו הולכים בדרך. אמר רבי חייא, פתוב וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה. מה זה אומר? אמר לו, הרי פרשוה החברים.

אבל תא חזי, ישראל פד הוו במצרים, הוו ברשותא אתרא, והוו אחידן במסאבותא, פאתתא דא, פד היא יתבא ביומי

אבל בא ראה, פשהיו ישראל במצרים, היו ברשות אחרת, והיו אוחזים בטמאה כאשה היו פשהיא יושבת בימי טמאתה. אחר שנמולו, נכנסו בחלק הקדוש, שנקרא ברית. פיון שנאחזו בו, פסקה מהם הטמאה, כאשה

הזו שפוסקים ממנה דמי טמאתה. אחר שפסקו ממנה, מה כתוב? (ויקרא טו) וספרה לה שבעת ימים. אף כאן, כיון שנכנסו בחלק הקדוש, פסקה מהם טמאה, ואמר הקדוש ברוך הוא: מפאן והלאה חשבון לטהרה. וספרתם לכם, לכם דוקא, כמו שנאמר וספרה לה שבעת ימים. לה - לעצמה. אף כאן לכם - לעצמכם. ולמה? כדי להטהר במים קדושים עליונים, ואחר כך להתחבר עם המלך ולקבל תורה. שם וספרה לה שבעת ימים, כאן שבע שבתות. למה שבע שבתות? כדי לזכות להטהר במים של אותו נהר ששופע ויוצא, ונקרא מים חיים. ואותו הנהר, שבע שבתות יצאו ממנו. ועל פן שבע שבתות ודאי, כדי לזכות בו, כמו שאשה טהרה בלילה לשמש עם בעלה.

כך כתוב, ובגדת הטל על המחנה לילה. על המחנה כתוב, ולא כתוב ובגדת הטל לילה, אלא על המחנה, משום שיורד מאותה נקדה על אותם הימים שנקראו מחנה, ומתחברת עם המלך הקדוש. ומתי יורד הטל הזה? כשקרבו ישראל להר סיני, אז ירד אותו הטל בשלמות, ונטהרו ופסקו זיהמתם מהם, והתחברו עם המלך ועם כנסת ישראל וקבלו תורה, והרי בארנו. ובאותו זמן, ודאי כל הנחלים הלכים אל הים, להטהר ולרחץ, והכל נקשרו (התקדשו) והתחברו עם המלך הקדוש.

ובההוא זמנא, ודאי כל הנחלים הולכים אל הים, לאתדפאה ולאסתחאה, וכלא אתקשרו (ס"א אתקדשו) ואתחברו ביה במלפא קדישא.

דמסאבותא. פתר דאתגזרו, עאלו בחולקא קדישא, דאקרי ברית. כיון (ד"צ"ע"ב) דאתאחדו ביה, פסק מסאבותא מנייהו, כדא אתתא כד פסקו מנה דמי מסאבותא. פתר דאתפסקו מנה, מה כתיב. (ויקרא טו) וספרה לה שבעת ימים. אוף הכא, כיון דעאלו בחולקא קדישא, פסקא מסאבו מנייהו, ואמר קדישא בריך הוא, מפאן ולהלאה חשבונא לדכיותא.

וספרתם לכם, לכם דייקא, כמה דאת אמר וספרה לה שבעת ימים, לה: לעצמה. אוף הכא לכם: לעצמכם. ולמה. בגין לאתדפאה במיין עלאין קדישין, ולבתר למיתי לאתחברא ביה במלפא, ולקבלא אורייתיה.

התם וספרה לה שבעת ימים, הכא שבע שבתות, אמאי שבע שבתות. בגין למזפי לאתדפאה במיין, דההוא נהר דנגיד ונפיק. ואקרי מים חיים. וההוא נהר, שבע שבתות נפקו מניה. ועל דא שבע שבתות ודאי, בגין למזפי ביה, כמה דאתתא, דכיו דילה בליליא, לאשתמשא בבעלה.

כך פתיב ובגדת הטל על המחנה לילה. על המחנה כתיב, ולא כתיב ובגדת הטל לילה. אלא על המחנה, בגין דיורד מההוא נקודה, על אינון יומין דאתקריאו מחנה. ומתחברת במלפא קדישא, ואימתי נחת האי טלא. כד קריבו ישראל לטורא דסיני, כדן נחת ההוא טלא בשלימו, ואדפי, ואתפסקת זוהמתן מנייהו, ואתחברו ביה במלפא וכנסת ישראל, וקבילו אורייתא, והא אוקימנא.

בא ראה, כל אדם שאינו מונה חשבון זה, אותן שבע שבתות תמימות, לזכות לטהרה הזו, לא נקרא טהור, ואינו בכלל של טהור, ואינו כדאי להיות לו חלק בתורה. ומי שמגיע טהור ליום הזה והחשבון לא נאכד ממנו, כשמגיע ללילה הזה צריך לו לעסק בתורה, ולהתחבר עמה, ולשמר טהרה עליונה שמגיעה עליו באותו הלילה, ונטהר.

ולמדנו, שהתורה שצריך לו לעסק בלילה הזה - תורה שבעל פה, כדי שיטהרו (שיתדבק) כאחד ממעין הנחל העמק. אחר כך ביום הזה תבא תורה שבכתב, ויתחבר (פהם) עמה, וימצאו כאחד בזווג אחד למעלה. אז מכריזים עליו ואומרים: (ישעיה נט) ואני זאת בריתי אותם אמר ה' רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיך וגו'.

ועל פן חסידים הראשונים לא היו ישנים בלילה הזה, והיו עוסקים בתורה ואומרים: נביא את הירשה הקדושה לנו ולבנינו בשני עולמות. ואותו הלילה מתעטרת כנסת ישראל עליהם, ובאה להזדווג עם המלך, וישניהם מתעטרים על ראשם של אותם שזוכים לזה. רבי שמעון כף אמר, בשעה שמתכנסים החברים בלילה הזה אליו, נבא לתמן את תכשיטי הכלה, כדי שתמצא למחר בתכשיטיה ובתקונייה אל המלך כראוי. אשרי חלקם של החברים כשיבקש המלך את הגבירה, מי תקן תכשיטיה והאיר את העטרת שלה ושם את תקונייה. ואין לה בעולם מי שיודע לתמן את תכשיטי הכלה, אלא החברים. אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא.

ועל דא, חסידים קדמאי לא הוו ניימי בהאי ליליא, והוו לעאן באורייתא, ואמרי, גייתי לאחסנא ירותא קדישא, לן, ולבנן, בתרין עלמין. וההוא ליליא כנסת ישראל אתעטרא עלייהו, ואתייהו, ואתייהו לאזדווגא ביה במלפא, ותרווייהו מתעטרי על רישיהו, דאינון דזפאן להכי.

רבי שמעון הכי אמר, בשעתא דמתפנשי חברייהו בהאי ליליא לגביה, גייתי לתקנא תכשיטי כלה, בגין דתשתכח למחר בתכשיטה, ותקונהא, לגבי מלפא כדקא יאות. זפאה חולקיהון דחברייהו, כד יתבע מלפא למטרוניתא, מאן תקין תכשיטה, ואנהיר עטרהא, ושווי תקונהא. ולית לך בעלמא, מאן דינדע לתקנא תכשיטי כלה, אלא חברייהו, זפאה חולקיהון בעלמא דין ובעלמא דאתי.

תא חזי, כל בר נש דלא מני חושבנא דא, אינון שבע שבתות תמימות, למזפי לדכיותא דא. לא אקרי טהור, ולא בכללא דטהור הוא. ולא הוא כדאי למחוי ליה חולקא באורייתא, ומאן דמטי טהור להאי יומא, וחושבנא לא אתאביד מניה, כד מטי להאי ליליא, לבעי ליה למלעי באורייתא, ולא תחברא בה, ולנטרא דכיו עלאה, דמטי עליה בההוא ליליא, ואתדכי.

ואוריפנא, (דף צ"ז ע"ב) דאורייתא דבעי ליה למלעי בהאי ליליא, אורייתא דבעל פה, בגין דיתדכון (ס"א דיתדב) כחדא, ממבועא דנחלא עמיקא. לבתר, בהאי יומא, לייתי תורה שבכתב, ויתחבר (ס"א בהו) בה, וישתכחון כחדא בזווגא חד לעילא. כדין מכריזי עליה ואמרי, (ישעיה נט) ואני זאת בריתי אותם אמר יי' רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיך וגו'.

ועל דא, חסידים קדמאי לא הוו ניימי בהאי ליליא, והוו לעאן באורייתא,

ואמרי, גייתי לאחסנא ירותא קדישא, לן, ולבנן, בתרין עלמין. וההוא ליליא כנסת ישראל אתעטרא עלייהו, ואתייהו, ואתייהו לאזדווגא ביה במלפא, ותרווייהו מתעטרי על רישיהו, דאינון דזפאן להכי.

בא ראה, החברים מתקנים
בלילה הזה את התכשיטים
לפלה, ומעטרים אותה בעטרה
שלה אל המלך. ומי מתקין למלך
בלילה הזה להמצא עם הפלה,
להזדווג עם הגבירה? הנדר
הקדוש העמק של כל הנהרות,
האם העליונה. זהו שכתוב (שיר א)
צאינה וראינה בנות ציון במלך
שלמה וגו'. אחר שהתקינה את
המלך ועטרה אותו, היא באה
לטהר את הגבירה ואת אותם
שנמצאים עמה.

למלך שהיה לו בן יחיד, בא
לזוג אותו עם הגבירה העליונה.
מה עשתה אמו כל אותו הלילה?
נכנסה לבית גנניה, הוציאה
עטרה עליונה עם שבעים אבנים
יקרות סביבה ועטרה אותו.
הוציאה כלי מילת והלבישה
אותו, ותקנה אותו בתקוני
מלכים.

אחר כך נכנסה לבית הפלה,
ראתה את עלמותיה שמתקנות
את העטרה שלה ואת לבושיה
ואת תכשיטיה לתקן אותה.
אמרה להן: הרי התקנתי בית
טבילה, מקום שמים נובעים, וכל
הריחות והבשמים סביב אותם
המים לטהר את פלתי, שתבא
פלתי, הגבירה של בני,
ועלמותיה, ויטהרו באותו מקום
שהתקנתי באותו בית הטבילה
של המים הנובעים שעמי. אחר
כך תקנו אותה בתכשיטיה,
הלבישו אותה את לבושיה, עטרו
אותה בעטרה שלה. למחר
כשיבא בני להזדווג עם הגבירה,
יתקן היכל לכלם, וימצא את
מדורו עמכם כאחד.

כך המלך הקדוש והגבירה
והחברים כמו זה, והאם העליונה
שמתקנת את הכל. נמצא שהמלך
העליון והגבירה והחברים, ואין נפרדים לעולמים. זהו שכתוב, ה' מי יגור באהלך

הא חזי, חברי'א מתקני בהאי ליליא
תכשיטה לבלה, ומעטרי לה
בעטרה, לגבי מלכא. ומאן מתקין ליה
למלכא, בהאי ליליא, לאשתפחא בה בכלה,
לאזדווגא בה במטרוניתא. נהרא קדישא
עמיקא דכל נהרין, אימא עלאה. הדא הוא
דכתיב, (שיר השירים ג) צאינה וראינה בנות ציון
במלך שלמה וגו'. לבתר דאתקינת ליה
למלכא, ואעטרת ליה, אתיית לדפאה לה
למטרוניתא, ולאינון דמשתפחי גבה.

למלכא דהוה ליה בר יחידאי, אתא לזווגא
ליה במטרוניתא עלאה, מאי עבדת
אמיה כל ההוא ליליא, עאלת לבי גניזתא,
אפיקת עטרא עלאה, בשבעין (דף צ"ח ע"ב) אבני
יקר סחרנהא, ואעטרת ליה. אפיקת לבושין
דמילת ואלבישת ליה, ואתקנת ליה בתקוני
דמלכין.

לבתר עאלת לבי כלה, חמאת עולימתהא,
דקא מתקני עטרהא, ולבושהא,
ותכשיטה, לתקנא לה. אמרה לון, הא
אתקינת בי טבילה, אתר דמיין נבעין, וכל
ריחין ובוסמין סוחרני אינון מיין, לדפאה
לכלתי, לייתי כלתי, מטרוניתא דברי,
ועולימתהא, ויתדכון בההוא אתר דאתקינת
בההוא בי טבילה, דמיין נבעין דעמי. לבתר
תקיננו לה בתכשיטה, אלבישו לה לבושהא,
אעטרו לה בעטרהא. למחר פד ייתי ברי
לאזדווגא במטרוניתא, יתקין היכלא לכלהו,
וישתפח מדוריה בכו כחדא.

בך מלכא קדישא ומטרוניתא, וחברייא, פהאי
גוונא. ואימא עלאה דמתקנת פלא.
אשתכח דמלכא עלאה, ומטרוניתא,
העליון והגבירה והחברים, מדורם כאחד, ואין נפרדים לעולמים.

וּחִבְרִיָּא, מְדוּרֵיהוּן פְּחָדָא, וְלֹא מִתְפָּרְשִׁין
לְעַלְמִין. הָדָא הוּא דְכָתִיב, (תהלים טו) יי' מִי יִגְוֹר
בְּאַהֲלֵךְ וְגו', הוֹלֵךְ תָּמִים וּפּוֹעֵל צְדָק. מָאן
הוּא פּוֹעֵל צְדָק. אֱלֹא, אֵלִין אֵינּוּן דְּמִתְקַנֵּי
לְמִטְרוּנֵיתָא בְּתַכְשִׁיטָהָא, בְּלְבוּשָׁהָא,
בְּעִטְרָהָא. וְכֹל חַד, פּוֹעֵל צְדָק אֶקְרִי.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, אֲלֵמְלֵא לָא זְכִינָא בְּעַלְמָא,
אֱלֹא לְמִשְׁמַע מַלְיָן אֵלִין דִּי. זַפְּאָה
חוֹלְקֵיהוּן דְּאֵינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרֵייתָא, וַיִּדְעִין
אוּרְחוּי דְּמִלְפָּא קְדִישָׁא, דְּרַעוּתָא דְּלֵהוּן
בְּאוּרֵייתָא, עַלֵייהוּ כְּתִיב (תהלים צא) כִּי בִי חָשַׁק
וַאֲפִלְטָהוּ. וְכִתִּיב אַחֲלַצְהוּ וַאֲכַבְּדָהוּ.

רעיא מהימנא

וּסְפָרְתֶם לְכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת וְגו'. (ויקרא כ"ג) פְּקוּדָא
דָּא, לְסַפּוֹר סְפִירַת הָעֶמֶר, הָא אוּקִימְנָא, וְרִזָּא
דָּא, יִשְׂרָאֵל, אִף עַל גַּב דְּאֵתְדַכּוּ לְמַעַבְד פְּסַחָא, וְנִפְקוּ
מִמְסָאָבו, לָא הוּוּ שְׁלַמִּין וְדַכְיִין בְּדָקָא חֲזִי. וְעַל דָּא,
לָאו הִלֵּל גְּמוּר בְּיוֹמֵי דְּפְסַחָא, דְּעַד כְּעַן לָא אֲשַׁתְּלִימוּ
כְּדָקָא יְאוּת.

בְּאֵתְתָא דְּנִפְקָא מִמְסָאָבו, וְכִיּוֹן דְּנִפְקָא, מִתְמָן וְלֵהֲלֵאָה,
וְסַפְרָה לָּהּ. אוּף הֵכָא יִשְׂרָאֵל, כִּד נִפְקוּ
מִמְצָרִים, נִפְקוּ מִמְסָאָבו, וְעַבְדוּ פְּסַח, לְמִיכַל בְּפִתְרָא
דְּאֵבוּהוּן, וּמִתְמָן וְלֵהֲלֵאָה זַעבְדוּן חוּשְׁבָנָא, לְמַקְרַב
אֲתַתָּא לְבַעֲלָהּ, לְאֲתַחְבְּרָא בְּהַדִּיָּה, וְאֵינּוּן חֲמִשִּׁין יוֹמִין
דְּדַכְיֵו, לְאֲעֵלָא לְרִזָּא דְּעַלְמָא דְּאֲתִי, וְלִקְבֵּלָא אוּרֵייתָא,
וְלִמְקַרַב אֲתַתָּא לְבַעֲלָהּ. וּבְגִין דְּאֵלִין יוֹמִין, יוֹמִין דְּעַלְמָא
דְּדַכּוּרָא, לָא אֲתַמְסַר חֲשַׁבְנָא דָּא אֱלֹא לְגַבְרֵי בְּלַחֲדוּדֵיהוּ.
וְעַל דָּא חֲשַׁבְנָא דָּא, בְּעַמִּידָה אִיהוּ, וּמִלִּין דְּעַלְמָא תַּתָּאָה,
בִּישִׁיבָה, וְלָא בְּעַמִּידָה. וְרִזָּא דָּא, צְלוּתָא דְּעַמִּידָה,
וְצְלוּתָא מִיּוֹשֵׁב.

וְאֵלִין חֲמִשִּׁין, תַּשַּׁע וְאַרְבַּעִין אֵינּוּן, כֹּלל אֲנִפֵי אוּרֵייתָא,
דְּהָא בְּיוֹמָא דְּחֲמִשִּׁין, אִיהוּ רִזָּא דְּאוּרֵייתָא מִמְשָׁ.

וְגו', הוֹלֵךְ תָּמִים וּפּוֹעֵל צְדָק. מִי
הוּא פּוֹעֵל צְדָק? אֱלֹא אֱלֹו
שְׁמִתְקַנֵּים אֶת הַגְּבִירָה עִם
תַּכְשִׁיטָהָא, בְּלְבוּשֵׁיהָ, וּבְעִטְרָהָא
שְׁלָהּ. וְכֹל אֶחָד נִקְרָא פּוֹעֵל צְדָק.
אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, אֲלֵמְלֵא לָא זְכִינָא
בְּעוֹלָם אֱלֹא לְשִׁמְעָא אֶת הַדְּבָרִים
הַלְלוּ - דִּי לִי אֲשֶׁרִי חִלַּקְתֶּם שֶׁל
אוֹתָם שְׁמִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה
וַיִּוֹדְעִים אֶת דְּרֻכֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ,
שֶׁרְצוֹנָם בַּתּוֹרָה, עֲלֵיהֶם כְּתוּב
(תהלים צא) כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפִלְטָהוּ.
וְכִתוּב אַחֲלַצְהוּ וַאֲכַבְּדָהוּ.

רעיא מהימנא

וּסְפָרְתֶם לְכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת
וְגו'. מַצְוָה זוֹ לְסַפּוֹר סְפִירַת הָעֶמֶר
הָרִי בְּאֶרְצוֹ. וְסוּד זֶה - יִשְׂרָאֵל,
אִף עַל גַּב שְׁנִטְהָרוּ לְעִשׂוֹת פְּסַח
וַיִּצְאוּ מִן הַטְּמֵאָה, לָא הָיוּ
שְׁלֵמִים וַיְטַהֲרוּם כְּרָאוּי. וְעַל כֵּן
אֵין הִלֵּל גְּמוּר בְּיַמֵּי הַפְּסַח, שְׁעַד
עַכְשָׁיו לָא הִשְׁתַּלְּמוּ כְּרָאוּי.

כְּמוֹ אִשָּׁה שְׁיוֹצֵאת מִטְּמֵאָה,
וְכִיּוֹן שְׁיִצְאָהּ, מִשֵּׁם וְהִלְאָהּ,
וּסַפְרָה לָּהּ. אִף כֵּאֵן יִשְׂרָאֵל,
כְּשִׁיצְאוּ מִמְצָרִים, יִצְאוּ מִטְּמֵאָה,
וְעִשׂוּ פְּסַח לְאֹכַל בְּשַׁלְחַן אֲבִיהֶם,
וּמִשֵּׁם וְהִלְאָהּ יַעֲשׂוּ חֲשַׁבּוֹן לְקַרְב
אִשָּׁה לְבַעֲלָהּ, לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ,
וְאוֹתָם חֲמִשִּׁים יָמִים שֶׁל טְהָרָה
לְהַפְגִּס לְסוּד הָעוֹלָם הַבָּא, וְלִקְבֵּל
תּוֹרָה, וְלִקְרַב אִשָּׁה לְבַעֲלָהּ.
וּמִשׁוּם שְׁהִימִים הַלְלוּ יָמִים שֶׁל
עוֹלָם הַזְּכָר, לָא נִמְסַר חֲשַׁבּוֹן זֶה
אֱלֹא לְגַבְרִים לְבָדֶם. וְלָכֵן חֲשַׁבּוֹן
זֶה הוּא בְּעַמִּידָה, וְדַכְרֵי הָעוֹלָם
הַתַּחַתּוֹן בִּישִׁיבָה, וְלָא בְּעַמִּידָה.
וְסוּד זֶה, תְּפִלַּת הָעַמִּידָה וְתַפְלָה
שֶׁל מִיּוֹשֵׁב.

וְהַחֲמִשִּׁים הַלְלוּ הֵם אַרְבַּעִים
וְתַשַּׁע, כֹּלל הַפָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה,
שֶׁהָרִי בְּיוֹם הַחֲמִשִּׁים הוּא סוּד
וְאֵלִין אֵינּוּן חֲמִשִּׁין יוֹמִין, דְּבִיָּה

תורה ממש. ואלו הם חמשים ימים שבו שמיטה ויובל. ואם תאמר, חמשים? הרי הם ארבעים ותשע! אחד הוא טמיר, והעולם נסמך עליו. ובאותו יום החמשים התגלה הטמיר והתכסה (ונמא) בו, כמו מלך שפא לבית שושבינו ונמצא שם, אף כאן יום החמשים, והרי בארנו את הסוד הזה.

המצוה (א"ל) שאחר זו, לעשות חג שבועות, שכתוב (דברים טז) ועשית חג שבועות לה' אלהיך. שבועות - על שנכנסו ישראל לסוד חמשים הימים, שהם שבעה שבועות, ובקרבן העמר התבטל יצר הרע, שבורח מאשת חיל. וכששם לא נקרב, מתדבקים ישראל עם הקדוש ברוך הוא, ומתבטל ממעלה וממטה.

ומשום כך נקרא בגון זה עצרת, שיש בו בטול יצר הרע, ועל פן לא כתוב בו חטאת כמו שאר הזמנים שכתוב בהם חטאת (לה). ואז כל האורות מתכנסים לאשת חיל, ומשום כך עצרת.

שבועות, ולא כתוב כמה הם. אלא בכל מקום שנאמר סתם, השם גורם שהם מן שבע. וכתוב (ש) שבעה שבעת תספור לך, למה כתוב שבעת לברו? אלא כך צריך שבועות סתם, להכליל מעלה ומטה, שהרי בכל מקום שאלו מתעוררים, אף אלה מתעוררים עמם. טרם שהיה שלמה, לא היו מתגלים. כיון שפא שלמה, עשה מהם פרט, שכתוב שבעת ימים ושבעת ימים. זהו פרט.

בזמן אחר בכלל, שבועות סתם. ולא צריך לאדם אחר לעשות מהם פרט, חוץ משלמה, משום שהם שבעת ימים שלמטה, לא מאירים בשלמות, עד שפא שלמה, ואז עמדה הלכנה בהשלמתה באותם שבעת הימים. וכאן חג שבועות סתם, משום שנכללו תחתונים בעליונים, ולא האירו כמו של שלמה.

שמיטה ויובל. ואי תימא, חמשים, תשע וארבעין אינון. חד טמירא איהו, ועלמא אסתמיך עליה. ובההוא יומא דחמשים, אתגלגא טמירא, ואתכסא (ג"א ואשתכח) ביה. כמלכא דאתי לבי שושביניה, ואשתכח תמן, אוף הכא יומא דחמשים, והא אוקימנא רזא דא.

פקודא (ב"ג) בטר דא, למעבד חג שבועות, דכתיב ועשית חג שבועות ליי' אלהיך. שבועות: על דעאלו ישראל לרזא דחמשים יומין, דאינון שבעה שבועות, ובקרבנא דעמר, אתבטל יצר הרע, דערקת מאשת חיל. וכד תמן לא אתקריב, מתדבקין ישראל בקודשא בריך הוא, ואתבטל מעילא ומתתא.

ובגין כך אקרי בגוונא דא עצרת, דאית ביה בטול יצר הרע. ועל דא לא פתיב ביה חטאת, כשאר זמנין, דכתיב בהו חטאת (ל"ג). וכדין כל נהורין אתכנשו לאשת חיל, ובגין כך עצרת.

שבועות, ולא כתיב כמה אינון. אלא בכל אתר דאתמר סתם, שמא גרים דאינון מן שבע. וכתיב שבעה שבועות תספור לך, אמאי כתיב שבועות בלחודוי. אלא הכי אצטריך שבעת סתם, לאכללא עילא ותתא, דהא בכל אתר דאלין מתערי, אלין אוף הכי מתערי עמהון. עד לא הוה שלמה, לא הוה אתגליין, כיון דאתא שלמה, עבד מנהיהו פרט. דכתיב, (מלכים א ח) שבעת ימים ושבעת ימים, דא איהו פרט.

בזמנא אחרא בכלל, שבועות סתם. ולא אצטריך לבר נש אתרא למעבד מנהון פרט, בר שלמה. בגין דאינון שבעת ימים דלתתא, לא נהירו בשלימו, עד דאתא שלמה, וכדין קיימא סיהרא באשלמותא, באינון שבעת יומין. והכא חג שבועות סתם, בגין דאתכללו תתאי בעלאי, ולא אנהירו כיומא דשלמה.

ולא צריך לאדם אחר לעשות מהם פרט, חוץ משלמה, משום שהם שבעת ימים שלמטה, לא מאירים בשלמות, עד שפא שלמה, ואז עמדה הלכנה בהשלמתה באותם שבעת הימים. וכאן חג שבועות סתם, משום שנכללו תחתונים בעליונים, ולא האירו כמו של שלמה.

מִצֻּוֹה (ל"ד) אחר זו - לְהִקְרִיב שְׁפִי הַלֶּחֶם. הָרִי בִּאֲרָנוּ, שְׁפִי הַלֶּחֶם - שְׁפִי שְׂכִינֹת, עֲלִיּוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, וְהִתְחַבְּרוּ כָאֶחָד. לְגַבְיָהֶם, שְׁפִי הַלֶּחֶם בְּשַׁבָּת, שֶׁהוּא מְזוּן שֶׁל אֶחָד שְׁנַיִם שֶׁל מַעֲלָה וּמַטָּה. וְעַל זֶה כְּתוּב, שְׁנֵי הָעֶמֶר לְאֶחָד. לְאֶחָד וְדָאִי, לְהִתְיַחַד בְּמִקּוֹם אֶחָד אֶל אוֹתוֹ שֶׁנֶּקְרָא אֶחָד. וּמִי הוּא? הַקֵּל קוֹל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא יוֹרֵשׁ מַעֲלָה וּמַטָּה שְׁנֵי לַחֲמִים כָּאֶחָד. וּמִשּׁוּם שֶׁשַׁבָּת הוּא סוּד שֶׁל מַעֲלָה וּמַטָּה, וְהַכֵּל הוּא שַׁבָּת, (נִקְרָא) שְׁנֵי לַחֲמִים. (עד כאן) מִצֻּוֹה אַחֵר זֶה - לְהִסְדִּיר לַחֵם וּלְבֹנָה, לְהִקְרִיב עֶמֶר, שְׁפִי הַלֶּחֶם וְעִשִׂיתֶם בְּיוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת הָעֶמֶר כְּבֶשֶׁת לְעוֹלָה. וְכֵן בְּשַׁבּוּעוֹת לְהִקְרִיב שְׁפִי הַלֶּחֶם, וְהָכִי כָּכָל יוֹמֵינִי טְבִינִי, לְהִקְרִיב קֶרֶבֶן דְּמוֹסְפִין. אֲלֵא וְדָאִי בְּכָל יוֹמָא דְּמוֹעֲדֵינָא צְרִיף לְקַרְבָּא קֶרְבָּנָא דִּילֵיהּ. צְרִיף לְקַרְבָּא עֲלֵיהּ תּוֹסַפֵּת דָּאִית לֵיהּ, כְּגוֹן תּוֹסַפֵּת כְּתוּבָתָא וּמִתְנַתָּא, דְּאוֹסִיף חֲתָן לְכַלְהָ. וְשַׁבָּת מְלַבֵּתָא, דָּאִיהִי כְּלָה, בְּשַׁבָּתוֹת וּבְכָל יוֹמֵינִי טְבִינִי, צְרִיכָה תּוֹסַפֵּת, דְּאֵינוֹן מוֹסְפִין דְּקֶרְבָּנֵין, וּמִתְנַתָּא, דְּאֵינוֹן מִתְנֹת כְּהוֹנָה.

פְּקוּדָא (ל"ד) בְּתֵר דָּא, לְקַרְבָּא שְׁפִי הַלֶּחֶם. הָא אוֹקִימָנָא, שְׁפִי הַלֶּחֶם: תְּרֵתִי שְׂכִינָתִי, עֵילָא וְתַמָּא, וְאִתְחַבְּרִין כְּתָדָא. לְגַבְיָהוֹן, תְּרִין נְהָמֵי בְּשַׁבָּת, מְזוּנָא דְּחַד תְּרִין, דְּעֵילָא וְתַמָּא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שְׁמוֹת טו) שְׁנֵי הָעֶמֶר לְאֶחָד. לְאֶחָד וְדָאִי, לְאִתְיַחַדָּא בְּאַתֵּר חַד. לְהִהוּא דְּאִקְרִי אֶחָד. וּמֵאֵן אִיהוּ. הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב, דָּאִיהוּ יְרִית עֵילָא וְתַמָּא, תְּרִין נְהָמֵי כְּתָדָא. וּבְגִין דְּשַׁבָּת אִיהוּ רְזָא דְּעֵילָא וְתַמָּא, וְכֵלָא אִיהוּ שַׁבָּת, (אִתְקְרִיב) תְּרִין נְהָמֵי. ע"ב.

פְּקוּדָא בְּתֵר דָּא לְהִסְדִּיר לַחֵם וּלְבֹנָה, לְהִקְרִיב עֶמֶר. דְּכְתִיב וְעִשִׂיתֶם בְּיוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת הָעֶמֶר כְּבֶשֶׁת לְעוֹלָה. וְכֵן בְּשַׁבּוּעוֹת לְהִקְרִיב שְׁפִי הַלֶּחֶם, וְהָכִי כָּכָל יוֹמֵינִי טְבִינִי, לְהִקְרִיב קֶרֶבֶן דְּמוֹסְפִין. אֲלֵא וְדָאִי בְּכָל יוֹמָא דְּמוֹעֲדֵינָא צְרִיף לְקַרְבָּא קֶרְבָּנָא דִּילֵיהּ. צְרִיף לְקַרְבָּא עֲלֵיהּ תּוֹסַפֵּת דָּאִית לֵיהּ, כְּגוֹן תּוֹסַפֵּת כְּתוּבָתָא וּמִתְנַתָּא, דְּאוֹסִיף חֲתָן לְכַלְהָ. וְשַׁבָּת מְלַבֵּתָא, דָּאִיהִי כְּלָה, בְּשַׁבָּתוֹת וּבְכָל יוֹמֵינִי טְבִינִי, צְרִיכָה תּוֹסַפֵּת, דְּאֵינוֹן מוֹסְפִין דְּקֶרְבָּנֵין, וּמִתְנַתָּא, דְּאֵינוֹן מִתְנֹת כְּהוֹנָה.

וּבְשַׁבּוּעוֹת דָּאִיהוּ מִתְּן תּוֹרָה, דְּאִתְיַהֲיִבוּ תְּרִין לוֹחֲזִין דְּאוֹרֵייתָא, מַסְטָרָא דְּאֵילָנָא דְּחַיִּי, צְרִיף לְקַרְבָּא לְגַבְיָהוּ, שְׁפִי הַלֶּחֶם דְּאֵינוֹן ה"ה דְּתְרִין יוֹמֵינִי דְּשַׁבּוּעוֹת אֵינוֹן י"ו צְרִיף לְקַרְבָּא לְגַבְיָהוּ, שְׁפִי הַלֶּחֶם מְאֵינוֹן ה"ה דְּהָא אִיהוּ נְהָמָא דְּאוֹרֵייתָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (משלי ט) לָכוּ לַחֲמוּ בְּלַחֲמֵי, ה"ה, מִן הַמוֹצֵיא לַחֵם מִן הָאָרֶץ.

וּבְשַׁבּוּעוֹת דָּאִיהוּ מִתְּן תּוֹרָה, שְׁנַתְּנֵנּוּ שְׁנֵי לוֹחֹת הַתּוֹרָה מִהַצַּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, צְרִיף לְהִקְרִיב לָהֶם שְׁפִי הַלֶּחֶם, שְׁהֵן ה"ה. שְׁשֵׁנֵי יָמִים שֶׁל שַׁבּוּעוֹת הֵם י"ו צְרִיף לְהִקְרִיב לָהֶם שְׁפִי הַלֶּחֶם מֵאוֹתָן ה"ה, שְׁהֵן לָחֵם שֶׁל הַתּוֹרָה, שְׁנַאֲמַר בּוֹ לָכוּ לַחֲמוּ בְּלַחֲמֵי, ה"ה, מִן הַמוֹצֵיא לַחֵם מִן הָאָרֶץ.

וְהָאִי אִיהוּ מְאָכֵל אָדָם, דָּאִיהוּ יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. (במדבר יט) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם. (ויקרא א) אָדָם כִּי יִקְרִיב מִמֶּם קֶרֶבֶן לֵיָי. עוֹמֵר שְׁעוּרִין, מְאָכֵל בְּעֵרִין, דְּאֵינוֹן חִיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, דְּמַנְהוֹן צְרִיף לְקַרְבָּא, הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (ויקרא א) מִן הַבְּהֵמָה. אֵלִים: מְנַגְחִים בְּמִתְנִיתִין, בְּאֵלִין וְזָחוּ מְאָכֵל אָדָם, שֶׁהוּא יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. (במדבר יט) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם. (ויקרא א) אָדָם כִּי יִקְרִיב מִמֶּם קֶרֶבֶן לֵהי. עֶמֶר שְׁעוּרִים, מְאָכֵל בְּהֵמוֹת, שְׁהֵן חִיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, שְׁמָהֶם צְרִיף לְהִקְרִיב, זֶהוּ שַׁבָּתוֹת מִן הַבְּהֵמָה. אֵילִם - מְנַגְחִים בְּמַשְׁנָה, בְּאֵלֵי הַפְּשָׁטִים. מִן הַבְּקָר - פְּרִים מְנַגְחִים בְּמַשְׁנָה,

וְזָחוּ מְאָכֵל אָדָם, שֶׁהוּא יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. (במדבר יט) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם. (ויקרא א) אָדָם כִּי יִקְרִיב מִמֶּם קֶרֶבֶן לֵהי. עֶמֶר שְׁעוּרִים, מְאָכֵל בְּהֵמוֹת, שְׁהֵן חִיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, שְׁמָהֶם צְרִיף לְהִקְרִיב, זֶהוּ שַׁבָּתוֹת מִן הַבְּהֵמָה. אֵילִם - מְנַגְחִים בְּמַשְׁנָה, בְּאֵלֵי הַפְּשָׁטִים. מִן הַבְּקָר - פְּרִים מְנַגְחִים בְּמַשְׁנָה,

בְּחֶזֶק יָתֵר. וּמִן הַצֵּאֵן - שְׁאֵר
הָעֵם, הַקֶּרְבֵּן שֶׁלֵּהֶם תִּפְלוֹת,
וְעַלֵּיהֶם נֶאֱמַר (יחזקאל לד) וְאַתָּן
צֹאֲנֵי צֵאֵן מֵרַעֲיֵתִי אָדָם אַתֶּם.

שִׁבְעֵלָי קִבְּלָה וּבְעַלֵי מִדּוֹת הֵם
מִצַּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים. שְׁאֵר הָעֵם
מִהִצַּד שֶׁל עֵץ טוֹב וְרַע, אֲסוּר
וְהִתֵּר. וּמִשּׁוּם כֶּף מִן הַבְּהֵמָה,
מֵאֵכֶל שֶׁלֵּהֶם עֹמֵר, לֶחֶם שְׁעוּרִים.
וַיִּמְד שֵׁשׁ שְׁעוּרִים וַיִּשֶׁת עֲלֶיהָ -
תּוֹרָה שֶׁבְעַל פֶּה שֶׁל שֵׁשׁ סִדְרֵי
מִשְׁנָה. אֲבָל אֵלּוּ שֶׁל עֵץ הַחַיִּים,
שֶׁהֵם אָדָם, הַתּוֹרָה שֶׁלֵּהֶם הִיא
לְחֻמּוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ
שִׁכְתוּב (משלי ט) לָכוּ לְחֻמּוֹ בְּלַחְמִי,
וְהִינֵנו שְׁתֵי הַלֶּחֶם. שְׁמַחוּ כֹל
הַתְּנָאִים וְהָאֲמוּרָאִים וְאָמְרוּ: מִי

עוֹמֵד לִפְנֵי סִינִי? (ע"כ רעיא מהימנא).

בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ, וַיִּקְרָא (כ"ג) רַבִּי
יִצְחָק פְּתַח, (תהלים פא) תִּקְעוּ בַּחֲדָשׁ שׁוֹפָר
בַּכֶּסֶה לְיוֹם חֲגֻנּוֹ. וְצִפְאִין אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל,
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרִיב לוֹן לְגַבְיָהּ, מִן כָּל
אוּמִין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, וְאַתְרַעֵי בְּהוּ, וּמֵאַתֵּר
רַחֲיִקָא קָרִיב לוֹן לְגַבְיָהּ, הֲדָא הוּא דְכַתִּיב,
(יהושע כד) וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל כָּל הָעָם כֹּה אָמַר
ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֶבֶר הַנֶּהָר יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם
מֵעוֹלָם. לְאַחַזָּא, דְּהָא מֵאַתֵּר רַחֲיִקָא אַתְרַעֵי
בְּהוּ, וְקָרִיב לוֹן לְגַבְיָהּ, וְכַתִּיב, (יהושע כד) וְאַקַּח
אֶת אֲבִיכֶם אֶת אַבְרָהָם מֵעֶבֶר הַנֶּהָר וְגו'. הֲנִי
קָרָאִי אֵת לְאַסְתְּפֵלָא בְּהוּ, וְכִי כָל יִשְׂרָאֵל לָא
הוּוּ יַדְעֵי דָא, וְכָל שְׁפָן יְהוֹשֻׁעַ.

פְּשׁוּטִין. מִן הַבְּקָר: פָּרִים מְנֻגָּחִים בְּמִתְנִיתִין, בְּתוֹקְפָא
יִתִיר. וּמִן הַצֵּאֵן: שְׁאֵר עֲמָא, קֶרְבְּנָא דְלֵהוֹן צְלוֹתִין,
וְעַלֵּיהוּ אַתְמַר, (יחזקאל לד) וְאַתָּן צֹאֲנֵי צֵאֵן מֵרַעֲיֵתִי אָדָם
אַתֶּם.

דְּמֵאֲרֵי קִבְּלָה, וּמֵאֲרֵי מִדּוֹת, אֵינּוֹן מִסְטֵר דְּאֵילְנָא דְחַיִּי.
שְׁאֵר עֲמָא מִסְטֵרָא דְּאֵילְנָא דְטוֹב וְרַע, אֲסוּר
וְהִתֵּר. וּבְגִין דָּא, מִן הַבְּהֵמָה, מֵאֵכֶל דְלֵהוֹן, עֹמֵר לֶחֶם
שְׁעוּרִים, (רות ג) וַיִּמְד שֵׁשׁ שְׁעוּרִים. וַיִּשֶׁת עֲלֶיהָ, אוֹרִייתָא
דְּבְעַל פֶּה, דְּשִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה. אֲבָל אֵלּוּ דְּאֵילְנָא דְחַיִּי,
דְּאֵינּוֹן אָדָם אוֹרִייתָא דְלֵהוֹן, נִהְמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
הֲדָא הוּא דְכַתִּיב, (משלי ט) לָכוּ לְחֻמּוֹ בְּלַחְמִי וְהִינֵנו שְׁתֵי
הַלֶּחֶם. חֲדוּ בְּלֵהוּ תְנָאִין וְאַמוּרָאִין, וְאָמְרוּ מֵאֵן קָאִים
קָמִי סִינִי. (ע"כ רעיא מהימנא).

בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ, וַיִּקְרָא (כ"ג) רַבִּי
יִצְחָק פְּתַח, (תהלים פא) תִּקְעוּ בַּחֲדָשׁ שׁוֹפָר
בַּכֶּסֶה לְיוֹם חֲגֻנּוֹ. וְצִפְאִין אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל,
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרִיב לוֹן לְגַבְיָהּ, מִן כָּל
אוּמִין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, וְאַתְרַעֵי בְּהוּ, וּמֵאַתֵּר
רַחֲיִקָא קָרִיב לוֹן לְגַבְיָהּ, הֲדָא הוּא דְכַתִּיב,
(יהושע כד) וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל כָּל הָעָם כֹּה אָמַר
ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֶבֶר הַנֶּהָר יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם
מֵעוֹלָם. לְאַחַזָּא, דְּהָא מֵאַתֵּר רַחֲיִקָא אַתְרַעֵי
בְּהוּ, וְקָרִיב לוֹן לְגַבְיָהּ, וְכַתִּיב, (יהושע כד) וְאַקַּח
אֶת אֲבִיכֶם אֶת אַבְרָהָם מֵעֶבֶר הַנֶּהָר וְגו'. הֲנִי
קָרָאִי אֵת לְאַסְתְּפֵלָא בְּהוּ, וְכִי כָל יִשְׂרָאֵל לָא
הוּוּ יַדְעֵי דָא, וְכָל שְׁפָן יְהוֹשֻׁעַ.

אַרְאֵא אוֹרִייתָא כּוּלָּהּ סְתִים וְגַלְיָא, כְּמָה דְשִׁמָּא
קְדִישָׁא סְתִים וְגַלְיָא, בְּגִין דְּאוֹרִייתָא
כּוּלָּהּ שִׁמָּא קְדִישָׁא הִיא, וְעַל דָּא אֵיחֵי סְתִים
וְגַלְיָא. אִי יִשְׂרָאֵל (ד' צ"ט ע"א) וַיְהוֹשֻׁעַ הוּוּ יַדְעֵי,
אַמְאֵי כְּתִיב כֹּה אָמַר יי'. אֶלָּא וְדָאִי סְתִימָא
דְּמִלָּה, טִיבּוּ סִגֵי עֲבַד קְדִישָׁא בְּרִיךְ בִּישְׂרָאֵל,
דְּאַתְרַעֵי בְּהוּ בְּאַבְהֵתָא, וְעֲבִיד לוֹן רְתִיכָא

וְעָשָׂה אוֹתָם מִרְכָּבָה קְדוֹשָׁה
עֲלִיּוֹנָה לְכַבֹּדוֹ, וְהוֹצִיא אוֹתָם
מִתּוֹךְ נֶהָר עֲלִיּוֹן נִכְבָּד קְדוֹשׁ,
מֵאוֹר כָּל הַמְּאוֹרוֹת, כְּדִי שְׂיִתְעַטֵּר
בָּהֶם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב, כִּי אָמַר ה'
בְּעֶבֶר הַנֶּהָר יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם
מֵעוֹלָם. הַנֶּהָר - אוֹתוֹ הַנֶּהָר
שְׁמֵכָר וְנוֹדַע.

מֵעוֹלָם - מֵהַ הוּא רוֹצֵה כַּאֲנִי?
אֵלָּא לְהִרְאוֹת חֲכָמָה. מֵעֶבֶר הַנֶּהָר
מֵעוֹלָם, אֵלָּא אוֹתוֹ נֶהָר נִקְרָא
עוֹלָם, וְעַל כֵּן בְּעֶבֶר הַנֶּהָר יֵשְׁבוּ
אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם, לְהִרְאוֹת הַטּוֹב
וְהַאֲמַת שְׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
עִם יִשְׂרָאֵל. וְאֶקַּח אֶת אֲבִיכֶם אֶת
אֲבָרְהָם מֵעֶבֶר הַנֶּהָר. מֵהַ זֶה
אוֹמֵר? אֵלָּא אֲבָרְהָם לֹא נִדְבַק
בְּאוֹתוֹ נֶהָר כִּמוֹ יִצְחָק שֶׁנִּדְבַק בּוֹ
בְּצִדּוֹ לְהִתְחַזֵּק.

בֵּא רְאֵה, הַנֶּהָר הַזֶּה, אֵף עַל גִּב
שְׂאִינּוֹ דִין, יוֹצְאִים דִּינִים מִצִּדּוֹ
וּמִתְחַזְּקִים בּוֹ. וְכִשְׂיִצְחָק מִתְחַזֵּק
(בְּדִינּוֹ) בְּכַנּוּי, אֲזִי הַעֲלִיּוֹנִים
וְהַתְּחַתּוֹנִים מִתְּכַנְסִים לְדִין, וְכִסָּא
הַדִּין מִתְּתַקֵּן, וְהַמְּלֶכֶת הַקְּדוֹשׁ
יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא דִין וְדָן אֶת הָעוֹלָם.
אֲזִי, תִּקְעוּ בַחֲדָשׁ שׁוֹפָר בְּכֶסֶה
לְיוֹם חֲגֻגּוֹ. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל
שִׂינְדַעִים לְסַלֵּק כִּסֵּא הַדִּין וּלְתַקֵּן
כִּסֵּא שֶׁל רַחֲמִים, וּבְמָה? בְּשׁוֹפָר.
רַבִּי אֲבָא הִיא יוֹשֵׁב לְפָנָי רַבִּי
שְׁמַעוֹן. אָמַר לוֹ, הֲרִי פְעָמִים
רַבּוֹת שְׂאֵלְתִי עַל הַשׁוֹפָר הַזֶּה מֵהַ
זֶה אוֹמֵר, וְעַד כַּאֲנִי לֹא הִתִּישְׁבַתִּי
בּוֹ. אָמַר לוֹ, הֲרִי וְדַאי זֶהוּ בְּרוּר
הַדְּבָר, שִׂישְׂרָאֵל צְרִיכִים בְּיוֹם
הַדִּין (תּוֹרָה) שׁוֹפָר וְלֹא קֶרֶן, מִשּׁוּם
שֶׁקֶרֶן הֲרִי נוֹדַע בְּאִיזָה מְקוֹם
הַיָּא, וְלִהְדַבֵּק בְּדִין אֵינְנוּ רוֹצִים.
אֲבָל הֲרִי שְׂנִינּוּ, בְּדַבְרִים
וּבְמַעֲשִׂים צְרִיכִים לְהִרְאוֹת
וּלְהַעֲרִי דְבָרִים נִסְתָּרִים.

בֵּא רְאֵה, כִּשְׂאוֹתוֹ שׁוֹפָר עֲלִיּוֹן,
שְׁבוּ הָאוֹר שֶׁל הַכֵּל, מִסְתַּלֵּק וְלֹא

קְדִישָׁא עֲלָאָה לִיקְרִיָה, וְאִפִּיק לֹוֹן מִגּוֹ נֶהָרָא
עֲלָאָה יִקְרִיא קְדִישָׁא, בּוֹצִינָא דְכָל בּוֹצִינִין,
בְּגִין דִּיתְעַטֵּר בֵּהוּ. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, כִּי אָמַר
יְי' בְּעֶבֶר הַנֶּהָר יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם. הַנֶּהָר:
הַהוּא נֶהָר דְּאִשְׁתַּמּוּדַע, וְאִתִּידַע.

מֵעוֹלָם, מְאִי קָא בְּעִי הֲכָא. אֵלָּא לְאַחֲזָאָה
חֲכָמָתָא. מֵעֶבֶר הַנֶּהָר מֵעוֹלָם, אֵלָּא
הַהוּא נֶהָר עוֹלָם אֲקָרִי. וְעַל דָּא, בְּעֶבֶר הַנֶּהָר
יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם, לְאַחֲזָאָה טִיבוֹ וּקְשׁוּט
דְּעֶבֶד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל. וְאֶקַּח אֶת
אֲבִיכֶם אֶת אֲבָרְהָם מֵעֶבֶר הַנֶּהָר מְאִי קָא מִיִּירִי.
אֵלָּא אֲבָרְהָם לֹא אִתְדַבֵּק בֵּיהּ כִּי הוּא נֶהָר,
כִּמוֹ יִצְחָק דְּאִתְדַבֵּק בֵּיהּ בְּסִטְרִיהּ לְאַתְתַּקְפָּא.
הָא חֲזִי, הָאִי נֶהָר, אֵף עַל גִּב דְּלָאוּ אִיהוּ
דִּינָא, דִּינִין נְפָקִי מִסִּטְרִיהּ, וְאִתְתַּקְפוּ

בֵּיהּ. וְכַד יִצְחָק אִתְתַּקֵּף (בְּדִינּוֹ) בְּכַנּוּי, כְּדִין
עֲלִיּוֹן וְתַתְּאִין מִתְּכַנְפִּי לְדִינָא, וְכוּרְסִיָּא
דְּדִינָא אִתְתַּקֵּן, וּמִלְפָּא קְדִישָׁא יְתִיב עַל
כוּרְסִיָּא דְּדִינָא, וְדַאִין עֲלֵמָא, כְּדִין, תִּקְעוּ
בַחֲדָשׁ שׁוֹפָר בְּכֶסֶה לְיוֹם חֲגֻגּוֹ. זַכָּאִין אֵינּוֹן
יִשְׂרָאֵל, דִּינְדַעִין לְסַלְקָא כּוּרְסִיָּא דְּדִינָא,
וּלְתַקְנָא כּוּרְסִיָּא דְּרַחֲמִי. וּבְמָה. בְּשׁוֹפָר.

רַבִּי אֲבָא הוּא יְתִיב קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר
לֵיהּ, הָא זְמַנִּין סְגִיאִין שְׂאִילָנָא עַל הָאִי
שׁוֹפָר, מְאִי קָא מִיִּירִי, וְעַד כַּאֲנִי לֹא אִתִּישְׁבַנָּא
בֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ, וְדַאי הָאִי הוּא בְּרִירָא דְּמִלָּה,
דִּישְׂרָאֵל בְּעִיָּין בְּיוֹמָא דְּדִינָא (נ"א דא), שׁוֹפָר,
וְלֹא קֶרֶן. בְּגִין דְּקֶרֶן הָא אִתִּידַע כַּאֲנִי אִתְר
אִיהוּ, וְלֹא אִתְדַבֵּק דִּינָא לֹא בְּעִינָא. אֲבָל הָא
תְּגִינּוֹן, בְּמַלִּין וּבְעוֹבְדָא, בְּעִינּוֹן לְאַחֲזָאָה
וּלְאַתְעָרָא מַלִּין סְתִימִין.

הָא חֲזִי, כִּד הַהוּא שׁוֹפָר עֲלָאָה, דְּנִהִירוּ דְּכָלָא
בֵּיהּ, אִסְתַּלֵּק וְלֹא נֶהָר לְבַנִּין, כְּדִין דִּינָא

מאיר לפנים, אזי מתעורר הדין, והפסאות מתקנים לבית הדין, וזה השופר, נקרא אילו של יצחק, תקפו של יצחק, תשבחת האבות, כשמתעלה אותו שופר גדול שאין מיניק את הבנים, אזי יצחק מתחזק, ומתקן לדון את העולם.

ובשמתעורר השופר הזה וכשבני אדם שבים מחטאיהם, צריכים להשפיע קול שופר ממטה, ואותו קול עולה למעלה, אזי מתעורר שופר אחר עליון, ומעורר רחמים ומסתלק הדין. וצריכים להראות מעשה בשופר, לעורר שופר אחר, ולהוציא בשופר הזה למטה אותם קולות, להראות שכל אותם קולות שלמעלה, שכלם כלולים באותו שופר עליון, יתעוררו לצאת.

ובקולות הללו שלמטה נותנים ישראל כח (לרחמים מלמטה, ומתעורר השופר הגדול) למעלה, ועל כן צריכים לזמן שופר ביום הזה ולערף קולות, לכונן בו כדי לעורר שופר אחר, שבו כלולים הקולות למעלה (ולסדר קולות בשופר).

סדרה ראשונה - יוצא קול ומתעטר למעלה, עולה רקיעים, ונבקע בין הרים רמים, ומגיע לאברהם ושורה בראשו ומתעטר, והוא מתעורר ומתקין את הפסא. ובספר האגדה שנינו, בשעה שאותו קול ראשון עולה, מתעורר ומתעטר אברהם, ומתקין את הפסא, ופוקד עליו (אבא ואמא) אבא.

בינתיים עולה השני, התקיף (לחבר) לשבר את הדינים הקשים. וזה הסדר השני, אותו הקול שובר בכחו. ואז עולה, וכל הדינים שמתעוררים (שנקרים) לפניו נשברים, עד שעולה למקומו של יצחק. פיון שמתעורר יצחק ורואה את אברהם, מתקן את הפסא לעמד לפניו. אז נכנע, שובר

אתער, וכרסון אתתקנו לבי דינא, ודא שופר, אילו דיצחק אקרי, תוקפיה (דף צ"ט ע"ב) דיצחק, תושבחתיה דאבהן, פד אסתלק ההוא שופר גדול, דלא ינקא לבניו, פדין יצחק אתתקף, ואתתקן לדינא בעלמא.

וכד אתער האי שופר וכד בני נשא תייבין מחטאיהון, בעיין לנגדא קול שופר מתתא, וההוא קלא סליק לעילא, פדין אתער שופרא אחרא עלאה, ואתער רחמי, ואסתלק דינא. ובעינן לאחזאה עובדא בשופר, לאתערא שופרא אחרא, ולאפקא בהאי שופר לתתא, אינון קלי, לאחזאה דכל אינון קלין דלעילא, דכלילן פלהו בההוא שופר עלאה, יתערוין לנפקא.

ובהני קלין דלתתא, יזהבין ישראל חילא (לרחמי מתתא ואתער שופר גדול) לעילא, ועל דא בעינן לזמנא שופר ביומא דא, ולסדרא קלין, לכוונא ביה בגין לאתערא שופר אחרא, דביה פלילן קלי לעילא. (ולסדרא קלין בשופר).

סדרא קדמאה, קלא נפיק, ומתעטר לעילא, סליק רקיעין, ואתבקע בין טורי רמאי, ומטי לגביה דאברהם, ושריא ברישיה, ואתעטר, ואתער הוא, ואתקין לכורסייא. ובספרא דאגדתא תנינן, בשעתא דההוא קלא קדמאה סליק, אתער ואתעטר אברהם, ואתקן לכורסייא, פקדין עליה (ס"א אבא ואמא) אבא.

אדהבו, סלקא תננינא, תקיפא (לחברא) לתברא תוקפי רגיזין. ודא סדרא תננינא, ההוא קלא תבירא בתוקפו. וכדין סלקא, וכל דינין דאתערוין (ס"א דאתערו) קמיה אתברו, עד דסליק לאתריה דיצחק. פיון דיצחק אתער, ורחמי לאברהם מתקן לכורסייא לקיימא יצחק. פיון שמתעורר יצחק ורואה את אברהם, מתקן את הפסא לעמד לפניו. אז נכנע, שובר

את התקף הקשה. ובזה צריך מי שתוקע לכוון הלב והרצון, כדי לשבר הכח והתקף של הדין הקשה. זהו שכתוב (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה, יודעי תרועה ודאי.

סדרה שלישית - יוצא קול ועולה, ובוקע כל אותם רקיעים, ומתעוררים רחמים, ומגיע אותו קול לראשו של יעקב, ויעקב מתעורר ורואה את אברהם מתפקן בצד האחר. אזי אוחזים שניהם ביצחק, זה מצד זה וזה מצד זה, ולא יכולים התקף שלו לצאת החוצה, ושלו הסדרות הללו הן סדרה אחת.

סדרה אחרת - קול יוצא ועולה, ונוטל את אברהם ממקומו, ומשפיע אותו למטה, למקום שהגבורות של יצחק שורים שם, ומקמים את אברהם בתוכם.

סדרה שניה - יוצא קול שבור, לא חזק כמו הראשון. לא שחלש אותו קול שפקע, אלא שאותו קול אינו אצל יצחק כבראשונה, ששם שורה התקף הפקיר, אלא רק לאותם בית דין של מעלה שהם יותר רפים, וכלם רואים את אברהם אצלם, ונכנעים לפניו.

ביתים סדרה שלישית - יוצא קול ועולה, ומתעטר בראשו של יעקב, ומשפיע אותו לאותו מקום שאותן הגבורות שורות, ועומד פנגדן, אברהם מצד זה ויעקב מצד זה, והם באמצע, ואז כלם נכנעים ונמצאים (ושוככים) במקומם. ואלו כלם סדר אחר שני.

סדרה אחרונה - שצריך להעלותם למקומם ולישב (ולישב) ביניהם את יצחק במקדם, משום שאותו צריך לישר במקומו,

קמיה, פדין אתפפא, ותבר תוקפא קשא. ובהאי, בעי מאן דתקע, לכונא לבא ורעותא, בגין לתברא חילא ותוקפא דדינא קשא, הדא הוא דכתיב, (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה, יודעי תרועה ודאי.

סדרא תליתאה, קלא נפיק, וסליק, ובקע כל אינון רקיעין, ורחמי מתערין, ומטי ההוא קלא לרישיה דיעקב (דף ק' ע"א) ויעקב אתער, ורחמי לאברהם מתפקן בגיסא אחרא, פדין אחידן תרווייהו ביה ביצחק, דא מהאי סטרא, ודא, מהאי סטרא ולא יכלין תוקפוי לנפקא לבר. והני תלתא סדרין, פלהו סדרא חד.

סדרא אחרא, קלא נפיק, וסליק, ונטיל לאברהם מאתריה, ונגיד ליה לתתא, לאתר דתוקפיהו דיעחק שריין וקיימן ליה לאברהם בגווייהו.

סדרא תניינא, נפיק קלא תבירא, לא תקיפא פקדמאה, לא דחליש ההוא קלא דתקע, אלא דההוא קלא לאו איהו לגבי יצחק בקדמיתא, דתמן תוקפא תקיפא שריא, אלא לגבי אינון בי דינא דלתתא, דאינון רפויין יתיר, וכלהו חמאן לאברהם לגבייהו, ואתפפין קמיה.

ארהבו, סדרא תליתאה, קלא נפיק, וסליק, ואתעטר ברישיה דיעקב, ונגיד ליה לתתא לההוא אתר דאינון גבוראן שריין, וקאים לקבלייהו, אברהם מהאי סטרא, ויעקב מהאי סטרא, ואינון באמצעיתא. פדין אתפפין פלהו, ומשתכחין (ס"א ומשתכחי)

באתרייהו. והני כלהו סדרא אחרא תניינא, סדרא בתראה, דבעינא לסלקא לון לאתרייהו, וליישבא (ס"א ולישבא) בינייהו ליצחק פמלקדמין. בגין דהאי בעי

וְלֹא יֵצֵא בְּבוֹרוֹתָיו הַחוּצָה, אִז כָּל הַדִּינִים נִכְנָעִים, וּמִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים.

עַד כֵּן צָרִיךְ לִכְוֹן אֶת הַלֵּב וְהַרְצוֹן בְּקוֹלוֹת הַלְלוֹ, וְלַחְזֹר בְּתִשְׁבּוּחַ לִפְנֵי רַבּוֹנָם. אִזִּי כְּשִׁישְׂרָאֵל מִתְקַנֵּים וּמְסַדְרִים קוֹלוֹת בְּרִצּוֹן הַלֵּב כְּרֹאוֹי בְּשׁוֹפֵר הַזֶּה, חוֹזֵר אוֹתוֹ שׁוֹפֵר עֲלֵיוֹן. וַיִּכְשַׁחוּזֵר, מְעַטֵּר אֶת יַעֲקֹב, וְהַכֵּל נִתְקַן. וְכִסָּא אַחֵר עוֹלָה, וְאִז נִמְצָאת שְׁמִיחָה בְּכָל, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַחֵם עַל הָעוֹלָם. אֲשֶׁרֵי חֲלַקְמֵי שֶׁל יִשְׂרָאֵל שִׁיּוּדְעִים לְהַנְהִיג וְלִמְשֹׁךְ אֶת רַבּוֹנָם מִדִּין לְרַחֲמִים, וְלִתְקַן אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת עַל יְדֵיהֶם.

בֵּא רֵאָה, כְּנֻגַד זֶה נִפְתָּחִים שְׁלֹשָׁה סְפָרִים בְּיוֹם זֶה, וְכִמוֹ שְׁרַחֲמִים מִתְעוֹרְרִים וְהַדִּינִים הַקָּשִׁים נִכְנָעִים וְנִכְנָסִים לְמִקוֹמָם - כִּף הוּא לְמִטָּה כִּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה, הַדִּינִים הַקָּשִׁים נִכְנָעִים וּמְעַבְרִים מִן הָעוֹלָם. וּמִי הֵם? אֵלוֹ אוֹתָם רְשָׁעִים גְּמוּרִים, שֶׁהֵם דִּינִים קָשִׁים שֶׁנִּכְנָעוּ וְהִעְבְּרוּ מִן הָעוֹלָם. וְעַל כֵּן נִכְתָּבִים וְנִחַתְמִים וְכוּ'. אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְדַאי זְהוּ בְּרוּךְ הַדְּבָר. בְּרוּךְ הַרַחֲמָן שֶׁשְׁאַלְתִּי וְהַרְוַחְתִּי אֶת הַדְּבָרִים הַלְלוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּתוּב זְכוּרֹן תְּרוּעָה, עוֹשִׂים זְכוּרֹן, לְכוֹן אֶת הַלֵּב וְהַרְצוֹן. יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים זְכוּרֹן לְמִטָּה, בְּמָה? בְּמַעֲשֵׂה, כְּדֵי שִׁיתְעוֹרֵר דְּבַר בְּאוֹתוֹ גִּיּוֹן שְׁלִמְעֵלָה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתוּב (תְּהִלִּים פא) בְּכֶסֶה לְיוֹם חֲגֹנוּ, שְׁמִתְכַּסֶּה בּוֹ הַלְבָנָה. וְאִיךָ מִתְכַּסֶּה? אֵלֹא כְּשֶׁעוֹמֵד עֲנָן וְהִשְׁמַשׁ אֵינּוּ מְאִיר, אִזִּי הַלְבָנָה מִתְכַּסֶּה וְלֹא מְאִירָה. וְעַל כֵּן מִלְּפָנֵי עֲנָן הִשְׁמַשׁ אֵינָה וְעַל כֵּן בְּכֶסֶה לְיוֹם חֲגֹנוּ, בְּה"א, שְׁמִתְכַּסֶּה

לְיִשְׂרָאֵל לִיּה בְּאַתְרֵיהּ, וְלֹא יִפּוּק בְּתוֹקֵפוֹי לְבַר, כְּדֵין דִּינִין כְּלֵהוּ אֶתְכַפְּיִין, וְרַחֲמִין אֶתְעֵרוּ.

עַד דָּא בְּעֵי לְכוּנָא לְבָא וְרַעוּתָא בְּהַנִּי קְלִי, וְלִמְהַדֵּר בְּתִיּוּבְתָא קָמִי מְאִרְיָהוּן. כְּדֵין כְּדֵין יִשְׂרָאֵל מִתְקַנֵּי וּמְסַדְרֵי קְלִין בְּרַעוּתָא דְלְבָא כְּדָקָא יָאוּת, בְּשׁוֹפְרָא דָא, אֶהְדֵּר הֵהוּא שׁוֹפֵר עֲלָאָה, וְכַד אֶהְדֵּר, מְעַטְרָא לִיּה לְיַעֲקֹב, וְאַתְתְּקֵן כְּלָא. וְכוּרְסֵיָא אֶחְרָא רְמִיו, וְכְדֵין חִידּוֹ אֶשְׁתַּכַּח בְּכָלָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְרַחֵם עַל עֲלָמָא. זְכָאָה חוּלְקִיָהוּן דִּישְׂרָאֵל, דִּידְעִין לְנֻגְדָא וְלֹאֲמִשְׁכָּא (דף ק' ע"ב) לְמְאִרְיָהוּן, מִדִּינָא לְרַחֲמִי, וְלִתְקַנָּא כְּלֵהוּ עֲלָמִין עַל יְדֵיהוּ.

הָא חֲזִי, לְקַבֵּל דָּא, תְּלַתָּא סְפָרִין פְּתִיחִין בְּיוֹמָא דָּא, וְכִמָּה דְרַחֲמִין מִתְעֵרִין, וְדִינִין קְשִׁיִּין אֶתְכַפְּיִין וְעֹאֲלִין לְדוּכְתִּיָהוּ. כִּף הוּא לְתַתָּא כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיָלָא, דִּינִין קְשִׁיִּין אֶתְכַפְּיִין וְאַתְעַבְּרוּ מְעֲלָמָא. וּמֵאֵן אֵינּוּן. אֲלִין אֵינּוּן רְשָׁעִים גְּמוּרִים, דְּאֵינּוּן דִּינִין קְשִׁיִּין דְּאַתְכַפְּיִין וְאַתְעַבְּרוּ מְעֲלָמָא. וְעַל דָּא נִכְתָּבִים וְנִחַתְמִים וְכוּ'. אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְדַאי דָּא הוּא בְּרִירָא דְמַלְאָה, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְשְׂאִילְנָא וְרוּוּחָנָא בְּהַנִּי מִיָּלִי.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּתִיב זְכוּרֹן תְּרוּעָה, זְכוּרֹן עֲבָדִינָן, לְכוּנָא לְבָא וְרַעוּתָא, יִשְׂרָאֵל עֲבָדִין זְכוּרֹן לְתַתָּא, בְּמָה. בְּעוּבְדָא, בְּגִין דִּיתְעֵר מְלָה כְּהוּא גּוּוֹנָא לְעִילָא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתִיב (תְּהִלִּים פא) בְּכֶסֶה לְיוֹם חֲגֹנוּ דְאַתְכַּסִּיא בֵּיה סִיְהָרָא. וְהִיךְ אֶתְכַּסִּיא. אֵלֹא, כְּדֵי קִימָא עֵיבָא, וְשִׁמְשָׁא לָא נְהִיר, כְּדֵין סִיְהָרָא אֶתְכַּסִּיא, וְלֹא נְהִיר. וְעַל דָּא, מִקָּמִי עֵיבָא שִׁמְשָׁא לָא נְהִיר, כָּל שְׁכָן מְאִירָה, כָּל שְׁכָן הַלְבָנָה שְׁמִתְכַּסֶּה וְאֵינָה מְאִירָה. וְעַל כֵּן בְּכֶסֶה לְיוֹם חֲגֹנוּ, בְּה"א, שְׁמִתְכַּסֶּה

סִיְהָרָא דְאַתְפְּסִיָּא וְלֹא נְהִירָא. וְעַל דָּא בְכֶסֶה לְיוֹם חֲגֵנוּ, בְּה"א, דְאַתְפְּסִיָּא סִיְהָרָא. וּבְמָה נְהִיר. כִּלְא בְתִיּוּבְתָא, וּבְקָל שׁוּפְרָא, דְכְתִיב, (תהלים פט) אֲשֶׁרִי הָעַם יוֹדְעֵי תְרוּעָה כְּדִין יִי בְּאוֹר פְּנֵיךָ יְהִלְכוּן.

רעיא מהימנא

בְּחֻדְשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֲדָשׁ וְגו'. (ויקרא כ"ג) פְּקוּדָא (מ"ב) דָּא, לְתַקּוּעַ שׁוּפָר בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, דְּהוּא יוֹמָא דְדִינָא לְעֻלְמָא, פְּמָה דְאוּקְיָמְנָא. וְהָא אוּקְמוּהָ דְכְתִיב, תַקְעוּ בְּחֻדְשׁ שׁוּפָר בְּכֶסֶה לְיוֹם חֲגֵנוּ. וְהָא אַתְמַר. דְּהָאִי אִיהוּ יוֹמָא דְסִיְהָרָא אַתְפְּסִי בֵיה, וְקָאִים עֻלְמָא דְבִינָא. בְּגִין, דְּהָהוּא מְקַטְרָגָא, חֲפִי וְכַסִּי וְאַנְעַל פְּתִחָא עַל מְלַכָּא, אַתְר דְדִינָא שְׂרִיָּא, לְמַתְבַּע דִּינָא עַל עֻלְמָא.

וְאִי תִימָא, אִיךְ אַתְיִיהִיב לִיה רְשׁוּ לְהֵהוּא מְקַטְרָגָא לְחַפְּאָה וּלְמַתְבַּע דִּינָא. אֶלָּא וְדָאִי בִּידָא דְהָאִי מְקַטְרָגָא, שׁוּי קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְמַתְבַּע דִּינָא עַל כָּל עֻלְמָא, וְשׁוּי לִיה יוֹמָא יְדִיעָא, לְמַתְבַּע קַמִּיה כָּל דִּינִין דְעֻלְמָא, דְּהָא קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא עֶבֶד לִיה וְשׁוּי לִיה קַמִּיה, לְמַהוּי דְחִילוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא סְלָקָא, וְשְׂרִיָּא עַל כִּלְא. וְרָזָא דָּא, (קהלת ג) וְהֶאֱלֹהִים עֲשָׂה שְׂרִירָאוּ מְלַפְנִיו. מָאִי עֲשָׂה. עֲשָׂה לְהָאִי מְקַטְרָגָא, וְאַתְקִין לִיה קַמִּיה, לְמַהוּי סִיְיָפָא שְׁנָנָא עַל כָּל עֻלְמָא. וְכָל דָּא (דף צ"ט ט"ו א) בְּגִין דִּינְחִלוּן מְקַמִּי קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא כִלְא. וְדָא אִיהוּ סְנִטְרָא, דְתַבַּע חוּבֵי בְנֵי נֶשָׂא, וְתַבַּע דִּינָא, וְתַפִּיס בְּנֵי נֶשָׂא וְקַטִּיל לֹון וְאַלְקֵי לֹון, כִּלְא כְמָה דְנִפְיָק מִן דִּינָא.

בְּגוּוּנָא דְּהָהוּא מְמוּנָה בֵּית דִּין דְלַתְפָּא, דְאַתְיִיהִיב לִיה רְשׁוּ לְאַדְפְּרָא קַמִּי בִי דִינָא, פְּלוּנֵי עֶבֶד כְּף, וּפְלוּנֵי עֶבֶר עַל כְּף, וּלְמַתְבַּע עַלִּיהוּ דִינָא. וְתַנָּן, רְשׁוּ אַתְיִיהִיב לְהֵהוּא מְמוּנָה בֵּית דִּין, לְאַנְעַלָּא עַל בֵּי דִינָא פְּתִחָא, עַד דִּיגְזָרוּן דִּינָא עַל כָּל מָה דְאִיהוּ תַבַּע, וְלִית רְשׁוּ לְבֵית דִּין לְדַחִיָּא לִיה. בְּגִין (ישעיה סא) כִּי אֲנִי יִי שִׁיגְזָרוּ דִין עַל כָּל מָה שֶׁהוּא תוֹבַע, וְאִין רְשׁוּת לְבֵית דִּין לְדַחֹת אוֹתוֹ, מִשׁוּם (ישעיה סא) כִּי אֲנִי

הַלְבָּנָה. וּבְמָה מְאִירָה? הַכֵּל בְּתִשׁוּבָה, וּבְקוּל שׁוּפָר, שְׁפָתוּב אֲשֶׁרִי הָעַם יוֹדְעֵי תְרוּעָה. אַז - ה' בְּאוֹר פְּנֵיךָ יְהִלְכוּן.

רְעִיָּא מְהִימְנָא

בְּחֻדְשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֲדָשׁ וְגו'. מְצֻנָה זֹו לְתַקּוּעַ שׁוּפָר בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין לְעוֹלָם, כְּמוֹ שְׂבָאֲרָנוּ. וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ, שְׁפָתוּב תַקְעוּ בְּחֻדְשׁ שׁוּפָר בְּכֶסֶה לְיוֹם חֲגֵנוּ. וְהָרִי נִתְבְּאָר. שְׁזֵהוּ יוֹם שְׁבוּ מִתְפַּסֶּה הַלְבָּנָה, וְהָעוֹלָם עוֹמֵד בְּדִין. מִשׁוּם שְׁאוֹתוֹ הַמְקַטְרָג חוֹפֶה וּמְכַסֶּה וְנוֹעַל אֶת הַפְּתַח עַל הַמְלָךְ, הַמְקוּם שֶׁהַדִּין שׁוֹרָה לְתַבַּע דִּין עַל הָעוֹלָם.

וְאִם תֵּאמַר, אִיךְ נִתְנַת רְשׁוּת לְאוֹתוֹ הַמְקַטְרָג לְכַסוֹת וּלְתַבַּע דִּין? אֶלָּא וְדָאִי בִּיד דִּינָא הַמְקַטְרָג הִזָּה שֶׁם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַבַּע דִּין עַל כָּל הָעוֹלָם, וְשֶׁם לוֹ יוֹם יְדוּעַ לְתַבַּע לְפָנָיו אֶת כָּל דִּינֵי הָעוֹלָם, שְׁהָרִי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲשָׂה אוֹתוֹ וְשֶׁם אוֹתוֹ לְפָנָיו, שְׁתַּהֲיָה יְרֵאת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹלָה וְשׁוֹרָה עַל הַכֵּל. וְסוּד זֶה - (קהלת א) וְהֶאֱלֹהִים עֲשָׂה שְׂרִירָאוּ מְלַפְנִיו. מָה עֲשָׂה? עֲשָׂה אֶת הַמְקַטְרָג הִזָּה וְהַתְקִין אוֹתוֹ לְפָנָיו לְהִיּוֹת חָרֵב שְׁנוּנָה עַל כָּל הָעוֹלָם, וְכָל זֶה כְּדִי שְׂרִירָאוּ כֻלָּם מְלַפְנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְזֵהוּ הַשׁוּטָר שְׁתוּכַע אֶת חֲטָאֵי בְנֵי הָאָדָם, וְתוֹבַע דִּין, וְתוֹפֵס בְּנֵי אָדָם וְהוֹרֵג אוֹתָם, וּמְלָקָה אוֹתָם, הַכֵּל כְּפִי שְׂיוּצָא מִן הַדִּין.

כְּמוֹ אוֹתוֹ הַמְמַנָּה שֶׁל בֵּית הַדִּין שְׁלֵמֻטָּה, שְׁנִתְנָה לוֹ רְשׁוּת לְהַזְכִּיר לְפָנָיו בֵּית הַדִּין: פְּלוּנֵי עֲשָׂה כְּף, וּפְלוּנֵי עֶבֶר עַל כְּף. וּלְתַבַּע עַלִּיהֶם דִּין. וְשְׁנִינוּ, נִתְנָה רְשׁוּת לְאוֹתוֹ מְמַנָּה בֵּית דִּין לְנוֹעַל עַל בֵּית הַדִּין אֶת הַפְּתַח עַד מִשׁוּם (ישעיה סא) כִּי אֲנִי

ה' אוהב משפט. והוא רוצה שֶׁהעולם יעמד בדין, ולהודיע שֶׁישׁ דין ויש דין.

כמו זה שם הקדוש ברוך הוא את זה לפניו, שהוא תובע דין לפני המלך על כל בני העולם, וכיום הזה נתנת לו רשות לכפות את פתח המלך, והלכנה מתכסה לפניו, עד שיגזור הדין על כל בני העולם. ואף על גב שהכל גלוי לפני הקדוש ברוך הוא, לא צריך אלא בדין.

הכל כגון אחד מעלה ומטה, התקין פסא דין ביום הזה, והשוטר בא ותובע דין על כל מעשי העולם, כל אחד ואחד פפי דרפו וכפי מה שעשה, והעדים באים ומעידים על כל מעשי בני העולם. ואלו הם עיני ה', שהם משוטטים בכל העולם. וכמה הם עיני ה', שאין להם חשבון, שהולכים ומשוטטים בכל העולם, ורואים כל מעשי בני העולם.

אוי לאותם שאינם משגיחים ולא מסתכלים במעשיהם, שהרי לגביהם עומדים העדים של המלך הללו, ומשגיחים ורואים את כל מה שהם עושים, ואומרים, שהרי הם עולים ומעידים לפני המלך, והשוטר הזה עומד לפני המלך ותובע דין: פלוני עבר על דין, ופלוני עשה כן. והרי כאן עדים. ועד שהקדוש ברוך הוא לא שואל אותם, אין להם רשות להעיד, אז הם עדים של העדות.

והכל נכתב לפני המלך בפתק. בבית המלך יש היכל אחד. ההיכל הזה מלא באש לכנה, והאש הזו מתגלגלת בעגול, והשביבים לוהטים, וזה לא פוסק לעולמים. בתוך ההיכל הזה יש היכל אחר מלא אש שחורה, שלא פוסקת לעולמים. שני סופרים עומדים תמיד לפני המלך. בשעת הדין מעידים כל העדים לפני המלך. אותם עדים (נ"א סופרים) נוטלים מאותו עגול של אש לכנה, וכותבים עליו באותה האש השחורה.

אוהב משפט. ואיהו בעי דעלמא יתקיים בדינא, ולמנדע דאית דין ואית דיין.

בהאי גוונא שוי קדשא בריך הוא קמיה להאי, דאיהו תבע דינא קמי מלכא, על כל בני עלמא. ובהאי יומא אתייהיב ליה רשו, לכסאה פתחא דמלכא, וסיהרא אתחפייא לגו, עד דיתגזר דינא על כל בני עלמא. ואף על גב דכלא אתגלי קמי קדשא בריך הוא, לא בעי אלא בדינא.

בלא כגוונא חדא עילא ותתא, אתקין כורסא דדינא בהאי יומא, וסנטירא אתא, ותבע דינא על כל עובדי בני עלמא, כל חד וחד פפום ארחוי, וכפום מה דעבד. וסהדין אתיין וסהדי על כל עובדי בני עלמא. ואלין אינון עיני יי', דאינון משטטי בכל עלמא. וכמה אינון עיני יי', דלית לון חשבנא, דקא אזלי ומשטטי בכל עלמא, וחקאן כל עובדי בני עלמא.

ווי לאינון דלא משגיחין ולא מסתכלין בעובדיהון, דהא לגביהו קיימין אלין סהדי מלכא, ומשגיחין וחקאן כל מה דאינון עבדין, וקאמרי, דהא אינון סלקי וסהדי קמי מלכא. והאי סנטירא קאים קמי מלכא, ותבע דינא, פלוני עבר דינא, פלוני עבד כן. והא הכא סהדי. ועד דקודשא בריך הוא לא שאיל לון, לית לון רשו לסהדא. בדין אינון סהדי סהדותא.

ובלא אכתיב קמי מלכא בפתקא. בבי מלכא אית חד היכלא. היכלא דא מליא אשא חורא, והאי אשא מתגלגלא בפלקא, ולהיט שביבין והאי לא פסיק לעלמין. לגו האי היכלא, אית היכלא אחרא, מליא אשא אוכמא, דלא פסיק לעלמין. תרין סופרין קיימין תדיר קמיה מלכא. בשעתא דדינא, סהדין כל סהדי קמי מלכא. אינון סהדין (נ"א סופרין) נטלין מההוא פלקא דאשא חורא, וכתבי עליה בההוא אשא אוכמא.

והאש הזו מתגלגלת בעגול, והשביבים לוהטים, וזה לא פוסק לעולמים. בתוך ההיכל הזה יש היכל אחר מלא אש שחורה, שלא פוסקת לעולמים. שני סופרים עומדים תמיד לפני המלך. בשעת הדין מעידים כל העדים לפני המלך. אותם עדים (נ"א סופרים) נוטלים מאותו עגול של אש לכנה, וכותבים עליו באותה האש השחורה.

ואז המלך מעכב את הדין עד זמן ידוע, אולי בין כך ובין כך יחזרו בתשובה. אם יחזרו - נקרעים הפתקים. ואם לא - המלך יושב, וכל אותם של בית הזכות עומדים לפניו, הפרוז קם ומכריז: פלוני עשה כך, מי ילמד עליו זכות? אם יש מי שילמד עליו זכות - פה. ואם לא - הוא נמסר לשוטר.

והבדל יודע הקדוש ברוך הוא למה צריך את כל זה? שלא כדי שלא יהיה פתחון פה לבני העולם, אלא להראות שהכל עושה בדרך אמת, ונוח לפניו מי שנצל מן הדין. ואם תאמר, מניין לנו? זה נמסר לחכמים. ואפילו למי שאין יודעים, מי שרוצה להסתפל, ישגיח במה שהוא בנגלה, וידע מה שהוא בנסתר, שהרי הכל בגון אחד. כל מה שמונה הקדוש ברוך הוא בארץ, הכל הוא כמו שלמעלה.

היום של ראש השנה הוא יום הדין, והמלך יושב בכסא הדין, השוטר בא ומכסה את פתח המלך ותובע דין. ואף על גב שהקדוש ברוך הוא אוהב את הדין, כמו שנאמר (ישעיה סא) כי אני ה' אוהב משפט, מנצחת אהבת בניו את אהבת הדין. ובשעה שהשוטר קם לטען דברים עליהם, הוא מצוה לתקע בשופר, כדי לעורר רחמים מלמטה למעלה באותו שופר.

אותו הקול עולה, כלול באש רוח ומים, ונעשה מהם קול אחד, ומתעורר קול אחר למעלה. כשאותו הקול מתעורר ממעלה וממטה, אזי כל הטענות שטוען אותו מקטרג מתערפכות.

ביום של ראש השנה יוצא יצחק

ובדין מלפא אחמיץ דינא, עד זמנא ידיעא, דלמא בין כך ובין כך יתדרון בתשובה. אי יתדרון, פתקין נקרעין. ואי לאו, מלפא יתיב, וכל אינון דבי זכותא קיימי קמיה, פרוזא קם וכריז, פלוני עבד כך, מאן יוליף עליה זכות, אי אית מאן דיוליף עליה זכות, יאות. ואי לאו, הא אתמסר לסנטירא.

ובלא ידע קדשא בריך הוא, אמאי אצטריך לכל דא. אלא בגין דלא יהא פטרא דפומא לבני עלמא. אלא לאחזאה דכלא עביד בארץ קשוט, וניחא קמיה מאן דאשתזיב מן דיניה. ואי תימא מנלן. האי, אתמסר לחפימי, ואפילו למאן דלא ידעי, מאן דבעי לאסתכלא, ישגח במה דאיהו באתגליא, וידע במה דאיהו בסתרא, דהא כלא פגוונא חדא, פל מה דפקיד קדשא בריך הוא בארעא, פלא איהו כגוונא דלעילא.

יומא דראש השנה, איהו יומא דדינא, ומלפא יתיב בכורסייא דדינא, סנטירא קא אתי וחיפי פתחא דמלפא, ותבע דינא. ואף על גב דקודשא בריך הוא רחים ליה לדינא, במה דאת אמר, (ישעיה סא) פי אני יי' אוהב משפט. נצח רחימו דבנוי, לרחימו דדינא. ובשעתא דסנטירא קם למטען מלין עליהו, פקיד למתקע בשופר, בגין לאתערא רחמי מתתא לעילא, בההוא שופר.

סלקא ההוא קלא, פלילא באשא ורוחא ומיא, ואתעביד מנייהו קלא חדא, ואתער קלא אחרא לעילא, פד ההוא קלא אתער מעילא ומתתא, פדין פל טענות דקא טעין ההוא מקטרגא מתערפבי.

ביומא דראש השנה, נפיק יצחק בלחודוי, וקרי לעשו, לאטעמא ליה תבשילין דכל עלמא, פל חד כפום אורחוי, דהא בההיא שעתא (בראשית כז) ותכהן עיניו מראות, דנפיק מגיה מאן דאחשון אפי ברין, ואתפרש,

לבדו, וקורא לעשו, להטעים אותו תבשילים של כל העולם, כל אחד כפי דרכו, שהרי באותה השעה (בראשית כז) ותכהן עיניו מראות, שיצא ממנו מי שהחשיף את פני הבריות, ונפרד, ושוכב

על מטת הדין, וקורא לעשו
ואומר, וצודה לי צידה ועשה לי
מטעמים, והביאה לי.

ורבקה אמרה אל יעקב בנה,
אהוב נפשה, הבן האהוב שנמסר
לה מיום שנברא העולם, ומצויה
אותו שהוא יתעורר באותם
מטעמים שלו. ויעקב מתעורר
מלמטה, מלבש בתפלות
ובבקשות, והקל קול יעקב
באותו שופר שעולה, ומתעורר
יעקב אליו, ונקרב עמו, ויגש לו
ויאכל, ונכללים זה עם זה. כיון
שנכלל עמו, ויבא לו יין, זה יין
המשמר, היין שהוא שמחת הלב,
הסוד של העולם הבא. אז - וירח
את ריח בגדיו, התפלות שעולות
והבקשות. ויברכהו, נח הרגז
ושמח הלב, והפל הוא רחמים.
כיון שנכלל ביעקב, פל אותם
חילות וגבורות שהיו מזמנים
התפורה, ולא נמצאו שם. וישראל
יוצאים מן הדין בשמחה
ובברכות. ויהי אף יצא יעקב
מאת פני יצחק אביו, ביום הנה,
בשמחה ובברכות עליונות, ועשו
אחיו בא מצידו, טוען טענות
ממעשי העולם, ויעש גם הוא
מטעמים, לשונו חדה לטען
טענות. מסדר עדים, ויבא לאביו
ויאמר יקם אביו, יתעורר עם
דיניו, ויאכל כמה מעשים רעים
של כל העולם שמצאתי.

ויחרר יצחק חרדה גדלה עד
מאד, שהרי אינו יכול להפריד
מכלל של יעקב, שהוא בשמחה.
ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד,
בכמה תפלות ובקשות, ואכל
מכל בטרם תבוא ואברכהו גם
ברוך יהיה. כשמע עשו את דברי
(יצחק) אביו ויצעק צעקה גדלה

וגו', שראה שהרי צידו לא היה כלום. עד לאחר שאמר לו, הנה משמני הארץ וגו', אלו החזקים
וההמונים של שאר העמים, וזה קשה לו מהפל. וישטם עשו את יעקב, ללכת אחריו ולהתגרות
בו תמיד.

ושכיב על ערסיה דדינא, וקרי לעשו, ואמר וצודה לי
צידה ועשה לי מטעמים והביאה לי.

ורבקה אמרה אל יעקב בנה, רחימא דנפשה, בנה
רחימא דאתמסר לה מיומא דאתברי עלמא.
ופקידת ליה, לאתערא איהו באינון מטעמים דיליה.
ויעקב אתער מתתא, מתלבש בצלותין ובעותין, והקול
קול יעקב בההוא שופר דקא סליק, ואתער יעקב לגביה,
ואתקריב בהדיה, ויגש לו ויאכל, ואתפליל דא בדא.
כיון דאתפליל בהדיה, ויבא לו יין, דא יין דמנטרא, יין
דהוא חידו דלבא, רזא דעלמא דאתי, פדין וירח את ריח
בגדיו, צלותין דסלקין ובעותין. ויברכהו, נח רוגזא,
וחדו לבא, וכלא איהו רחמי.

כיון דאיהו אתפליל ביעקב, פל אינון חיילין ותוקפין
ורוגזין דהוו זמינין, אתפדרו, ולא אשתכחו תמן.
וישראל נפקין מן דינא, בחדוה ובברכאן. ויהי אף יצא
יעקב מאת פני יצחק אביו, ביומא דא, בחדוה,
ובברכאן עלאין, ועשו אחיו בא מצידו, טועין טועני
מעובדי דעלמא, ויעש גם הוא מטעמים, חדיד לישניה
למטען טענות. אתקין סהדי, ויבא לאביו ויאמר יקום
אביו, יתער בדינו, ויאכל כמה עובדין בישין דכל עלמא
דקא אשפחנא.

ויחרר יצחק חרדה גדולה עד מאד, דהא לא יכיל
לאתפרשא מכללא דיעקב, דאיהו בחדוה.
ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד, בכמה צלותין ובעותין,
ואוכל מכל בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך יהיה. כשמוע
עשו את דברי (יצחק) אביו ויצעק צעקה וגו'. דחמי דהא
צידו לא הוה כלום. עד לבתר דאמר ליה, הנה משמני
הארץ וגו'. אליו תקיפין ואוכלוסין דשאָר עמין ודא
קשיא ליה מכלא. וישטום עשו את יעקב, למיזל
אבתריה, ולקטרגא ליה תדיר.

וגו', שראה שהרי צידו לא היה כלום. עד לאחר שאמר לו, הנה משמני הארץ וגו', אלו החזקים
וההמונים של שאר העמים, וזה קשה לו מהפל. וישטם עשו את יעקב, ללכת אחריו ולהתגרות
בו תמיד.

ויעקב אזיל באינון יומין דבין ראש השנה ליום
הכפורים, עריק לאשתזבא מניה. תב בתיובתא,
שוי גרמיה בתעניתא, עד דאתי ראש השנה ויום
הכפורים, כדין ידעי ישראל דעשו בא, ועמו ארבע מאות
איש, פלהו מקטרגי זמינין לקטרגא לון, מיד ויירא יעקב
מאד וייצר לו ואסגי בצלותין ובעותין. (בראשית לב) ויאמר
יעקב אלהי אבי אברהם ואלהי אבי וגו'. עד דנטיל עיטא
ואמר, פי אמר אכפרה פניו במנחה ההולכת לפני ויקח
מן הבא בידו מנחה וגו', עזים מאתים ותישים עשרים
רחלים מאתים וגו'.

גמלים וגו', כף הוא סטרא דיליה. גמלים הוא נחש,
כמין גמל, בשעתא דפתי סמא"ל לאדם, ארפיב
על נחש כמין גמל. תנינן, מאן דחמי גמל בחלמיה,
מיתה נקנסה עליה מלמעלה, ואשתזיב מניה. וכלא חד.
וברין, אהדר עשו אפטורפוסא דיעקב, ויעקב לא בעא
דובשיה ועוקציה. יעבר נא אדוני לפני עבדו.
כדין וישב ביום ההוא עשו לדרכו. אימתי. בשעת נעילה,
דהא אתפרש מעמא קדישא. וקודשא בריך הוא שביק
לחוביהון, וכפר עליהו. פיון דההוא מקטרגא אזל
בההוא דורונא, ואתפרש מניהו, בעי קדשא בריך הוא
למחדי בכנוי, מה כתיב, ויעקב נסע ספתה ויבן לו בית
וגו'. על כן קרא שם המקום סוכות, פיון דיתבי בסכות,
הא אשתזיבו מן מקטרגא, וקודשא בריך הוא חדי בכנוי.
זבאה חולקיהון בהאי עלמא ובעלמא דאתי. (ע"כ רע"א
מדימנא).

הא חזי, בהאי יומא אתפסייא סיהרא, ולא
נהיר עד בעשור לחדש, דישראל תייבין
פלהו בתיובתא שלימתא, ואימא עלאה תאבת

ויעקב הלך באותם ימים שבין
ראש השנה ליום הכפורים, ברח
להנצל ממנו. שב בתשובה, ושם
עצמו בתענית, עד שבא ראש
השנה ויום הכפורים, אז יודעים
ישראל שעשו בא, ועמו ארבע
מאות איש, כלם מקטרגים
מזמנים לקטרג להם. מיד - ויירא
יעקב מאד וייצר לו, והרבה
בתפלות ובקשות. (בראשית לב)
ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם
ואלהי אבי וגו'. עד שנטל עצה
ואמר, פי אמר אכפרה פניו
במנחה ההולכת לפני. ויקח מן
הבא בידו מנחה וגו', עזים
מאתים ותישים עשרים רחלים
מאתים וגו'.

גמלים וגו', כף הוא הצד שלו.
גמלים הוא נחש, כמין גמל.
בשעה שפחה סמא"ל את אדם,
רכב על נחש כמין גמל. שנינו,
מי שרואה גמל בחלומו, מיתה
נקנסה עליו מלמעלה ונצול
ממנה. והכל אחד.

ואז חזר עשו לאפטורפוס של
יעקב, ויעקב לא רצה דבשו
ועקצו. יעבר נא אדני לפני עבדו.
אז - וישב ביום ההוא עשו
לדרכו. מתי? בשעת נעילה,
שחרי נפרד מן העם הקדוש.
והקדוש ברוך הוא עוזב את
חטאייהם ומכפר עליהם. פיון
שאותו המקטרג הולך עם אותו
דורון ונפרד מהם, רוצה הקדוש
ברוך הוא לשמח עם בניו. מה
כתוב? ויעקב נסע ספתה ויבן לו
בית וגו'. על כן קרא שם המקום
סכות. פיון שיושבים בסכות, הרי
נצולו מן המקטרג, והקדוש ברוך

הוא שמח עם בניו. אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא. (ע"כ רע"א מדימנא).
בא ראה, ביום הזה מתפסה הלכנה, ולא מאירה עד בעשור לחדש, כשכל ישראל שבים
בתשובה, והאם העלינונה שבה ומאירה לה. והיום הזה את אור האם נוטל, ונמצאת שמחה
בכל. ועל כן כתוב, יום הכפורים הוא. יום כפור הנה צריך להיות! מה זה יום הכפורים? אלא

גודל השכר והזכות בהוראת אצבע

הגר"א במשלי (יב, יד), מבאר גודל הזכות שיש למזכי הרבים ומוכיח את חבירו, אם שמע, מקבל שכר על כל מה שיעשה לדורות, וגם אם לא שמע, אז מקבל כל חלקו הטוב, וזה שלא שמע לוקח ממנו את חלק הגיהנום שלו.

הידעת? ברגע אחת אתה יכול לזכות לעולמות נצח! "עין לא ראתה.."
 - עתה הכול בידך - אתה יכול לחלק ס' "ערכה של שעה", שמעודד ומעורר ללמוד זה"ק בכל יום. וכל הלומד שעה זה"ק בשבת עולה לו למאה מיליון שנה תורה, ואם תכפיל בכל שבתות השנה ויו"ט, לכל ימי חייו, תגיע ל' 640 מיליארד שנה תורה. ואם בזכותך יתארגן שיעור לעשר יהודים, תגיע ל' 6 טריליון ו' 400 מיליארד שנה תורה. ובזה"ק (פ' ויצא קס"א). כתוב: שכל מה שנותנים משמים הוא באלף, ועוד כידוע כל עשרה ביה שכינה שריה, אתה מכפיל כל מנין יהודים באלף. תגיע ל' 6 זיליון ו' 400 טריליון שנה תורה. - ומי יוכל לחשב את גודל השכר הנצחי שיש לך מכך בוודאות!!!

החפץ חיים והחזון איש זי"ע

במכתבי מרן החפץ חיים זצ"ל (דף יד אות ג'), שספר בנו הר' אריה ליב על אביו, שהחזיק מאד בחכמת הקבלה באמרו כי הוא אחד מחלקי תורה היותר נעלים, ומרגלא בפומיה תמיד כי בלי סתרי תורה מגששים אנו באפלה, ובס' "מאיר עיני ישראל" (כ"ג ע' תקנ"ו), שרבי שלמה ספר לו על רבו החפץ חיים, שכל שבת קודש למד את הזהר של הפרשה, גם היה אומר לאחרים שילמדו הזהר של הפרשה, אפילו בחורים. והיה אומר שרבו כמדרש. (אור הזהר דף 82). ובספר מעשה איש (חלק ג' ע' צ"ח): שמרן החזון איש זצ"ל אמר להג' ר' שמריהו גריינימן זצ"ל, שאין ספר מוסר כל כך טוב כמו ספר הזהר. (מפעל הזהר העולמי - 0548436784)

סא) רבי שמעון בר יוחאי קדש כל כף את לשון התרגום, עד שאפלו שאר דברים הנכתבים בלשון התרגום, יש להם כח לעורר להשם יתברך

רבינו אומר בשיחות הר"ן (אות ק"ט), שרבי שמעון בר יוחאי קדש כל כף את לשון התרגום, עד שאפלו שאר דברים הנכתבים בלשון תרגום, יש להם כח לעורר להשם יתברך, עד כאן לשונו. ויתכן שלכן סדר בעל האקדמות את פיוטו הנפלא בלשון תרגום, בגלל ההתעוררות שיש בלשון הזו, כי רשב"י הכניס התעוררות דקדשה בלשון התרגום.

סב) דע, שעל ידי למוד הזהר, נעשה חשק לכל מיני למוזדים של התורה הקדושה

ועוד אומר רבינו הקדוש (שם אות ק"ח): "ודע, שעל ידי למוד הזהר, נעשה חשק לכל מיני למוזדים של התורה הקדושה", עד כאן לשונו. הרי לנו סגלה בדוקה להגיע לצמאון לדבר השם.

סג) קבלה מהבעל שם טוב זכותו יגן עלינו: צריך מלמד (לתלמידים) ללמד זהר, שהוא בחינת עץ החיים, שיכול להמשיך נשמה לתלמידים. פי מה שהרב נותן שכל ישר להתינוק, בזה מניח בו נשמה אמתית

ומובא מהרב הקדוש רבי פנחס מקארץ זכותו יגן עלינו, בספר אמרי פנחס השלם (דף ק"ו), וזה לשונו: "צריך מלמד (לתלמידים) ללמד זהר, שהוא בחינת עץ החיים, שיכול להמשיך נשמה לתלמידים. פי מה שהרב נותן שכל ישר להתינוק, בזה מניח בו נשמה אמתית", עד כאן לשונו. (ואני שמעתי שזה מקבל עוד מהבעל שם טוב זכותו יגן עלינו). פי הזהר מלהיב ומאיר את הנשמה של כל איש מישראל, באפן שיוכל להשפיע הארה של נשמה קדושה גם בזולתו.

סד) על ידי הזהר נגאליון מהגלות הפרטי – לעלות לעולם העליון עם רכוש של פמה וכמה פעמים זהר הקדוש

באם יזכה האדם ויגליל עצמו בקצת יגיעה לקרא מדי יום דף של זהר, אזי כשיעלה לעולם העליון, יעלה עם רכוש של פמה וכמה פעמים זהר הקדוש, פמה וכמה פעמים תקונים, פמה וכמה פעמים זהר חדש, גם אם אומרם רק בשפתיו כנזכר לעיל, כי הרי שם, בעלמא דקשוט, יזכה להבין הדברים לאשורם, כמובא שאם אדם לומד בעולם הזה ואינו מבין, יזכה להבינו לעתיד לבוא (עין שיחות הר"ן אות כ"ו). וזה צריך לחטף בהאי עלמא, ובפרט שזההר בעצמו מבטיח "כי בזהר דא יפקון ביה מן גלותא".

לימוד היומי - כח אייר

והנה, כמו שיש גלות הכלל, כך יש גלות הפרט, וכמובא (עין בארך בספרנו לקט אמרים חלק א' דף קס"ג) שבעקבותא דמשיחא מתגבר מאד גם גלות הפרט מלבד הגלות הכללית. שלכל אחד מישראל יש לו את הגלות והמצוקות שלו, ברוחניות ובגשמיות, וכמו שאומרים בתפלה בליל שבת קדש "ושויתי השם לקראתי שתרחמי עוד בגלותי, לגאלני ולעורר לבי לאהבתך" הינו שמבקשים רחמים לצאת מהגלות הפרטית, בבחינת (תהלים סט יט) "קרבה אל נפשי גאלה".

סה) בזהר דא יפקון ביה מן גלותא, ועוד "ברחמי"

ותהלה להשם יתברך שזכה אותנו בעת העלמה הנוראה הזאת, שהתגלה ספר הזהר הקדוש, המבטיח "כי בזהר דא יפקון ביה מן גלותא", ועוד "ברחמי". ומי הוא שאינו צריך לצאת ולהגאל מגלותו הפרטית ברחמים בגלות האחרונה הזאת. וכל זאת לזכותנו בו שנהגה ונעסק באמירתו לתקון הכלל והפרט, ולזכות לגאלת עולמים במהרה בימינו אמן כן יהי רצון.

(ונכתב בספר להגאון רבי יעקב מאיר שקטער)

**סו) דרך הלמוד מרבינו נחמן מברסלב זכותו יגן עלינו
אמן – ללמוד במהירות ובזריזות ולבלי לדקדק הרבה
בלמודו**

ספר עמנו הרבה בענין זה, שטוב ללמוד במהירות ולבלי לדקדק הרבה בלמודו, רק ללמוד בפשיטות בזריזות, ולבלי לבלבל דעתו הרבה בשעת למודו מענין לענין, רק יראה להבין הדבר בפשיטות במקומו. ואם לפעמים אינו יכול להבין דבר אחד, אל יעמד הרבה שם, ויניח אותו הענין וילמד יותר להלן. ועל פי הרב ידע אחר כך ממילא מה שלא היה מבין בתחלה, כשילמד כסדר בזריזות להלן יותר.

לימוד היומי - כט אייר

**סז) אין צריכין בלמוד רק האמירה לבד לומר הדברים
כסדר וממילא יבין – מעלת רבוי הלמוד עולה על הכל**

ואמר: שאין צריכין בלמוד רק האמירה לבד, לומר הדברים כסדר, וממילא יבין. ולא יבלבל דעתו בתחלת למודו שירצה להבין תכף, ומחמת זה יקשה לו הרבה תכף ולא יבין כלל, רק יכניס מחו בהלמוד ויאמר כסדר בזריזות וממילא יבין. ואם לא יבין תכף יבין אחר כך, ואם ישארו איזה דברים שאף על פי כן לא יוכל לעמד על כונתו, מה בכך? כי מעלת רבוי הלמוד עולה על הכל, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (שבת סג.): 'לגמור והדר לספור ואף על גב דלא ידע מה קאמר' שנאמר (תהלים קי"ט ב): "גרסה נפשי לתאבה" וכו'.

כי על ידי רבוי הלמוד שילמד במהירות ויזכה ללמוד הרבה, על ידי זה יזכה לעבר כמה פעמים אלו הספרים שלומד, לגמורם ולחזור להתחיל ולגמורם פעם אחר פעם, ועל ידי זה ממילא יבין בפעם השני והשלישי כל מה שלא היה מבין בתחלה, כל מה שאפשר להבין ולעמד על דבריהם.

ודבר הרבה מאד בענין זה, ואי אפשר לבאר דברים אלו בכתב היטב, אבל באמת הוא דרך עצה טובה מאד בענין הלמוד. כי על ידי זה יכולים לזכות ללמוד הרבה מאד לגמור כמה וכמה ספרים, וגם

יִזְכָּה לְהִבִּין הַדְּבָרִים יוֹתֵר, מֵאֲשֶׁר הִיָּה לוֹמֵד בְּדַקְדּוּק גְּדוֹל, כִּי זֶה מִבְּלָבֵל מְאֹד מִן הַלְמוּד, וְכַמָּה בְּנֵי אָדָם פָּסְקוּ מִלְמוּדָם לְגַמְרֵי עַל יְדֵי רַבּוֹי הַדַּקְדּוּקִים שְׁלָהֶם, וּמֵאוּמָה לֹא נִשְׁאַר בְּיָדָם.

סח) לְלַמֵּד הַרְבֵּה מְאֹד, גִּמְרָא וּפּוֹסְקִים כָּלָם, וְתַנ"ךְ וּמְדַרְשִׁים וְסִפְרֵי הַזֵּהָר וְקַבְלָה וּשְׁאָר סִפְרִים כָּלָם

אָבֵל כְּשִׁירְגִיל עֲצָמוֹ לְלַמֵּד בְּמַהֲרֹת כְּנֹזֵכַר לְעִיל בְּלֵי דַקְדּוּקִים הַרְבֵּה, הַתּוֹרָה תִּתְקַיֵּם בְּיָדוֹ, וְיִזְכָּה לְלַמֵּד הַרְבֵּה מְאֹד, גִּמְרָא וּפּוֹסְקִים כָּלָם, וְתַנ"ךְ וּמְדַרְשִׁים וְסִפְרֵי הַזֵּהָר וְקַבְלָה וּשְׁאָר סִפְרִים כָּלָם. וְכִבֵּר מְבֹאֵר (שִׁיחוֹת הַר"ן כ"ח) שִׁיחֲתוֹ שֶׁל רַבֵּינוּ זְכָרוֹנוֹ לְבָרְכָה, שֶׁטוֹב לְאָדָם שֶׁיַּעֲבֹר בְּחֵייו בְּכָל הַסִּפְרִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה.

— ❖ לימוד היומי - א סיון ❖ —

סט) לְגַמֵּר בְּכָל שָׁנָה כָּל סִפְרֵי הַזֵּהָר וְתַקּוּנֵים וְזֵהָר חֲדָשׁ, וְכָל סִפְרֵי קַבְלָה מֵהָאָר"י זְכָרוֹנוֹ לְבָרְכָה

וּפְעַם אֶחָד חֲשַׁב רַבֵּינוּ זְכָרוֹנוֹ לְבָרְכָה מֵה שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם עַד שְׁאִין הַיּוֹם מִסְפִּיק, דְּהֵינּוּ לְגַמֵּר בְּכָל שָׁנָה ש"ס עִם הַר"ף וְהָרָא"ש, וְאַרְבָּעָה שְׁלַחַן עֲרוּךְ הַגְּדוֹלִים, וְכָל הַמְדַרְשִׁים כָּלָם, וְכָל סִפְרֵי הַזֵּהָר וְתַקּוּנֵים וְזֵהָר חֲדָשׁ, וְכָל סִפְרֵי קַבְלָה מֵהָאָר"י זְכָרוֹנוֹ לְבָרְכָה. גַּם צָרִיכִין לְלַמֵּד אֵיזָה שְׁעוֹר בַּיּוֹם בַּקְצָת עֵיוֹן, וְעוֹד חֲשַׁב הַרְבֵּה דְבָרִים. גַּם צָרִיכִין לוֹמַר תְּהִלִּים בְּכָל יוֹם, וְתַחֲנוּת וּבִקְשׁוֹת הַרְבֵּה הַרְבֵּה.

וְאִזְ סִפְרֵי הַרְבֵּה מַעֲנִין זֶה שֶׁצָּרִיכִין לְלַמֵּד בְּמַהֲרֹת גְּדוֹל וּבְזָרִיזוֹת וְלִבְלֵי לְבַלְבֵּל דַּעְתּוֹ בְּדַקְדּוּקִים הַרְבֵּה מַעֲנִין לְעַנְיָן. וְהַדְּבָרִים הַלְלוּ הֵם בְּדוּקִים וּמְנַסִּים.

גַּם לֹא הִיָּה מְצוּהָ לַחֲזוֹר תַּכְפֹּף עַל לְמוּדוֹ, רַק רְצוֹנוֹ תְּמִיד הִיָּה לְלַמֵּד הַסִּפֵּר אוֹ הַפּוֹסֵק שְׁלוּמֵד, כְּסִדֵּר מְרֵאשׁוֹ לְסוּפּוֹ בְּזָרִיזוֹת, וְאַחַר כֵּן יִתְחִיל פְּעַם שְׁנֵי וַיְגַמֵּר אוֹתוֹ כְּלוֹ. וְכֵן פְּעַם אַחַר פְּעַם.

גם אמר לבל יהיה נבהל מזה שהזהיר שצריכין ללמד כל כך בכל יום... 'ולא עליך המלאכה לגמור ואי אתה בן חורין להבטל ממנה' (אבות ב טז).

(ספר שיחות הר"ן מברסלב אות עו)

ע) למוד הזהר נותן לי הרגעה

רבי פנחס מקאריץ זצ"ל אמר: הגלות הוא כל כך קשה, איך קאן מיד ניט קיהליון (אי אפשר לי להתקדר), רק בשעה שאני לומד זהר שפאר איך מיד אפ (נותן לי הרגעה).

(חכם הרזים)

עא) זוה"ר בגימטריא רי"ח

זוה"ר בגימטריא רי"ח, הוא **סוד רי"ח אורות של עץ החיים** **שבועון המאירים לגן**, סוד ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן (קרנים ודן ידיו מאמר י"ג).

(רגל ישרה, רבי צבי אלימלך מדינוב, מערכת ז' אות י"ד)

זהר הרקיע. זהר הוא אורות שבועון, ושם יש ש"פ ניצוצות מאורות טמירין, מנין שלוש עם ד' אותיות, מנין רבוע הנו"ה על אדנ"י, כנודע, ומנין שלם הנו"ה פעלך, ומנין רקי"ע, וזהו סוד **זוה"ר הרקיע** (קרנים ודן ידיו מאמר י"ג).

(רגל ישרה, רבי צבי אלימלך מדינוב, מערכת ז' אות ט"ו)

לימוד היומי - ב סיון

כשהיו שואלים להפעל שם טוב זכרוננו לברכה לחיי העולם הבא, איזה דבר, היה פותח ספר גמרא או זהר והיה לומד, ואחר כך היה משיב. ואמר: כי האור שברא הקדוש ברוך הוא, היה צופה בו מסוף העולם ועד סופו, והיכן גנזו לצדיקים, בתורה. וכשאדם הצדיק לומד תורה לשמה, צופה מסוף העולם ועד סופו.

(נוצר חסד קאמארנא)

* * *

לְקַט מְשִׁיחוֹת הַרְבִּי מְלִיבוֹאֵיטֵשׁ זָכָר צְדִיק לְבִרְכָּה

עב) למוֹד הַזֶּהר מְרוֹמִם אֶת הַנֶּפֶשׁ – למוֹד הַמְדָּרֶשׁ
מְעוֹרֵר אֶת הַלֵּב – וְאֲמִירַת תְּהִלִּים בְּבָכִי וּדְמָעוֹת "שׁוֹטְפֵת
אֶת הַכְּלִי"

ט"ו טבת – הַסֵּכֶת וְשָׁמַע יִשְׂרָאֵל! הַעֵת הַזֹּאת הִיא מוֹעֵד
הַגְּאֻלָּה עַל יְדֵי מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ וְהִיסוּרִים הַבָּאִים עֲלֵינוּ הֵם חֲבִלֵי
מְשִׁיחַ. אֵין יִשְׂרָאֵל נִגְאָלִין אֶלָּא בְּתִשׁוּבָה. אֵל תֵּאֲמִינוּ לְנִבְיֵי הַשֶּׁקֶר
הַמְבִטִּיחִים לָכֶם יְשׁוּעוֹת וְנִחְמוֹת... זָכְרוּ דְבַר הַשֵּׁם (יְרַמְיָהוּ יז, ה)
"אֲמַר הַשֵּׁם אֲרוּר הַגִּבֹּר אֲשֶׁר יִבְטַח בְּאֲדָם וְשֵׁם בְּשׂוֹר זֶרְעוֹ וּמִן הַשֵּׁם
יִסוּר לְבוֹ". שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד הַשֵּׁם אֶלְקִיךָ וְהִכֵּן עֲצָמְךָ וּבְנֵי בֵיתְךָ
לְקַבֵּל פְּנֵי מְשִׁיחַ צְדָקְנוּ. הֵבֵא בְּקִרְוֹב מִמֶּשׁ.

ט"ז טבת – הַרְבִּי "צִמַּח צְדָק" אֲמַר פֶּעַם בִּיחִידוֹת: למוֹד
הַזֶּהר מְרוֹמִם אֶת הַנֶּפֶשׁ, למוֹד הַמְדָּרֶשׁ מְעוֹרֵר אֶת הַלֵּב, וְאֲמִירַת
תְּהִלִּים בְּבָכִי וּדְמָעוֹת "שׁוֹטְפֵת אֶת הַכְּלִי".

(סֵפֶר חֲגֵי וּמוֹעֲדֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי ר. זְמִיר, וְכֵן נִדְפָס בְּסֵפֶר שִׁיחוֹת לְנֹעַר כְּרֵךְ ד' תשכ"ו –
תשכ"ח)

עג) בְּקֶשֶׁר לְכַנוּסֵי הַיְלָדִים, למוֹד הַזֶּהר

הוֹרְאוֹתָיו הָאֲחֵרוֹנוֹת שֶׁל כְּבוֹד קְדֻשַׁת אֲדָמוֹר (שְׁלִיט"א)
[זָכָר צְדִיק לְבִרְכָּה] בְּקֶשֶׁר לְכַנוּסֵי הַיְלָדִים, למוֹד הַזֶּהר וְכוּ',
מוֹכִיחִים לְמַעַלָּה מִכָּל צֶל שֶׁל סֶפֶק, עַל גְּדֹל הַשְּׁעָה בַּה אָנוּ
נִמְצָאִים, וְלָכֵן דּוֹקָא בְּרַגְעִים גְּדוֹלִים אֵלוּ מְטַלֵּת הַחוּבָה שֶׁל
כְּלָנוּ, לֵאלֹא יוֹצֵא מֵהַכֶּלֶל, לְהַתְגַּיֵּס בְּמֶרֶץ לְמִבְצָעֵי הַקְדוּשִׁים שֶׁל
כְּבוֹד קְדֻשַׁת אֲדָמוֹר (שְׁלִיט"א) [זָכָר צְדִיק לְבִרְכָּה], וּבְמִיחָד בְּכָל
הַקְשׁוֹר לְמִבְצָע "וְהַשִּׁיב לֵב אָבוֹת עַל בָּנִים". מִבְצָע זֶה חַיֵּב לְהִיּוֹת
חֻקִּיק בְּמַחֲנוּ וּבְלִבּוֹתֵינוּ, עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע שָׁעוֹת בְּיָמָהּ, וְעַל כָּל אֶחָד
וְאַחַת מֵאַתְנָנוּ, לְתַת לְעֲצָמוֹ דִּין וְחֻשְׁבוֹן, יוֹם יוֹם, שְׁעָה שְׁעָה, מֵה
נַעֲשֶׂה וּמֵה יָכוֹל לְהַעֲשׂוֹת בְּעֵינָן זֶה.

(עֲלוֹן כְּפַר חֲב"ד תש"מ – תשמ"א, דְבַר הַמְעַרְכֵת)

עד) בזה הלמוד יצאו עם ישראל מהגלות – "תשפן בתוך ירושלים... פי לישועתך קוינו וצפינו כל היום"

ישנם כמה סוגי אנשים בעם ישראל המתאבלים על חרבן בית המקדש. יש שרק פעם אחת בשנה ביום תשעה באב נזכרים בחרבן הבית ומתאבלים עליו, ויש שפעם אחת בחדש נזכרים בחרבן בית המקדש ומתפללים בעבורו, וישנם שבכל יום מתפללים על זאת.

אמנם גם זאת לא מספיק, כי האמת היא שצריך להתפלל ולצפות לבנין בית המקדש בכל רגע ורגע, וכפי שאנו אומרים בתפלה בברכת "תשפן בתוך ירושלים... פי לישועתך קוינו וצפינו כל היום", אם אנשי כנסת הגדולה ושבעים זקנים תקנו נסח שפזה, סימן שפך באמת צריכה להיות הצפיה לבנין בית המקדש ולישועת השם, בכל רגע.

וכך המחיש הגאון הצדיק **רבי יוסף חיים זוננפלד** זכר צדיק לברכה רבה של ירושלים את צורת הצפיה שצריכה להיות לכל איש מישראל, שאם מישהו יפתח את הדלת שבחדר בו אנו נמצאים, ויאמר: רבותי! דעו שהמשיח הגיע", מיד נקפץ ממקומנו כאדם שמחפה לאורחו החשוב שצריך להגיע בכל רגע.

ואחת מהעצות הגדולות והמפרסמות לצאת מהגלות היא, כידוע, למוד הזהר, כפי שכתוב בזהר הקדוש (רעיא מהימנא פרשת נשא דף קכ"ד:) בהאי ספרא יפקון מגלותא, כלומר, **בזה הלמוד יצאו עם ישראל מהגלות.**

עה) לקרא זהר בערך שני דפים ליום, בפרט לפני השנה, פי יש בכחה גם לזכר את הנשמה לפני שעולה לתת דין וחשבון – כל מי שיתרגל בכך יהיה קל לו יותר להבין את לשון התלמוד

וכך תמיד היה רגיל לומר מרן הגאון **רבי בן ציון אבא שאול** זכר צדיק לברכה, **שיש לקרא זהר בערך שני דפים ליום, בפרט**

לפני השנה, כי יש בכחה גם לזכר את הנשמה לפני שעולה לתת דין וחשבון, ולהציל מעוון המר, וכל מי שיתרגל בכך יהיה קל לו יותר להבין את לשון התלמוד, עד כאן.

עו) במכירת חסול לא משלמים בהקפה – משיח צדקנו כבר עומד על סף הבית: בזמן פזה אין מקיפים, והקדוש ברוך הוא גובה מיד בו במקום, עבור כל עברה חס ושלום.

תכפו עלינו הצרות, ועד שהאחת אינה הולכת, כבר באה השנייה, ואין לך יום שאין קללתו מרבה מחברו, ואנו שואלים את עצמנו, מה חרי האף הגדול הזה?

את זאת הסביר ה"חפץ חיים" במשל נפלא: רבם של החנוניים ובעלי העסקים מוכרים ללקוחותיהם בהקפה למשך תקופה מסוימת, בתם התקופה הם גובים את החוב וממשיכים למכר בהקפה.

— לימוד היומי - ד סיון —

במה דברים אמורים? כשאין בדעת החנוני או בעל העסק לסגור את החנות ולחסל את העסק מחמת סבה מסוימת, אולם כשבעל החנות עומד לסגור את החנות ולחסל את עסקיו, אז כשמופיע לקוח ומבקש לקנות בהקפה אומר לו המוכר: שמעני! אדוני, כל עוד שלא עמדתי לחסל את עסקי, מכרתי לך ברצון בהקפה, אף לזמן ארוך, אולם עכשו, שאני סוגר את החנות ומחסל את העסק, אין לי אפשרות למכר בהקפה ואני נאלץ לבקש פסף מזמן.

וזהו ההסבר לצרות ולפרעניות המתרגשות ובאות עלינו תכופות, כי השם יתברך כביכול כבר עומד בפני סגירת החנות בעולם הזה וחסול העסקים, כלומר, משיח צדקנו כבר עומד על סף הבית: בזמן פזה אין מקיפים, והקדוש ברוך הוא גובה מיד בו במקום, עבור כל עברה חס ושלום, וכיון שעדין לא חזרנו

בתשובה שלמה לפניו יתברך, משום כך תכפו עלינו צרות כדי שנטהר לקראת משיח צדקנו במהרה בימינו ממש.

(משלי החפץ חיים - לבוש יוסף להרבי יוסף ישר מועדים, תשס"ג)

עז) פי למוד הזהר מרומם על כל למוד, בשגם לא ידע מאי קאמר, והוא תקון גדול לנשמה – על ידי למוד הזהר נעשה חשק לכל מיני למודים של התורה הקדושה.

והחיד"א (מורה באצבע סימן ב' אות מ"ב) כתב, וזה לשונו: "כי למוד הזהר מרומם על כל למוד בשגם לא ידע מאי קאמר... והוא תקון גדול לנשמה..." ורבינו מוהר"ן זכותו יגן עלינו אמן, כתב "שעל ידי למוד הזהר נעשה חשק לכל מיני למודים של התורה הקדושה" (שיחות הר"ן אות ק"ח), הינו הגם שאינו מבין, וכתב שם ש"למוד הזהר מסגל מאד מאד" עין שם.

על כל פנים כדאי לכל מי שאינו בטוח שיוכל לגמור את כל התורה במשך ימי חייו, ומי יוכל להבטיח זאת, לקבע זמן לכל הפחות חצי שעה בכל יום, מלבד כל למודיו, לעבור באמירה את הש"ס בבלי, ירושלמי, ספרא, ספרי, תוספתא, מכילתא, זהר, תקונים מדרשים. ומאן דאחיד באורייתא אחיד בקודשא בריה הוא (ועין בשלחן ערוך הרב הלכות תלמוד תורה פרק ב' בסעיפים יי-יב-יג שם מתבאר ענין זה היטב להלכה ולמעשה).

עח) גרסה נפשי לתאווה אף על גב דמשפח ואף על גב דלא ידע מאי קאמר

האמורא רבא שהיה מענקי העיון בדורו, כדאמרינן בגמרא (שבת פרק ח') דקא מעין בשמעיתא ויתבה אצבעתא דידיה תותי כרעא וקא מייץ בהו וקא מבען אצבעתיה דמא (כשהיה רבא מתעמק בלמודו, היה ממעך אצבעו ברגלו, והיה הדם נגר ממנה, ולא היה מרגיש בזה מרב התאמצותו בעיון בתורה), עם כל זה אמר במקום אחר (עבודה זרה י"ט) לעולם ליגרס אינש ואף על גב דמשפח ואף על גב דלא ידע מאי קאמר שנאמר גרסה נפשי לתאווה...

❖ לימוד היומי - ה סיון ❖

והחיד"א (בספר מראית העין עבודה זרה י"ט) כותב שפמכח מאמר חכמינו זכרונם לברכה זה יש החולקים על המגן אברהם שכתב (בשלתן ערוך ארח חיים סימן נ') שבאם אינו מבין מה שלמד הרי זה לא נקרא למוד. והחיד"א עצמו פוסק שאם מבין פרוש המלות מקיים מצות למוד. ולכאורה משמע שסובר שזה גם לדעת המגן אברהם.

עט) הגאון רבי מנחם זעמבא זכר צדיק לברכה: גם בלי הבנה מקיים מצות למוד

וראיתי בהספמת הגאון רבי מנחם זעמבא זכר צדיק לברכה על הספר ילקוט נחמני, וזה לשונו: "ראיתי חדוש בדברי רבינו הרב מלאדי זכר צדיק לברכה בלקוטי תורה ויקרא, שכתב דגם לדעת המגן אברהם בארח חיים, דאם אינו מבין למודו אינו מקיים בזה מצות תלמוד תורה, באגדה אינו כן, דשם גם בלי הבנה מקיים מצות למוד", יענין שם.

פ) ללמד הזהר אף שאינו מבין מאי קאמר, פי הלשון מסגל לנפש

ובספר רחמי אב (ערוך למוד) כתב, וזה לשונו: "מי שלא זכה ולא השיגה ידו בתורה או מי שטרוד מאד בעסקיו ודאגות ואין דעתו צלולה ללמוד בעיון, שילמד בכל יום דף גמרא ופרק משניות באמירה בעלמא, כשלומד הזהר אף שאינו מבין מאי קאמר, פי הלשון מסגל לנפש, ובלתי ספק שישאר על כל פנים קצת בלבנו, ואני הפרתי סנדלר אחד שלא היה לו יד בלמוד והיה גומר בכל שנה סדר הש"ס באמירה בעלמא והיה צלם אלקים על פניו כאחד הגדולים... עד כאן לשונו. וכמו שאמר רבינו (שיח שרפי קדש חלק ב' ע"ג) שאין שורה צלם אלקים על הפנים עד שגומרים את הש"ס.

(לקט אמרים מהגאון הצדיק רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א)